

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту

*Збірник тез доповідей
науково-практичної конференції*

«ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ»

17 червня 2020 року

Івано-Франківськ
«НАІР»
2020

Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Пріоритети економічної науки XXI століття», 17 червня 2020 року – Івано-Франківськ: НАІР, 2020. – у 2-х томах. – Том 1. – 190 с.

Редакційна колегія:

Ляхович Г.І.	д.е.н., професорка, професорка кафедри управління та адміністрування, директорка ІФННІМ ТНЕУ
Алексеєнко Л.М.	д.е.н., професорка, завідувачка кафедри управління та адміністрування
Білецька І.М.	д.е.н., доцентка, завідувачка кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту
Дмитришин М.В.	к.е.н., доцентка, доцентка кафедри управління та адміністрування, заступниця директора ІФННІМ ТНЕУ
Загурський О.Б.	к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту
Король В.С.	к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту
Жекало Г.І.	к.пол.н., доцентка кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Відповідальна за випуск:

Ляхович Г.І. д.е.н., проф., директорка ІФННІМ ТНЕУ.

Рекомендовано до друку Вченою радою Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту (протокол №9 від «28» травня 2020 року).

До збірника увійшли матеріали науково-практичної конференції «Пріоритети економічної науки XXI століття», яка відбулася 17 червня 2020 року на базі Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту Тернопільського національного економічного університету онлайн.

За зміст наукових праць та достовірність наведення фактологічних статистичних матеріалів відповідальність несуть автори.

Кедик Руслан Степанович, *магістрант,*
Горан Тетяна Анатоліївна, *к.і.н., старша викладачка кафедри*
міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

ОСОБЛИВОСТІ БЮРОКРАТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Протягом останніх 25 років ми маємо змогу спостерігати значні структурні зміни в системі публічного управління розвинених країн світу. Всі ці зміни спрямовані, в першу чергу, на зростання рівня конкурентоспроможності органів влади. Важливим моментом в процесі активних структурних змін є адаптація управлінських органів влади до змін і викликів зовнішнього та внутрішнього середовища. А це в свою чергу позитивно впливає на зменшення проявів бюрократизму.

Слід розрізняти поняття «бюрократія» та «бюрократизм». Перше, зазвичай, використовується для означення організації, системи роботи апарату управління, яка базується на окремих нормах чи правилах і здійснюється чиновниками (професіоналами) [1]. Бюрократизм являє собою спотворене використання принципів бюрократії в процесі управління. Він проявляється в обмеженні прав і свобод громадян, їхньому відокремленню чи навіть відчуженню від влади.

Тобто, бюрократизм, на відміну від бюрократії, має негативні ознаки, які гальмують соціальний розвиток: безвідповідальність, формалізм, консерватизм, протекціонізм та ін.

Особливість українського бюрократизму полягає в тому, що Україна успадкувала практично всі риси радянської бюрократичної системи. Саме в цьому полягає основна проблема України, яка так до кінця і не позбулася вад радянської тоталітарної системи.

Сьогодні ми можемо спостерігати такі пережитки радянського бюрократизму: кумівство, марнотратство, протекціонізм, корупція, хамство. Наслідком таких процесів є байдужість наших громадян. Бар'єр між владними структурами і народними масами, який встановила українська політична еліта, став причиною наростаючої слабкості громадянського суспільства.

Потрібно відмітити той факт, що за 28 років незалежності в Україні зроблено чимало в напрямку євроінтеграційних процесів та побудови успішного, конкурентоспроможного громадянського суспільства. Однак структура бюрократичного апарату вимагає набагато ефективніших реформ, оскільки в певних ситуаціях складається враження, що чиновники зовсім забули про своє істинне призначення – служіння на благо народу, нації.

Ще однією особливістю українського бюрократизму є спрямованість на процес, а не на результат. В Україні поширеного явища набули такі прояви бюрократизму, як паперова «тяганина», гальмування розгляду певних справ з огляду на відсутність того чи іншого «папірця». Така ситуація зберігатиметься до того часу, поки державні службовці не зрозуміють, що будь-які структурні зміни є чинником прогресу і допомагають позбутися пережитків радянського бюрократизму, в першу чергу – консерватизму.

Загроза бюрократизації непокоїть всю європейську спільноту. Однак для України з її пережитками радянського тоталітаризму дана проблема постає неабияк гостро. Помічник державного секретаря США з питань Європи і Євразії Вікторія Нуланд ще в 2015 році заявила, що корупція, помилки уряду і надмірна бюрократизація є «історичними демонами України» і закликала не миритися більше з брудом у країні, з тими людьми, які не платять податки, і з тими бюрократами, у яких «нечисті руки» [2]. Сьогодні в умовах поширення COVID-19 постала нагальна потреба в оптимізації роботи чиновників, які повинні відповідати викликам часу. За останні декілька років ми маємо змогу спостерігати за активізацією українського суспільства, представники якого більше не вважають за потрібне миритися з «егоїзмом» бюрократичних кіл. Останні, в свою чергу, повинні зробити правильні висновки і працювати в новій суспільній ситуації задля блага власного народу. Зараз Україна як ніколи відчуває гостру необхідність у генерації фахівців, професіоналів, практиків, які зможуть вивести країну з кризи.

На нашу думку, сучасна криза українського суспільства тісно пов'язана з проявами бюрократизму практично в усіх сферах життя. Відтак необхідно ліквідувати бар'єр між владними структурами і громадянами, реформувати кадрову державну політику, запровадити належну систему перевірки і контролю адміністративної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вебер М. *Господарство і суспільство: нариси соціології розуміння* Київ: Вид. дім. «Всесвіт». 2012. 1112 с
2. Помічник держсекретаря США вважає корупцію однією з головних загроз для Європи: веб-сайт. URL: // https://dt.ua/POLITICS/nuland-nazvala-korupciyu-pomilki-uryadu-i-byurokratizaciyu-istorichnimi-demonami-ukrayini-187096_.html

**Павич Олександр Сергійович, магістрант,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні завдання щодо розроблення й упровадження інноваційних інструментів та технологій у діяльність органів публічного управління є принципово новим напрямом наукових досліджень. Його розв'язання спрямоване на вдосконалення механізму публічного управління та регулювання, організаційне впорядкування управлінської діяльності, раціональне використання соціально-економічного потенціалу територій, створення сприятливого інноваційного середовища в системі органів публічного управління.

Учені (О.З. Босак, Ж. Зіллер, С. Князєв, О. Орлов [3] Ю. Шаров та ін.) досліджують питання публічного адміністрування та державного управління, вдосконалення категоріального апарату і світового досвіду щодо впровадження

інструментів публічного управління. Аналіз та дослідження функціональних аспектів управлінських інновацій здійснювалися в роботах Г. Букерта [1], І.О. Дегтярової [2], О. Федорчак [4], Х.В. Хачатуряна [5], зокрема розглядалися питання інновацій в управлінні суспільним розвитком.

Сьогодні виникнення і розвиток інноваційного середовища в системі публічного управління стає реальним на основі вироблення концептуального бачення і стратегії формування нової якості публічного управління, ефективної системи державної служби, яка була б здатна в умовах наростаючої невизначеності розробляти і впроваджувати інновації з урахуванням наявних тенденцій та викликів.

Один із сучасних дослідників публічного управління Гірт Букерт наголошує на тому, що «публічне управління не є якимось нейтральним, технічним процесом, натомість є діяльністю, яка тісно пов'язана з політикою, законом та громадським суспільством» [1, с. 26]. Низка вітчизняних науковців дає визначення публічного управління як громадсько-мережевої моделі управління суспільством через зменшення ролі держави і збільшення кількості зацікавлених сторін.

На основі критичного аналізу визначень, запропонованих вітчизняними та зарубіжними вченими, поняття «публічне управління» було запропоновано авторське розуміння даної категорії як аполітичної державної бюрократичної структури, що функціонує в політичній системі й охоплює всі три гілки влади та взаємозв'язок між ними. Публічне управління відіграє важливу роль у формуванні державної політики і, таким чином, є частиною політичного процесу.

Слід відзначити, що ключовим аспектом публічного управління є народ, а суб'єктами – органи законодавчої влади; органи судової влади; Президент України; органи прокуратури; органи місцевого самоврядування; інші органи державної влади, які не входять до системи органів виконавчої влади.

Щодо поняття «інновація», то воно є досить багатовимірним і широко застосовуваним в економічній сфері та технічній галузі діяльності суспільства й практично не застосовується у сфері публічного управління. Виходячи зі змістового наповнення даного терміну, інновації в публічному управлінні слід розглядати як нові форми і методи роботи органів публічної влади, нові управлінські технології, підходи та інструменти, які використовуються для розв'язання завдань, з одного боку, для вдосконалення самої системи публічного управління, а з іншого – для забезпечення суспільного розвитку [2, с. 6]. Об'єктом інноваційного розвитку публічного управління є як сам процес управління, так й інновації, які впроваджуються й використовуються на всіх рівнях і в органах публічної влади.

Інноваціями в публічному управлінні можуть бути нові або трансформовані організаційні структури, фінансові, інформаційні, правові та інші механізми управління суспільним розвитком, підходи у взаємодії органів публічної влади з громадськістю і бізнесом.

Аналіз сучасного стану розвитку системи публічного управління дає змогу зробити висновок про необхідність її переорієнтації на інноваційний тип, зокрема через наявність сукупності негативних тенденцій:

- невідповідність інституціональної структури апарату публічного управління потребам суспільству, бізнесу, внутрішнім та зовнішнім пріоритетам держави;
- висока вартість публічного управління, його недостатня керованість;
- низька якість і прозорість надання публічних послуг;
- сучасна структура органів публічної влади обмежує можливості для економічного, соціального та людського розвитку;
- дефіцит висококваліфікованих фахівців в органах публічної влади;
- високий рівень корупції в органах публічної влади;
- низький рівень конкурентоспроможності країни, зокрема за показником якості державних інституцій, внутрішньої та зовнішньої безпеки;
- дефіцит інформації про відповідні практики;
- бюрократичні перешкоди щодо впровадження інновацій у систему органів державної влади України;
- низький рівень задоволеності громадян діяльністю органів публічної влади;
- депопуляція, старіння населення, бідність, міграція кваліфікованої робочої сили за кордон, маргіналізація підготовлених фахівців;
- приватизація більшості промислових підприємств, нерухомого майна, розпаювання землі сільськогосподарського призначення.

Як показує світова практика, лише інноваційний розвиток системи публічного управління є необхідним складником забезпечення ефективності політичного розвитку країни, а також важливим елементом конкурентоспроможності національної економіки та всіх інших сфер життєдіяльності суспільства.

Основним завданням у сфері реформ у системі публічного управління є переорієнтація з внутрішніх потреб та можливостей органів державної влади на потреби і трансформації соціального середовища як інтегрованого об'єкта публічного управління.

Таким чином, інноваційний складник набуває значення необхідного елемента управління, що забезпечує вдосконалення наявних механізмів публічного впливу та підвищення ефективності й якості управлінської діяльності. Критичний аналіз наукової літератури дав нам змогу дати таке визначення інноваційного складника системи публічного управління як важливої й окремої системи, що має визначену структуру, сукупність правових норм, методів і інструментів, забезпечуватиме поступальний інноваційний розвиток цілої системи публічного управління для досягнення цілей органів публічної влади.

Отже, інноваційний розвиток публічного управління являє собою якісно новий тип управління, який спрямований на впровадження сучасних

управлінських підходів, технологій та інструментів, а також партнерський стиль взаємовідносин органів публічної влади, бізнесу і громадян. Така специфіка зумовлює необхідність визначення системи принципів інноваційного розвитку публічного управління в контексті європейської орієнтації.

Основні принципи інноваційного розвитку, що презентують ідеологічно-демократичну основу публічного управління: партнерства та співробітництва; взаємоузгодженості інтересів; рівноправності; цільової орієнтації; системності; адаптивності; відкритості влади щодо громадського контролю; субсидіарності.

Отже, на нашу думку, процес розвитку інноваційного складника в системі публічного управління є важливим і водночас багатограним, оскільки передбачає впровадження інноваційних технологій, методів та інструментів, урахування взаємозв'язку та взаємовпливу різних рівнів управління як між собою так і з кінцевим споживачем управлінських послуг – суспільством.

Як показує зарубіжний досвід, упровадження інновацій та новітніх технологій стимулює інноваційний розвиток усіх сфер публічного управління, а також здешевлює утримання державного апарату та поліпшує його роботу. Сьогодні світова практика пропонує широкий спектр інноваційних інструментів, підходів до управління, які можна використовувати в діяльності органів публічної влади в Україні. Такими інноваціями в державному управлінні є: аутсорсинг; бенчмаркінг; врядування; електронне урядування, яке охоплює такі складники: «уряд – урядові»; «уряд – громадянам» «уряд – бізнесу» збалансована система показників; концепція ощадливого управління; нове державне управління; підприємницький уряд; реінжиніринг; управління за цілями; управління за результатами; управління проектами та ін. [4, с. 155–156].

Використання того чи іншого інструменту на практиці повинне базуватися з урахуванням накопиченого світового досвіду та наявних фінансових ресурсів, що забезпечить ефективність та результативність управління в органах влади.

Окрім задоволення кінцевих споживачів, публічне управління спрямоване ще на забезпечення чіткої взаємодії інтересів бізнесу, політики та суспільства й прийняття стратегічно важливих рішень на базі використання сучасних вищезгаданих інноваційних управлінських інструментів та технологій.

Варто підкреслити, що впровадження будь-якої інновації у сфері публічного управління вимагає відповідних знань і навичок персоналу, який є ключовим стратегічним ресурсом для досягнення цілей публічного управління та забезпечення якісних управлінських послуг. Розвиток людських ресурсів систем публічного управління є основним чинником формування постсучасної системи управління, а створення можливостей для розкриття креативного потенціалу державних службовців стає головним системним завданням управлінських інновацій. Разом із тим, необхідним є дієве заохочення творчості й ініціатив щодо нових способів розв'язання суспільних проблем, використання наявного творчого і компетентісного потенціалу його працівників, поліпшення інформаційного середовища та формування нової управлінської культури.

Крім сфери мотивації творчої діяльності персоналу органів публічного управління, інноваційні зміни повинні також торкатися орієнтирів і показників

виконання обов'язків державними службовцями та керівниками, питань корпоративної культури з формуванням нової етики публічної служби.

Таким чином, до першочергових заходів забезпечення інноваційного розвитку публічного управління можна віднести:

- створення в країні належного забезпечення: нормативно-правового, кадрового, науково-методичного, інформаційного, фінансового та мотиваційного;
- створення ринкових умов конкуренції та залучення інвестицій;
- забезпечення приватизаційних процесів;
- створення відповідних умов для вироблення й упровадження інновацій, інноваційних рішень, інструментів та методів управління на різних рівнях та гілках влади.

Отже, для того щоб вітчизняне публічне управління змогло виконувати свої функції щодо суспільних орієнтацій трансформацій українського суспільства, воно має зазнати принципово якісних змін, в основі яких мають лежати нові стратегії інноваційного розвитку системи публічного управління, які зорієнтовані на потреби суспільства і громадян. Підвищення ефективності і результативності публічного управління, посилення відповідальності органів публічної влади за надання якісних послуг населенню стає все більш взаємопов'язаним із розвитком її інноваційного складника, що зумовлює використання широкого спектру інноваційних методів, технологій та інструментів управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bouckaert G. *Modernizing the Rechtsstaat: Paradoxes of the Management Agenda* / G. Bouckaert. – Berlin : Duncker & Humblot, 2002.
2. Дегтярєва І.О. Інновації в державному і муніципальному управлінні як необхідна умова соціально- економічних досягнень в сучасній Україні / І.О. Дегтярєва // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. – 2014. – № 1. – С. 5–11.
3. Орлов О.В. *Інноваційні процеси в державному управлінні : [монографія]* / О.В. Орлов. – Х. : Магістр, 2012. – 196 с.
4. Федорчак О.В. *Інноваційний механізм державного управління: підходи до формування* / О.В. Федорчак // *Ефективність державного управління*. – 2012. – Вип. 33. – С. 150–157.
5. Хачатурян Х.В. *Інновації в державному управлінні : [монографія]* / Х.В. Хачатурян. – К. : НАДУ, 2005. – 251 с.

Волощук Ігор Іванович магістрант,
Король Володимир Степанович к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Забезпечити сталий розвиток територіальної громади мають органи місцевого самоврядування, керуючись принципами місцевого самоврядування та створюючи передумови для передання майбутнім поколінням мінімального

економічного, екологічного і соціального боргу. Для забезпечення незворотного переходу до сталого розвитку слід забезпечити як скоординованість дій влади на державному, регіональному та місцевому рівнях, так і активну участь наукових, освітніх, виробничих, фінансових, політичних та інших структур громадськості. В Україні держава надає місцевому самоврядуванню фінансову підтримку на розвиток територій. Одним із головних механізмів реалізації державної регіональної політики є Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР). Кошти ДФРР спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, які відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку, стратегіях розвитку регіонів та у планах заходів з їх реалізації [3]. Для підтримки об'єднаних територіальних громад, держава надає субвенцію місцевим бюджетам на формування інфраструктури. Кошти розподіляються між бюджетами об'єднаних територіальних громад пропорційно до їхньої площі та кількості сільського населення. У 2018 році державна підтримка місцевого та регіонального розвитку склала 20,75 млрд. грн, що в 41,5 рази більше у порівнянні з виділеним фінансуванням в 2014 році [4]. Субвенція є значною підтримкою держави. В 2018 році з державного бюджету на розвиток та інфраструктуру було виділено 7,7 млрд. грн. – державний фонд регіонального розвитку; 4,7 млрд. грн. – субвенція на соціально-економічний розвиток територій; 5,0 млрд. грн. – субвенція на розвиток медицини у сільській місцевості. Крім того, на 2019 рік передбачена субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення в сумі 14,7 млрд. грн. [4] За ці кошти та кошти місцевих бюджетів реалізовано біля шести тисяч проектів, схвалених Урядом та значна кількість інших місцевих проектів та програм, які були реалізовані 523 органами місцевого самоврядування, що отримали кошти субвенція на соціально-економічний розвиток територій і також здійснено заходи щодо соціально-економічного розвитку окремих територій. Отже, територіальні громади слід розглядати як соціально-економічну систему, для якої є характерною комплексна взаємодія елементів, що розташовані на значній території та вимагають для свого розвитку суттєвих витрат ресурсів і часу. Територіальна громада є тим самоврядним соціальним осередком, формування та сталий розвиток якого стане передумовою побудови громадянського суспільства та правової держави в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барановська Т. М., Остапенко О. Г. Конституційно-правові засади формування та реалізації державної політики розвитку територіальної громади в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 22. С. 153–158.
2. Міський В.В., Галушка О.М. *Реформи під мікроскопом: 2015 рік*. Київ, 2015. 88 с.
3. *Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування*. Київ: НІСД, 2016. 61 с.
4. *Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 травня 2019*. Децентралізація. URL:<https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/402/10.05.2019.pdf>

**Чабак Марта Олександрівна, студентка 3 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н, доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СЬОГОДЕННЯ

Лева частина грошових надходжень до державної скарбниці забезпечується податковими платежами, для забезпечення виконання державою своїх функцій. Тому у період економічного спаду, який виник через пандемію covid 19, актуальності набуває проблема фіскальної ефективності процесу оподаткування, вирішення якої є основною метою фіскального адміністрування.

У більшості країн світу перед платником податків не стоїть питання, платити чи не платити податки. їх необхідно сплачувати згідно з чинним законодавством. Тому основним у адмініструванні є оптимізація податкових платежів певного підприємства відповідно до обставин, що склалися, та умов діяльності [1].

Одним із основних факторів, що негативно позначаються на результативності податкового адміністрування, а відповідно й наповненні бюджету, протягом тривалого періоду залишається тіньова економіка, яка стала невід'ємною детермінантою суспільного життя в Україні.

На мою думку, значна тінізація економічного обороту, недостатність державних зусиль щодо її подолання призводять до викривлення принципів громадянського суспільства, формують негативний міжнародний імідж держави, стримують надходження до країни іноземних інвестицій, не сприяють налагодженню торговельно-економічних стосунків українських підприємств із зарубіжними партнерами та стримують євроінтеграційні зусилля України» [2].

Значну частину тіньової економіки становить ухилення від сплати податків, яке для України є однією з найгостріших проблем, що негайно потребують свого вирішення. Зменшити масштаби цього явища можна шляхом формування такої податкової системи, яка б не спонукала платників уникати своїх податкових зобов'язань або вводила на час карантину певні пільги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Посилення протидії ухиленню від оподаткування в системі фіскального адміністрування є дуже актуальним питанням сьогодення через безперервне зростання тіньового сектору, обсяги якого за різними даними становлять від 32% до 50% ВВП України [3].

Статистика, яку наводить Державна податкова служба України, свідчить, що 90% підприємств України порушують податкове законодавство. Велика частка цих порушень припадає на ухилення від оподаткування і пов'язана з недосконалістю податкового законодавства, низькою кваліфікацією учасників податкових відносин, складністю податкових законів та постійними змінами в них.

Ухилення від оподаткування безпосередньо пов'язане з вчиненням незаконних та протиправних дій, націлених на приховування реальних прибутків

чи (або) доходів та несплати податкових платежів, а уникнення може бути в інтерпретації податкового планування та податкової оптимізації. (рис.1)

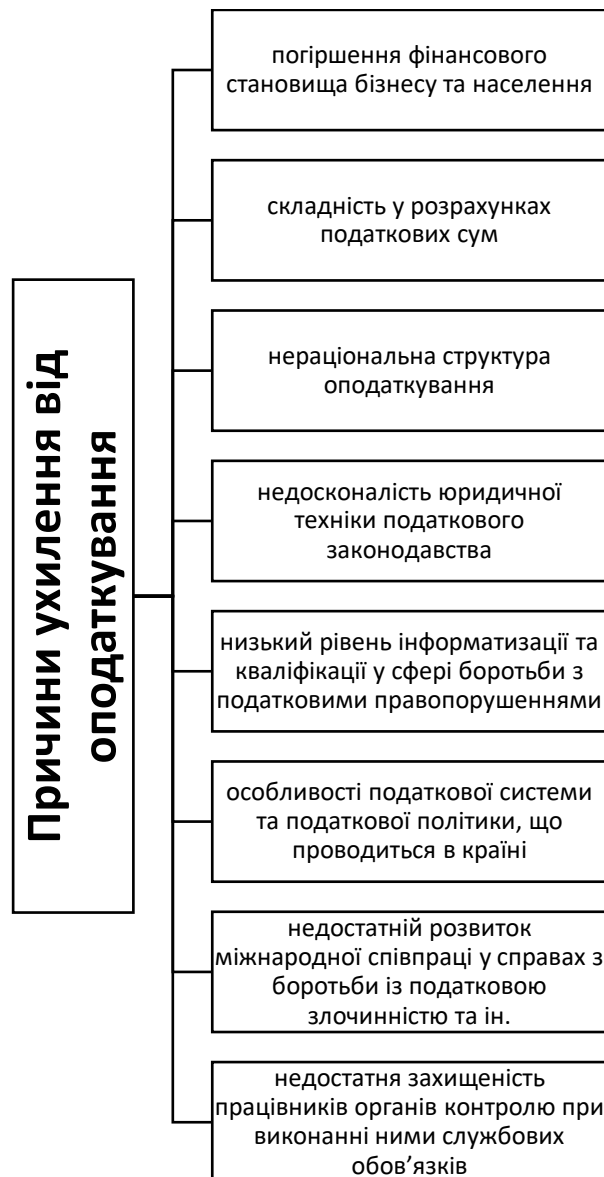

Рис.1 Причини ухилення від оподаткування

Складено на основі [1]

Розглядаючи питання податкової свідомості, слід зауважити, що її відсутність у вітчизняних платників податків зумовлена насамперед радянським досвідом справляння податків [4].

Вважаємо, кроком на випередження щодо мінімізації здійснення перевірок може стати обізнаність і проінформованість платників податків за допомогою податкового консультування та роз'яснення особливостей роботи електронних ресурсів.

Саме тому для вітчизняного ринку послуг в сфері податкового консультування відкриваються значні перспективи, оскільки потенціал є дуже великим. Подолання перешкод розвитку ринку консалтингових послуг з питань

оподаткування з врахуванням позитивних моментів зарубіжного досвіду є визначальним завданням.

Вітчизняну сферу податкового консультування доцільно розвивати все ж таки на основі державного регулювання та чіткого визначення місця та ролі податкових консультантів у трьохсторонніх відносинах між платниками податків, фіскальними органами та податковими консультантами [5].

Роль податкового консультування виявляється в результатах виконання його основних функцій, які тісно взаємопов'язані із характером завдань. В контексті цього до функцій податкового консультування відносяться наступні: — інформування платників податків і податкових агентів; — підтримка прийняття управлінських рішень з окремих податкових питань; — підтримка прийняття комплексу управлінських рішень, спрямованих на вирішення проблемних і конфліктних ситуацій [6]

Для того щоб податкові консультанти могли належним чином виконувати свої обов'язки, мати права, нести відповідальність, необхідно законодавче визначення їх місця у системі податкових правовідносин.

На мою думку, підвищенню рівня податкової культури платників податків у першу чергу сприятиме розвиток податкового консалтингу в сфері оподаткування.

Таким чином, для розвитку вітчизняного податкового роз'яснення відкриваються значні перспективи. Тому основним завданням у цій сфері на сьогодні є подолання перешкод розвитку консалтингових послуг в оподаткуванні, акцентуючи увагу на зарубіжний досвід. Податкове консультування в Україні потрібно розвивати на основі чітко визначеного місця та ролі податкових консультантів у трьохсторонніх відносинах між платниками податків, фіскальними органами та податковими консультантами роблячи ставку не лише бухгалтерів, аудиторів а й професійних громадських об'єднань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Буссе Р. Правовое регулирование и организация налогового консультирования в странах Восточной Европы на примере Польши, Чешской республики и Словакии. Профессиональные объединения [Электронный ресурс] / Р. Буссе. – Режим доступа : <http://www.palata-nk.ru/php/content.php?id=4133>
2. Ткачик Ф.П. Необхідність розвитку податкового консультування в Україні / Ф.П. Ткачик // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів: тези доповідей VI науково-практичної конференції. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2014 р. – 256 с.
3. Ткачик Ф.П. Консультування в сфері митної справи: сучасний стан та перспективи розвитку / Ф.П. Ткачик // Наука молода. – 2014. – № 21. – с. 249.
4. Отчёт Национального налогового управления Японии. – 2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nta.go.jp/foreign_language/Report_pdf/2013e.pdf.
5. . Податковий консультант [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nalogikz.kz/page/552.html>
6. Посилення протидії ухиленню від оподаткування в системі податкового адміністрування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.lib-ebook.com/41ekonomika/1788666-2-om-voronkovaposilennya-protidii-uhilennyu-vid-opodatkovannya-sistemi-podatkovogo-administruvannya-udk-336228-voronkova-p.php>

Вишневська Оксана Михайлівна, *магістрантка,*
Ляхович Галина Іванівна, *д.е.н., професорка,*
професорка кафедри управління та адміністрування

ПРАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ У ВІТЧИЗНЯНИХ РЕАЛІЯХ

Поняття «референдум» давно відоме серед науковців. У вітчизняній літературі про референдум як один із найважливіших політико-правових інститутів заговорили після проведення Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року та прийняття Конституції України 28 червня 1996 року. Українським реаліям відомі два види референдумів: Всеукраїнський і місцевий.

Місцевий референдум – один із найголовніших політико-правових інститутів, через який здійснюється безпосередня влада на місцях через пряме волевиявлення членів територіальної громади. С. Дерв'янка місцевий референдум визначає як конституційний політико-правовий інститут, одна із пріоритетних форм безпосереднього здійснення місцевої демократії, котра полягає у прийнятті громадянами України, які мають право голосу і є членами відповідної територіальної громади, шляхом таємного голосування рішень із найважливіших питань, що віднесені Конституцією України і Законами України до відання місцевого самоврядування, мають вищу юридичну силу відносно актів органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб і є обов'язковими для виконання на відповідній території [1, с. 131].

Предметом місцевого референдуму може виступати будь-яке питання, яке відповідно до Конституції України та законів відноситься до відання місцевого самоврядування. На місцевий референдум не можуть бути винесені питання, віднесені законом до відання органів державної влади.

Згідно Конституції України місцевий референдум призначається територіальними громадами села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування для вирішення важливих питань місцевого значення в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Питання, що виносяться на референдум (формула або предмет референдуму) можуть бути по-різному сформульовані. В літературі виділяють два види формул: перший являє собою звернене до виборця запитання, на яке він повинен відповісти однозначно – «так» або «ні»; другий передбачає пропозицію виборцеві двох чи більше варіантів відповіді, один із яких він може обрати або відхилити всі (народний вибір) [2, с. 265].

Будь-які рішення, прийняті у результаті всенародного голосування, є обов'язковими для виконання. Це надає референдуму особливого значення.

Від початку існування України як незалежної держави до питання референдуму ставились із неповним розумінням важливості даної форми безпосередньої демократії. Про це свідчить досить часте його проведення на місцевому рівні переважно в 90-х роках, коли тривали процеси активних соціально-демократичних реформ.

Пізніше спостерігалось надмірне ускладнення задекларованої процедури організації референдуму, що приводило до того, що місцеві референдуми, невідповідаючи позиції влади, все ж залишалися на рівні ініціювання проведення.

Характерною особливістю правового регулювання інституту місцевих референдумів в Україні є його застарілість й суперечливість норм. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 1991 р. чітко не визначав шляхів імплементації рішень місцевих референдумів.

У законодавстві також суперечливо звужено коло суб'єктів, що мають право участі у місцевому референдумі: так, відповідно до Конституції України таке право мають громадяни України; але таким чином, ігноруються права тих постійних мешканців адміністративно-територіальних одиниць, що не мають українського громадянства, хоча право на здійснення місцевого самоврядування мають усі члени територіальних громад.

За для ефективної організації місцевих референдумів необхідно чітко прописати процедуру оскарження неправомірних дій, бездіяльності та рішень, що можуть мати місце під час підготовки та проведення місцевого референдуму, також прописати процедуру агітації перед плебісцитом, засади роботи ЗМІ та офіційних представників, розробити процедуру підготовки до проведення місцевого референдуму в частині виготовлення бюлетенів і процесу їх передачі до відповідних комісій.

Вважаємо за необхідне при вирішенні цієї проблеми звернути увагу на європейські стандарти локальної демократії, закріплені в Європейській хартії місцевого самоврядування, підписаній 15 жовтня 1985 року та ратифікованій Україною 15 липня 1997 року, Конвенції про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні (Страсбург, 5 лютого 1992 року) та інші міжнародні документи.

Також, доцільно звернути у вагу на зарубіжний досвід в організації й проведенні референдуму. В США, наприклад, референдум, в більшості місцевий, став невід'ємним супроводжуючим елементом різного рівня виборних компаній.

При цьому питання до жителів певних територій не обов'язково формулюються за поданням створених і відповідно до законодавства зареєстрованих ініціативних груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дерев'янка С.М. *Поняття «місцевий референдум» у новітній українській політико-правовій думці. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. 2012. Вип. 170. С. 128-132.*
2. Ластовка О. А. *Організація та проведення місцевих референдумів в Україні. Форум права. 2010. № 3. С. 264-267.*

Дереворіз Василь Іванович, *магістрант,*
Жекало Ганна Іванівна, *к.пол.н.,*
доцентка кафедри управління та адміністрування

ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ» У ВІТЧИЗНЯНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Поняття «адміністративно-територіальний устрій» та його правильне і чітке розуміння кожним є надзвичайно актуальною проблемою на сьогодні в контексті реформи децентралізації влади та передачі ряду владних повноважень на місця. Тому, метою нашого дослідження є сформулювати різні підходи вітчизняних науковців до розуміння цього концепту та з'ясувати спільні позиції у його розумінні.

Ряд авторів при визначенні поняття «адміністративно-територіальний устрій» акцентують на внутрішньо-територіальній організації чи поділі території. Так, науковець М.Федчишин зазначає, що адміністративно-територіальний устрій – це внутрішньо узгоджене об'єднання адміністративно-територіальних одиниць з упорядкованою структурою [1].

Інша частина авторів робить наголосом на тому, що адміністративно-територіальний устрій – це поділ території держави на окремі одиниці, які мають свою систему управління. Так, Л.Т. Шевчук та Я.В. Шевчук, зазначають, що «адміністративно-територіальний устрій – поділ території держави на окремі територіальні ланки, які представляють в сукупності систему адміністративних одиниць (край, область, провінція, департамент, округ, губернія, земля, воєводство, кантон, волость, повіт, район, громада, місто, село та ін.) відповідно до якого утворюється вертикальна структура органів державної влади і управління, а також здійснюються спрямовані процеси централізації та децентралізації [2].

Ще одна група авторів при визначенні цього поняття акцентує на тому, що поділ території на частини зумовлений рядом причин та критеріїв. Саме диференціація регіонів є основною причиною утворення адміністративно-територіальних одиниць. З цього приводу, В. П. Новик відзначає, що адміністративно-територіальний устрій – це зумовлена соціальними, економічними, соціально-етнічними, історичними, географічними, культурними, політичними, та іншими чинниками внутрішня територіальна організація держави з поділом її на складові частини – адміністративно-територіальні одиниці [3].

Також значна частина науковців застосовує комплексний підхід до розуміння поняття «адміністративно-територіальний устрій». Так, в Політологічному енциклопедичному словнику за редакцією М.П. Требіна знаходимо наступне визначення: «адміністративно-територіальний устрій, як поділ території держави усереднені складові частини – адміністративні одиниці, відповідно до якого будується система організації державної влади і місцевого самоврядування, а також здійснюються процеси централізації та децентралізації».

Відтак, у межах нашого дослідження, термін «адміністративно-територіальний устрій» ми визначатимемо як зумовлений політичними, історичними, соціальними, економічними, етнічними, географічними, культурними та іншими чинниками розподіл території держави на окремі складові частини — адміністративно-територіальні одиниці з метою формування для всього населення України незалежно від місця їх проживання комфортних умов для життя а також забезпечення необхідного рівня надання громадянам адміністративних, соціальних, економічних та інших послуг, функціонування раціональної системи управління усією територією держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Федчишин М. *Новий адміністративно-територіальний устрій України і місцеве самоврядування. Характер взаємозв'язку. Віче.2001.№4. С. 38-46.*
2. Шевчук Л. Т. В. *Суть адміністративно-територіального устрою країни / Л.Т. Шевчук, Я.В. Шевчук. Зарубіжний і вітчизняний досвід реформування адміністративнотериторіального устрою / За ред. Л.Т. Шевчук. -Львів, 2007. С. 15-22.*
3. Новик В. П. *Поняття адміністративно-територіального устрою в Україні. Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 38. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. С. 301-308.*

**Відливана Софія Петрівна, магістрантка,
Вакун Оксана Володимирівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Залишкова вартість визначається як різниця між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу. Залишкова вартість основних засобів, поряд із первісною, знаходить своє відображення у балансі підприємства. Натомість у валюту балансу включається лише їх залишкова вартість. Залишкова вартість об'єктів постійно зменшується внаслідок їх зносу. [1, с. 268] Особливістю основних засобів є те, що беручи участь у виробничому процесі, вони поступово переносять по частинах свою вартість на готову продукцію. Завдання бухгалтерського обліку полягає в тому, щоб визначити суму цієї вартості.

Знос являє собою втрату основними засобами фізичних якостей або техніко-економічних властивостей і, внаслідок цього, вартості. Величина зносу залежить від виду основних засобів, їх функціональної ролі у виробничому процесі, строку й умов використання. В основному знос визначається строком служби об'єктів і зростає з терміном експлуатації. На величину зносу діють фактори: інтенсивність використання, агресивність середовища, кліматичні умови, правові або інші обмеження.

Розрізняють два види зносу - фізичний і моральний. Фізичний знос основних засобів настає як у результаті їхнього використання в процесі виробництва, так і в період їхньої бездіяльності. Моральний знос може бути пов'язаний із тим, що науково-технічний прогрес веде до появи конструктивно

більш досконалих і продуктивних машин й устаткування такої ж вартості, як і машин застарілих, малопродуктивних. Іншим видом морального зносу є знос, обумовлений створенням дешевих та економічних конструкцій машин й устаткування, що робить експлуатацію старих машин не вигідною.

Амортизація є систематичним розподілом первинної чи переоціненої вартості основних засобів за мінусом їх ліквідаційної вартості протягом строку корисного їх використання (амортизації). Знос є сумою, що нагромаджується з початку корисного використання необоротних активів.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів, представлених у табл. 1.

Таблиця 1

Методи нарахування амортизації

№ з/п	Назва методу	Метод нарахування амортизації
1	Прямолінійний	Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.
2	Зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.
3	Прискорене зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.
4	Кумулятивний	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця очікуваного строку використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання
5	Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Положенням (стандартом) 7 «Основні засоби» визначено, що об'єктом амортизації є основні засоби (крім землі). Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання об'єкта, який встановлюється

підприємством при визнанні цього об'єкта активом при зарахуванні на баланс, і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

При визначенні строку корисного використання слід враховувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Метод амортизації об'єкта основних засобів переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації. [2, с. 135; 45]

Нарахування амортизації проводиться щомісячно. Підприємства з сезонним характером виробництва річну суму амортизації нараховують протягом періоду роботи підприємства у звітному році. Суму нарахованої амортизації всі підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства і зносу необоротних активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Садовська І.Б. *Бухгалтерський облік [текст]: навч.посіб./ І.Б Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська.* – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.
2. Гринчуцький В.І., Карпетян Е.Т., Погріщук Б.В. *Економіка підприємства. Навчальний посібник.* – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.

**Марцинюк Степан Михайлович, магістрант,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КОМУНІКАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ «ДОБРОГО УРЯДУВАННЯ»

Організація Об'єднаних Націй в рамках концепції «доброго урядування» виділяє ряд його ключових характеристик (рис. 1).

Усі характеристики між собою пов'язані ефективними комунікаціями, які, і дозволяють забезпечувати ефективно урядування.

У характеристиці «участь» комунікації безпосередньо дозволяють громадянам висловити свою думку шляхом голосування та чи прийняття рішень. Для забезпечення ефективної участі необхідна свобода слова, вміння вести конструктивний діалог.

Для забезпечення «верховенства права» комунікації мають місце серед правоохоронних органів, правозахисників та судової системи, коли сторони розуміють та чують аргументи один одної.

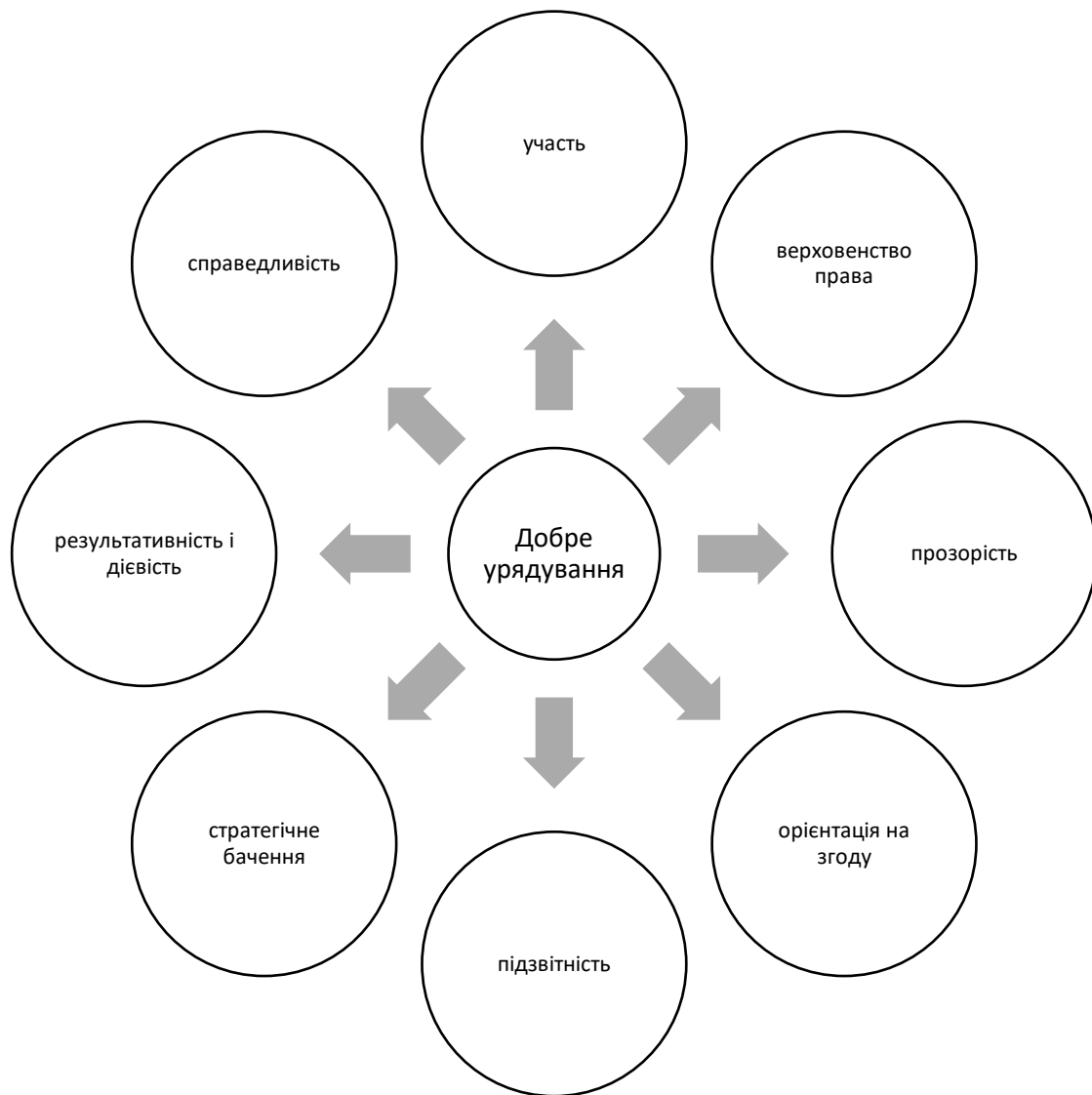

Рис. 1. Характеристики «доброго урядування»

**Сформовано авторами*

Для того, щоб проявити «чутливість», державні інститути повинні ефективно реагувати на потреби громадян, а отже одержувати інформацію про такі потреби. Для цього відбуваються зустрічі з депутатами, подаються петиції та звернення, мають місце громадські слухання з тих чи інших питань.

Із попередньої характеристики «доброго урядування» випливає наступна, - «орієнтація на згоду». Досягти консенсусу можна лише в процесі комунікації, коли кожна із сторін належно обґрунтує свою позицію.

Характеристика «справедливість» можлива лише за умови оперативного виявлення несправедливості чи можливої шкоди. У разі виникнення відповідної ситуації, громадяни повинні мати можливості через публічні комунікації донести суть проблеми, а державі органи проявити чуйність та вжити заходів щодо її усунення.

Характеристики «результативність та дієвість» та «підзвітність» пов'язані тим, що комунікації дають можливість ефективно проінформувати про позитивні зрушення, яких вдалось досягти, або причини невиконання зобов'язань.

І нарешті, характеристика «стратегічне бачення» вимагає чіткого уявлення усіх відповідальних осіб про перспективи та можливості, а це вимагає активної комунікації з громадськими діями, місцевими мешканцями, науковцями та практиками.

Отже, комунікації є тією з'єднувальною ниткою, що «зшиває» між собою різні сфери урядування та життєдіяльності населення, а також різних суб'єктів правовідносин. Від якості комунікацій залежить не лише поточна ефективність функціонування публічної влади, а й майбутній розвиток демократії у державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Велике будівництво. Івано-Франківська область. URL: <https://www.un.org/ruleoflaw/thematic-areas/governance/good-governance/>. (Дата звернення – 20 травня 2020 року).

**Степан Василь Танасійович, магістрант,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ**

У публічному управлінні ключову роль відіграють суспільно-політичні цінності, які є основою політичної системи, реалізуються в процесі соціальної комунікації та будують діалог взаємодії між державою та суспільством. Участь громадян у публічному управлінні має бути визнано одним із показників діяльності органів державної влади при її оцінці. Тому що нова філософія державного управління вимагає наближення до демократичних стандартів урядування – це перш за все відкритості влади, розмежування бізнесу та політики, партнерської взаємодії між владою та громадянами і інституціями громадянського суспільства у виробленні та реалізації політичних рішень, усунення різного роду бюрократичних перешкод та створення максимально сприятливих умов для трудової діяльності громадян, забезпечення надійного захисту приватної власності, рішучої відмови від жорстокої регламентації життєдіяльності шляхом надмірного втручання політики в економіку та приватне життя. Метою держави має стати поглиблення демократичних цінностей, формування інститутів громадянського суспільства, забезпечення конституційних прав та свобод людини і громадянина, реалізація верховенства права в усіх сферах суспільного життя, побудова конструктивного діалогу між державою та її громадянами, забезпечення активної участі громадян у державному управлінні через різні форми суспільного-політичного самовираження.

Функціонування та діяльність держави у сучасному глобальному інформаційному просторі, передбачає впровадження якісно нових, демократичних принципів в інформаційну політику та інформаційну діяльність органів державної влади. В умовах глобалізації інформаційних процесів та використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій інформаційна

діяльність органів державної влади повинна передусім забезпечувати відкритість, транспарентність держави у системі міжнародних відносин, формувати концептуально нову, максимально відкритую, чесну та прозору модель взаємодії владних структур із різними групами громадянськості та зокрема всього суспільства.

У науковців існують такі точки зору, стосовно досліджуваної теми, наприклад, на думку Е. Тоффлера перехід від індустріального до інформаційного суспільства (далі – ІС) несе повністю новий устрій життя, «заснований на різноманітних поновлюваних джерелах енергії; на методах виробництва, які виключають доцільність та необхідність більшості фабричних конвеєрів; на новій структурі, яку можна назвати «електронним котеджем»; на радикально змінених школах і об'єднаннях майбутнього» [4, с. 33]. Це приведе до обмеження впливу бюрократії та національних держав, в результаті чого зросте значення демократичних інститутів. На сьогодні стає очевидним, що розвиток ІС в Україні має здійснюватися за допомогою заходів правового забезпечення. Неабияку роль тут повинні відігравати й стратегічні політичні рішення стосовно обрання векторів розвитку ІС. Особливе значення має й використання міжнародно-правових актів [3].

Розвиток філософії діалогу в ХХ ст. відбувається передусім у сфері гуманітарних наук. Серед філософів-діалогістів називають М. Бубера, М. Бахтіна, Е. Левінаса, П. Рікера, Ф. Розенцвейга. Кожен із цих дослідників по-різному визначає саму сутність діалогу (саме поняття діалогу починає застосовуватися у різних смислах, набираючи багатозначності та охоплюючи різні сфери людської думки, означаючи як реальний діалог між реальними співбесідниками, так і уявний або внутрішній діалог, що безперервно відбувається в людській свідомості) та стратегію його дослідження, акцентуючи увагу на різних аспектах проблеми. Але спільною для них є передусім відмова від принципу тотальності, оскільки останній не в змозі відобразити істинну сутність буття людини [2, с. 24].

Філософія діалогу стала теоретичним підґрунтям становлення і розвитку кількох напрямів сучасного гуманітарного знання. Так, Ю. Кристева створила теорію інтертекстуальності на основі вивчення праць М. Бахтіна і сучасних семіотиків. Для концепцій Ю. Габермаса і К.-О. Апеля характерним є зближення теорії діалогу з соціологією і лінгвістикою. Ю. Габермас створив теорію комунікативної поведінки, яка описує «дворівневу» будову сучасного суспільства («система» і «життєвий світ»), у якій розрізняє два типи поведінки: «комунікативний», який спричиняє виникнення соціальних структур, здатних до саморозгортання та самоздійснення, і «стратегічний», який має на меті утилітарний інтерес і призводить до обману партнера. К.-О. Апель, поєднуючи трансценденталізм із герменевтикою, заново обґрунтував трансцендентальну філософію через поняття комунікації. О. Ахієзер у своїх узагальненнях пішов дещо далі і на матеріалах російської історії доводить необхідність створення діалогічної моделі управління, яка здатна віднайти шляхи вирішення складних соціальних проблем, подолання розколу між владою та народом на основі розвитку відповідних організаційних форм та відношень, спрямованих на

обмеження монологізації управління [2, с. 12]. Оптимізація правової системи в умовах глобалізації, її антропологічний вимір, гуманістична спрямованість на людину, на її гнучкий раціоналізм, соціальну адаптацію й самореалізацію навіть в екстремальних умовах глобалізаційного світу набувають усе більшої теоретичної актуальності та практичної значимості» [5, с. 26].

Суть відмінності між поняттями «діалог», «комунікація», «спілкування», що не мають чіткого розмежування і до певної міри сприймаються як синонімічні, добре окреслена Л. Озадовською: «Близькість цих понять полягає в тому, що кожне з них розкриває процес взаємодії однієї людини з іншою чи з самим світом на основі ідеї міжсуб'єктності або інтросуб'єктивності як сутнісної ознаки цього процесу, що становить підґрунтя їхньої єдності. Але кожне з них реалізує різні виміри цієї взаємодії» [2, с. 99].

Незаперечною є методологічно вартісна позиція вченого-філософа про те, що «комунікація є таким самим процесом суб'єктно-суб'єктної взаємодії, як і спілкування, але, на відміну від останнього, неможливим без наявності зворотного зв'язку, обміну інформацією, повідомленнями, цінностями, почуттями» [2, с. 5].

Можна дійти висновку, що комунікативні, процеси сучасного суспільства переконують, що фактором сприяння рухові до правового суспільства є чинник трансформації «монологічної» системи організації відносин між окремими суб'єктами права, між владою і суспільством у діалогічну, що дозволяє здійснити перехід від інструментальної моделі прийняття рішень, тобто подолати кризу, яка, на думку фахівців, має насамперед антропологічну природу [1, с. 480 – 488].

Як один з головних пріоритетів Україна на законодавчому рівні визначила прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх, спрямоване на розвиток інформаційне суспільство. Розуміння необхідності пошуку ефективного організаційно-правового механізму впорядкування національних інформаційних відносин, як свідчить аналіз політико-правових рішень, визначилося вже на початковому етапі становлення України як суверенної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вовчанська Л. С. Діалогічна модель взаємодії в антропологічно-правовій інтерпретації / Л. С. Вовчанська // *Наук. вісн. – Вип. 1. Львівський державний університет внутрішніх справ.* – К., 2012. – С. 480 – 488.
2. Озадовська Л. *Парадигма діалогічності в сучасному мисленні: монографія* / Л. Озадовська. – К. : ПАРАПАН, 2007. – 164 с.
3. Розенфельд Н. *Вектори розвитку інформаційного суспільства та їхнє правове забезпечення* / Н. Розенфельд // *Віче.* – 2008. – № 24. – Режим доступу : www.viche.info/journal/1260.
4. Тоффлер Э. *Третья волна : пер. с англ.* / Э. Тоффлер. – М., 2004. – 781 с.
5. Удовика Л. Г. *Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір : монографія* / Л. Г. Удовика. – Х. : Право, 2011. – 552 с.

**Іващук Ігор Петрович, магістрант,
Загурський Олександр Богданович, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування**

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Статус громадянина, який контактує з публічним управлінням, різко змінювався протягом історії – від суб'єктів, які були власністю їхніх правителів, до тих часів, коли люди, вже будучи громадянами, можуть вимагати своїх прав за допомогою різних інструментів.

Найважливішим досягненням у цій галузі є, звичайно, судова влада, яка в сфері управління розвивається з 19 століття, постійно формуючи рамки відносин між державою та громадянином. Варто уважніше розглянути ці рамки. Щоб зробити це повніше, безсумнівно, необхідно наслідувати історичні моделі адміністративної судової влади та аналізувати сучасне формування її повноважень, враховуючи правові традиції та культури, в яких вони розвивалися.

Синтетичний погляд на ці проблеми суттєво сприяє характеристиці моделі адміністративного судочинства та причин, що надали їй остаточну форму, а також, певною мірою, оцінці її ефективності, прозорості її функціонування та спробам окреслити рішення, які можуть становити можливу модель для інших традицій.

Судовий контроль – це такий вид контролю, який притаманний лише органам судової влади і який заснований на законній діяльності судів щодо перевірки правомірності актів, рішень, бездіяльності та дій публічної адміністрації, її посадових осіб із застосуванням (у разі потреби) правових санкцій, за спеціальним зверненням відповідної особи чи суб'єкта у визначеному законом порядку [1].

Як наслідок, саме судовий контроль реалізується судовою гілкою влади для перевірки діяльності публічної адміністрації за зверненням громадянина чи відповідного суб'єкта владних повноважень. Правосуддя і судовий контроль відрізняються за своїми функціями.

В ст. 16 Закону України “Про звернення громадян” від 2 жовтня 1996 р. передбачено, що скарга на дії чи рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, об'єднання громадян, засобів масової інформації, посадової особи подається в порядку підлеглості вищому органу чи посадовій особі, але це не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу чи незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням – безпосередньо до суду [2].

Судовий контроль за діяльністю державного управління, який сьогодні також вважається одним із невід'ємних елементів верховенства права, є відображенням права на справедливий суд та реалізації ідей. В українському правовому порядку судовий контроль за діяльністю державного управління в межах, зазначених в акті, як правило, покладається на адміністративні суди.

Адміністративні суди становлять розділ судової влади, відокремлений та незалежний від загальних судів, який, за припущенням конституційного органу, був призначений здійснювати правосуддя шляхом контролю за діяльністю державного управління.

Однак у науці права висловлюються заяви, що в певних статутних випадках судовий контроль за діяльністю державного управління здійснюється загальними судами, і навіть сказано, що у нас є змішана система контролю за діяльністю державного управління, тобто судовий контроль за діяльністю державного управління належить до загальних судів та адміністративних судів.

Під час здійснення судового контролю приймається рішення про усунення порушення законності чи про відмову в задоволенні заяви (скарги) при її необґрунтованості, тобто ухвалюється рішення, що знімає обставини, які стали приводом для проведення контрольної перевірки.

Судовий контроль над органами виконавчої влади є одним з елементів правової держави й тієї концепції, якої дотримується Рада Європи. Це означає, що акти органів виконавчої влади, незалежно від того, хто їх видає й на кого вони спрямовані, можуть бути опротестовані в судах відповідно до процесуального порядку, який спеціально створений для виконання таких завдань і доступний для всіх зацікавлених осіб [3, с. 114].

Таким чином, суди мають у розумні строки ефективно розв'язувати всі правові конфлікти та вирішувати спори на засадах законності, справедливості та демократичності, а їх рішення повинні неухильно й беззаперечно виконуватись у визначений термін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сушко Л. Організаційно-правові засади здійснення судового контролю в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Л. Сушко. Київ, 2009. 180 с.
2. Про звернення громадян: Закон від 2 жовт. 1996 р. № 393/96. Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>. Дата доступу: 20.05.2020.
3. Білоусов Ю. Судовий контроль за законністю при реалізації регіональної політики в Україні. Вісник Української академії державного управління при Президентіві України. 2001. № 2. С. 315-320.

**Базиліук Оксана Василівна, магістрантка,
Заяць Марта Яремівна, к.е.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КОНЦЕПЦІЯ TQM У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Державні установи сьогодні характеризуються, як підприємства надання послуг, якість і механізм розподілу яких можна розглядати як показник ефективності функціонування держави в цілому. Для підвищення ефективності цієї діяльності уряди різних країн впроваджують в цю сферу принципи ринкової конкуренції, що дозволяє комерційним підприємствам на умовах підяду виконувати види роботи, які раніше здійснювались державними установами [2]. Таким чином, в процесі активного розвитку ділових контактів і партнерських

відносин в системі державного управління з недержавними сектором управління, поряд з вертикальними зв'язками, тобто між державними установами різного рівня управління, сформувались і горизонтальні – між державними установами і недержавними підприємствами, що в результаті призвело до виникнення розгалуженої мережі управління.

Особливістю цієї мережі управління є те, що представники держави активно взаємодіють зі структурами громадянського суспільства на основі договірних відносин та обміну ресурсами [2]. При цьому слід зазначити, що в рамках цієї мережі, держава не домінує над суспільними інститутами, а представляє одну зі сторін рівноправних партнерських відносин. Тому можна сказати навіть, що чіткі кордони між державою і інститутами громадянського суспільства почали поступово зникати. А це в свою чергу вимагає від державного апарату організаційної гнучкості, управління інноваціями децентралізації, розширення свободи дій адміністративного персоналу. Тому одним з перспективних напрямків вдосконалення ефективності діяльності державної системи управління є формування професійного корпусу менеджерів в органах державної влади.

В контексті цього напрямку вдосконалення роботи державної системи управління варто згадати про концепцію “загального управління якістю” (TQM – Total Quality Management). Концепція TQM охоплює всі структури підприємства, всі види виробничої діяльності і направлена на використання матеріальних (технічних) і людських ресурсів для найбільш ефективного задоволення потреб клієнтів, суспільства і співробітників підприємства. Концепція TQM може бути використана в установі будь-якого профілю діяльності, зокрема і в системі державного управління, і, як показує міжнародний досвід, сприяє підвищенню якості результатів трудової діяльності і поліпшенню фінансових показників [1].

Загальне управління якістю являє собою концепцію, яка передбачає всебічне цілеспрямоване і скоординоване застосування систем і методів керування якістю у всіх сферах діяльності – від досліджень і розробок до після продажного обслуговування за участю керівництва і службовців усіх рівнів. В основі системи TQM лежать чотири елементи: 1) провідна роль вищого керівництва в управлінні якістю; 2) навчання якості, залучення до управління, мотивація і вивчення інтересів співробітників; 3) орієнтація на інтереси споживачів послуг і підвищення продуктивності праці; 4) розробка програм з метою постійного покращення якості і оцінки результатів.

З розвитком відносин між державою і суспільними інститутами автоматично проявляється потреба нестачі кваліфікованих кадрів, які працюють на державній службі в різних ланках державного управління. Управлінські рішення державного апарату іноді приймаються в умовах ризику, невизначеності, тому виникає потреба в професіоналах управлінців, носіях знань найпередовіших методів управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Беккер И., Хьюзлйд М., Ульрих Д. Измерение результативности HR-департамента. Люди, стратегия и производительность / пер. с англ. Н.Ю. Скачек. М.: Вильямс, 2007.

304 с.

2. Селіванов С.В., Обушина Н.І., Хаджирадева С.К. *Розвиток кадрового потенціалу державної служби Україні в умовах реформ : проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Вид-во "Каравелла", 2019. 293 с.*
-

**Олевич Світлана Василівна, магістрантка,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НЕПОВНОЛІТНІХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОСТІ

Зараз злочинність неповнолітніх стає одним із явищ, що викликає дедалі більше занепокоєння у європейських суспільствах. Це також була однією з кримінологічних проблем, яка постійно підлягала міжнародному спостереженню з минулого століття.

Тим не менше, слід зазначити, що поведінка неповнолітніх часто є соціально більш помітною, ніж поведінка дорослих, особливо якщо вони негативні. Отже, соціальне сприйняття молодих правопорушників стає особливо несприятливим.

Більше того, слід пам'ятати, що часто молоді люди також є жертвами неповнолітніх правопорушників. Отже, значення, яке українське суспільство надає явищу злочинності неповнолітніх, вимагає розробки ефективних заходів реагування, заснованих на трьох опорах:

- запобігання;
- покарання та виховні заходи;
- соціальна інтеграція та реінтеграція неповнолітніх та неповнолітніх правопорушників у соціальне життя [1, с. 209].

Непросто проаналізувати стан справ у країнах ЄС та в Україні, оскільки кожна з них визначає поняття злочинності неповнолітніх на основі різних критеріїв. Так, у деяких країнах цей термін охоплює поведінку неповнолітніх, яка підпадає під один із випадків, передбачених законом або кримінальним кодексом.

В інших країнах, де система ювенальної юстиції базується на освітній чи оціночній моделі, сфера поведінки, яка переслідується системою правосуддя, розширюється, включаючи певні способи поведінки, лише якщо вони вчинені неповнолітніми, включаючи дії, які будуть переслідуватися у разі вчинення їх дорослими лише за адміністративними чи цивільними процедурами, або взагалі не будуть переслідуватися.

Неповнолітні без супроводу – явище, якому останніми роками приділяється все більше уваги з боку міжнародного співтовариства, Європейського Союзу, окремих держав та всіх суб'єктів, які працюють із сотнею вразливих груп дітей. Це категорія дітей та підлітків у віці до 18 років, які перебувають за межами країни походження без супроводу батьків, або інші законні представники [2, с. 30].

Причини, з яких неповнолітні залишають свої домівки, звичайно, різні. Найпоширенішими є відсутність захисту з боку держави, страх, викликаний війною та громадянськими заворушеннями, розпад сім'ї, бідність або торгівля людьми.

Ці діти або втратили батьків, або були направлені безпосередньо батьками, оскільки батьки це зробили або для захисту їх від війни чи переслідування, або для спільної роботи з іноземними дітьми для полегшення важкого економічного становища сім'ї.

Через бум статистичних даних, що контролюють пересування цих дітей, майже неможливо точно визначити, скільки не супроводжуваних іноземців сьогодні перебуває в європейських країнах від вразливих груп, які потребують особливого захисту та допомоги.

На додаток до того, що вони є іноземцями, які все ще є неповнолітніми дітьми, їхня вразливість посилюється ще й тим, що вони знаходяться на території держав, що приймають, без захисту батьків чи іншого законного представника.

З цих та інших причин питання статусу та захисту несупроводжуваних іноземців на території приймаючих держав за останні роки стало питанням, що викликає бурхливі дискусії на національному та міжнародному рівнях. Окремі держави, в тому числі Україна, підійшли до системного вирішення ситуації з неповнолітніми без супроводу, особливо щодо їх міжнародних правових зобов'язань.

Для повного і всебічного розкриття юридичного статусу неповнолітніх більш докладно потрібно звернути свою увагу на основоположні засади прав і свобод неповнолітнього на території України, які закріплені юридичними актами національного та міжнародного рівня. Основоположною засадою прав і свобод неповнолітнього в Україні є природність та невідчужуваність таких прав і свобод.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Тімуш І.С. Інтегральний погляд на право: монографія. К.: Атіка, 2009. 300 с.*
2. *Демиденко К. Є. Шляхи імплементації міжнародних стандартів стосовно дитини до національного законодавства. Юридична наука. 2011. № 3. С. 20-30.*

**Кутинська Анна Володимирівна, магістрантка,
Білецька Ірина Мирославівна, д.е.н, доцентка,
завідувачка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Цифрова економіка вже незабаром може стати провідним сегментом, драйвером зростання і розвитку світової економічної системи в цілому. Від цифрової економіки все більше залежить успішна життєдіяльність людей, окрім того, відбувається широкомасштабне впровадження цифрових технологій в роботу урядових організацій і структур.

Одним з напрямів розвитку цифрової економіки є активне використання Інтернет-технологій публічному управлінні і в діяльності державних структур, що отримало назву «електронне урядування».

Поняття «електронний уряд» виникло як дослівний переклад англійського слова «electronic government» або «e-government». Вперше про «електронний уряд» було загадано у 90-х рр. XX ст. у США за президента Білла Клінтона, який він надав прогресу Інтернет і розвитку інформаційних технологій особливого значення.

У теорії та практиці державного управління сформувалося як «вужке», так і «широке» розуміння «електронного уряду», що відображає існування різних шкіл в інтерпретації даного терміну. У розумінні однієї з них, «е-уряд» трактується більш помірковано і відображає вдосконалення дій державного менеджменту шляхом використання передових інформаційних технологій, що дозволить підвищити ефективність його функціонування при наданні послуг населенню. Більш радикальний підхід передбачає, що крім нового характеру внутрішньоорганізаційних відносин, зумовлених масовим використанням ІТ відбувається і зміна усієї системи взаємин державного управління з суспільством.

Це відповідає і існуванню двох термінів e-government – «електронний уряд» та e-governance – «електронне урядування» [1]. Це нова тенденція описує ситуацію, коли приватний сектор та громадянське суспільство стають партнерами та конкурентами влади. Д. Осборн і Т. Геблер описали даний підхід як «тристоронню владу» [2]. В даному контексті governance стало «скороченим виразом, якому віддавали перевагу при фіксуванні зміни форми і ролі держави в промислово розвинених країнах» [3, с. 2]. В сфері державного управління в українській науці термін governance є відомим в перекладі як управління чи урядування, що означає «чинити уряд», фактично організувати, впорядковувати, досягати певних цілей [1].

Таким чином, на сьогодні e-government є більш широким поняттям, аніж просте електронне управління державою. А e-governance є більш широкою концепція, ніж e-government, оскільки, вона сприяє та характеризує зміну ставлення простих громадян до уряду та навпаки.

«Електронний уряд» у найбільш загальному практичному вигляді передбачає об'єднання усіх адміністративних структур з допомогою різних інформаційних технологій, зі всіма різноманітними функціями в єдину структуру із високим рівнем інтегрованості внутрішніх процесів (наприклад, внутрішнього документообігу, процесів узгодження управлінських рішень тощо).

Сутність поняття «електронний уряд» можна розглядати в кількох аспектах (рис. 1).

Основними структурними елементами «електронного уряду» є (рис. 2):

а) адміністративне законодавство;

б) міжвідомча електронна взаємодія, яка базується на ефективному функціонуванні інформаційних систем органів, які входять до системи «електронного уряду»;

в) інформаційні ресурси (різні електронні бази даних, довідники, класифікатори, реєстри тощо);

г) інструменти інформаційної безпеки «електронного уряду» (зокрема, електронний підпис).

Рис. 1. Різні аспекти розуміння сутності «електронного уряду»

Складено за [4]

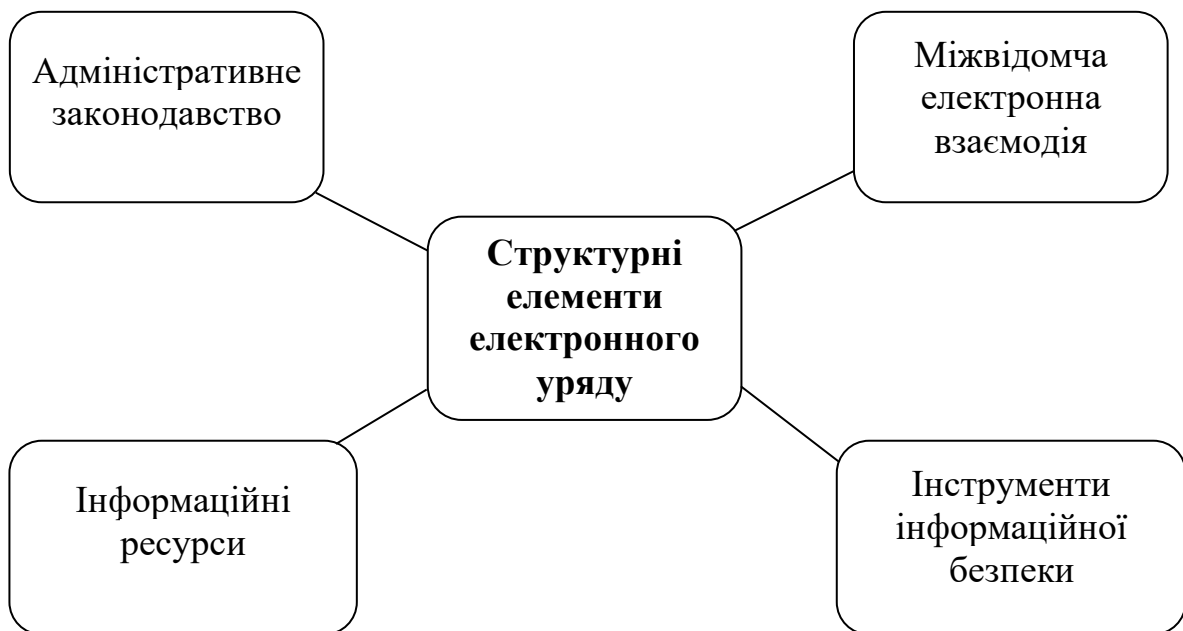

Рис. 2. Основні структурні елементи «електронного уряду»

Складено за [4]

Серед головних причин, що обумовлюють актуальність створення «електронного уряду», можна назвати наступні:

1. Зв'язок «електронного уряду» з вирішенням конкретних завдань, які існують на сьогоднішній день в практиці публічного управління (зростання ефективності державного адміністрування на всіх етапах, запобігання корупції, необхідність в підвищенні рівня прозорості державних послуг тощо).

2. «Електронний уряд» дає можливість розкрити нові канали зв'язку між державою та суспільством і сприяє зростанню рівня довіри суспільства до влади.

Таким чином, «електронний уряд» не може бути короточасним проектом, який спрямований на досягнення останньої стадії свого розвитку, а містить в собі постійне вдосконалення державного управління, покладаючись на нові інформаційно-комунікаційні технології. «Електронний уряд» робить систему державного управління набагато прозорішою і підзвітною, відкриває для громадян доступ до процесу прийняття управлінських рішень. Удосконалення нових технологій призводить до зростання рівня залучення громадян до політичного життя країни і в процесі прийняття політичних рішень, як наслідок, до еволюції ідеалів громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Погребняк І.Є. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. *Право та інновації*. 2014. № 3. С. 26-35. Nbuu. Url: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2014_3_5
2. Osborne D., Gaebler T. 1992. *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*. Addison-Wesley: Reading, MA.
3. Khan A. A. *The Relevance of Good Governance Concept: Revisiting Goals, Agenda and Strategies*. Mppgnsuintlconf. Url: <http://mppgnsuintlconf.org/docs/2.%20Akbar%20Ali%20Khan.pdf>
4. Іншакова Е.Р. Електронний уряд в публічному управлінні. Stud.com. Url: https://stud.com.ua/163744/menedzhment/elektronniy_uryad_problemi_rozuminnya_zmist_meta_printsipi

**Белей Наталія Гнатівна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцент кафедри управління та адміністрування**

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Державна політика регулювання доходів є вагомим важелем, який має безпосередній вплив на рівень життя широких верств населення. Варто зазначити, що рівень соціально-економічного розвитку країни прямо залежить від державної політики у сфері доходів. Тому беззаперечним є той факт, що державна політика у сфері регулювання доходів населення є одним з найголовніших елементів управління рівнем соціально-економічного розвитку країни.

Доходи населення завжди були предметом наукового інтересу провідних зарубіжних та вітчизняних дослідників. У працях У. Петті, А. Сміта, К. Маркса,

А. Маршалла, Дж. Б. Кларка, Дж. Р. Хікса та багатьох інших відомих економістів світу аналізувалися фундаментальні питання формування та державного регулювання доходів.

Проблеми доходів населення в Україні та їх державного регулювання досліджуються і сучасними вітчизняними ученими. Істотний внесок у проблематику формування за різними джерелами надходжень та особливостей організаційно-фінансового регулювання доходів населення зробили такі вітчизняні науковці, як: В. А. Базилюк, І. К. Бондар, І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, Е. М. Лібанова, В. О. Мандибура, В. М. Новіков, В. В. Огієнко, Н. М. Холод, І. В. Шубала та ін.

Незважаючи на широкий спектр досліджень, проблема державного регулювання доходів не втрачає своєї актуальності, оскільки доходи є багатоаспектним явищем. До того ж все ще існує потреба у ґрунтовному вивченні та впровадженні нових практичних положень формування активної державної політики регулювання доходів, спрямованої на досягнення європейських соціальних стандартів та підвищення добробуту та якості життя населення.

Політика регулювання доходів населення охоплює усі ієрархічні рівні, на яких відбувається формування доходів – від національного до рівня домогосподарств.

Основною метою регулювання доходів на рівні домогосподарств є справедливий розподіл фінансових-економічних, соціальних ресурсів між домогосподарствами за умови одержання ними максимально можливого обсягу доходу. Стосовно державного втручання, то його роль скоріше соціальна, ніж економічна. Зокрема, усі три рівні перебувають у безперервній взаємодії. Як правило, регулювання регіонального та місцевого рівнів здійснюється через територіальні, галузеві та колективні договори. У галузевих договорах регулюються: мінімальна тарифна ставка за основними професійно-кваліфікаційними групами, форми і системи заробітної плати, розмір соціальних виплат і пільг. У колективних договорах регулюються питання розміру і диференціації тарифних ставок, надбавок і доплат, індексації заробітної плати, системи участі у прибутках акціонерного капіталу, розміри соціальних виплат і пільг, а також робочий час. Насамперед у таких договорах регулюється оплата праці робітників.

Як свідчить світовий досвід, без активного втручання держави у процеси регулювання доходів населення сьогодні не обходиться жодна країна з розвинутою ринковою економікою. Оскільки скорочення ролі держави у процесі регулювання доходів може призвести до надмірної диференціації доходів населення, соціальної напруги, а також загострення соціальних конфліктів у суспільстві. Водночас надто активне втручання держави у процеси формування, використання, перерозподілу доходів населення призводить до зниження ділової активності у суспільстві, в т. ч. може спричинити скорочення ефективності виробництва загалом. Отже, безпосередньо процес регулювання доходів державою спрямований на створення певних умов, які сприятимуть нормальному відтворенню робочої сили, нагромадженню людського капіталу,

розвиток якого призводить до економічного зростання добробуту населення, посиленню мотивації найманих працівників до трудової діяльності, наданню допомоги тим, хто не може забезпечити собі певного рівня доходу.

Отже, державна політика регулювання доходів населення розглядатиметься через призму регулювання системи оплати праці та індексації грошових доходів, цілі яких повинні бути направлені на підвищення рівня добробуту населення.

Одним із пріоритетних напрямків державної політики доходів населення є система регулювання оплати праці. Регулювання системи оплати праці передбачає встановлення мінімальної заробітної плати, норм і гарантій виплати, умов та розмірів оплати праці працівників установ та організацій, що фінансуються з бюджету, а також регулювання фондів оплати праці підприємств-монополістів тощо. Відповідно до цього, державна політика регулювання доходів населення у сфері оплати праці передусім має бути спрямована на:

- удосконалення законодавства про оплату праці, зокрема з посилення контролю за додержанням законодавства про оплату праці та за своєчасною виплатою заробітної плати;
- реформування системи оплати праці у напрямку підвищення заробітної плати та докорінної зміни у структурі видатків виробництва;
- підвищення вартості (ціни) робочої сили як збільшення у виробничих витратах питомої ваги видатків на оплату праці;
- розроблення та реалізація державними органами заходів, спрямованих на підвищення мотивації до високопродуктивної праці, що призведе до росту заробітної плати;
- зменшення необґрунтованої надмірної міжгалузевої диференціації в оплаті праці, яка дасть змогу істотно підвищити розмір заробітної плати у галузях та забезпечуватиме їм науково-технічний прогрес, що, своєю чергою, економічно і фінансово оздоровить підприємства цих галузей;
- реалізацію комплексу правових, організаційно-економічних заходів, які цільово спрямовані на легалізацію тіньових доходів населення;
- підвищення купівельної спроможності населення через проведення індексації грошових доходів населення тощо.

Окрім того, повинна відбутись ліквідація диспропорцій між оплатою та продуктивністю праці через доведення частки середньої заробітної плати у прирості продуктивності праці хоча б до рівня східноєвропейських країн (тобто з 20–23 до 32–35 %) [1, с. 38]. Це має бути одним із основних завдань державної політики регулювання доходів населення в Україні.

Прагнення та виклики суспільства стосовно досягнення соціальної справедливості вимагають від державної влади різноманітних заходів регулювання доходів населення. Одним із ключових державних соціальних нормативів рівня життя населення є прожитковий мінімум, який повинен використовуватися як критерій бідності суспільства. Тому одним з головних завдань ефективної державної політики регулювання доходів населення має бути ініційована необхідність державою вжиття заходів для поетапного наближення

розміру мінімальних соціальних гарантій до прожиткового мінімуму, зокрема щодо захисту грошових доходів від впливу самої інфляції. Оскільки невідповідність прожиткового мінімуму у сучасних умовах породжує дезорієнтацію в політиці доходів населення, а також і в соціальній політиці загалом. Варто вказати, що значущим недоліком формування прожиткового мінімуму є відсутність його диференціації залежно від складу сім'ї, що, своєю чергою, ускладнює та виключає вплив складу сімей домогосподарств на процес його формування. Світовий досвід свідчить, що величина прожиткового мінімуму повинна відображати такий мінімальний дохід, гарантований державою, який би давав змогу забезпечувати працівникам середній рівень життя, нормальні умови для відтворення робочої сили та її розвитку, тобто виконував певні функції соціального захисту [2].

Незважаючи на існування в Україні розробленої законодавчої бази в галузі забезпечення конституційних гарантій щодо соціального захисту населення, рівень життя населення залишається без змін. Водночас його базовий соціальний норматив – прожитковий мінімум використовується лише для загальних оцінок рівня життя населення.

Отже, величина мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму повинні регулярно підвищуватись із врахуванням реальних інфляційних процесів в країні. Це, з одного боку, забезпечуватиме соціальні гарантії членам суспільства, покриваючи їм мінімум доходів, а з іншого, – встановлюватиме мінімальні вимоги щодо підвищення ефективності економіки країни. Водночас варто зауважити, що державні мінімальні стандарти повинні знайти своє відображення як у державному, так і в місцевих бюджетах, що сприятиме вирівнюванню рівня соціального забезпечення громадян у межах різних областей, районів та інших адміністративних одиниць тощо.

Індексація грошових доходів є одним з основних державних інструментів регулювання доходів, яка направлена на підтримку платоспроможності вразливих груп населення, що мають фіксований дохід. Тобто це є встановлений державою механізм підвищення грошових доходів населення, який компенсує частково або повністю подорожчання споживчих товарів і послуг. Відповідно він встановлюється на основі врахування збільшення вартості життя та розраховується включенням індексу цін і тарифів фіксованого набору товарів і послуг, що становлять споживчий кошик [4]. Світовий досвід проведення індексації доходів показує, що цей процес повинен бути обмежений та диференціюватися по категоріях доходотримувачів, а також за часовим періодом. Це вказує на те, що сприяння підтримці доходів населення здійснюється у перерізі різних форм та напрямків допомоги, а сама система соціального захисту спрямована на підтримку реальних, а не номінальних доходів, як в Україні. Одночасно індексація поєднує у собі заходи, які компенсують втрату грошових доходів, а також натуральні виплати і пільги. Індексації підлягає більша частина заробітної плати українців. Отже:

- якщо заробітна плата працівника менша або дорівнює прожитковому мінімуму для працездатної особи, тоді вона індексується повністю;
- якщо заробітна плата працівника більша, ніж прожитковий мінімум, то

індексації підлягатиме лише та її частина, яка не перевищує цю суму.

Аналізуючи індексацію доходів населення варто запропонувати прийняття у новій редакції Указу Президента “Про основні напрями політики щодо грошових доходів населення”, у якому будуть відображені шляхи вирішення проблем, що виникли і призвели до істотного зниження рівня доходів населення.

Тому, пріоритетами державної політики регулювання доходів населення України в сучасних кризових умовах, повинні стати регулювання системи оплати праці шляхом використання такого інструменту, як мінімальна заробітна плата та індексація грошових доходів населення на основі показника темпу інфляції поточного періоду. При цьому пріоритети державної політики регулювання доходів населення повинні мати не тільки соціальне спрямування, а бути векторноцілеспрямованими на досягнення європейських соціальних стандартів. До того ж повинні ґрунтуватися та узгоджуватися з стратегією економічного та соціального розвитку України загалом.

Отже, державна політика регулювання доходів населення повинна мати чіткі орієнтири, завдання, а також відповідне ресурсно-фінансове забезпечення для їхньої реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ломанов І. Основні напрямки посилення державного впливу на регулювання оплати праці в контексті реалізації концепції подальшого регулювання оплати праці в Україні / І. Ломанов // Україна: аспекти праці. – 2003. – № 2. – С. 37–40.
2. Ментальний чинник у сфері праці: проблеми теорії та практики / Д. П. Богиня, М. В. Семикіна; передмова І. Ф. Кураса. – К.: Штурм, 2003. – 382 с.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Бебело С. О. Соціальна держава і соціальна сфера: змістовно-концептуальний взаємозв'язок / С. О. Бебело // Економіка та держава. – 2008. – № 3. – С. 49–51.

**Луцишин-Куцела Соломія Ярославівна, магістрантка,
Острроверхов Віктор Михайлович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу та менеджменту**

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Величезна кількість економістів в різні століття задавалася питанням економічного зростання, принципів функціонування економіки, і, як наслідок, функціями капіталу, інвестицій та їх ролі в економічному розвитку.

Для розгляду механізмів залучення інвестицій необхідно розглянути саму сутність інвестиційного процесу. У більшості випадків під інвестиціями розуміються грошові вкладення.

Під інвестиційною діяльністю розуміється вкладення інвестицій з метою отримання прибутку або досягнення певного корисного ефекту, при цьому право на об'єкт інвестицій, як правило, належить інвестору. Суб'єкти, можуть здійснювати інвестиції за рахунок власних або позикових коштів. Як інвестори можуть виступати фізичні і юридичні особи. Ключовою відмінністю інвестицій

від іншого виду залучення капіталу є придбання прав власності на об'єкт інвестування.

Ринок інвестиційних ресурсів не є однорідним - на ньому діє велика кількість агентів різних форм власності, що пропонують різні умови вкладення коштів.

В економіці постійно формується пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, які баланшуються ринковими і неринковими методами - втручанням держави. Оскільки, на глобальному ринку інвестицій відсутня ринкова конкуренція, агенти, що пред'являють попит на інвестиції, мають різний доступ до інвестиційних ресурсів.

Існують дві основні версії походження поняття „інвестиція”. На думку однієї групи авторів даний термін походить від латинського терміну „investio”, який означає „одягати”; а іншої – від латинського терміну „invest” – вкладати [2, с. 108].

В даний час інвестиції розглядаються як вкладення капіталу із метою його збільшення. У. Шарп трактує слово „інвестувати” як можливість розлучитися з власними грошима сьогодні, для одержання їх більшої суми в майбутньому [5, с. 3].

Саме поняття „капітал” має також два основні джерела походження – від латинських термінів „caput”, що означає голову або власника худоби, чи „capitalis” – основний, головний [4, с. 21].

Капіталом в широкому значенні є все, що здатне приносити доход чи ресурси, які створені людьми для виробництва товарів та послуг. Водночас, термін „інвестиції” не варто повністю ідентифікувати з терміном „капітальні вкладення”, які є фактично тільки однією з форм інвестицій.

Виділяють чотири основні форми фінансування інвестиційних проектів: проектне, бюджетне, акціонерне, кредитне, венчурне.

Дані види фінансування відрізняються правовими відносинами між донором і реципієнтом коштів.

При акціонерному фінансуванні право власності на частину випущених акцій переходить інвестору на невизначений термін – до моменту перепродажу інвестором своїх акцій. Н

а відміну від прямого акціонерного фінансування, інвестор вкладає кошти через спеціальні «венчурні фонди».

Під кредитним фінансуванням мається на увазі залучення фінансових ресурсів на певний термін зі сплатою відсотків за використання залучених коштів, при цьому право власності на об'єкт, в який були вкладені позикові кошти, може перейти у власність до кредитора тільки у випадку невиконання позичальником своїх зобов'язань. Іншими словами, при наданні коштів кредитор керується метою отримання доходу від власного капіталу, не набуваючи прав власності на будь-які об'єкти, а надаючи кошти "в оренду".

При проектному фінансуванні інвестор вкладає власні чи позикові кошти в проект, який буде забезпечувати прибуток від його реалізації. У таблиці 1 запропоновано класифікацію інвестицій за різними критеріями.

Класифікація інвестицій

Критерій класифікації	Класифікація інвестицій
Форма інвестицій	Прямі інвестиції Портфельні інвестиції Інші
Терміни інвестування	Короткостроковий Середньостроковий Довгостроковий
Форма власності інвестиційних ресурсів	Приватна (власність резидентів і власність нерезидентів країни) Державна Змішана
Вид майнових цінностей	Залежно від форми власності Залежно від державної належності інвестора.
Вид цінностей, що вкладаються	Грошові Негрошові
Державна належність інвестора	Вітчизняні (національні) Іноземні інвестиції
Операції	Об'єкт інвестування Строк вкладення Мета вкладення
Об'єкт інвестування	Реальні (капітальні, капіталоутворюючі) Фінансові інвестиції

Складено за [1, 3]

Таким чином, проведений аналіз сутності інвестицій як економічної категорії дозволив визначити їх особливості та уточнити класифікацію інвестицій за різними ознаками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гобрей М.В. Суб'єкти інвестиційних процесів та джерела інвестицій в регіональній економіці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2018. Вип. 32. С. 130-133. *Url: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_32_30*
2. Лук'яник М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії. Вісник Сумського нац. аграрн. ун.-ту Серія: Фінанси і кредит. 2003. №2. С. 107-110.
3. Поєдинок В. Класифікація інвестицій: критерії і методологічне значення. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 94. С. 28-32. *Url: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_94_8*
4. Сінченко В.М. Ефективність інвестицій у бурякоцукровому виробництві. Цукрові буряки. 2003. №6. С. 4-6.
5. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции. М.: ИНФРА-М, 1999. 1028 с.

Крикун Олена Дем'янівна, *магістрантка,*
Король Володимир Степанович *к.е.н., доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ХАРАКТЕРИСТИКА СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Виникнення поняття «стиль керівництва» і його вивчення пов'язані, перш за все, з ім'ям німецького психолога Курта Левіна. У 30-ті рр. ХХ ст. разом зі співробітниками він провів серію експериментів, у ході яких виявив три стилі керівництва, які стали класичними: авторитарний, демократичний, анархічний (нейтральний). За своєю психологічною сутністю виявлені стилі керівництва відображали лише характер прийняття рішень у соціальній групі [1, с 200].

У 60-х рр. ХХ ст. професором Мічиганського університету (США) Дугласом Макгрегором були обґрунтовані дві концепції організації управління. Проаналізувавши діяльність виконавців на робочому місці, він виявив, що керівник може контролювати одинадцять параметрів, які характеризують дії виконавця:

- завдання, що отримує виконавець;
- якість виконання завдання;
- час отримання завдання;
- очікуваний час виконання завдання;
- засоби, наявні для виконання завдання;
- колектив, у якому працює підлеглий;
- інструкції, отримані підлеглим;
- упевненість підлеглого в можливості виконання завдання;
- упевненість підлеглого в можливості отримати винагороду за успішну роботу;
- розмір винагороди за успішну роботу;
- рівень зацікавленості підлеглим колом проблем, пов'язаних з роботою.

Перелічені фактори, як стверджує Дуглас Макгрегор, залежать від керівника та водночас певною мірою впливають на виконавця, визначають якість і інтенсивність його праці. Він дійшов висновку, що на підставі цих факторів можна застосувати два різних підходи до управління, які він назвав «Теорією Х» і «Теорією У». Відповідно до «Теорії Х» середній індивід через свою природу не любить працювати, якщо можливо, намагається ухилитися від роботи, у результаті вродженої неприязні до праці більшу частину людей потрібно примушувати, контролювати, для того щоб вони працювали досить напружено для досягнення мети організації. Середній індивід вимагає, щоб ним керували, він уникає відповідальності, понад усе цінує власну безпеку. Отже, «Теорія Х» втілює суто авторитарний стиль керівництва і характеризується досить сильною централізацією влади та контролем за переліченими вище параметрами. За «Теорією У» втрати розумових і фізичних зусиль у процесі діяльності настільки ж природні, як і в іграх або на відпочинку. Підлеглий може сам себе

контролювати, якщо він досягає мети, яка його цікавить, зусилля, які він докладає, пропорційні очікуваній винагороді за їх здійснення, середній індивід за відповідної підготовки не лише бере на себе відповідальність, але й намагається це зробити. Раціоналізаторство, творчий пі-хід до вирішення проблем властиві широкому колу людей [2, с 316-326]. «Теорія У» відповідає демократичному стилю керівництва. «Теорія Х» і «Теорія У» мають шанс на існування, але в ідеальній формі не існують. На практиці має місце комбінація різних стилів управління. Спробою сумістити ці дві теорії є назва «Теорії Z», запропонованої Уільямом Оучі. Вона базується на колективному методі прийняття рішень, використанні самоконтролю й ієрархічних форм контролю [3, с 88 - 92].

Вітчизняні вчені в галузі управління Г. Атаманчук, А. Омаров, І. Чернобровка виділяють переважно три стилі управління: 1) авторитарний; 2) демократичний; 3) ліберальний. Ф. Генон виділяє й такі стилі, як волюнтаристський, нарадний, пасивний, дійовий, позитивний, негативний, ефективний, неефективний [4]. Усі назви типів і стилів керівництва можна переглядати до безкінечності: адміністративний, соціально-психологічний, контактний, дистанційний, компанійський, партисипативний, анархічний, аналітичний, колективний, командний, інтуїтивний та ін. У даному переліку видів стилів керівництва не можна прослідкувати єдину основу їх поділу, немає чітко визначених класифікаційних ознак.

Досить часто в сучасній практиці державного управління застосовується комбінація авторитарного та демократичного стилів керівництва, яка дає можливість забезпечити поєднання характерних для авторитарного стилю високого рівня роботи, орієнтації на завдання й характерних для демократичного стилю високого рівня трудової моралі, орієнтації на людей з тим, щоб забезпечити мету керівництва. На наш погляд, ефективним є той стиль державного управління, який орієнтований на кінцевий результат.

Розв'язання проблем, пов'язаних із вдосконаленням стилів управління у сфері державної служби, дасть можливість підвищити ефективність державної служби, здійснити розбудову інституту державної служби в Україні в межах адаптації до стандартів Європейського Союзу. Тому в перспективі подальші дослідження в даному напрямку мають стосуватися не лише характеристики, а й визначення найбільш ефективного стилю управління у сфері державної служби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Князев С. Н. *Управление: искусство, наука, практика* : –чеб. пособие /С. Н. Князев. - Мн. : Армита - Маркетинг, Менеджмент, 2002. 512 с.
2. Гвишиани Д. М. *Организация и управление* / Д. М. Гвишиани. - М. : Наука, 1972. -С. 316 - 326.
3. Оучи У. *Методы организации производства. Theory «Z». Японский и американский(подж)ды:пф. с англ. /Уильям Оучи. –М. :Эюномика, 1984. -С. 88 - 92.*
4. Генон Ф. *Психология управления* / Ф. Генон. - М. : Изд-во МВТУ им. Н. Э. Баумана, 1998. - 200 с.

Бриндальський Руслан Васильович, *магістрант,*
Дерді Емма Тіберіївна, *к.ф.н., доцентка,*
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу та менеджменту

СУЧАСНИЙ ВИМІР СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Найважливіше завдання, яке стоїть перед державами світу в ХХІ ст. полягає в досягненні такого розвитку, вихідною і кінцевою метою якого була б людина з усіма її різноманітними потребами та інтересами. Це означає визнання провідної ролі соціальних факторів у вирішенні глобальних проблем людства, а відтак – соціальної політики.

У ринкових умовах необхідність та можливості реалізації соціальної політики, безперечно, визначаються економічною політикою. Водночас дієвість соціальної політики визначає параметри економічного розвитку.

Однак, насправді, термін “соціальна політика” введений на межі ХІХ–ХХ ст., а в активному науковому обігу знаходиться тільки починаючи з 70-х рр. ХХ ст. Поняття “соціальна політика” в науковий обіг було запроваджено у Франції теоретиком утопічного соціалізму Ш. Фур’є, який наголошував на обов’язках держави надавати своїм громадянам певні соціальні гарантії [1].

Одна із перших теоретичних концепцій соціальної політики, що виникла на межі ХІХ і ХХ ст. в Німеччині (“Союз соціальної політики”), акцентувала увагу на соціальних реформах як основному завданні цієї політики, спрямованої на поліпшення умов життя людей. Уявлення про сутність і роль соціальної політики розвивалися не тільки в західноєвропейських країнах, але й в Україні та Росії [2].

При цьому відмінності у розумінні соціальної політики в цей час значною мірою залежали від ідеологічних засад, існуючих політичних реалій, суспільного та державного ладу. Так, у радянській науковій традиції до 70-х рр. ХХ ст. проблеми, які пізніше стали входити до комплексного визначення СП визначали як “діяльність органів влади та компартії щодо поліпшення добробуту” або “поліпшення соціально-побутових умов життя населення” [3].

У 70-х роках більшість країн зіткнулися з економічною і соціальною кризою, що спричинило інтенсифікацію соціальних орієнтирів в напрямі пошуку балансу між особистою відповідальністю за власне становище і колективною відповідальністю суспільства за якість життя окремої людини. Відтак суб’єкти соціальної політики значно розширилися, а соціальна відповідальність держави дещо знизилася.

Окрім того, якщо раніше соціальна політика орієнтувалася на ідеологію “економічного зростання”, що забезпечує економічний добробут і перешкоджає масовому безробіттю, то в нових умовах економічне зростання розглядається як необхідна умова соціального добробуту. Безумовно, трансформація парадигми соціальної політики призвела до змін у її онтологічному розумінні.

Відомо, що термін “політика” має грецьке походження, і його відносно найбільш точне значення можна визначити як мистецтво управління країною. Зі свого боку, прикметник “соціальний” має латинське походження, значення якого

стосується насамперед ступеня згуртованості між людьми, тобто процес згуртованості та перетворення їх у суспільство.

Поєднання соціальної політики, розглянуте в центрі уваги нового тисячоліття, свідчить про безперервний процес кожної країни в сучасному світі, який виражається в управлінні, контролі, синхронізації та гармонізації людських (громадських) відносин та інтересів досягти позитивного соціально-економічного розвитку, високого рівня життя та гуманного ставлення до тих членів суспільства, які перебувають у несприятливій економічній ситуації.

Як наслідок, не економічна, а соціальна політика стає пріоритетом сучасної держави. Це означає, що приватний бізнес та підприємництво будуть рушійною силою економічного розвитку та процвітання. У наступному тисячолітті держава поступово передаватиме важелі управління економіці, але теплий зв'язок між соціальною політикою та економічним розвитком залишається природним симбіозом між правлячими та керованими. Більше того, саме ця держава повинна забезпечити вільні шляхи для розвитку бізнесу, своєчасно реагуючи на динаміку світової економіки.

По суті соціальна політика в сучасних умовах розвитку держави зводиться до нейтралізації проявів соціальної напруги, що є наслідком відсутності узгодженої концепції соціально-економічного розвитку держави. Необхідною передумовою формування в Україні соціальної політики європейського типу є гармонізація усієї системи суспільних відносин, розбудова моделі реального економічного прогресу та соціальної динаміки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Семігіна Т.В. Соціальна політика у глобальному вимірі. К. Пульсари. 2003. 251 с.
2. Тамм А. Є. Роль Ради Європи у забезпеченні прав людини на сучасному етапі: навч. посіб. Харків: Видавець А. І. Шуст. 2002. 307 с.
3. Гилко В. І. Соціальні орієнтири державної політики. Діагностика соціального розвитку Одеського регіону. Одеса: ОРІДУ, 2005. 512 с.

**Мулик Олександр Романович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

**ПРИРОДА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВИЗНАЧЕННЯ
ПОНЯТТЯ**

Концепція громадянського суспільства часто обговорюється, проте вона досить розмита і переважно визначається певними критеріями та історичним контекстом. Громадянське суспільство в його історичному контексті завжди було чимось, що «лежить поза ринком і державою» або протиставляється їм. Однак, держава, в той же час, невіддільна від незалежного управління.

Історично концепція громадянського суспільства виникла в доіндустріальних суспільствах. Поняття «громадянське суспільство» як активна публічна сфера та сфера залучення громадян походить з давніх часів. Ще Арістотель та Цицерон розглядали активну роль громадськості та могутність їх

активізації. Однак, сучасне розуміння поняття «громадянське суспільство» ідентифікується з політичною філософією 18 століття із напрацюваннями Макіавеллі та Руссо, які розглядали громадянське суспільство як контроль деспотичної держави.

Класичні ідеї громадянського суспільства починаються з періоду Просвітництва (Фергюсон), продовжуються Токвілем, який підкреслює роль асоціацій у демократії: «Американці будь-якого віку, різних життєвих позицій та різних захоплень формують асоціації. Існують не тільки комерційні та промислові асоціації, в яких бере участь більша частина населення, а й тисячі інших типів, зокрема, релігійні, морально-орієнтовані, культурні, дуже загальні і дуже обмежені, надзвичайно великі і дуже спонтанні» [1].

Громадянські об'єднання та асоціативні ідеї як основу громадянського суспільства також можна простежити у працях сучасних теоретиків. Так, Патнам [2] розглядав громадянське суспільство як мережу добровільних об'єднань, залучення громадян, що впливає на громадське життя та соціальні інститути.

Еверс та Лавілл стверджують, що в сучасній теорії можуть бути викристалізовані принаймні два підходи до сприйняття громадянського суспільства - європейський та американський [3]. Відмінною рисою європейського підходу є історична динамічна перспектива, яка менш помітна в американському підході. Американський підхід фокусується на визначенні в основні компоненти національного сектору, що складається із спільноти "некомерційних організацій". Науковці розрізняють також класичний та посткомуністичний контексти громадянського суспільства. Класична концепція стосується моралі управління, цивілізованості громадянства. Східноєвропейська модель стосується демократії участі, функціонування соціальних рухів, дискусій про довіру та соціальну солідарність.

У вітчизняній науці підходи до розуміння феномену громадянського суспільства також різняться. Так, ряд науковців при визначенні поняття акцентують на асоціативній чи організаційній складові. Так, у своєму дослідженні О. Бабінова під громадянським суспільством розглядає сферу громадського життя, що складається з різних соціальних груп, рухів, об'єднань, культурних, національних, територіальних та інших угруповань і яка служить формою вираження різноманітних інтересів особистості [4]. Інша група вчених робить наголос саме на ролі громадськості, людей, які можуть самостійно приймати суспільно-важливі рішення. Для прикладу, Д. Білокопитов стверджує, що під громадянським суспільством розуміється сфера суспільства, що характеризується високим рівнем самоврядування індивідів і добровільно сформованими асоціаціями та організаціями громадян, яка захищена від прямого втручання і регламентації з боку органів державної влади [5]. Ще один важливий підхід до визначення громадянського суспільства – акцент на цінностях. Так, Л. Гаєвська переконана, що громадянське суспільство - це частина суспільства як цілого з його недержавними інститутами, неполітичними відносинами людей, соціальних груп, що відображають різноманітні цінності, приватні та групові інтереси, які охороняються обов'язковим для всіх законом [6]. Цей перелік підхід не є вичерпним, так як кожний із авторів прагне показати в інституті

громадянського суспільства якусь особливу характеристику, віддільну від інших.

У концептуальних значеннях важливо зауважити, що жодне з цих визначень не є остаточним, оскільки терміни виникають у конкретному контексті і розвиваються відповідно до мінливих обставин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Tocqueville, A. Democracy in America. Garden City, New York: Doubleday, Anchor Books, 1969. URL: file:///C:/Users/lenovo/Downloads/139-148.pdf*
2. *Putnam, R. Bowling Alone. New York: Simon and Schuster, 2000. 143 p.*
3. *Evers, A. Laville, J-L. (eds.) The Third Sector in Europe. Northampton: Edward Elgar, 2005. 67 p.*
4. *Бабінова О. О. Взаємодія органів державного управління і місцевого самоврядування з громадськістю: теоретико-методологічний аспект : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. / Бабінова О. О. К., 2006. 20 с.*
5. *Білокопитов Д.В. Сутність громадянського суспільства та його функції в сучасних умовах. Актуальні проблеми державного управління 1(49). 2016. С. 213-225. с. 213.*
6. *Гаєвська Л.А. Феномен громадянського суспільства і його вплив на становлення державно-громадського управління освітою (теоретико-методологічний аспект). URL: <http://academy.gov.ua/ej/ejb/txts/07glatma.htm> (дата звернення: 13.03.2020).*

**Бегей Світлана Романівна, магістрантка,
Жекало Ганна Іванівна, к.пол.н,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

**ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ
«ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА»**

В контексті розвитку реформи децентралізації влади, реалізації основ нового адміністративного поділу в державі, трансформації принципів та основ регіональної політики актуальним стає питання щодо розуміння сутності поняття «територіальна громада». Адже, як відомо, саме територіальна громада є базовою самостійною одиницею в системі адміністративно-територіального поділу. Дане поняття використовується великою кількістю науковців, однак серед них немає однозначного підходу до його визначення. Тому, метою нашого дослідження є аналіз існуючих підходів до розуміння поняття «територіальна громада».

В результаті аналізу праць вітчизняних науковців ми дійшли висновку, що існують кілька підходів до розуміння поняття «територіальна громада». Серед них найпоширенішими є територіальний, соціологічний, конституційно-правовий. Крім того, вчені вдаються поєднувати різні підходи до розуміння, що свідчить про комплексний підхід до осмислення поняття «територіальна громада».

Використовуючи територіальний підхід до розуміння поняття територіальна громада, вчені акцентують на такій ознаці, як постійне місце проживання людей у певному населеному пункті. Територіальна громада тут виступає як сукупність місцевих жителів, які постійно проживають у межах

адміністративно-територіальної одиниці. Такий підхід існував давно, так як люди завжди були приналежні до конкретного міста чи села. Так, О. Остапенко територіальну громаду визначає як основний суб'єкт місцевого самоврядування, який складається з жителів села (кількох сіл), селища, міста, місцева спільнота – населення муніципального утворення, об'єднане метою здійснення місцевого самоврядування у відповідному поселенні або території» [1].

Відповідно до соціологічного підходу територіальна громада є соціальною спільнотою, об'єднаною на основі спільності інтересів і потреб населення, що входять до неї, системності зв'язків і відносин між ними. Громада згідно цього підходу є не просто об'єднанням мешканців якогось населеного пункту, а сукупністю людей, яких об'єднують спільні цілі, історія, традиції. Громаду формують економічні, соціальні, інформаційні, політичні, культурні й екологічні зв'язки та відносини.

Визначення територіальної громади на основі конституційно-правового критерію дозволяє охарактеризувати громаду як суб'єкта місцевого самоврядування, який володіє правом і реальною здатністю до діяльності на основі реалізації наданої компетенції щодо вирішення питань місцевого значення.

Відповідно до цього підходу територіальна громада як публічний власник – це об'єднання всіх громадян адміністративно-територіальної одиниці (села, селища, міста, району в місті), які можуть простою більшістю від свого складу на основі загальних зборів відповідно до Конституції України вирішувати питання щодо своєї спільної, неподільної публічної власності (тому її ще називають “конституційна територіальна громада”). Це територіальна громада, яка набула статусу юридичної особи публічного права. Це територіальна громада – власник. Це територіальна громада – суб'єкт правових відносин. Це територіальна громада Європейського статуту (хартії) місцевого самоврядування [2]. Проте, варто зауважити, що існують і неконституційні територіальні громади, тобто об'єднання, які утворились незаконним шляхом, невизнані державою чи світовою спільнотою в своїх межах (для прикладу, ЛНР та ДНР).

Існує також і комплексний підхід до розуміння сутності поняття «громада». Більшість авторів поєднують всі вище названі підходи і характеризують громаду як сукупність людей, яких об'єднують спільні цілі, інтереси, історія, традиції, територія, які володіють визначеним законом правовим статусом, мають правовий, політичний, економічний, мовний, релігійний зв'язок.

Варто виокремити також адміністративно-територіальний акцент при визначенні поняття «територіальна громада». Зокрема, в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» знаходимо визначення, що територіальна громада - це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр [3].

Як бачимо територіальну громаду характеризують декілька елементів, які притаманні їй і визначають її роль серед інших соціальних утворень. В першу

чергу це місце проживання. Згідно ст. 3 Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні", місце проживання – це адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік. Згідно ст. 6 цього Закону громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, зобов'язані протягом десяти днів після прибуття до нового місця проживання зареєструвати місце проживання. Отже, членами територіальної громади можуть бути усі громадяни, які постійно проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, однак брати безпосередню участь у здійсненні місцевого самоврядування можуть лише особи, зареєстровані у відповідному порядку на території певної адміністративно-територіальної одиниці [4]. Територіальну основу місцевого самоврядування в Україні складають село, селище, місто. Такий підхід до визначення кола суб'єктів права на місцеве самоврядування має глибокі історичні коріння, коли люди об'єднувалися заради вирішення спільних проблем на загальних зборах, сходах тощо. Згідно реформи місцевого самоврядування до цього списку включено ще громаду.

Однією із найголовніших ознак територіальної громади є також населення. Саме населення формує громаду і визначає її роль в тій чи іншій структурі. Без людей громада була б просто територіальною частиною. Саме людина, як мешканець певної території, є першоосновою місцевого самоврядування, а об'єднання людей є базою функціонування держави.

Територіальну громаду також характеризує соціальна взаємодія (сусідські відносини, спільні правила і норми поведінки, спільне врядування, громадські послуги, організації, взаємозв'язок у виробничій сфері та ін.). Публічне управління на окремій території, існування інститутів влади, тісні взаємодії, спільність цінностей, відчуття приналежності – все це умови, що визначають територіальну громаду як важливе соціальне утворення, первинний суб'єкт місцевого самоврядування, основний носієм його функцій і повноважень

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Остапенко О. Територіальні громади як первинний суб'єкт місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики. Державне управління: удосконалення та розвиток. №10. 2015. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=909>
2. Поняття територіальної громади // Конституційні територіальні громади. URL: <http://terhromady.info/home/poniattia-terytorialnoi-hromady/> (дата звернення: 19.02.2020).
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1997. № 24. с.170.
4. Підкуйко О. Концептуально-понятійні основи забезпечення розвитку територіальної громади. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...

Кенюк Микола Михайлович, *магістрант*,
Синиця Світлана Михайлівна, *к.е.н., доцентка*,
доцентка кафедри управління та адміністрування

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В умовах динамічного розвитку світової економіки та посиленого прояву фінансово-економічних криз, набуває особливої гостроти питання постійного дефіциту фінансових ресурсів та відсутність можливостей розв'язання найбільш важливих соціальних проблем на місцевому рівні, а також надмірна фінансова централізація визначає актуальність проблеми формування бюджетної політики на регіональному рівні. Бюджетна політика набуває особливого значення і впливу у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Повноцінна реалізація бюджетної політики полягає у своєчасності виконання заходів довго- та короткострокового характеру, які здійснює держава через бюджетно-податковий механізм. Державні та місцеві органи влади, використовуючи сукупність бюджетних ресурсів, повинні забезпечувати стійкий та тривалий соціально-економічний розвиток суспільства, а також попереджувати і своєчасно долати негативні явища в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Особливе місце посідає регіональна бюджетна політика, яка передусім повинна бути спрямована на поступове вирівнювання економічного та соціального рівня розвитку окремих адміністративних суб'єктів, а також має створювати умови для підвищення рівня ділової активності підприємців та інвесторів. Саме сьогодні, у час проведення адміністративно-територіальної реформи, регіональна бюджетна політика наповнюється новим якісним змістом та надає органам місцевої влади більші фінансово-економічні можливості і адміністративно-правові важелі для забезпечення збалансованого розвитку окремих територіальних одиниць. Передусім, найважливішого значення набувають методи забезпечення конструктивної взаємодії суб'єктів регіональної економіки в процесі формування високорозвинутих ринкових відносин, а бюджетна політика підтримує та стимулює процеси суспільно-економічного характеру з метою забезпечення політичної та економічної єдності країни.

Необхідність проведення конструктивної адміністративно- територіальної реформи викликано низькими темпами розвитку регіонів України за останні двадцять п'ять років. У комплексі проблем соціально-економічного розвитку регіонів, потужний негативний прояв має недосконале формування та реалізація регіональної бюджетної політики, яке відбулося під впливом багатьох чинників. До основних внутрішніх чинників, що мали негативний вплив, можна віднести:

1. Економічні – недосконала монетарна та валютна політика, низька продуктивність суспільної праці, неефективна фінансова та економічна політика, дефіцит державного бюджету, високий рівень податкового навантаження, низький рівень впровадження досягнень науково-технічного

прогресу тощо [1];

2. Соціальні – недостатній розвиток освіти та науки, низький рівень охорони здоров'я, недостатньо ефективна соціально-культурна політика, слаборозвинута соціальна інфраструктура, низький рівень соціального захисту населення, критично низькі обсяги та рівень заробітної плати, вартість споживчого кошика не відповідає рівню мінімальної заробітної плати, низький рівень купівельної спроможності населення тощо;

3. Правові – недосконале чинне законодавство;

4. Політичні – низький рівень забезпечення обороноздатності держави, недостатній рівень підтримки внутрішнього правопорядку, неефективний організаційний механізм управління регіонами та державою в цілому, корупція у законодавчій, виконавчій та судовій владі.

Неефективність системи адміністративно-територіального устрою та механізму державного управління відповідно проявлялась у диспропорціях соціально-економічного розвитку регіонів і як наслідок формувало переважно низький рівень матеріального добробуту та невисоку якість життя населення.

Отже, ефективність державного управління передусім залежить від повномасштабного, коректного та доцільного використання правових, економічних та адміністративних важелів в процесі реалізації бюджетної політики як на державному, так і на регіональному рівнях.

Регіон як багатовимірна система об'єктів управління є цілісною соціально-економічною структурою, яка для свого ефективного функціонування потребує внутрішньої рівноваги та регулюючого впливу державних органів влади. Основними вимогами комплексного розвитку територіальних систем є: взаємозв'язок і взаємозалежність елементів та функціональних підсистем комплексу; пропорційність виробництва, ресурсів, ринкової інфраструктури і споживання; збалансованість обсягів випуску продукції та споживання матеріальних, природних, трудових і фінансових ресурсів [2].

Повноцінна реалізація регіональної бюджетної політики стимулює функціонування економічної активності адміністративно-територіальних одиниць, сприяє раціональному бюджетному плануванню, а також ефективному наповненню, розподілу та використанню місцевих фінансових ресурсів.

Найвагоміший вплив на рівень та якість виконання встановлених завдань перед органами місцевої влади мають доходи місцевих бюджетів. Гроші, які надходять до бюджетів на місцевому рівні, являють собою фінансовий ресурс для забезпечення дієздатності органів місцевої влади та визначають їх фінансові можливості щодо виконання визначених завдань та досягнення окреслених цілей.

Окрім того, необхідно відмітити, що в сьогоденнішніх політико-правових умовах місцеві органи влади, нажаль, не мають повної фінансової незалежності, в наслідок чого виникає необхідність у їх додатковій фінансовій підтримці за рахунок системи трансфертів.

До важливих вимог сьогодення відносять необхідність формування нових принципів державної бюджетної політики та податкового регулювання, які

насамперед передбачають: фінансово-економічну самостійність бюджетів всіх рівнів; стабільну нормативно-правову базу; коректне формування доходної та видаткової частини бюджету з врахуванням інтересів громади; стимулювання підприємницької активності на основі оновленого податкового законодавства.

Регіональна бюджетна політика, у контексті державних фінансів, тісно пов'язана з регіональною податковою політикою. Яка в свою чергу формує та регулює податкові та бюджетні потоки грошових коштів, які безпосередньо утворюють доходи регіональних бюджетів, а також позабюджетні фонди регіонів.

Саме характер та комплекс важелів регіональної податкової політики визначають масштаби виробництва економічних благ, підприємницьку та інвестиційну активність, підвищення рівня зайнятості, рівень доходу та матеріального добробуту, якість життя населення, а також можливість розвитку соціальної сфери та інфраструктури територій.

Відповідно до чинного податкового законодавства країни, регіони мають можливість формувати свої доходи за рахунок стягнення деяких видів податків і зборів. На превеликий жаль, сьогоднішні реалії вказують на те, що місцеві податки та збори не забезпечують у повному обсязі фінансові потреби місцевих органів влади, а отже унеможливають повноцінну реалізацію визначених завдань. Ефективність податкової системи передусім визначається створенням доцільних та гнучких інструментів оподаткування, які дозволяють коректно та адекватно реагувати на фінансово-економічну ситуацію і належним чином реалізовувати регулюючу та фіскальну функції податків.

Забезпечення місцевих бюджетів надійними та стабільними джерелами формування доходів потребує від органів місцевого самоврядування та інших органів державної влади невідкладного впровадження системи дієвих заходів, які спрямовані на удосконалення бюджетного та податкового законодавства, що в свою чергу буде сприяти зростанню обсягів промислового виробництва, залученню кредитних ресурсів та інвестицій і в результаті знайде належне відображення у підвищенні рівня питомої ваги власних доходів місцевих бюджетів, а також на фінансово-економічних можливостях місцевої влади [4].

Місцеві органи влади набувають позиції реально діючих суб'єктів лише за умови реалізації демократичних засад на усіх рівнях державної влади, окрім того необхідно постійно вдосконалювати механізм фінансово-бюджетної децентралізації в умовах євроінтеграції та глобалізації, саме для цього необхідно вжити наступні заходи:

- необхідно постійно зміцнювати ресурсну базу місцевих бюджетів заради забезпечення повноцінної дієздатності органів місцевого самоврядування;
- проводити своєчасне реформатування міжбюджетних відносин, керуючись соціально-економічними показниками та динамікою фінансово- бюджетних процесів розвитку регіонів;
- належно підтримувати та впроваджувати інноваційні процеси у бюджетну систему для реального посилення економічного потенціалу територіальних одиниць;

- коректне формування заохочень та стимулів, щодо нарощування обсягів власних джерел фінансування місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- повноцінне використання програмно-цільового методу у плануванні та виконанні місцевих бюджетів;
- забезпечити дієвість та ефективність фінансового контролю на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Сьогодні в Україні органи місцевого самоврядування повинні набути статус реальних господарів території, які наділенні усіма необхідними повноваженнями та фінансово-економічними ресурсами, що дозволяють самостійно вирішувати місцеві проблеми та ефективно виконувати всі делеговані функції державою з метою забезпечення соціально-економічної стабільності та якісного розвитку територій [5].

Практична сутність ефективної регіональної політики полягає у максимальному використанні в інтересах усього суспільства природних ресурсів та виробничих потужностей, а також мінімізації негативного впливу від промислової діяльності. Отже, забезпечити безперервний соціально-економічний розвиток регіону в інтересах його мешканців можна за рахунок дієвої системи регулювання регіонального розвитку, яка спирається на наукове обґрунтування та правове забезпечення стратегії регіонального розвитку та регіональної бюджетної політики.

В умовах адміністративно-територіальної реформи зростає об'єктивна необхідність у розробці та коректуванні довгострокових стратегій розвитку регіонів, удосконалення програм соціального та економічного розвитку з врахуванням стратегічних пріоритетів. Саме грамотно побудована стратегія дозволить своєчасно та у повному обсязі вирішувати встановлені завдання та проблеми регіону.

Отже, тільки повноцінна діагностика територіальної ситуації дозволяє не лише визначити конкретні проблеми, які є перешкодою у поточному регіональному розвитку, але й забезпечити ефективне бюджетне планування

та формувати реальні програми перспективного розвитку територій. Науково-обґрунтований підхід до формування регіональної бюджетної політики дозволить раціонально використовувати сукупність взаємодіючих механізмів розвитку людського потенціалу, модернізації економіки, стійкого соціально-економічного розвитку, екологічної безпеки, а також інноваційного механізму з метою забезпечення вищого рівня життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дзюбик С.Д. *Фіскальна політика: навч. посібник* / С.Д. Дзюбик. – К.: Вид-во УАДУ, 2008. – 64 с.
2. Свердан М.М. *Теоретичні підвалини державної політики регіонального фінансового розвитку* // Вісник Чернівецького торговельно- економічного інституту КНТЕУ. – 2010. – Вип. 1. – С. 262-273.
3. Мироненко М.Ю. *Роль держави у формуванні програм соціально- економічного розвитку регіонів в умовах глобалізації* / М.Ю. Мироненко // *Інвестиції: практика і досвід*. – 2014. – № 23. – С. 126-129.

4. *Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С.О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.*
 5. *Мироненко М.Ю. Проблеми та напрями реалізації бюджетної політики у забезпеченні соціально-економічного розвитку / М.Ю. Мироненко // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львів. регіон. ін-ту держ. упр. – 2012. – Вип. 33. – С. 312–317.*
-

Зікрата Анастасія Андріївна, студентка 4 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік та фінансова звітність – це ті області діяльності без яких не можливо уявити функціонування підприємства. Саме тому облік повинен бути тією галуззю, яка іде в ногу з часом та науково-технічним прогресом. [1] Зік

Досягнення в області інформаційних технологій дозволили компаніям комп'ютеризувати свої інформаційні системи. Все частіше виникає потреба в наявності кваліфікаційних навичок для використання комп'ютеризованих систем.

Використання комп'ютеризованих інформаційних систем бухгалтерського обліку дозволило компаніям більш ефективно та результативно виконувати функції бухгалтерського обліку, скоротивши час та витрати на різні види операцій.

Одним з найбільш значущих нововведень у бухгалтерському обліку є впровадження так званих «хмарних технологій».

Хмарні технології – це не тільки зберігання, а й обробка різної інформації віддалено, тобто на серверах в мережі Інтернет.

Ці технології можуть надавати своїм користувачам бухгалтерські, управлінські системи, корпоративну електронну пошту і документообіг. [2]

Не менш важливим кроком до полегшення роботи бухгалтерів створений електронний кабінет платника податків, який дає можливість подавати звітність та контролювати її проходження зі свого робочого місця.

Також слід зазначити, обліковий процес – це здійснення облікових робіт у певній послідовності, за окремими стадіями, які тісно пов'язані між собою і являють собою єдину систему.

До основних стадій облікового процесу відносять: виявлення, вимірювання і первинна реєстрація явищ, що обліковуються, обробка первинної інформації та отримання облікових показників з необхідною деталізацією та групуванням з одночасною перевіркою правильності цих показників. [3]

Необхідність облікової політики пов'язана з відносністю істини в бухгалтерському обліку.

Облікову політику можна трактувати, з одного боку, як процес вибору певних варіантів, а з іншого, як інструмент упорядкування, регламентування облікових прийомів та методів.

З її допомогою можна регулювати розмір балансових статей, впливати на показники фінансового стану і навіть оптимізувати оподаткування, іншими словами - ефективно управляти фінансовим станом підприємства, вибираючи ті альтернативи, які дають змогу, з одного боку, з максимальним ступенем достовірності відображати в обліку факти господарської діяльності, а з іншого - впливати на показники фінансового стану.

Основні етапи облікового процесу (рис.1):

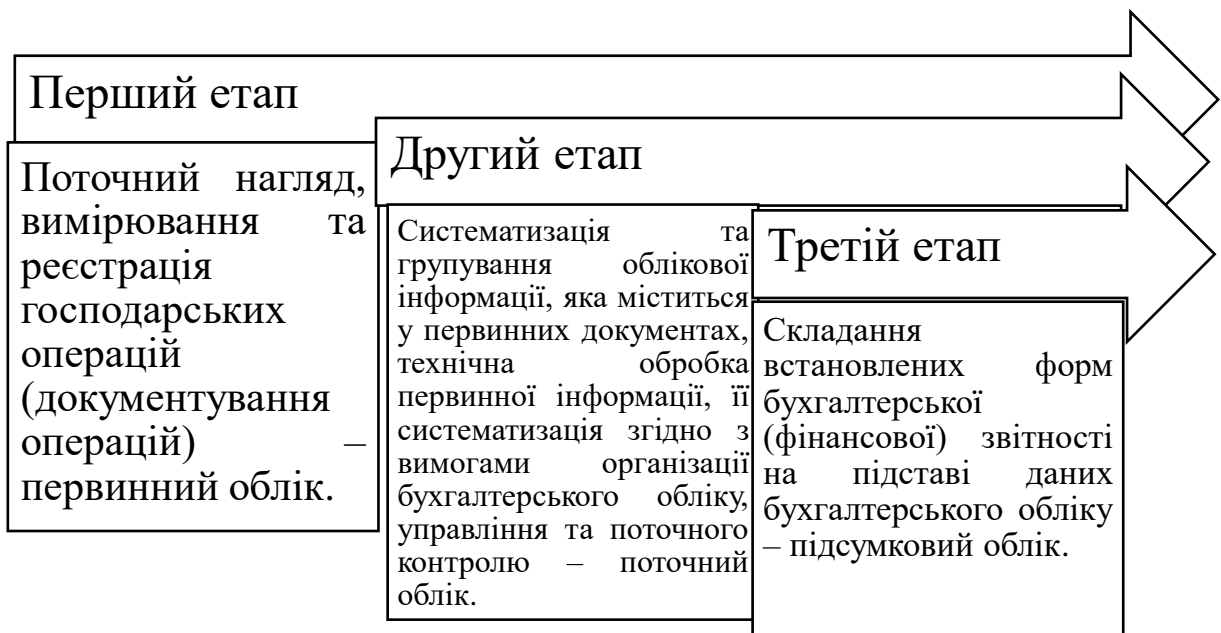

Рис.1 Основні етапи облікового процесу

Складено на основі [1]

Як можна побачити на рисунку, на кожному етапі основні об'єкти організації облікового процесу такі: облікові номенклатури; носії облікових номенклатур; рух носіїв; технологія облікового процесу і забезпечення останнього.

Вражаючи зміни щодо зростання ролі інформації та інформаційних технологій як факторів суспільного життєудосконалення системи бухгалтерського обліку є визначальним трендом глобального соціально-економічного розвитку дали розвиток цифрової економіки, що являє собою тип економіки, де ключовими факторами та засобами виробництва є цифрові дані (бінарні, інформаційні тощо) та мережеві транзакції, а також їх використання як ресурсу, що дає змогу істотно збільшити ефективність та продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг. [4]

Однак, з розвитком електронної звітності зростає ризик кіберзлочинності. Найнебезпечнішими для економіки та громадян є кібератаки на критичну інфраструктуру (енергозабезпечення, транспортне управління, банківський та телекомунікаційний сектори, медичне обслуговування, водопостачання тощо).

Нарешті, все складніші та взаємопов'язаніші цифрові технології призводитимуть до виникнення нових форм кібератак (т. з. вразливості «нульового дня»). [5]

Україна та її спеціалізовані організації мають співпрацювати з усіма зацікавленими сторонами, особливо на європейському рівні, задля забезпечення національної кібербезпеки та кіберзахисту.

Розробка технічних та організаційних рішень мають, з одного боку, не обмежувати можливостей, які відкриває для країни перехід до цифрових технологій, а з іншого — забезпечувати відповідний рівень довіри та безпеки кожному користувачу.

Довіра користувачів — істотний показник не лише для цифрової комунікації та транзакцій між громадянами, а й для бізнес-моделей, на яких базуються електронна економіка та комерція.

Серед очевидних плюсів електронного кабінету є також спрощення подання податкової звітності як для бухгалтера, так і для керівника підприємства, економія робочого часу платника, адже це, насамперед, й уникнення черг при поданні звітності, та, врешті, економія коштів на придбання паперових бланків. [6]

Держава має докласти всіх зусиль, щоб суспільство знало про наявні ризики, а також надати консультаційну та технологічну підтримку у впровадженні та використанні захищених інформаційно-комунікаційних систем, інфраструктур, платформ тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.subject.com.ua/economic/slovnik/400.html>.*
2. *Радівілова Г., Спільник І. QR-кодування в обліку та управлінні активами підприємства: переваги та перспективи використання. Цифрова економіка: тренди та перспективи : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції [Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018 URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/32851>*
3. *Стовпова А. С. Криптоактиви як об'єкт бухгалтерського обліку. Економіка та держава. 2018. № 8.*
4. *Івахненко С. В. Електронні технології звітування як передумова аналізу та контролю фінансової звітності. URL : <http://magazine.faaf.org.ua/elektronni-tehnologii-zvituvannya-yak-peredumova-analizu-ta-kontrolyufinansovoi-zvitnosti.html>*
5. *Світовий досвід оподаткування: Великобританія – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/uk/>*
6. *. Сервіс «Електронний кабінет платника податків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/proekt-modernizatsiya-derj/elektronna-kartka/>.*

**Кардашевський Юрій Романович, магістрант,
Загурський Олександр Богданович, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування**

КОРУПЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Корупція в Україні стала головним джерелом доходу для деяких провідних політичних та адміністративних еліт на національному та муніципальному рівнях – лідерів політичних партій, депутатів, міністрів, вищих адміністраторів, голів муніципальних рад, мерів.

Видобуток так званої “корупційної ренти” поступово стає головним, провідним мотивом у прийнятті управлінських рішень, які відіграють стратегічну роль для соціально-економічного, наукового, технічного та культурного розвитку країни, для формування політичної інфраструктури, для підтримки обороноздатності і ефективної системи контролю, громадського порядку та національної безпеки.

Шкода, яку корупція завдає владним структурам, неминуче призводить до зменшення ролі держави як регулятора економічних та соціальних процесів, стимулює паразитування малої частини суспільства з проблем та труднощів більшості та перетворює нормальну систему відносин між суб'єктами у суспільному середовищі на тіньову, часто кримінальну сферу.

Його широкий і системний характер породжує абсурди з точки зору державності, оскільки, національна політика часто диктується приватними інтересами людей, безпосередньо залучених до високого рівня влади. Саме корупція стала головним джерелом доходу для уряду на національному та місцевому рівні, для представників законодавчих та виконавчих органів та політичних партій, для судової влади.

Це навіть головний мотивуючий чинник у прийнятті стратегічних рішень для соціально-економічного, наукового, технічного та культурного розвитку країни, формування її політичної інфраструктури та підтримання високого рівня національної безпеки. Корупція в органах державної влади не є окремим питанням. Вона пронизує всі сфери влади, взаємні послуги зміцнюють альянс між кримінальним бізнесом та підкупленими представниками державної служби.

Особливо небезпечна корупція у сфері прийняття управлінських рішень, та їх впровадження. Її прояви найбільш суворі та широко розповсюджені:

- в апараті державної влади;
- в апараті місцевого самоврядування;
- в структурах судової системи та її адміністрації;
- у законодавчих органах;
- в законотворчому процесі з метою застосування верховенства права, створення адекватного механізму регулювання як основи для ефективної роботи громадян, компаній та громадських структур у межах всього державного апарату [1-2].

Це також підтверджується даними, опублікованими в глобальному барометрі корупції Transparency International. У 2020 році п'ятірка місць з

поширення корупції по всьому світу належить інститутам публічної влади: політичним партіям, поліції, адміністрації, парламенту та судовій владі, а охорона здоров'я займає друге місце в Україні. (рис. 1.)

Рис. 1. Основні перешкоди на шляху подолання корупції в Україні

Примітка: складена автором за [3].

Вважаємо, що корупція є результатом опортуністичної поведінки державних чиновників, що впливає із складності контролю громадян над їх діяльністю, або через високі трансакційні витрати чи відсутність відповідних повноважень. У більш широкому розумінні корупція є результатом інституційної хвороби, яка проявляється в умовах дефіциту ресурсів, неправильної політики чи методів її проведення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гвоздецький В. Корупція – як соціальне, психологічне і моральне явище. *Юридична наука*. 2012. № 3. С. 161-167.
2. Глушко Є.В. Доктринальне розумінні корупції в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Т. 2. С. 76-79.
3. Українці невдоволені рівнем боротьби з корупцією – дослідження *Transparency International*. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/global-corruption-barometer/3598555.html> (дата звернення: 20.05.2020).

**Жураківська Мар'яна Ігорівна, магістрантка,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В РОЗРІЗІ ВИТОКУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ З ЄДИНОГО ПОРТАЛУ ВАКАНСІЙ

Значну увагу суспільства привернула подія, пов'язана з виявленням витоку персональних даних в мережі Інтернет громадян, які зареєструвались на сайті career.gov.ua, для проходження конкурсу на державну службу, що мала місце 15 січні 2020 року. Зокрема персональні дані громадян (копія паспорта та інших сканованих документів, які особа завантажує до Єдиного порталу вакансій) знаходились у вільному доступі.

Як наслідок, 17 січня 2020 року в Раді національної безпеки і оборони України відбулось позачергове засідання щодо виявлення вразливості, подолання її наслідків та забезпечення сталої роботи Єдиного порталу вакансій career.gov.ua Національного агентства України і належного захисту персональних даних. Наголошено на важливості питань кібербезпеки у процесах цифрової трансформації держави та необхідності забезпечення органами державної влади належного кіберзахисту власних інформаційних систем [1].

Стаття 2 Закону України «Про захист персональних даних» визначає персональні дані, як відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [2].

Згідно 32 Конституції України, не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [3]. Саме ця норма Конституції України є основою на предмет захисту персональних даних від якої «відштовхуються» усі законодавчі норми.

Захист персональних даних є сукупністю правових, організаційних і технічних заходів, спрямованих на недопущення неправомірних дій з персональними даними, забезпечення їх конфіденційності, а також можливості доступу суб'єктів персональних даних до інформації про дії з їхніми персональними даними. Інститут захисту персональних даних є елементом державної системи захисту інформації, що забезпечує особисту безпеку, підтримує баланс інтересів особистості, суспільства та держави у сфері обробки інформації [4].

Інформаційна безпека є не лише самостійною складовою національної безпеки, а й складовою інших сфер національної безпеки держави, спрямованою на забезпечення національних інтересів у цих сферах. Такі складові інформаційного середовища України, як інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура та інформаційні технології [5].

Доктрина інформаційної безпеки України визначає, що національними інтересами України в інформаційній сфері є:

1) життєво важливі інтересів особи: щодо забезпечення конституційних прав і свобод людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації; щодо забезпечення конституційних прав людини на захист приватного життя;

2) життєво важливі інтереси суспільства і держави:

забезпечення вільного обігу інформації, крім випадків, передбачених законом;

забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів України;

захищеність державної таємниці та іншої інформації, вимоги щодо захисту якої встановлені законом.

Доктрина інформаційної безпеки України визначає, що пріоритетами державної політики в інформаційній сфері мають бути:

1) щодо забезпечення інформаційної безпеки:

створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них;

розвиток і захист технологічної інфраструктури забезпечення інформаційної безпеки України;

2) щодо забезпечення захисту і розвитку інформаційного простору України, а також конституційного права громадян на інформацію:

розвиток правових інструментів захисту прав людини і громадянина на вільний доступ до інформації, її поширення, оброблення, зберігання та захист;

3) щодо відкритості та прозорості держави перед громадянами:

розвиток механізмів електронного урядування [6].

Визначення терміну «електронне урядування» було запроваджено в Концепції розвитку електронного урядування в Україні, як форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

Розвиток електронного урядування визначено одним з першочергових пріоритетів реформування системи державного управління [7].

Одним з пріоритетних завдань щодо розвитку інформаційного суспільства є надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг шляхом використання електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», яка забезпечує інформаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади є центральною частиною електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», призначеною для інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів органів виконавчої влади і надання інформаційних та інших послуг з використанням мережі Інтернет [8].

Порядком оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади встановлено, що інформаційне наповнення, захист інформації від несанкціонованої модифікації та технічне забезпечення функціонування офіційних веб-сайтів (веб-порталів) міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади як складових частин Єдиного веб-порталу зазначені органи здійснюють самостійно [9].

Єдиний порталом вакансій державної служби є складовою реформи державного управління. Його мета – зробити інформацію про вакансії доступною для широкого кола людей, спростити процедуру подачі – й таким чином залучити до роботи в державних структурах найкращих фахівців, що стануть агентами змін у державній службі. Портал дає можливість: відстежувати наявні вакансії; створити власний профіль; переглянути перелік документів, необхідних для участі у конкурсі на посаду, завантажити необхідні документи й подати заявку на вакансії онлайн [10].

Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, здійснює функціональне управління державною службою в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті). НАДС відповідно до покладених на нього завдань: 12-2) забезпечує та здійснює розвиток, впровадження і технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій у сфері, що належить до компетенції НАДС, автоматизацію процедур проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, зокрема проведення тестування кандидатів на зайняття посад державної служби; 12-4) здійснює адміністрування Єдиного порталу вакансій державної служби [11].

З цього можна зробити висновок, що на НАДС покладено обов'язок щодо здійснення інформаційного захисту Порталу вакансій державної служби. Незважаючи на це, НАДС виявилось не готовим та неспроможним в повному обсязі здійснити захист Порталу на предмет витоку з нього персональних даних в розпорядженні якого перебували та оброблялись.

Під обробкою персональних даних мається будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем. Усі суб'єкти відносин, пов'язаних із персональними даними, такі як володільці, розпорядники персональних даних та треті особи, зобов'язані забезпечити захист цих даних від випадкових втрати або знищення, від незаконної обробки, у тому числі незаконного знищення чи доступу до персональних даних [2].

Інформаційні технології щільно інтегрувалися у сферу урядування, оскільки застосування таких технологій надало можливість підвищити ефективність автоматизації деяких функцій та механізмів публічного управління, за рахунок економії часу та інших ресурсів. В наслідок чого, створюються умови для

доступності, відкритості та прозорості діяльності суб'єктів публічного права. Проте, обсяги та масштаби застосування таких технологій в державному управлінні щільно пов'язані із загрозами та ризиками, що несуть у собі можливості цих технологій.

Вищезазначене дає підстави вважати, що із стрімким розвитком інформаційних технологій, необхідно приділити особливу увагу захисту інформації на веб-порталах та веб-сайтах органів державної влади. Проблема витоку персональних даних - відсутність централізованого захисту, оскільки кожен орган «точково» здійснює самостійний захист свого веб-сайту чи веб-порталу. Витік персональних даних перш за все є проблемою не локального характеру, тобто не лише одного із державних органів влади, а цілком глобальною характеру в розрізі забезпечення інформаційної безпеки щодо національних інтересів України. Отже, потребує комплексних дій стосовно централізованого захисту веб-сайтів та веб-порталів органів державної влади, оскільки інформаційна безпека є складовою державної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. НКЦК оперативно організував роботу щодо забезпечення сталої роботи порталу *career.gov.ua* і належного захисту персональних даних. Ради безпеки і національної оборони. [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://www.rmbo.gov.ua/ua/Diialnist/3464.html>
2. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
3. Конституція України від 28.06.1996р. // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Єсімов С.С. Захист персональних даних у контексті розвитку динамічних систем. Науковий вісник державного університету внутрішніх справ. 2013. № 3. С. 198–207. URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/03_2013/13yessdis.pdf
5. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 274 с.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25.02.2017р. № 47/2017 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>
7. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р.// Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>
8. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний Уряд": Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. N 208 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>
9. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади постановою Кабінету Міністрів України: Постановою Кабінету Міністрів України від 4.01.2002 р. № 3 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>
10. Програма «Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP) // [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://egap.in.ua/innovatsiyi/portal-vakansii-derzhavnoi-sluzhby/>

11. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 500 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-%D0%BF>

Матейко Мирон Федорович, *магістрант,*
Горан Тетяна Анатоліївна, *к.і.н., старший викладач кафедри,*
міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

ПРИНЦИПИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Для того, щоб Україна могла конкурувати із високоефективною системою управління іноземних держав потрібно поступово модернізувати та реформувати систему публічного управління. У науковій літературі існує багато різних тлумачень поняття «публічне управління». Так, у термінологічному словнику «Публічне управління» [2] під публічним управлінням розуміють «...діяльність органів державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законом повноважень і функціональних обов'язків (планування, організації, керівництва, координації та контролю) щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць».

Значна когорта вітчизняних науковців сходяться на думці, що характерною особливістю публічного управління є зменшення ролі держави і збільшення громадських ініціатив [1]. Тобто, саме народ виступає ключовим елементом публічного управління.

Сучасна публічна система стикнулася з низкою проблем, які можливо вирішити тільки завдяки втіленню в життя управлінських інновацій. Так, на сьогодні існує велика прірва між інституціональною структурою публічного управління та реальними потребами українського суспільства. Окрім того, можна говорити і про непрозорість надання публічних послуг, дефіцит висококваліфікованих фахівців та ін. Щодо інновацій, то у сфері публічного управління вони повинні спрямовуватися на вдосконалення системи публічного управління та забезпечення сталого суспільного розвитку (рис. 1.).

З огляду на необхідність адаптації діяльності органів публічного управління до сучасних викликів міжнародного середовища, особливу увагу потрібно звернути на подолання бюрократичних елементів та задоволення потреб соціального середовища.

Таким чином, інноваційний елемент у сфері публічного управління допоможе Україні вийти на якісно новий рівень розвитку та побудувати високоефективну, конкурентоспроможну сферу управління.

Фактично інноваційність публічного управління полягає у тісній співпраці органів публічної влади, бізнесу і громадян. Проте, як показує практика, в

Україні досить важко побудувати чіткі взаємовідносини між державою та її громадянами.

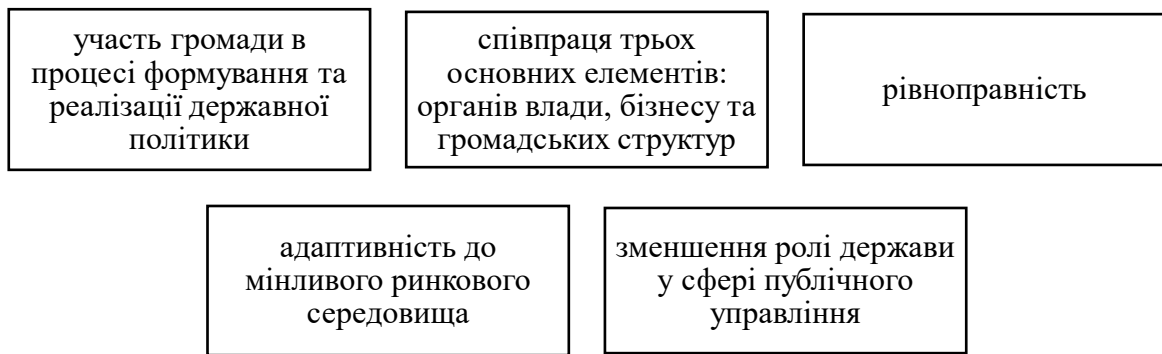

Рис. 1. Принципи інноваційного розвитку публічного управління

Серед здобутків світової практики у сфері управлінських інновацій можна виділити: аутсорсинг; бенчмаркінг; електронне урядування; реінжирінг; управління за цілями; управління проектами та ін.

Важливим моментом у реалізації на практиці вищеназваних принципів є урахування світового досвіду, наявність достатньої кількості фінансових ресурсів та відповідних знань та навичок. І тільки при дотриманні даних двох умов можна б було говорити про ефективність діяльності органів публічного управління. Досить важливими елементами впровадження інновацій в сфері публічного управління є мотивація творчої діяльності персоналу, формування корпоративної культури та створення ефективної нормативно-правової бази.

Отже, в умовах трансформаційних процесів українського суспільства негайної модернізації вимагає публічне управління, яка можлива тільки завдяки введенню інноваційних стратегій розвитку цілої системи. Остання, в свою чергу, повинна орієнтуватися виключно на задоволення суспільних потреб, відповідальність органів публічної влади за надання послуг населенню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Луциків І.В., Сороківська О.А., Котовська І.В. Дослідження особливостей інноваційного розвитку системи публічного управління в Україні // Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 124–128
2. Публічне управління : термінол. слов. Київ: НАДУ. 2018. С. 144

Мельник Христина Юріївна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування

**ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНСТРУМЕНТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ КРИЗИ**

У сучасних історичних умовах соціальна відповідальність держави полягає у забезпеченні соціальної рівності та стабільності доходів громадян, шляхом реалізації ефективною державної соціальною політики. В сучасних умовах особливої гостроти набув процес соціального та майнового розшарування суспільства і результатом глибокої соціальною диференціації стала поява таких

категорій громадян, які потребують соціальної допомоги та захисту, гарантом якого повинна бути держава. Проведені реформи відзначили нездатність державних структур забезпечувати ефективне функціонування органів соціальної сфери. Бюджетні соціальні програми, податки, санкції та стимули, соціальна реклама, різного виду допомоги, доступні кредити, соціальна робота, соціальні гарантії, соціальні стандарти, соціальне замовлення – поняття, які прийнято називати інструментами соціальної політики держави. Проте, не завжди їх застосування призводить до очікуваного ефекту. Благодійні організації компенсують роль держави у реалізації соціальних заходів, через неможливість держави здійснювати свої функції внаслідок недостатнього бюджетного фінансування, відсутності узгоджених та скоординованих дій відповідних державних структур.

В Україні сформувалися нові виклики суспільству та підсилили кризові явища у всіх сферах життєдіяльності нашої держави, але разом з тим спричинили зміну у ставленні до благодійності. Саме тому формування інституту благодійності в Україні за сучасних умов – це адекватна реакція суспільства, яка в свою чергу вимагає теоретичного, правового, організаційного осмислення благодійності як інструмента реалізації державної соціальної політики.

Спроби теоретичного осмислення благодійності здійснювались дослідниками О. Донік, А. В. Нарадько, Ф. Я. Ступак, С. Г. Закірова; проблематику відродження благодійності опрацьовували в своїх роботах Т. Ніколаєва, Т. Курінна, В. Халецький, О. Семашко. Питанню реформування системи оподаткування благодійної діяльності в Україні присвячено праці О. Віннікова, М. Лациби [1].

В. В. Дубічинський благодійність визначає, як «добровільну і безкорисливу пожертву фізичних або юридичних осіб у вигляді матеріальної, фінансової чи організаційної допомоги» [5].

Я. М. Буздуган трактує благодійність як «інвестування соціальної сфери» [2]. Важко заперечити такий зміст благодійної діяльності, оскільки в процесі вирішення гострих соціальних проблем – окремі благодійники та благодійні організації і фонди роблять значний внесок у розвиток та ефективне функціонування сфери соціального захисту. Під поняттям «благодійність» розуміємо не лише збір, накопичення та перерозподіл фінансових, технологічних, матеріальних ресурсів, отриманих благодійниками, але й також витрачання власних зусиль, особистого часу благодійників на вирішення визначеного кола соціальних проблем.

Законодавче регулювання благодійної діяльності в Україні здійснюється Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Податковим кодексом України, Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та іншими нормативно-правовими актами. Законом визначено благодійність як добровільну особисту та/або майнову допомогу для досягнення визначених цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара; благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа

приватного права, яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності, відповідно. Також, визначено норми законодавчого врегулювання благодійної діяльності, виокремлено види благодійних організацій, сфери та порядок управління ними. Зокрема, пунктом 2 статті 3 Закону встановлено виключний перелік сфер благодійної діяльності, цілями якої є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у цих сферах, а також їх розвиток і підтримка [3].

Соціальна політика держави - створення та регулювання соціально-економічних умов життя суспільства, усунення негативних наслідків функціонування ринку, забезпечення соціальної справедливості й соціально-політичної стабільності у країні, розподіл і перерозподіл доходів, забезпечення розвитку соціальної інфраструктури.

В умовах сьогодення, назріла необхідність взаємодії держави, бізнес-структур, недержавних організацій й суспільства в реалізації завдань та вирішенні проблемних питань соціальної сфери. Поєднання ефективного використання бюджетних коштів і ресурсів недержавних структур, за умови злагодженого та ефективного функціонування державних механізмів, дозволить вирішувати проблеми конкретних соціальних груп, створить гідні умови життєдіяльності людини, що сприятиме зростанню добробуту громадян, захисту національних інтересів та міцності держави. Існує помилкове враження про те, що благодійні організації, благодійні фонди в Україні звільнені від оподаткування своєї діяльності або сплачують умовні, символічні податки. Податкове законодавство України несе в собі низку істотних обмежень на можливість швидко й ефективно надавати благодійну допомогу тим, хто її гостро потребує. Вагомими перешкодами для вітчизняних благодійників є: недосконала законодавча база, відсутність податкової мотивації, досить низький рівень довіри населення до благодійників.

Одним із основних завдань зареєстрованих законопроектів є підвищення неоподаткованого мінімуму нецільової та цільової благодійної допомоги, яка становить 1710 гривень на рік та 142 гривні на місяць, відповідно, що не дає змоги задовольнити мінімальні базові потреби особи, яка її потребує. Все, що перевищує зазначену суму, вважається доходом фізичної особи та підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб. Результатом таких обговорень стало прийняття рішення про лобювання підвищення неоподаткованого мінімуму до рівня європейських країн – 30 мінімальних заробітних плат на рік, що становить близько 3 тис. гривень на місяць. Також запропоновано надання благодійної допомоги не лише у вигляді коштів або матеріальних цінностей, а і у вигляді благодійних послуг [4].

В Бюджетному кодексі йдеться про надання благодійним організаціям права отримувати фінансову підтримку за рахунок бюджетних коштів для виконання завдань державної політики, а також бюджетних коштів для надання соціальних послуг.

Питання щодо захисту волонтерів на сьогоднішній день стоїть дуже актуально, оскільки воїни збирають кошти на купівлю медичних препаратів для поранених, спорядження для військовослужбовців, харчування, на власні

картрахунки. Обсяги надходжень становлять сотні тисяч та мільйони гривень, які, згідно чинного податкового законодавства, підлягають оподаткуванню. Запропоновано не включати до оподаткованого доходу суму цільової або нецільової благодійної допомоги у будь-якій формі, що надається на користь платника податку, незалежно від її розміру, якщо платник податку в межах звітного податкового року використав суму такої благодійної допомоги для благодійної пожертви благодійній організації або для надання благодійної допомоги іншим особам. В Польщі, Угорщині податкові стимули для благодійної діяльності дозволили здійснити вагомні зміни у сфері культури та модернізувати галузь медицини. В Україні податкові стимули для благодійності начебто існують, але більшість благодійників не можуть ними скористатися [1]. У більшості європейських правових системах визнається важливість ролі громадських організацій у покращенні умов життєдіяльності суспільства на підставі чого суспільно-корисним організаціям надається цілий ряд податкових пільг. Серед найбільш поширених:

- звільнення або пільга з податку на доходи організації;
- податкові пільги для донорів, якщо пожертву зроблено на користь певної організації;
- звільнення або пільга з податку на доходи бенефіціарів – громадських організацій - наприклад, якщо громадська організація виплачує стипендію, стипендіат звільняється від сплати з неї прибуткового податку. І оскільки ці форми пільг є недоотриманими державою податковими надходженнями, традиційно вони розглядаються як непрямі державні субсидії організаціям і їх жертводавцям [2].

Окрім податкового тиску, вагомими перешкодами для розвитку благодійності, як інструменту соціальної політики, є шахрайські схеми, нецільове використання благодійних коштів і, як наслідок, пересторога та недовіра суспільства до благодійних організацій. Причинами такого ставлення також можуть бути інколи непрофесійна діяльність благодійних організацій у питаннях залучення ресурсів та їх ефективного розподілу, низький рівень управлінської культури персоналу, недостатній рівень поінформованості суспільства та популяризації інструментів благодійництва в українському бізнес-середовищі. Стосовно зловживань у благодійному секторі, діяльність фондів зобов'язана бути максимально прозорою з визначеним регламентом її контролю як державними, так і громадськими інституціями.

Підсумовуючи, зазначимо, що благодійна діяльність дає можливість зменшити витрати та частково перебрати на себе соціальну відповідальність держави щодо вирішення багатьох соціальних проблем. З огляду на отримані результати дослідження, виокремлено низку першочергових завдань, реалізація яких сприятиме подальшому зміцненню та розвитку благодійності в Україні, зокрема йдеться про внесення змін до законодавства стосовно оподаткування діяльності благодійних організацій. На тлі існуючих проблем, таких як дефіцит соціального бюджету держави, поточна політична та соціально-економічна ситуація, вирішення зазначених питань є терміновим і невідкладним, оскільки

благодійники та благодійні інституції не зможуть не лише брати на себе нові зобов'язання, стосовно вирішення низки соціальних проблем, але для них стане неможливим виконання тих функцій, які держава їм вже делегувала внаслідок неспроможності виконувати їх самостійно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вінніков О. Реформа оподаткування благодійної діяльності в Україні / О.Вінніков, М. Лаціба ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К. : Агентство "Україна", 2010. – 112 с.
2. Горелов Д. Державне фінансування громадських організацій: зарубіжний досвід та рекомендації щодо впровадження в Україні : [Аналітична записка] / Д. Горелов ; Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/811>.
3. Про благодійні організації та благодійну діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>.
4. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для розвитку благодійної діяльності в Україні від 26.06.2014 № 4173а [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51507.
5. Сучасний тлумачний словник української мови: 100000 слів / [За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського]. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2009 – 1008 с.

**Гвоздячук Назарій Володимирович, магістрант,
Свірський Володимир Степанович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

**БЮДЖЕТИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СКЛАДІ
БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ: ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ**

Засадами на яких будується бюджетна система України є справедливе і неупереджене розподілення суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами[1]. Для того щоб забезпечити повноцінне виконання статей Конституції щодо основних принципів бюджетної системи існує Бюджетний кодекс України. У ньому зазначено що бюджетна система України є сукупністю державного бюджету та місцевих бюджетів і побудована з урахуванням економічних відносин та адміністративно-територіального устрою[2].

В Бюджетному кодексі України серед принципів побудови бюджетної системи України є принцип самостійності. Державний бюджет України та місцеві бюджети є самостійними. Держава не несе відповідальності коштами державного бюджету за бюджетні зобов'язання органів місцевого самоврядування. А органи місцевого самоврядування не несуть відповідальності коштами відповідних місцевих бюджетів за бюджетні зобов'язання одне одного, а також за бюджетні зобов'язання держави. Самостійність бюджетів органів місцевого самоврядування забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів для бюджету, правом визначати напрями використання

бюджетних коштів, правом самостійно розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети. Органи місцевого самоврядування повинні розраховувати лише на свої бюджетні ресурси і зважувати на власні можливості.

Для складання і виконання державного та місцевих бюджетів, звітування про їх виконання та іншого, використовується бюджетна класифікація. Так якщо проводити класифікацію видатків державного бюджету за структурою бюджету, то видатки бувають загального та спеціального фонду. У загальному фонді акумулюються кошти, мають загальнодержавний характер і в подальшому будуть перерозподілятися. Спеціальний фонд зосереджує кошти бюджетних установ, спеціальні державні цільові фонди, які не підлягають перерозподілу і використовуються за цільовим призначенням.

Доходи бюджетів об'єднаних територіальних громад визначаються відповідно до статей Бюджетного Кодексу України. Загальний фонд згідно 65 статті, спеціальний фонд згідно 69-1 та бюджет розвитку згідно 71. Доходи бюджету об'єднаних територіальних громад поділяються на доходи загального та спеціального фондів. У спеціальному фонді виділяють доходи бюджету розвитку.

У загальний фонд бюджету об'єднаних територіальних входять такі доходи як: єдиний податок, плата за землю, 60% податку на доходи фізичних осіб, акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів. Крім доходів бюджету розвитку, основну питому вагу в надходженнях спеціального фонду займають власні надходження бюджетних установ, які утримуються за рахунок бюджету ОТГ та екологічного податку(25%).

Доходи загального фонду склали 104,9 млрд грн (на 23,4 млрд грн або на 18,2% менше аналогічного періоду 2019 року). А спеціального – 9,7 млрд грн (на 0,5 млрд грн або на 5,8% більше аналогічного періоду 2019 року)[3].

Правонаступником усього майна, прав і обов'язків територіальних громад є самі громади. Тому залишки коштів загального і спеціального фонду перераховуються до бюджету громад і вони б загальний будуть складати обсяг залишків на початок року. І він буде враховуватися при визначенні обсягу, що підлягає розподілу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 50-51. – с. 572. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бюджетний Кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Доходи місцевих бюджетів України за 1-й квартал 2020 року. - 2016, 2 березня. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/588/%D0%86-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB_2020.pdf.

Мишко Ірина Сергіївна, магістрантка,
Вакун Оксана Володимирівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування

ОСНОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

В сучасних ринкових умовах володіння повною, правдивою та достовірною інформацією, яка дає можливість приймати правильні управлінські рішення є однією з основних конкурентних переваг підприємства.

Саме тому, коли на ринку одночасно працюють різноманітні суб'єкти господарювання, звітність виступає одним із основних джерел інформації для аналізу їх роботи, оцінки використання основних ресурсів, фінансового становища, можливості виявлення певних резервів щодо зниження витрат на виробництво та тенденції до збільшення рентабельності, які дають можливість на їх основі приймати дієві управлінські рішення.

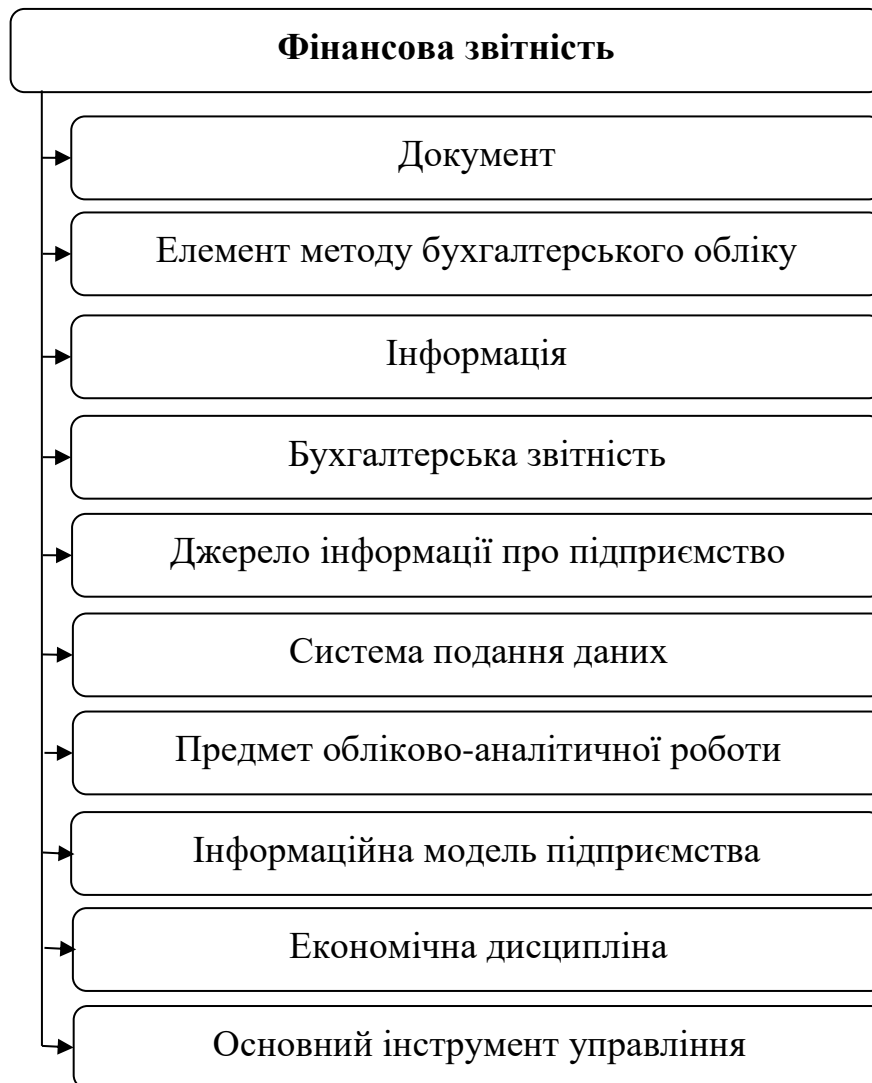

Рис. 1. Основі підходи до визначення поняття фінансова звітність

Провівши порівняльний аналіз поняття «фінансова звітність», було визначено, що не існує єдиного підходу його трактування. Наслідком цього є розсіювання думок у розумінні сутності фінансової звітності та негативний вплив на загальний процес її формування та аналіз. Саме тому, було проаналізовано і узагальнено основні підходи до визначення поняття фінансова звітність (рис 1).

Слід виділити, що представлені визначення фінансової звітності як правило мають вузьке трактування щодо конкретних даних про діяльність суб'єкта господарювання, а також його фінансовий стан. Проте, наведені визначення не охоплюють повністю інформацію, яку користувачі мають можливість отримати з фінансової звітності, і яка поділяється на:

1) базову інформацію, яка представлена основними показниками фінансової звітності, показниками, які характеризують галузь діяльності, а також процес планування та прогнозування;

2) результативна інформація – це показники, які характеризують ефективність функціонування суб'єкта господарювання за певний період, і як правило вони узагальнені і представлені у формах фінансової звітності.

Отже, проаналізувавши визначення, можна зробити узагальнений висновок, що фінансова звітність як економічна категорія виражає сукупність специфічних суспільно-економічних відносин, які формуються між суб'єктами підприємницької діяльності з приводу розкриття і використання інформації про стан й результати діяльності підприємства для прийняття рішень щодо формування, розподілу і використання економічних ресурсів.

Балан Уляна Володимирівна, магістрантка,
Заяць Марта Яремівна, к.е.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ

Поняття електронного документообігу не є новим для вітчизняної системи управління, проте його активне провадження в нашій країні відбувається саме протягом останніх років.

Фактично початок електронного документообігу в Україні був закладений такими нормативними документами, як Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» та Закон України «Про електронний цифровий підпис» (на сьогодні втратив чинність). Проте незважаючи на наявність нормативної бази з питань електронного документообігу, її подальший розвиток, визначення даного поняття на законодавчому рівні не наведено.

Поняття електронного документообігу досить широке і воно охоплює процеси, які відбуваються всередині установи, та між іншими установами, органами. Впровадження електронного документообігу незалежно від сфери, яку він охоплює, надає значні переваги для його учасників. Так, установам це

дозволить знизити поштові витрати, витрати на організацію архіву (його ведення, оренда приміщення тощо). Саме завдяки електронному документообігу досягається прискорення передачі даних та знижуються витрати на пошук документів. Крім того, враховуючи застосування різноманітних технологій, відповідного програмного забезпечення досягається конфіденційність документів.

Вибір конкретного програмного забезпечення для створення системи електронного документообігу визначається значною кількістю критеріїв, серед основних яких можемо визначити вартість ліцензії, наявність демо-версії, пошук документів за різними параметрами, використання електронного цифрового підпису, маршрутизація документів. Крім того, слід враховувати, що впровадження електронного документообігу в установі пов'язано зі значною кількістю ризиків, які обумовлені з відносно нетривалим застосуванням технології електронного документообігу порівняно з паперовим.

Організація електронного документообігу має свої специфічні риси та включає ряд факторів, які слід враховувати при налагодженні даного процесу та активному впровадженні: рівень готовності (установа повинна бути організаційно готова до впровадження електронного документообігу), управління сертифікатами електронного цифрового підпису (постійне відстеження строку дії сертифікатів, своєчасне отримання нового сертифікату, оновлення інформації про змінені сертифікати партнерів), організація зберігання електронних документів (необхідність організації / замовлення послуг архівування, резервного копіювання).

Враховуючи виділені фактори ризиків організації системи електронного документообігу, узагальнимо групи проблеми впровадження електронного документообігу: проблеми інформативності (низький рівень забезпечення інформацією керівництва про системи електронного документообігу); організаційні проблеми (низький рівень готовності в організаційному плані до впровадження електронного документообігу); психологічні проблеми (стосується в основному управлінського персоналу, який не готовий виконувати функції з введення інформації); проблеми кадрів (складність в проведенні навчання персоналу); нормативні проблеми (існує ряд питань, які необхідно вирішувати на законодавчому рівні); фінансові проблеми (необхідні додаткові витрати на встановлення ліцензованого програмного забезпечення та спеціалізованих захисних програм, які можуть забезпечити безпечний доступ та зберігання документації).

Технічні вимоги до використання систем електронного документообігу не високі. Програмне забезпечення може працювати, як з використанням можливостей Інтернет, так і локальних мережах. Основні проблемні питання пов'язані насамперед з недостатньою чіткою структурою бізнес-процесів. В нинішній складній економічній ситуації ще однією перепорою для впровадження системи електронного документообігу є вартість програмного забезпечення. Саме тому здійснюючи фінансову оцінку проекту впровадження електронного документообігу доцільним є оцінка можливостей результатів використання програми.

Крім того, виникають певні ускладнення, пов'язані з тим, що був недосконало організований паперовий документообіг. Зокрема це стосується графіку документообігу, який значна кількість підприємств просто ігнорує. Проте починати впровадження програми без прописаних технологій руху документів, строків та відповідальних осіб за підготовку та виконання не слід, тому що відсутня інформація що саме підлягає комп'ютеризації. Перед впровадженням системи доцільно не тільки чітко прописати бізнес-процеси (в ряді випадків доцільно їх спростити), але й приймати відповідні внутрішні регламентуючі документи, інструкції для співробітників, положення про документообіг тощо.

Віблій Роман Миколайович, *магістрант*,
Ляхович Галина Іванівна, *д.е.н., професорка*,
професорка кафедри управління та адміністрування

КОНЦЕПТУАЛЬНА СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Модель публічного управління в Україні, державі, яка переживає реконструкцію державних механізмів, є відображенням місцевих традицій та культури, а також економічного, політичного та географічного становища. В Україні, в порівнянні з іншими країнами Центральної та Східної Європи, ще не створена така система публічного управління, яка б відповідала стандартам західноєвропейської правової держави.

Публічне управління – це не лише спосіб здійснення державних повноважень та організація місцевої адміністративної діяльності, а це правовий та системний інститут, що забезпечує реалізацію групових суспільних інтересів.

В науковій літературі диференційовано підходять до розуміння проблеми механізму публічного управління і розглядають його в якості:

- ототожнення з механізмом держави, господарським чи економічним механізмом, так і протиставлення сутності термінів;
- штучно створеної складної системи;
- природної системи;
- засобу вирішення суперечностей явищ і процесів;
- сукупності форм, методів та інструментів управління [1-4].

Територіальне самоврядування, як правовий та організаційний інститут, у зв'язку з принципом поділу влади, є формою децентралізації виконавчої та адміністративної влади. Органи місцевого самоврядування створюються з метою організації суспільного життя шляхом задоволення місцевих соціальних потреб.

Більше того, вони є незалежними суб'єктами публічного управління, які беруть участь у здійсненні виконавчої влади. Це означає, що одиниці місцевого самоврядування – це суб'єкти, діяльність яких полягає у здійсненні та виконанні волі законодавця, вираженої в правових нормах [5].

Вихідною причиною організації управління є спеціалізація управлінь та структурних підрозділів органів публічної влади, що наочно проявляється в спеціалізації функцій публічного управління, та раціональний розподіл суб'єктності, з позицій якого обґрунтування структури є ключовим.

Як наслідок, обумовлюється наявність важливого компонента в структурі механізму публічного управління – організаційного. Його призначення полягає у визначенні прав, обов'язків, компетенції та відповідальності в процесі формування та розробки владних рішень. Крім того, слід обов'язково враховувати, що практично весь обсяг перетворення інформації відбувається саме в межах організаційного компонента.

Функції, які виконує той чи інший орган управління, визначають внутрішню структуру та місце в системі органів публічної влади. Відтак організаційна структура (як форма організації системи управління), організаційні елементи (які в сукупності повинні організовувати регулювання, управління в інтересах державної влади, ефективну діяльність державно-управлінської системи), відповідно, є основою організаційного механізму державного управління [6, с. 130].

Водночас слід підкреслити, що, відповідно до реформи децентралізації, вітчизняний законодавець передав частину публічних повноважень територіальним громадам як суб'єкту, відокремленому від держави та інших державних юридичних осіб.

Таким чином, на сьогоднішній день, одиниці місцевого самоврядування є формою політичної децентралізації. Фактично мова йде про делегування юридичної влади для прийняття рішення. До того ж, це влада дозволяє приймати рішення щодо публічного управління. Джерелом влади для місцевого самоврядування є правові норми у формі державного акту та окремої демократичної законності органів місцевого самоврядування, які беруть участь у здійсненні публічної влади від імені закону та територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Надолішній П. І. Теорія та історія державного управління: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2006. 126 с.*
2. *Приходченко Л. Сутність понять механізмів держави, державного управління та державного регулювання. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / ОРІДУ. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. Вип. 3 (35). С. 61-68.*
3. *Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління. Демократичне врядування: Наук. вісн. Вип. 1. 2008. URL: <http://www.lvivacademy.com/visnik/zmist.html> - Назва з екрана. (дата звернення: 20.05.2020).*
4. *Державні організації як складова механізму держави : навч. посіб. / за заг. ред. П. І. Надолішнього. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2005. 228 с.*
5. *Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254 к/96-ВР // База даних "Законодавство України" / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/page> (дата звернення: 20.05.2020).*
6. *Приходченко Л. Організаційний механізм державного управління: складові забезпечення ефективності. Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : матеріали підсумк. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Одеса, 31 жовт. 2008 р. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. С. 129-131.*

Савчук Руслан Миколайович, *магістрант,*
Дерді Емма Тіберіївна, *к.ф.н., доцентка,*
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН

Дедалі інтенсивніший розвиток організацій та установ громадянського суспільства та зростаюча роль соціальних проблем у загальних соціальних та політичних відносинах держави зумовлюють необхідність проведення масштабних досліджень у цій галузі та пошуку нових та більш досконалих методів реалізації соціальної політики.

Відносини між державним управлінням та громадянським суспільством у сфері реалізації соціальної політики є предметом досліджень багатьох наукових дисциплін. Це надзвичайно складна сфера; вона складається з ряду наук, особливо юридичних, економічних та соціологічних наук.

Сфера кожної з них визначає характер взаємовідносин між державним управлінням та інститутами громадянського суспільства при вирішенні соціальних проблем, що виникають внаслідок трансформацій, що приводять нас – практично за одну ніч – до повністю розвиненої ринкової економіки. Без оцінки ступеня залучення окремих дисциплін до вирішення проблем соціальної, велику частку юридичної науки можна розглядати в будь-якому випадку [1].

Завдяки інтенсифікаційним процесам, підпорядкованим вільному ринку, і перш за все – або навіть виключно – економічній ефективності, що задає напрямки реалізації соціально-економічної політики, правові питання набувають нового і більш широкого значення.

Завданням юридичних наук є, серед іншого, тлумачення чинного законодавства та показ його ролі у зв'язку з усім механізмом вільного ринку, а також перевірка корисності та ефективності юридичних рішень. Однак він зобов'язує розглядати питання взаємовідносин між державним управлінням та цивільним сектором у більш широкому обсязі при вирішенні соціальних проблем, пов'язаних із функціонуванням ринку верховенства прав [2].

Однак залишаються незавершеними процеси формування національних громадянських суспільств, а отже, вони виступають впливовими чинниками наявного і майбутнього ефективного функціонування інститутів громадянського суспільства країн. Взаємодія громадянського суспільства та держави базується на обґрунтованому розподілі компетенцій серед соціальних груп за наявних легальних каналів впливу на діяльність держави з метою уникнення монополізації влади.

Постійна взаємодія між владою і громадськістю складаються з багатьох сходинок, кожна наступна сходинка передбачає збільшення участі населення у прийнятті рішень та управлінні державними справами в соціально-економічній сфері. Тобто, необхідно структурувати комунікативні елементи з типовими функціями взаємодії структур влади та суспільства, діалоговими формами

спілкування, договірному партнерстві, використанні яких забезпечить певний взаємний контроль та збалансованість інтересів у базовій системі “державна влада – громадянське суспільство”.

Дана система є ефективною тільки за відповідності державної влади наступним вимогам:

- влада держави при забезпеченні прав і свобод громадян може бути ефективною тільки тоді, коли є гарантії організацій громадянського суспільства при запобіганні та подоланні розбіжностей інтересів та цілей груп (державна повинна бути здатною долати неформальні та нелегітимні способи впливу на громадянське суспільство з боку його окремих сегментів);
- сфера впливу влади повинна бути обмежена настільки, щоб громадянське суспільство могло самостійно реалізувати свої ініціативи та здійснювати діяльність з реалізації суспільних інтересів громадян;
- держава не повинна перешкоджати здійсненню цієї діяльності, якщо вона діє у правовому полі (правова сфера охороняє певні зони свободи громадян від втручання держави, при цьому держава не порушує встановлені правові норми) [3-4].

Процес налагодження взаємовідносин органів влади та інститутів громадянського суспільства на сучасному етапі стримується нездатністю влади забезпечити виконання законів у повному обсязі, бюрократизмом, надмірною тривалістю розгляду справ; корупцією серед чиновників та службовців, непрозорістю діяльності владних структур. Значними залишаються проблеми забезпечення доступу інститутів громадянського суспільства до інформації про діяльність органів влади і навпаки.

В той же час, створення сучасної, ефективною системи публічної влади є важливим чинником виходу українського суспільства з політичної кризи, що має забезпечити становлення України як правової та високорозвиненої європейської держави із соціальною стабільністю та демократичним врядуванням. Держава повинна змінити свою політику в усіх сферах суспільного життя, підтримати нові інститути громадянського суспільства, розвивати, зміцнювати їх і співпрацювати з ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бельська Т.В. Корупція як фактор негативного впливу на взаємовідносини органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. *Державне управління та місцеве самоврядування: Збірник наук. праць ДРІДУ НАДУ*. 2009. Вип. 1. С. 110-117.
2. Ібрагімова І.М. Компакт, або суспільний договір між владою і громадою. *Громадянське суспільство*. 2009. № 1. С. 17-24.
3. Радченко О.В., Савченко І.Г. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі: *Монографія*. Харків: ХНУВС, 2008. 200 с.
4. Розенблюм Н.Л. Громадянські суспільства: лібералізм і моральні впливи плюралізму. *Культурологічний часопис «І»: Громадське суспільство*. 2011. № 21. С. 6-29.

**Костишин Вікторія Віталіївна, магістрантка,
Данилюк Марія Миколаївна, к.е.н.,
викладач кафедри управління та адміністрування**

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Військовий конфлікт на Сході України змусив тисячі людей покинути свої домівки і шукати притулку в інших містах та зумовив появу такого явища, як внутрішнє переміщення. Одночасно постало питання гарантування конституційних прав та формування ефективної системи соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. Проблематика забезпечення їх соціального захисту протягом 2014-2020 рр. залишається однією з найважливіших та найскладніших в українському суспільстві.

Внутрішньо переміщеними вважаються особи, які були змушені залишити свої домівки, щоб уникнути негативних наслідків збройного конфлікту, але не перетнули міжнародний кордон, а залишились на території України. Особа набуває правового статусу внутрішньо переміщеної особи через взяття її на облік в органах соціального захисту, про що видається відповідна довідка. Внутрішньо переміщені особи перебувають під законним захистом Уряду України, і відповідно до статті 21, 24 і 46 Конституції України мають таке ж право на соціальний захист, як і інші громадяни України [1].

Для взятої на облік внутрішньо переміщеної особи реалізація прав на зайнятість, пенсійне забезпечення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, на отримання соціальних послуг здійснюється відповідно до законодавства України.

Внутрішньо переміщені особи з тимчасово окупованої території мають право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання, перебування.

Матеріальне забезпечення, страхові виплати призначаються за наявності необхідних документів, що підтверджують право на ці виплати, а в разі їх відсутності - за даними Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, встановленому правлінням Фонду соціального страхування України.

У разі відсутності в зазначеному Реєстрі необхідних відомостей матеріальне забезпечення, страхові виплати надаються у мінімальному розмірі, встановленому правлінням Фонду соціального страхування України, з наступним перерахуванням сум матеріального забезпечення після надходження документів, що підтверджують право застрахованих осіб на їх надання [2].

Державою гарантовано й законодавчо закрілено види пільги для внутрішньо переміщених осіб (табл. 1).

Таблиця 1.

Пільги, що надаються внутрішньо переміщеними особам

За рахунок державного бюджету:	За рахунок місцевого бюджету:
пільги на оплату житлово-комунальних послуг	забезпечення безоплатним санаторно-курортним лікуванням ветерана війни
безоплатне санаторно-курортне лікування осіб з інвалідністю	облік на безоплатне зубопротезування пільгової категорії громадян
оздоровлення в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку дітей пільгової категорії громадян	пільги на оплату послуг зв'язку
забезпечення технічними засобами реабілітації осіб з інвалідністю	пільговий проїзд залізничним транспортом
виплата грошової компенсації для отримання житла (особам з інвалідністю внаслідок війни)	пільговий проїзд міським пасажирським транспортом

За даними [2].

Зазначимо основні проблемні моменти, які потребують особливої уваги та вжиття заходів з боку держави задля відновлення миру на східних територіях, серед яких, на наш погляд, доцільно виділити такі:

- в першу чергу внутрішньо переміщені особи повинні мати рівний доступ до своїх цивільних і політичних прав;
- необхідно забезпечити однакове ставлення до переселенців в частині доступу до житла, працевлаштування та соціального захисту;
- необхідно вжити заходів для відновлення єдності сімей та соціальної згуртованості, відновлення довіри і викорінення упередженого ставлення до внутрішньо переміщених осіб [3, с. 138].

Всі ці заходи сприятимуть їх безпечному поверненню, успішній реінтеграції і примиренню. Слід заснувати додаткові ініціативи для розширення доступу переселенців до соціально-економічних можливостей з метою поліпшення їх здатності до самозабезпечення і зведення до мінімуму їх залежності від допомоги з боку держави. Внутрішньо переміщені особи також повинні мати доступ до чіткої інформації про процедуру реєстрації ВПО, пільги і законодавчі зміни щодо переселенців. Що стосується кримських татар, то держава на всіх рівнях має належним чином реагувати на їх особливі проблеми, пов'язані зі збереженням і використанням їх мови, культури і релігії.

Основною умовою повернення вимушених внутрішньо переміщених осіб до своїх домівок і вирішення їхніх найважливіших проблем є взаємопідтримка українських громадян, протидія зовнішнім загрозам і відновлення миру та територіальної цілісності України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Князька Л. А., Дяченко С. В. Проблеми соціального захисту та безпеки внутрішньо переміщених осіб. *Право. Людина. Довкілля*. 2019. №10(2). С. 133-141.
 4. Лішик О. П. Проблеми соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Випуск 10. С. 86-89.
-

Маслєєв Сергій Сергійович, студент 4 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування

СОЦІАЛЬНИЙ ЕФЕКТ ІНВЕСТУВАННЯ

У динамічних реаліях сьогодення інвестиційний потенціал поступово починають визначати як категорію, яка віддзеркалює складну економічну ситуацію яка склалась в умовах пандемії у цілому світі..

Категорія «інвестиційний потенціал» відображає ступінь можливості вкладення коштів в активи довгострокового використання, включаючи вкладення в цінні папери (фінансові інвестиції) з метою отримання прибутку або економічних результатів

Прийнято розглядати інвестиційний потенціал розглядати на таких рівнях: територіальному, галузевому, підприємств.

Виокремлюють інвестиційний потенціал країни, регіону, адміністративно-територіальної одиниці та підприємства. [1]

З самого початку інвестиційний потенціал країни характеризує низка макроекономічних показників таких, як темпи економічного зростання, інфляції, попит населення, рівень зайнятості, прибутковість, наявністю факторів виробництва, рівень розвитку інфраструктури тощо.

На макрорівні інвестиційний потенціал розглядають у розрізі таких його складових, як фінансовий, споживчий, природний, сировинний, трудовий, інфраструктурний, інноваційний, інституційний, господарський потенціали тощо.

На регіональному рівні інвестиційний потенціал тлумачать як:

1) інвестиційну ємність території, яка залежить від наявності та розгалуженості об'єктів і сфер капіталовкладень;

2) максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з врахуванням природно-геополітичних та соціально-економічних передумов здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону [2].

Деякі вчені трактують інвестиційний потенціал на основі галузевого підходу, ототожнюючи його з комплексом фондоутворюючих галузей промисловості (виробництво машин та устаткування, будівництво, виробництво будівельних матеріалів тощо), прирівнюючи його до виробничого потенціалу.

Найбільш поширеним у науковій літературі є дослідження інвестиційного потенціалу на рівні підприємств. Розглядаючи його на мікрорівні, як сукупність

накопичених у результаті господарської діяльності власних ресурсів, що можуть бути використані для інвестицій без порушення поточної роботи [2].

Таким чином, систематизація наукових підходів дає змогу виокремити такі підходи до з'ясування економічного змісту інвестиційного потенціалу, а саме: кількісний, що передбачає розгляд останнього як сукупності інвестиційних ресурсів та якісний, згідно з яким інвестиційний потенціал – це можливість, спроможність використання цих ресурсів.

Переважає більшість наукових досліджень розглядає інвестиційний потенціал як сукупність інвестиційних ресурсів, у зв'язку з чим постає необхідність детальніше з'ясувати наявні точки зору щодо змісту інвестиційних ресурсів загалом та бюджетних інвестицій зокрема в контексті нашого дослідження.

На думку Майорової Т.В., інвестиційні ресурси – фінансові, матеріальні, нематеріальні та трудові ресурси, які залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування [2].

Складовою інвестиційних ресурсів є фінансові, оскільки вони: опосередковують процеси перетворення одних ресурсів в інші; виконують роль кількісної оцінки інших ресурсів; дають інвестору прерогативу вибору будь-якого бізнесу для вкладення коштів; забезпечують потенційні можливості диверсифікації напрямів інвестування у цілях мінімізації ризику та максимізації прибутків.

Отже, у даному випадку фінансові ресурси виступають складовою частиною інвестиційних, тобто йдеться лише про ту їх частину, яка спрямована на забезпечення інвестиційної діяльності.

Інвестиційні ресурси – це усі види економічних ресурсів, що залучаються з метою вкладення в об'єкти інвестування [3].

Зазначимо, що актуалізація питання реалізації політики сталого збалансованого регіонального розвитку вимагає чіткого позиціонування і збільшення ресурсів місцевих бюджетів – насамперед інвестиційного характеру. Інструментом матеріалізації інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів постають бюджетні інвестиції.

Як зазначають вчені, бюджетні інвестиції – це видатки з державного та місцевих бюджетів, які спрямовуються на фінансування державних цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програми розвитку окремих регіонів, галузей економіки, фінансування інвестиційних проектів та придбання частки акцій чи прав участі в управлінні підприємством [4].

Бюджетні інвестиції як складові сукупних інвестицій в економіці поєднують у собі основні ознаки інвестицій з певними особливостями щодо форм здійснення, сфери застосування, порядку формування тощо. У зв'язку із цим розгляд бюджетних інвестицій, на нашу думку, видається коректним в контексті загального поняття «інвестиції», які чинним законодавством визначені як усі види майнових й інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [3].

З огляду на існуючий перелік об'єктів бюджетного інвестування, що охоплюють як прибуткові, так і неприбуткові проекти, обидва аспекти інвестицій – економічний і соціальний – наявні у цьому явищі. Слід зазначити, що другий аспект інвестицій – соціальний – і донині залишається об'єктом наукових дискусій, оскільки більшість науковців і фахівців пов'язують інвестиції з єдиним критерієм – їх прибутковістю.

Особливо це виявляється у сфері банківського інвестування, де інвестиції досить часто зводяться виключно до вкладання коштів у цінні папери, незважаючи на те, що переважна частина банківських інвестицій припадає саме на кредитування інвестиційних проектів реального сектору економіки.

Безперечно, досягнення соціального ефекту постає основною з пріоритетних цілей державної економічної політики, тоді як для інвестора метою діяльності є отримання прибутку. Такий підхід цілком слушний і логічний у розгляді проблеми соціального ефекту інвестицій стосовно двох суб'єктів: місцевої влади і суб'єкта господарювання, який може бути як безпосереднім інвестором, так і виконавцем інвестиційного проекту.

Таке розуміння поняття «інвестиції» дозволить структурувати дії органів місцевого самоврядування щодо розробки механізмів прямої й опосередкованої участі бюджетного ресурсу в реалізації інвестиційної політики.

Певною мірою дискусійний характер «соціального» зрізу інвестицій обґрунтований відсутністю чіткого тлумачення однієї з основних ознак інвестицій – орієнтації на досягнення соціального ефекту [2].

Соціальний ефект можна розглядати в таких аспектах:

- зміцнення інфраструктурного потенціалу території – інвестування інфраструктурних проектів (об'єктів соціальної інфраструктури);
- поліпшення якості життєвого середовища – інвестування проектів, спрямованих на підвищення рівня інфраструктурного облаштування території;
- примноження нових знань – інвестування коштів в освіту персоналу (корпоративний рівень) тощо. За таких умов видається малоімовірною можливість формалізації критеріїв кваліфікації соціального ефекту інвестицій.

Отже, соціальна інвестиційна привабливість регіонів – це інтегральна характеристика окремої території країни з позиції її інвестиційного клімату, можливостей залучення інвестиційних ресурсів, які істотно впливають на формування та використання інвестиційного та соціального потенціалу, що суттєво сприяє доходності інвестицій та прогнозування інвестиційних ризиків, а це в свою чергу впливає на процес прийняття рішення інвестором підсилюючи розвиток усіх напрямів держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Про інвестиційну діяльність* : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII / Верховна Рада України [Електронний ресурс] Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. *Омельченко А. В. Інвестиційне право: навчальний посібник* / А. В. Омельченко – К. :

Атіка, 2009. – 200 с

3. Slovakia: Country profile. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unctad.org/sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_bg_en.pdf
4. Нечитайло У.П. Зарубіжний досвід інвестиційної політики прикордонних країн / У.П. Нечитайло // Розвиток фінансових методів державного управління національною економікою. [зб.наук.пр.]// Донецьк: ДонДУУ, 2012. – Т.ХІІІ.–Вип. 218. –С.345–356. (Серія економіка).

**Дрогомирецький Іван Васильович, магістрант,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

COMMUNITY POLICING – ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ

Термін Community policing – англomовний термін, який означає співпрацю правоохоронних органів (поліції) та органів місцевого самоврядування (громади) з метою ефективного забезпечення безпеки на місцях.

Отже, це такий підхід у щоденній роботі поліції за якого повинно бути враховано ряд факторів (рис 1.).

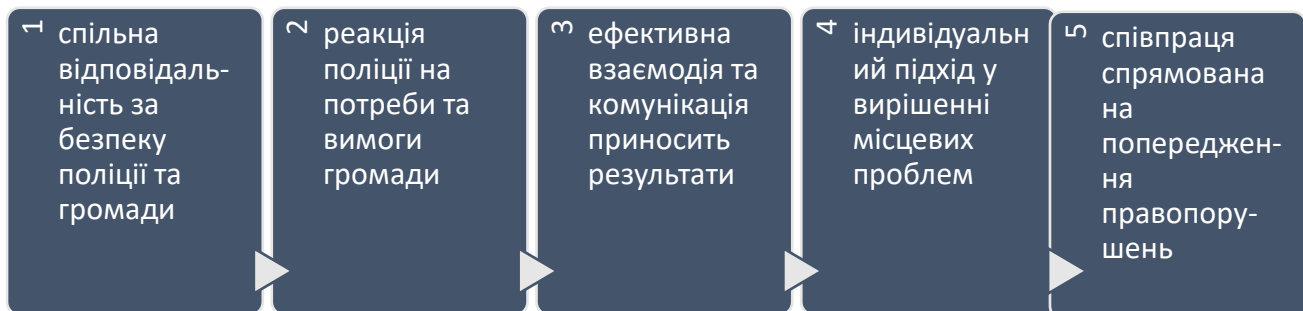

Рис. 1. Фактори, які беруться за уваги за Community policing

*Складено на основі [1]

Також Community policing виконує ряд завдань (рис. 2).

Потреба у безпеці є однією з базових потреб людини, а співпраця поліції та громади – найкращий спосіб її забезпечити. Адже цей підхід ґрунтується на взаємодії між усіма, від кого залежить безпека: між громадою, поліцією та місцевою владою [1].

Рис. 2. Завдання Community policing

*Складено на основі [1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Community policing – взаємодія поліції та громади*. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/191B4-1.pdf> (Дата звернення – 20.05.2020 року).

**Заяць Ірена Теодорівна, магістрантка,
Король Володимир Степанович к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Управління людськими ресурсами на державній службі можна розглядати як самостійно функціонуючу систему, перш за все – систему кадрової роботи, що включає реальні цілі, завдання, пріоритети, механізми і технології. Управління людськими ресурсами передбачає нормативно-правове, методичне, організаційне, інформаційне, документаційне і ресурсне забезпечення системи управління людськими ресурсами. Управління людськими ресурсами на державній службі має здійснюватися в межах і на основі сучасної державної кадрової політики, реалізації її цілей, принципів, стандартів та пріоритетів, є ефективним механізмом реалізації кадрової стратегії органу публічної влади, здатним суттєво підвищити ефективність його діяльності.

Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами має здійснюватися за кількома напрямками. Насамперед слід прискорити реформування законодавчих та інституційних засад державної служби. Дослідження питання інституційної модернізації державної служби України в

сучасних умовах показали, що реформа державної служби тісно пов'язана з адміністративною реформою, оскільки, як слушно зазначають Н. Р. Нижник і О. В. Муза, саме інституційні положення останньої не знайшли свого повного відображення ні в законодавстві України, ні в практиці владно-управлінських відносин, а поступовий перехід від «правового романтизму» 1990-х років (коли була проведена реформа державної служби 1993 р.) до «правового критичного реалізму» сьогодення засвідчив потребу у перегляді ключових положень державної служби.

Ми підтримуємо думку вказаних авторів, що одним із аспектів державницького реформування має стати усунення умов та причин, що сприяють вчиненню державними службовцями корупційних правопорушень, вироблення низки превентивних заходів загальнодержавного масштабу, при цьому рушійним державно-управлінським засобом має бути інституційна складова державної служби як першооснова для формування корпусу добросовісних і відповідальних державних службовців [1].

Стратегією реформування державного управління України на 2016-2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474, визначені пріоритетні завдання щодо реформування міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а саме: визначення місії, сфери відповідальності, функцій і завдань міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Секретаріату Кабінету Міністрів України, усунення дублювання повноважень і функцій, встановлення чіткого порядку спрямування та координації діяльності центральних органів виконавчої влади Кабінетом Міністрів України через відповідних міністрів [2]

Пріоритетами модернізації державної служби та управління людськими ресурсами в державних органах є: прийняття низки нормативно-правових актів та ефективна реалізація закону України «Про державну службу», оптимізація системи центральних органів виконавчої влади, підвищення інституційної спроможності НАДС, формування висококваліфікованої групи фахівців із питань реформ, визначення оптимальної чисельності державних службовців з урахуванням функцій та організаційної структури державних органів, реформування системи оплати праці державних службовців, реформування системи професійного навчання державних службовців, формування інноваційної моделі управління людськими ресурсами в державних органах, запровадження ефективної інтегрованої інформаційної системи управління людськими ресурсами на державній службі для створення умов відкритого, прозорого та ефективного державного управління.

Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами сприятиме створенню в Україні професійної, стабільної, престижної і високоефективної державної служби, здатної відповідати на виклики сьогодення й надавати, відповідно до європейських стандартів, якісні та доступні публічні послуги громадянам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців : теорія, методологія, практика: монографія / К. О. Ващенко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. – 416 с.
2. Нижник Н. Інституційна модернізація державної служби України в сучасних умовах / Н. Нижник, О. Муза // Право України. – 2016. – № 9. – С. 9-16.
3. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 черв. 2016 р. № 474-р. – Режим доступу : 1%80
4. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 берез. 2015 р. № 227-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 63.
5. Про схвалення Концепції запровадження посад фахівців з питань реформ: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лист. 2016 р. № 905-р // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 247.

**Мельник Іван Васильович, магістрант,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
В УКРАЇНІ**

Сучасний стан української охорони здоров'я не може не викликати занепокоєння. На жаль, громадяни нашої держави живуть менше, ніж їх європейські колеги, якість та наповненість більшість наших громадян не на високому рівні, доступність первинної та спеціалізованої медичної допомоги потребує вдосконалення. Не випадково одним із елементів медичної реформи, на наше переконання має стати удосконалення публічного адміністрування охороною здоров'я через модернізацію зовнішньої та внутрішньої організаційних складових.

Попри те, що в Україні це не перша спроба змінити стан справ у сфері здоров'я, маємо константувати, що сучасна спроба є більш радикальною. Нинішній етап медичної реформи в Україні носить більш системний характер, оскільки він проявляється низкою характерних особливостей, які відрізняють його від попередніх, зокрема:

- по-перше, він підкріплений нормативно-правовими змінами чинного законодавства. При чому йдеться не про внесення змін до доповнень до існуючих законів, а появою нових законів, положення яких спрямовані на врегулювання суспільних відносин у сфері медичної діяльності,
- по-друге, основним ідеологом нинішньої спроби реформування української медицини є іноземний фахівець;
- по-третє, відбувається фактична спроба розділити обов'язки щодо фінансування медичної допомоги між державою, місцевим самоврядування та громадянами України [1].

Таке бачення засвідчує справедливості суспільних очікувань: пересічний громадянин зацікавлений у тому, щоб якість та доступність медичної допомоги

були на високому рівню. При цьому не є принципово важливим, яким чином і звідки будуть виділятися кошти на медичну діяльність, як будуть здійснюватися взаєморозрахунки між суб'єктами організації та безпосереднього надання медичної допомоги. Але це позиція значної кількості пересічних громадян нашої держави. Для фахівців, науковців, які опікуються проблематикою організаційно-правового забезпечення медичної діяльності, важливим є питання розміру бюджетних коштів, що виділяються на охорону здоров'я, їх розподіл між державними, комунальними та приватними закладами охорони здоров'я.

Проблематиці публічного адміністрування сферою охорони здоров'я присвячені наукові доробки таких дослідників як: Н.Б. Болотіна, Ю.В. Вороненко, В.О. Галай, Л.М. Дешко, М.І. Пришляк, А.М.Савицька, С.Г. Стеценко, М.М. Тищенко, Н.В. Шевчук.

Сферу охорону здоров'я в Україні сьогодні можна віднести до найбільш проблемних і таких, що потребують невідкладного реформування та модернізації. У ситуації, що склалася, багато першопричин, проте найвагомішою з них є невідповідність національної системи охорони здоров'я України вимогам сьогодення. Сутність поняття «система охорони здоров'я» полягає в тому, що відповідна система є набагато складнішим утворенням, ніж її представлено у національному законодавстві. Поняття системи охорони здоров'я України загалом не знайшло чіткого нормативного закріплення. Недоліками вітчизняної системи охорони здоров'я в сучасний період є її неупорядкованість, нерівномірність у впровадженні реформ та залишкове фінансування медичної галузі. Без ґрунтовного і комплексного підходу до оновлення національного медичного законодавства та приведення його у відповідність до сучасних міжнародних стандартів вести мову про позитивні організаційні зміни недоцільно. Лише належне нормативно-правове підґрунтя здатне забезпечити трансформацію національної системи охорони здоров'я відповідно до пропонованої моделі державного медичного страхування.

Багато хто із фахівців зазначає той факт, що нинішня спроба реформування медичної сфери значною мірою активізує приватний аспект медичної допомоги. Вірніше навіть буде сказано, що традиційне спрямування уваги держави на суто державні чи комунальні заклади охорони здоров'я, які мають надавати безоплатну медичну допомогу, останнім часом модернізуються у бік платного медичного обслуговування, участі громадян у фінансуванні частини медичних заходів. Приватні медичні установи дедалі активніше конкурують із державними та комунальними, а відтак приватно-правовий компонент значною мірою посилюється. Досліджуючи правове забезпечення обов'язкового медичного страхування, можна відмітити, що правове регулювання медичної діяльності, і, відповідно, системи обов'язкового медичного страхування, має комплексний характер і включає як публічно-правові, так і приватно-правові елементи. До відносин, що регулюються нормами публічних галузей права, і передусім адміністративного та фінансового, належать:

- щодо організації та управління системою охорони здоров'я;
- державного контролю за діяльністю лікувально-профілактичних установ;

- контролю якості надання медичних послуг;
- запобігання правопорушенням;
- фінансування системи охорони здоров'я тощо.

Приватно-правові відносини виникають між пацієнтами та лікувально-профілактичними закладами в особі медичних працівників під час надання оплатних медичних послуг чи під час вибору пацієнтом медичної установи чи конкретного лікаря [3].

Говорячи про публічне адміністрування сферою охорони здоров'я, акцентуємо увагу на тій обставині, що це не «осучаснений» варіант державного управління. Це якісно новий варіант керування такою важливою галуззю, якою є медицина. Пропонуємо виділяти такі базові функції публічного адміністрування сферою охорони здоров'я України:

- визначення конкретних шляхів реалізації приписів чинного медичного законодавства;
- захист прав пацієнтів;
- інтенсифікація електронного обміну даними у медичній діяльності;
- забезпечення загальнодоступності ресурсів державної та комунальної охорони здоров'я;
- сприяння формуванню єдиного медичного простору України.

Альфой та омегой публічного адміністрування сфери охорони здоров'я має стати особа, яка користується послугами у сфері медицини. Це – пацієнт. Саме він – є центральною фігурою всього процесу організації та безпосередньо надання медичної допомоги. Пацієнт, його права та необхідність їх забезпечення повинні стати основою публічного адміністрування галузі охорони здоров'я. У цьому має проявлятися людино центристська ідеологія держави щодо медичної діяльності. З метою адміністративного регулювання забезпечення прав пацієнта є заздалегідь визначений результат упорядкування суспільних відносин у сфері охорони здоров'я, на досягнення якого спрямовані засоби і методи: формування ефективної системи охорони здоров'я та дієвого механізму захисту прав пацієнтів, надання населенню якісної і безпечної медичної допомоги, досягнення соціальних цілей, спрямованих на покращення здоров'я населення і подолання демографічної кризи.

Публічне адміністрування сфери медичної діяльності має здійснюватися з урахуванням особливостей самої системи охорони здоров'я. Щодо аналізу національної системи охорони здоров'я, то справедливо стверджують, що нинішній стан забезпечення реалізації прав людини на медичну допомогу в Україні не є задовільним. Значна частина населення нашої держави об'єктивно вимушена сплачувати з власного гаманця частину коштів за отримання медичної допомоги. Керуючись загальновизнаними принципами та нормами міжнародного права, держава має забезпечувати надання мінімуму необхідних медичних послуг на безоплатній основі.

Доцільно виокремлювати зовнішню та внутрішню організаційні складові в загальній структурі публічного адміністрування сферою охорони здоров'я.

Зовнішня – щодо комунікацій, які необхідно забезпечувати суб'єктам публічного адміністрування із структурами, котрі не входять до системи охорони здоров'я. Внутрішня організаційна складова публічного адміністрування сферою охорони здоров'я полягає у використанні організаційних механізмів, спрямованих щодо підпорядкованих органів та структур охорони здоров'я.

У налагодженні дієвого механізму зовнішнього та внутрішнього компонентів публічного адміністрування значну роль відіграє належне медичне законодавство, норми якого призначені врегульовувати відповідні суспільні відносини. Реальним досягненням за часів незалежності України стало створення сучасного законодавства про охорону здоров'я, перехід від монополії держави на надання медичної допомоги до формування багатокладної системи охорони здоров'я населення, що закладає підвалини для створення в ній конкурентного середовища в майбутньому, а від так – підвищення якості медичної допомоги населенню. За останні роки зроблено певні кроки щодо забезпечення рівноправності закладів різних форм власності.

Однак умови економічної кризи і скрутне матеріальне становище більшості громадян України стримують розвиток недержавного сектора охорони здоров'я, а від так – роботу, щодо реформування організації охорони здоров'я населення, щодо її правового забезпечення не можна вважати завершеною. Одним із наступних кроків розвитку системи охорони здоров'я стане запровадження в країні загальнообов'язкового соціального медичного страхування [5].

Таким чином варто вказати, що реформування вітчизняної сфери охорони здоров'я має відбуватися із врахуванням необхідності належної побудови публічного адміністрування галуззю. Останнє, своєю чергою, має будуватися на засадах сприйняття медицини як соціального обов'язку держави, ключової ролі пацієнта, використання кращих європейських та світових зразків організації надання медичної допомоги населенню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Стеценко С.Г. Медична реформа в Україні: право, політика, мораль /С.Г. Стеценко// Публічне право.- 2017.- № 4. – С. 57-61.*
2. *Стеценко В.Ю. Обов'язкове медичне страхування: поєднання публічного і приватного права / В.Ю. Стеценко// Публічне право.- 2014.- № 3. – С. 162-168.*
3. *Козаченко Ю.А Адміністративно-правове регулювання забезпечення прав пацієнта в Україні: автореф.дис. канд.юрид.наук: спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право /Ю.А. Козаченко; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.- Харків, 2016. 20с.*
4. *Стеценко С.Г. Медичне право України (правові засади забезпечення медичного страхування): монографія / С.Г. Стеценко, В.Ю. Стеценко, Я.М.Шатковський; за заг.ред. С.Г. Стеценка. - К.: Атіка, 2010.- 208с.*
5. *Гладун З.С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення / З.С. Гладун / Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (19-20 квітня 2007р., м. Львів). – С.73-79.*

**Савчин Оксана Михайлівна, магістрантка,
Загурський Олександр Богданович, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування**

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Метою створення правових норм, що містять антикорупційні норми, є як запобігання, так і санкціонування патологічних ситуацій використання виконуваної публічної функції в особистих цілях (не обов'язково матеріального характеру). Ця мета, серед іншого, реалізується запроваджуючи обмеження свободи ведення підприємницької діяльності, зайняття певних посад, здійснення певної діяльності тощо.

Для того, щоб правові норми були ефективними, вони повинні бути дієвими. Ефективність правового регулювання розуміється як надання антикорупційному стандарту чітко визначеної санкції за його порушення, призначення суб'єкта, зобов'язаного виконати цю санкцію за відповідною процедурою, а також методу контролю за виконанням зобов'язання суб'єктом, що виконує.

Перелік нормативно-правових актів, що містять антикорупційні норми, поданий як приклад, однозначно показує, що в нинішній правовій державі польське законодавство не має єдиної антикорупційної системи, адресованої всім суб'єктам, які через свою публічну функцію підпадають під антикорупційні обмеження.

“Положення, що запобігають корупції в державному управлінні”, характеризуються роздробленістю (у 11 актах, починаючи від статутів про систему самоврядування, закінчуючи кримінальним кодексом).

Часті зміни законодавчих норм, спрямовані на те, щоб закон “слідував” за новими формами корупційної поведінки, призводять до далекосяжної нормативної казуїстики та до перекриття розпоряджень правових норм, особливо у сфері протидії економічній корупції” [1].

Зокрема, складовою польського законодавства стала Резолюція Ради Європи щодо запобігання та боротьби з корупцією (24 від листопада 1996 р.); Кримінальна конвенція щодо корупції (документ Ради Європи до якого Польща долучилась у січні 1999 р.); Цивільна конвенція щодо корупції (ратифікована Польщею у 2002 р.); Конвенція про відмивання, виявлення та конфіскацію доходів, набутих злочинним шляхом (вступила в силу в квітні 2001 р.); Конвенція Об'єднаних Націй проти корупції (жовтень 2003 р.); Резолюція групи держав проти корупції “GRECO” (від листопада 1997 р.), а також ціла низка конвенцій та рішень Європейського Союзу, пов'язаних із протидією та боротьбою з корупцією.

Зокрема, до основних актів слід віднести: Конвенцію про охорону фінансових інтересів Європейської Спільноти (від липня 1995 р.), Конвенцію про запобігання підкупу службових осіб публічної адміністрації (від травня 1997 р.), Рішення Ради ЄС щодо подолання корупції у приватному секторі (від липня 2003 р.) та ін. [2].

Відповідно до чинного законодавства, де-факто концепція антикорупційних положень не функціонує.

У доктрині підкреслюється, що слово “антикорупція” зустрічається лише в назві установи “Центральне антикорупційне бюро”. З іншого боку, він не функціонує у такій позиції, яка дозволяє чітко визначити, які правові положення можна охарактеризувати як такі, що присвячені боротьбі з корупцією. У такому стані речей представники доктрини, як правило, починають з визначення поняття корупції.

Корупція означає корупцію, хабарництво, злочинність. Відповідно до визначення, запропонованого Світовим банком, корупція – це зловживання державними посадами з метою отримання приватної вигоди.

У дослідженнях Вищої аудиторської служби виділяють корупцію в офісі, політичну корупцію та економічну корупцію. Корупція пов'язана із соціальною деморалізацією.

Явище корупції трактується як серйозна соціальна проблема (оскільки вона пов'язана із руйнуванням соціальної довіри), політична (оскільки руйнує віру в сенсі демократичної участі) та економічна (що спричиняє серйозні втрати в економіці). Корупція, що трапляється в структурах державного управління, як правило, пов'язана з навмисним порушенням закону, що вже діє, з метою отримання незаконних вигод державними службовцями.

Відповідно до чинного польського законодавства, термін “корупція” має юридичне визначення. Він включений до Закону від 9 червня 2006 року про Центральне антикорупційне бюро.

На підставі ст. 1 п. 3 Закону, корупція – це обіцянка, пропонування, надання, запит, прийняття будь-якою особою, прямо чи опосередковано, будь-якої неправомірної фінансової вигоди, особистої чи іншої, для себе чи будь-якої іншої особи, або прийняття пропозиції чи обіцянки таких пільг взамін за вчинення чи бездіяльність при виконанні державної функції або в ході господарської діяльності [3].

Таким чином, як показав досвід Польщі у боротьбі з проявами корупції, ефективність антикорупційної державної політики безпосередньо пов'язана із прозорістю публічного управління, громадянською активністю, можливістю громадськості здійснювати контроль за діяльністю органів державного управління, активністю засобів масової інформації у боротьбі з корупцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Korupcja i polityka antykorupcyjna [Electronic resource]: Raporty krajowe. Access mode: <http://www.batory.org.pl/ftp/program/przeciw-korupcji>.*
 2. *Korupcja w Polsce – proba analizy zjawiska [Electronic resource]: Raport Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Access mode: www.ceo.org.pl/binary/file.action?id=77345.*
 3. *Obywatelska karta antykorupcyjna [Electronic resource]. Access mode: <http://antykorupcja.gov.pl/portal/ak/16/90>.*
-

**Савчук Ольга Василівна, магістрантка,
Вакун Оксана Володимирівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КАДРОВА ПОЛІТИКА В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Як свідчить практика, формування державної кадрової політики є досить складним, багатограним процесом. Він може бути результативним в разі дотримання певних умов, які включають в себе послідовне здійснення ряду науково-дослідних, організаційно-управлінських, політичних і законодавчих дій. Професійні кадри є найбільш стабільним елементом суспільства і держави, носієм їх традицій та досвіду. Саме кадри зберігають ці якості навіть під час зміни суспільно-політичного устрою, зміни державного ладу тощо.

Кадрова політика держави – це в першу чергу наука. Як наука вона покликана в ідеях, принципах, критеріях відображати закономірності розвитку кадрового потенціалу, постійні зв'язки та відносини держави і професійних кадрів, що дає їм певну якісну характеристику, визначає основні риси і принципи кадрової роботи. Державна кадрова політика та різноманітна діяльність її реалізації є соціальним регульованим процесом, цілеспрямованим і високоорганізованим інститутом влади, одним з найважливіших управлінських важелів.

Державна кадрова політика фактично є системою офіційно визнаних цілей, завдань, пріоритетів і принципів діяльності держави щодо організації і регулювання кадрових процесів і відносин. Це критерії оцінки кадрів, шляхи вдосконалення їх підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу, раціонального використання кадрового потенціалу країни.

Основною метою державної кадрової політики є прогнозування та програмування кадрового забезпечення, визначення стратегічного бачення формування, професійного розвитку та раціонального використання всіх трудових ресурсів країни [1].

Механізмом реалізації державної кадрової політики є комплекс кадрових норм, принципів, способів, які забезпечують раціональний підбір, підготовку, використання та розвиток людського потенціалу в різних сферах діяльності, а механізмом її формування є сукупність дій суб'єктів, спрямованих на розробку системи управління людськими ресурсами і формування її потенційних можливостей. Така система в Україні представлена цілим рядом взаємопов'язаних елементів, діяльність яких спрямована на реалізацію державної кадрової політики.

Реалізацію кадрової політики державної служби здійснює Кабінет Міністрів України безпосередньо і через спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної служби, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.

В сучасних умовах державна кадрова політика повинна стати акселератором соціально-демократичних перетворень, центром всього управлінського процесу. Цілі і принципи кадрової політики можуть стати мобілізуючою силою в

координації і взаємодії всіх економічних та державних структур у вирішенні кадрових питань, у формуванні, розвитку та раціональному використанні всього кадрового потенціалу, в тому числі управлінського або підприємницького.

Отже, послідовне і цілеспрямоване формування державної кадрової політики, особливо в регіонах, відбивається на реалізації концепції державної регіональної політики і на поліпшенні якісного складу кадрів державної служби, їх професійному рівні і результатах роботи щодо впровадження ринкових реформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>.

Гнатюк Вікторія Петрівна, *магістрантка,*
Баран Ростислав Ярославович, *к.е.н, доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ

Політика в сучасному суспільстві є різноманітним світом відносин, діяльності, поведінки, орієнтацій і комунікаційних зв'язків між людьми в контексті влади та управління суспільством. До основних чинників політики відносять, насамперед, великі соціальні групи, політичні організації що виражають їх інтереси, інститути, рухи та їх лідери. Політика проявляється через людей, адекватно відображає їх якості, цінності. Суть політики проявляється в істинному служінні інтересам всього народу в цілому, а не визначеній групі або класу.

Суб'єктом державного управління в сфері молодіжної політики в Україні є, зокрема [1]: центральні органи виконавчої влади (насамперед, Міністерство молоді і спорту України разом з іншими міністерствами і іншими центральними органами виконавчої влади); органи місцевого самоврядування; місцеві органи виконавчої влади із своїми структурними підрозділами з роботи із молоддю; соціальні служби для молоді.

Об'єктом державного управління є молоді громадяни України, їх об'єднання, а також різноманітні процеси у молодіжному середовищі, відносини в сфері суспільного життя, які пов'язані з молоддю та на які орієнтовано спрямовуючі, організуючі і контролюючі дії відповідних суб'єктів.

Сучасна державна молодіжна політика має низку особливостей, наприклад:

- формується як складноорганізована система (центральна, регіональна, місцева),
- стає самостійною галуззю соціальної політики, яка керується відповідними органами,
- її характерною рисою виступає нерівномірність розвитку на регіональному рівні, що залежить від результатів і процесів організації роботи з молоддю від наступних об'єктивних чинників:

- концепції центральних органів виконавчої влади;
- позиції регіональних органів державної влади по відношенню до молоді і способів вирішення її проблем;
- можливостей фінансування молодіжної політики місцевими бюджетами.

В цілому структура регіональної молодіжної політики має такі рівні:

- нормативно-правовий (законодавство);
- концептуально-змістовний (цілі, пріоритетні напрямки, принципи та механізми здійснення, стратегії розвитку в контексті соціальної політики конкретного регіону);
- організаційно-управлінський (інфраструктура молодіжної політики в складі місцевих органів у справах молоді);
- матеріально-ресурсний (фінансові, інформаційні, технологічні ресурси);
- професійно-кадровий (професійна підготовка, стажування, підвищення кваліфікації).
- Основними цілями молодіжної політики є:
- сприяння соціальному, духовному, економічному, творчому і фізичному розвитку молоді;
- створення сприятливих соціально-економічних, правових умов для розвитку молоді;
- сприяння молоді включенню її в життя суспільства, допомога у виборі соціальної адаптації, займання активної громадянської позиції.

Молодіжна політика як самостійна частина соціальної політики держави має: велику мережу організацій на державному та місцевому рівнях, які відповідають за організацію роботи в молодіжному середовищі; управлінські структури, що забезпечують її функціонування і розвиток на різних рівнях державної влади.

Таким чином, молодіжна політика є системою державних заходів, яка спрямована на створення правових, соціальних та економічних умов для реалізації молоддю своїх конституційних прав, її участь в системі суспільних відносин в реалізації економічного, інтелектуального і духовного потенціалу в інтересах суспільства.

На підставі цього в сучасній вітчизняній і зарубіжній практиці державного управління виділяють 3 моделі молодіжної політики, основою поділу яких є різні способи взаємодії державних та громадських структур та молоді.

I. Основу концепції «молодіжна політика – механізм соціалізації молоді» становлять праці Мангейма К. [2], який вважає, що молодіжне покоління займає особливе становище в сучасному в суспільстві. Її особливість полягає у тому, що головною функцією виступає прийняття і збереження традицій, цінностей держави. Отже, життєвий старт у молоді знаходиться на вищому рівні, ніж у попереднього покоління.

II. В основі моделі «молодіжна політика соціального включення» знаходиться транзит молоді, змістом і результатом якого виступає соціальне включення. Молодь відчужується від механізмів підйому соціальної мобільності, способів впливу на політичну владу, різних форм участі в створенні і реалізації управлінських рішень в різних областях життєдіяльності суспільства. Серед молоді поширена стратегія самовиключення, яка полягає в добровільній відмові від соціальної та громадянської активності. Основним змістом стає розробка соціальних механізмів, програм і проектів громадянського соціального включення молоді, створення умов для участі в житті суспільства [4, 8].

III. Основою моделі «молодіжна політика – механізм соціального розвитку молоді» виступає надання молодому поколінню поля для реалізації творчого та інноваційного потенціалу. Базою виступає діяльність держави і суспільства, яку спрямовано на створення сприятливих політичних і економічних умов, охорона правових основ, а також заходів, спрямованих на покращення життєдіяльності молодіжного соціуму [3, 5-7].

Таким чином, розгляд державної молодіжної політики слід здійснювати в контексті особливого механізму, який реалізує себе у вигляді дієвих моделей і дозволяє ефективніше аналізувати особливості взаємин держави, суспільства і молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні // *Політичний менеджмент*. 2005. № 4 (13). С. 63-69.
2. Мангейм К. *Диагноз нашего времени*. М.: Изд-во «РАО Говорящая книга», 2010. 744 с.
3. Arnett J., Kurtines W., Montgomery M. Promoting positive youth development [Special issue] // *Journal of Adolescent Research*. 2008. № 23.
4. Barr A., Stenhouse C., Henderson P. *Caring Communities: A Challenge for Social Inclusion*. York: Joseph Rowntree Foundation, 2001.
5. Catalano R.F., Berglund M.L., Ryan J.A.M., Lonczak H., Hawkins J.D. *Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs*. Washington, DC: U.S. Department of Health & Human Services, 1999.
6. Damon W. What is positive youth development? // *Annals of the American Academy of Political & Social Science*. 2004. № 591.
7. Ferrer-Wreder L., Stattin H., Lorente C.C., Tubman J., Adamson L. *Prevention and youth development programs: Across borders*. New York: Kluwer Academic/Plenum, 2004.
8. Williamson H. *Youth and policy: Contexts and consequences* Ashgate, Aldershot, England, 1997.

**Яворський Андрій Михайлович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ОСНОВНА ЗАДАЧА PR В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Досягнути якісних змін у публічному управлінні неможливо без застосування як зовнішнього так і внутрішнього PR. Основна задача PR в органах публічного управління і, зокрема, державного PR – створення образу компетентного й ефективного керівництва, що має сильну владу і здатне

вирішувати проблеми, що стоять перед ним, не порушуючи конституційних прав громадян на одержання повної і достовірної інформації, забезпечувати підтримку громадськістю курсу уряду, передусім через позитивне інформування його діяльності [10, с.148].

Протягом останнього десятиліття в Україні досить багато говорять та пишуть про PR – як специфічну комунікативну практику, що спрямована на досягнення взаєморозуміння і доброзичливих, довірливих стосунків між громадськими суб'єктами, якими виступають окремі індивіди, групи людей, народ в цілому, а також різноманітні організації та виробничі структури.

В Україні першою такою практикою було використання політичного піару як поєднання пропаганди й так званого чорного PR. Тоді за основну ціль поставили агітацію за окремого кандидата у партію, а одночасно намагалися забруднити конкурентів у очах населення.

Крім того, саме в цей час почалось започаткування широкого залучення практики скандалів і виправдань. Інструментом PR стали ЗМІ та засоби друкованої агітації, пропагандистські, викривальні й наклепницькі матеріали [3, с. 16].

Власне, в цьому і полягає завдання політичного PR – завоювати виборця. Завдання політичного PR – створення атмосфери довіри окремих індивідів, соціальних груп до органів державної влади, муніципальних органів, а також до політичних партій, фракціям у представницьких органах влади, громадсько-політичним організаціям.

Це та сфера діяльності, в якій потрібні виняткові навички фахівця, досвід, організаторські здібності, інтелект і, безумовно, творчий підхід. Політичний PR має велике значення, як у період проведення передвиборчих кампаній, так і в самому процесі виборів: до виборів не буває багато часу.

В Україні PR є, з однієї сторони, достатньо новою сферою діяльності, а з іншої – доволі розвинутою галуззю, яка на сьогодні оцінюється в нашій державі десятками, а інколи й сотнями мільйонів доларів.

Таке швидке зростання тенденції популярності PR в Україні спричинене як активним впровадженням західної парадигми ведення бізнесу і політики (зовнішній чинник), а також і розумінням вітчизняною елітою потреби використання конкурентоспроможних технологій в багатьох галузях життєдіяльності населення (внутрішній чинник) [7, с. 467].

Фахівці з PR сформулювали наступні критерії ефективної комунікації: корисність, повнота і точність, достовірність, своєчасність, чіткість і зрозумілість викладу, переконування.

Відкритість та прозорість сучасного публічного простору примушує шукати креативні підходи до ефективних комунікацій як в середині самої системи державного управління, так і зовні, із суспільством. Ці підходи мають ґрунтуватися на певних параметрах успіху:

- увага – означає наскільки повідомлення притягує увагу потенційних споживачів, до кого спрямовано, хто його використає;
- ідентифікація – відбувається тоді, коли результатом впливу

повідомлення на аудиторію є утворення у свідомості його отримувачів відповідного ланцюжка «повідомлення – джерело повідомлення – організація чи установа, якої воно стосується». Відсутність такого ланцюжка породжує те, що дослідники називають «сліпою комунікацією», коли не відбувається усвідомлення хто і з якого приводу інформує;

- позитивний інтерес – з’являється тоді, коли комунікація будується переважно на позитивних емоціях;
- довіра – джерело і зміст інформації повинні викликати довіру з боку цільової аудиторії, довіра виникає тоді, коли більше й краще поінформований, а сучасні інформаційні технології дають для цього великі можливості тільки треба ними вміло користуватися;
- доступність – зміст інформації подається в зрозумілій формі, чітких поняттях, з конкретними цілями, близькими до потреб аудиторії задля стимулювання уваги, інтересу, сприйняття змісту;
- асоціативність – знакова система повідомлення, чи обрана символіка повинні викликати певні асоціації у конкретної аудиторії;
- динамізм – повідомлення має бути активним для того, щоб заставити аудиторію відповідним чином сприймати чи діяти, оскільки всі, без виключення, комунікації впливають на їх учасників на трьох рівнях: когнітивному – сфера свідомості; конативному – сфера підсвідомості; афективному – сфера установок [11, с.17].

Проведене дослідження показало, що комунікативні підходи, які знаходяться в розпорядженні органів державної влади потребують зміни відношення й активізації участі у ньому всіх учасників процесу державного управління.

Розглядаючи PR-комунікацію в публічному просторі, як процес, ми можемо визначити певні складові цього процесу і організувати його за формою і змістом таким чином, щоб комунікація стала ефективною та корисною всім його активним і пасивним учасникам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кальна-Дубінюк Т.П. Паблік рілейшнз. Навч. посіб./ Т.П. Кальна-Дубінюк, Р.І.Буряк – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 204 с.
2. Березенко, В.В. Стан політичного PR в Україні: соціально-комунікаційний аспект
3. [Текст]: / В.В. Березенко // Держава та регіони. – Запоріжжя: ГУЗІДМУ, 2012. – С. 16-31.
4. Мадрига Т.Б. Особливості використання виборчих технологій у виборах до Верховної Ради України 2002 року / Т.Б. Мадрига // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – К.: ВІРУАН, 2010. – Вип. 30. – С. 467-473.
5. Лашикіна М. Нові підходи до комунікації в публічному просторі державного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/02.pdf>

**Салига Інна Ігорівна, магістрантка,
Косило Христина Миронівна, к.п.н.,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Система соціальних послуг на сьогодні не в змозі достатньою мірою задовольняти потреби суспільства та цільових соціальних груп. Незважаючи на те, що держава постійно збільшує обсяги фінансування, показники охоплення населення соціальними послугами знижуються, а навантаження на соціальних працівників зростає. Тому необхідні зміни не окремих складових, а системи в цілому, принципів її організації та функціонування. Це стосується зокрема і недержавних громадських організацій, здатних запропонувати різні інноваційні форми надання соціальних послуг, зокрема послуг, стандарти яких не відпрацьовані, але потреба в яких сформована у представників різних цільових груп.

Враховуючи на вищезазначене, повинна бути розроблена відповідна система заходів, спрямованих на трансформацію системи соціальних послуг. Необхідний перехід від пострадянської системи соціального обслуговування, яка все ще діє в Україні, до міжнародних стандартів надання соціальних послуг [5]. Також з метою модернізації системи соціальних послуг необхідно:

- привести українське законодавство в соціальній сфері у відповідність з міжнародними нормами та стандартами. У зв'язку з цим потрібно продовжити роботу над створенням проекту вітчизняного Соціального кодексу, використовуючи досвід інших держав;
- активізувати розвиток інфраструктури соціальних послуг і їх модернізацію;
- створити повноцінний ринок соціальних послуг;
- збільшити чисельність постачальників соціальних послуг і покращити їх якість;
- розробити конкретні соціальні стандарти на послуги;
- викласти чіткі вимоги щодо здійснення моніторингу, контролю, санкцій, використання комплексної оцінки потенціалу заявника й умов його роботи
- передати повноваження з надання соціальних послуг з державного на регіональний і місцевий рівні.

Для підвищення ефективності діяльності системи соціальних служб необхідна, передовсім, координація діяльності державних і суспільних структур, їх тісна співпраця у реалізації стратегічних напрямів соціальних реформ: відновлення довіри суспільства до державної політики (шляхом скасування пільг для тих, хто цього не потребує); запровадження механізмів розподілу результатів економічної діяльності, які б стримували подальшу соціальну та економічну

поляризацію суспільства (введення в дію закону про податок на багатство, який так і не набув сили).

Модернізація сфери соціального забезпечення повинна відобразитися в адресних допомогах, соціальних послугах та успішній соціалізації людей з обмеженими можливостями, сприяння ефективній зайнятості та створення нових робочих місць. Джерелом для нової якості соціальної політики може бути лише зростання економіки, підвищення її продуктивності як результат впровадження Програми модернізації країни. А глибока модернізація сфери соціального забезпечення означає перехід до створення можливостей долання наслідків. Це означає курс на європейські стандарти.

Провідною тенденцією сучасної соціальної роботи є пошук механізмів активізації людського фактора, нових можливостей реалізації трудових ресурсів. В управлінських науках ця тенденція позначилась на виникненні нових напрямів у менеджменті, зорієнтованих на виявлення й оцінку людських можливостей як працівників - виконавців, так і самих менеджерів, а також на їх самоорганізацію й саморозвиток свого особистісного творчого потенціалу. Серед таких напрямів значні можливості для управління соціальною роботою закладені в менеджменті людських ресурсів і самоменеджменті. На нинішній день в Україні складається надзвичайно складна соціально - економічна ситуація, яка приводить до все більшої деморалізації населення. До існуючих проблем, таких зменшення чисельності населення, збільшення кількості розлучень, а отже і проблемних сімей, сиріт, старіння населення, зубожіння, поширення жебрацтва, неякісне медичне обслуговування, зростання кількості неповноцінних дітей, інвалідів; розповсюдження захворювань на венеричні хвороби, у тому числі на СНІД, що зазвичай трапляється під час суспільних негараздів; зростання захворюваності на наркоманію і токсикоманію і, як наслідок, зростання злочинності тощо, добавилася пандемія коронавірусу, якій не видно кінця, хоча більшість людей вже не сприймають її серйозно, помилково вирішивши, що найстрашніше вже позаду а деякі українці взагалі сумніваються в її наявності. Якимось поступово в Україні, та й поза її межами, привикли і до подій на Сході країни, де точиться справжня війна з російськими окупантами та їх найманцями, гинуть і дістають поранення бійці ЗСУ і населення прифронтової зони. Серйозні загрози для цілісності України та життєдіяльності українців існують на півдні, де Росія зосередила в Криму потужний військовий контингент і де в будь - який час може вибухнути серйозний військовий конфлікт.

Соціальні проблеми загострюються несприятливою економічною ситуацією в країні: спадають обсяги виробництва, знижується продуктивність праці, знецінюються заощадження населення внаслідок інфляції, різко зменшився притік коштів з - за границі від українських заробітчан, більшість яких повернулася в Україну, знижується рівень реальної заробітної плати і пенсій, незважаючи на їх незначне підвищення; падає рівень зайнятості, зростає безробіття.

Держава не може впоратися з вирішенням всіх цих проблем внаслідок постійного дефіциту коштів у бюджеті, високої корупції, хабарництва у всіх без винятку сферах життєдіяльності країни, відсутності справжньої боротьби з цими

ганебними явищами, а тільки імітацією цієї боротьби, свавілля в правоохоронних органах тощо. Внаслідок цього в багатьох українців виникає безнадія на краще, зростає агресивне ставлення до владних структур у всіх їх проявах, все частіше появляється бажання кардинально змінити всю владну структуру так, як це було зроблено під час антикомуністичної революції в Румунії у 1989 році. В цих умовах діяльність соціальних працівників на сьогодні стає в Україні вкрай необхідною і перспективною, їм приходиться займатися різними видами складної діяльності, вони має бути і соціологами, і педагогами, і лікарями, і правознавцями.

Ще до оголошення пандемії коронавірусу економісти не виключали початку світової економічної кризи, до якої Україна мала б підготуватися заздалегідь. Несподівані корективи вніс COVID-19, адже через запровадження карантину в Україні призупинилась економічна активність, особливо середнього бізнесу, на фоні зростання соціальних виплат. Потрібно внести корективи в підготовку майбутніх соціальних працівників, адже на сьогодні вони готуються, як представники проміжної ланки між клієнтом і реабілітаційними, адаптаційними закладами. Сучасних студентів навчають як і куди перенаправити клієнта для отримання кваліфікованої допомоги і забувають про те, що сам соціальний працівник має бути різносторонньо розвинутим спеціалістом. Доцільним у цьому плані може стати введення в програму навчання студентів широкого спектру психологічних технік роботи з клієнтами таких як: арттерапія, позитивна психотерапія, вітотерапія, сказкотерапія, тілесна терапія і т.п. Такі дисципліни в дійсності тільки пожвавлять інтерес студентів до соціальної роботи.

Інший аспект питання полягає в тому, що держава тривалий час вирішує проблеми соціальної роботи за залишковим принципом. На жаль, донедавна в Україні була відсутня чітка державна стратегія реалізації соціального захисту. Зокрема, це є наслідком того, що такий центральний орган виконавчої влади як Міністерство соціальної політики, що є “куратором” сфери соціальної роботи, більше переймався питанням “розпилу” держбюджету, а не буденними соціальними проблемами населення. Дивно те, що і нинішня так звана “нова влада” не спромоглася зрозуміти того, що саме соціальна робота у різних своїх формах реалізації: соціальній допомозі, соціальній підтримці і обслуговуванню соціально незахищених прошарків населення, може стати інститутом формування соціального капіталу влади, відновлення довіри населення до влади і перетворень, що здійснюються нею.

Натомість, на початку квітня цього року в пресі з’явилися повідомлення, що уряд з метою економії коштів державного бюджету планує скоротити 12 тисяч посад соціальних працівників. Це відбувається незважаючи на те, що Верховна Рада України ратифікувала у 2006 році Європейську соціальну хартію, дотримання якої неможливе без розгалуженої системи соціальних служб і, відповідно, зайнятих в них соціальних працівників. Саме тому, важливим є те, щоб соціальна робота в нашій державі стала фактором гуманізації суспільних відносин і модернізації українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Атаманська К.І. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутнього соціального педагога / К.І. Атаманська. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. № 4 (38). – С. 196 – 202.
2. Балл Г.О. Проблема іміджу навчального закладу в контексті гуманізації освіти / Г. О. Балл // Наука і управління. Науково - практичний журнал. – 2017. – № 1. – С. 139 – 141.
3. Батищева Г.О. Робота соціальних служб для молоді з молодію сім'єю / Г.О. Батищева, З.Г. Зайцева. – Київ: А.Л.Д., 2016. – 100 с.
4. Довга Т.Я. Імідж особистості як необхідна умова професійного становлення педагога / Т.Я. Довга. – 2010. Вип. 1 (13). – С. 66 – 75.
5. Калаур С.М. Система професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності / С.М. Калаур. – Тернопіль, 2018.

**Маланюк Вікторія Богданівна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

**ГРОМАДСЬКЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ
ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ**

Сьогодні система соціальних послуг в Україні перебуває на стадії розвитку та удосконалення. Досвід країн Європи переконливо свідчить, що існують шляхи, які дозволяють докорінним чином реформувати систему соціальних послуг за кілька років.

Фінансова децентралізація дає свої плоди: місцеві бюджети не просто стають прибутковими, а часто навіть не встигають витратити кошти. Як повідомляють у Державній казначейській службі, протягом 2018 року власні доходи місцевих бюджетів зросли до 192 млрд грн, а залишки на їхніх рахунках становили 54,4 млрд грн. У 2018-му зростання триває: за даними Міністерства фінансів, за січень — травень поточного року, порівняно з аналогічним періодом 2018-го, доходи загального фонду місцевих бюджетів зросли на 24%. Тож замість безгрошів'я на перший план виходить проблема ефективного управління місцевими ресурсами. Одним із таких механізмів є громадське бюджетування, впроваджене в Україні у 2015 році. Суть нововведення полягає в тому, що частка місцевого бюджету виділяється на реалізацію проектів, які висуває та підтримує місцева громада. Першопрохідцем громадського бюджетування вважається влада бразильського міста Порту-Алегрі, яка цю ідею стала втілювати наприкінці 1980-х, і наступного десятиліття її взяли на озброєння понад 100 міст Бразилії. Відтоді концепція поширилася практично по всьому світу: станом на 2015 рік громадські бюджети мали близько 1500 органів місцевого самоврядування на всіх континентах [1].

Один із найбільших громадських бюджетів світу має Париж: у 2014-му його обсяг становив близько €18 млн, у 2015-му — майже €68 млн, а у 2016-му наблизився до €95 млн. Що стосується процедурної частини, є різні локальні варіації, але в основі лежить однакова ідея: потреби громадян найкраще відомі самим громадянам, а не чиновникам чи навіть обраним громадою депутатам. В

Україні впровадження громадських бюджетів відбулося завдяки підтримці Польщі, а саме Польсько-української фундації співпраці ПАУСІ. Першими містами, у яких відбулося пробне впровадження громадських бюджетів, стали Чернігів, Черкаси та Полтава. Уже у 2018-му, за підрахунками Центру розвитку інновацій НаУКМА, громадські бюджети впровадив 91 орган місцевого самоврядування: 74 міста, 14 ОТГ, одна районна та одна обласна ради. Серед обласних центрів найбільші громадські бюджети мають Київ (100 млн грн), Одеса (100 млн грн), Харків (50 млн грн) та Львів (26 млн грн). Обсяг громадських бюджетів залежить від місцевої фінансової ситуації та волі місцевого керівництва: приміром, громадський бюджет Білої Церкви (7,2 млн грн) більший, ніж Вінниці (7 млн грн).

Розподіл коштів із громадських бюджетів відбувається за принципом прямої демократії. Підготувавши проект, автор має зібрати встановлену кількість підписів на його підтримку, після чого той потрапляє на розгляд експертів. У разі відповідності встановленим критеріям він виставляється на голосування містян.

Приміром, у Києві голосувати за проект можна через електронну систему на підставі картки киянина, BankID, електронного цифрового підпису або через Центр надання адмінпослуг. Проекти, що набирають достатню кількість голосів, отримують фінансування й у встановлені терміни впроваджуються в життя. Що ж до їхнього змісту, то простір для ініціативи практично необмежений: до розгляду приймаються ідеї, що стосуються безпеки, доріг і транспорту, енергоефективності, комунального господарства, культури й туризму, екології, освіти, охорони здоров'я, соцзахисту, спорту та навіть ІТ. Як свідчить досвід громадського бюджетування, найбільше голосів збирають проекти, пов'язані з міським благоустроєм, освітою та спортом. Приміром, серед тих, що отримали фінансування з київського громадського бюджету 2018-го, 25% усіх голосів дістали ініціативи освітнього спрямування, 20% — спортивного, 13% — оздоровчого, тоді як комунальне господарство, екологія та культурно-туристичний напрям зацікавили 10%, 9% та відповідно 9%. За решту проектів проголосували 14% [4].

Наскільки об'єктивно результати голосування за громадські бюджети відображають запити місцевої спільноти — питання відкрите, оскільки процедура не передбачає всеосяжного плебісциту. Зазвичай у голосуванні бере участь невелика частка містян, навіть у Парижі це менше ніж 10% населення. В Україні ситуація на місцях надто варіюється. Так, у Києві за проекти громадського бюджету 2018 року проголосували 50 813 міських жителів, тобто близько 2% усього дорослого населення столиці. За наступний громадський бюджет проголосувало вже 131 449 осіб, хоча й цю цифру важко вважати репрезентативною. Схожа ситуація була й у багатьох інших містах. У Львові громадський бюджет 2018-го розподілили голосами 12% дорослого населення міста, у Рівному — близько 2%, у Чернівцях — 6%, у Сумах — 5% тощо. Це дає привід для концептуальної критики громадського бюджетування, оскільки кошти де-факто розподіляються рішенням вузького кола містян. Однак ці закиди навряд чи справедливі, адже можливість проголосувати або висунути свій проект

відкрита для всіх. До того ж громадські бюджети становлять мізерну частку міських бюджетів, а отже, наслідки їхнього застосування рідко мають системний характер [5].

Головна проблема громадського бюджетування лежить у зовсім іншій площині й пов'язана з нецільовим використанням цього механізму. У наших реаліях — з боку комунальних та державних установ. Візьмімо до прикладу проекти, профінансовані з київського громадського бюджету 2018 року. Відкрита цифрова лабораторія Fablab, велопаркінги біля метро, підземний музей на Поштовій площі — скористатися цим зможуть усі кияни. Поряд із тим коштом громадського бюджету буде реалізована ціла купа проектів, бенефіціарами яких стануть окремі заклади, як-от школи, лікарні, дитсадки тощо. Аналіз проектів — переможців столичного громадського бюджету-2018 свідчить, що 24% із них стосуються державних закладів і ще 22% — комунальних. Таким чином, лівова частка коштів, призначена на загальноміські проекти, витрачена на придбання комп'ютерних класів для окремих шкіл, ремонт клубів за місцем проживання, заміну вікон у лікарнях тощо.

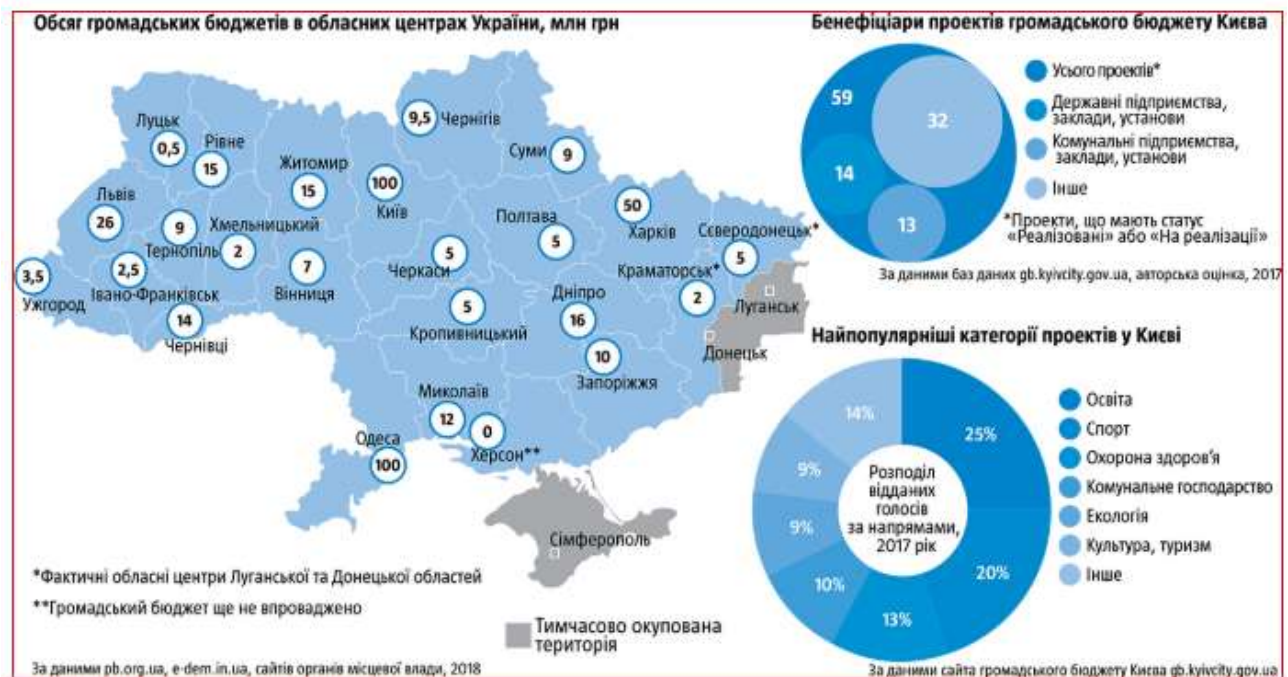

Рис.1. Обсяги громадських бюджетів в обласних центрах України, млн..грн. [85]

І це не лише київська проблема. Наприклад, у 2017–2018-му одна зі шкіл у Дніпрі обзавелася спортмайданчиком, замінила вікна та системи зовнішнього освітлення — звісно ж, коштом громадських бюджетів. У Львові, за оцінками місцевих активістів, школи та дитсадки забрали до 90% громадського бюджету-2018. Того самого року в Черкасах із 11 проектів-переможців лише два не стосувалися комунальних і державних установ. Чому саме ці заклади демонструють таку громадську активність — не секрет, адже для школи чи лікарні немає жодних проблем зібрати кількасот голосів батьків або пацієнтів.

Очевидно, що така практика суперечить засадам громадського бюджетування (а саме принципу загальної доступності проектів), а також

створює ситуацію дубльованого фінансування закладів, що й так перебувають на балансі місцевого або державного бюджету. Якщо на місцях не буде введено відповідних нормативних обмежень, громадське бюджетування перетвориться на змагання комунальних закладів за додаткове фінансування. Критичної переоцінки потребують також правила визначення проектів-переможців, оскільки в умовах низької активності місцевих мешканців громадське бюджетування часто перетворюється на «атракціон небаченої щедрості». Приміром, у Чернівцях майже 200 тис. грн на облаштування шкільного мультимедійного класу виділили на підставі 554 голосів, а близько 300 тис. грн на міський стрілецький тир вибороли взагалі 135 голосами.

Утім, усі ці проблеми можуть бути розв'язані: процес прийняття проектів удосконалений з урахуванням місцевих реалій, а участь громад, як свідчить практика, із часом зростатиме. У тому ж таки Парижі з 2014-го по 2016-й кількість містян, що брали участь у голосуванні за громадський бюджет, зростає із 40 тис. до 93 тис. На цьому тлі Україна демонструє дуже переконливу позитивну динаміку: якщо за столичний громадський бюджет 2017 року проголосували 50 813 містян, то за громадський бюджет 2018-го вже 131 449. Ще динамічніше зацікавленість громадським бюджетом зростає у Львові: якщо у 2017-му за нього проголосувало 21 215 осіб, то у 2018-му вже 72 061. Утім, головний позитивний ефект громадського бюджетування — зовсім не самі проекти, які могли бути реалізовані й коштом іноземних грантів, спонсорів чи навіть краудфандингу. Головне те, що громадські бюджети є тренажером прямої демократії. Підготовка проектів, пошук підтримки серед громади, участь у голосуванні та контроль за втіленням проектів — кращої школи громадського самоуправління годі шукати. Крім того, громадське бюджетування — це школа лобювання групових інтересів у режимі прямої демократії. Те, що навчальні заклади та дитсадки виявилися ефективнішими користувачами громадських бюджетів, свідчить не так про них самих, як про стан громадянського суспільства, а саме про масову неучасть у житті локальних спільнот. У цьому сенсі громадські бюджети мають набагато більше значення для розбудови української демократії, ніж для благоустрою конкретних міст. Як свідчать дослідження європейського досвіду, очікуваними результатами громадського бюджетування є насамперед налагодження місцевих інститутів, суспільна самоорганізація, посилення громадського контролю — те, чого критично бракує Україні [2].

Підвищення ефективності соціальних видатків в умовах обмеженості бюджетних ресурсів потребує впровадження нових управлінських підходів до планування соціальних видатків; вдосконалення міжбюджетних відносин; визначення ступеня участі та повноважень основних партнерів у фінансуванні та адмініструванні соціальних програм; диферсифікації системи надання соціальних послуг; завершення впровадження соціальних стандартів; впровадження системи критеріїв та індикаторів для моніторингу та оцінки досягнення визначених цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кір'ян Т. Насущні проблеми соціальної політики та шляхи їх вирішення // Україна: аспекти праці – 2006 № 6. С. 109–114.
 2. Річний звіт про виконання бюджету станом на 01.01.2018 // Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=308375>.
 3. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2019 // Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=257806>.
 4. Соціальний звіт за 2018 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/timeline/Socialni-zviti-.html>
 5. Яфінович О. Б. Особливості фінансування системи соціального захисту населення в Україні / О. Б. Яфінович. – Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. – Випуск 12, 2016. – С. 195-199.
-

**Качур Лілія Василівна, магістрантка,
Жекало Ганна Іванівна, к.пол.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Результативній та ефективній роботі органів місцевого самоврядування вагомою мірою сприяє продумана стратегія комунікації. Так як прийняття дієвих суспільно-важливих рішень потребує залучення громадськості, експертів, науковців тощо, комунікація із населенням формує почуття причетності до процесу управління громадою і відчуття власної відповідальності за життя громади.

Одним із пріоритетних напрямів підвищення комунікативної спроможності органів місцевого самоврядування є формування дієвої комунікативної стратегії органу місцевого самоврядування. Важливо, щоб така стратегія мала не декларативний, а дієвий характер, а її виконавці розглядали її не як можливий шлях дій, а набір конкретних інструментів для ефективних дій. У практиці функціонування органів місцевого самоврядування в Україні існують проблеми як із самим існуванням таких стратегій, так із їх сприйняттям виконавцями. Тому, актуальним на сьогодні питанням є розробка усіма органами місцевого самоврядування не декларативної, а дієвої стратегії, яка б визначала шляхи та способи побудови комунікації між владою та громадою, громадськими організаціями, владою та жителями населених пунктів.

Комунікаційна стратегія (КС) — це план на певний відрізок часу (зазвичай рік), яким керується організація при комунікації із різними цільовими аудиторіями. Комунікаційна стратегія завжди повинна враховувати як внутрішньоорганізаційні характеристики, так і аспекти зовнішнього впливу.

Як зазначає І. Куропась, комунікаційна стратегія – це документ, який має бути “живим та гнучким”, його можна доповнювати, змінювати, адаптовувати до змін та потреб, які є на часі в громаді..., він повинен працювати для розвитку громади, а не лежати на полиці сільського голови як “продукт” проекту чи навіть спільної діяльності усіх зацікавлених сторін [1].

Вважаємо, що необхідно перелічити основні інструменти, які можуть забезпечити ефективність комунікативної стратегії.

По-перше, комунікаційна стратегія повинна містити основні цілі та завдання, які ставить перед собою орган влади. Також при розробці необхідно враховувати аналіз поточного стану, особливості позиціонування органу влади.

По-друге, комунікаційна стратегія повинна містити аналіз комунікативних проблем, які існують, визначених через кількісні та якісні опитування, фокус-групи, експертні інтерв'ю тощо.

По-третє, документ повинен містити детальний опис цільових груп. Портрет цільової аудиторії має включати таку інформацію, як стать, вік, рівень доходу, статус, сімейний стан, професія. Важливо, при розробці документа розуміти ставлення цільової аудиторії до органів місцевого самоврядування, проблеми, з якими цільова аудиторія може звертатися до місцевої влади, інтереси, цінності, переконання і навіть стереотипи.

Комунікація не може бути однаково ефективною для всіх, вона має бути спрямованою на конкретні цільові аудиторії. Саме тому інформаційні матеріали, розраховані на широкий загал, дуже часто не забезпечують очікуваного ефекту через надмірну узагальненість та неврахування особливостей різних категорій читачів, слухачів, або глядачів [2].

По-четверте, важливо розподілити та включити всі можливі канали комунікації відповідно до груп цільових аудиторій та відповідно до меседжів, які потрібно донести. Дієво, коли залучаються різні канали комунікації щодо одного повідомлення.

По-п'яте, важливою складовою комунікаційної стратегії є врахування можливих перешкод, ризиків та загроз комунікативного процесу.

По-шосте, стратегія повинна враховувати всі можливі способи зворотного зв'язку.

Важливою складовою комунікаційної стратегії повинні стати шляхи імплементації основних завдань, етапи розробки і втілення основних постулатів стратегії.

Відтак, місцева влада повинна комунікувати правильно, своєчасно та систематично. Представники органу місцевого самоврядування повинні завжди реагувати на реакцію населення. В контексті комунікації місцеві органи влади повинні реагувати оперативно, не відкладаючи проблеми на пізніше. І, найголовніше, комунікація повинна відповідати всім юридичним та етичним нормам та здійснюватися відповідно до існуючих нормативно-правових документів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Куропась І. Комунікаційна стратегія громади: тренд чи необхідність?. Громадський простір. 13.04.2020. URL: <https://www.prostir.ua/?library=kunikatsijna-stratehiya-hromady-trend-chy-neobhidnist> (дата звернення: 23.04.2020)
 2. Комунікаційна стратегія для міста Івано-Франківськ / Д. Коник., А. Сусленко. URL: <http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/IF-Communication-Strategy.pdf> (дата звернення: 23.04.2020).
-

Киценюк Олег Васильович, студент 4 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

У сучасних умовах комерційним банкам надана самостійність у проведенні кредитної, процентної і депозитної політики, що передбачає економічну відповідальність банку за результати своєї діяльності і за виконання своїх зобов'язань. При цьому економічна відповідальність комерційного банку не обмежується його поточними доходами, а поширюється на всі його ресурси, в першу чергу на власний капітал.

Комерційний банк за прийнятими на себе зобов'язаннями відповідає всіма належними йому коштами, на які може бути накладене стягнення. Таким чином, комерціалізація банківської діяльності призвела до необхідності самостійного формування банком ресурсів, що можуть забезпечити йому достатній прибуток і виконання прийнятих на себе зобов'язань.

Проблеми ресурсного забезпечення діяльності комерційних банків, взаємозалежності між обсягом, складом ресурсів та досягнутими результатами діяльності, забезпечення достатності ресурсного потенціалу для виконання запланованих показників актуалізовані сучасними динамічними процесами розвитку економіки, які були досягнуті в докризовий період і які потрібно відновити в післякризовий період та в період пандемії.

Банківська система має володіти сукупністю ресурсів, достатніх для кредитування інвестиційних та поточних потреб суб'єктів господарської діяльності та забезпечення життєдіяльності населення підчас пандемії, формування відповідних резервів, підтримки власної ліквідності.

В економічній літературі існують різні трактування сутності банківських ресурсів, що пов'язано з поступовим ускладненням їх призначення, різним рівнем розвитку її наукових досліджень в окремих країнах, зосередженням уваги деяких дослідників на окремих аспектах формування банківських ресурсів.

Дослідженням сутності банківських ресурсів присвячено чимало робіт зарубіжних і вітчизняних фахівців.

Принципово всі сходяться на думці, що ресурси комерційного банку – це сукупність грошових коштів, що знаходяться у його розпорядженні і використовуються для здійснення активних операцій.

Таке тлумачення впливає з посередницької природи банків, які виступають економічними посередниками між тими, хто має грошові кошти, і тими, хто їх потребує.

Васюренко О.В. виділив що, банківські ресурси – це сукупність коштів, які знаходяться в розпорядженні банків і використовуються ними для виконання активних та інших операцій. Акумуляуючи грошові накопичення, прибутки та заощадження юридичних і фізичних осіб, банки перетворюють їх в позичковий капітал, тобто грошовий капітал, наданий у позичку клієнтам на умовах повернення за плату у вигляді відсотків. Тому банківські ресурси називають банківським капіталом” [1, с. 76].

Є твердження «банківські ресурси складають всю величину коштів, які може використати банк для проведення своїх операцій, насамперед, кредитних. Складовими ресурсів банку є його власні та залучені від інших юридичних та фізичних осіб кошти...» [2, с. 95].

Банківські ресурси – сукупність фінансових коштів, що знаходяться в розпорядженні банку і які використовуються ним для здійснення своєї діяльності як господарюючого суб'єкта. Банківські ресурси – це весь комплекс майна і послуг, якими розпоряджається банківська система країни протягом року; вони складають частину валового внутрішнього продукту і імпорту країни і включають в себе активи банків, їх обладнання, престиж, фінансові ресурси і персонал

В теорії банківських ресурсів є ще один досить дискусійний аспект – взаємозалежність між пасивами і активами банків. В економічній літературі найчастіше висловлюється думка, що пасивні операції є визначальними і первинними стосовно активних операцій, оскільки спочатку нібито відбувається формування власних і залучених та позичених ресурсів банку, а потім на основі сформованого ресурсного портфеля банки здійснюють активні операції.

На нашу думку, є визначення ресурсів банку як сукупності його пасивів – власного капіталу та банківських зобов'язань. Проте між пасивами і активами банків існує більш складний взаємозв'язок, ніж це визначено в схемі «первинність пасивів (ресурсів) – вторинність активів». Хоча структура і обсяг банківських пасивів дійсно багато в чому визначають можливості банку у формуванні активів, його активи в свою чергу можуть впливати на пасиви, зокрема на депозитну їх складову: при збільшенні кредитування зростають депозитні ресурси банків, а при зниженні кредитування вони зменшуються.

Пасивні операції дозволяють залучати в банки грошові кошти, які вже знаходяться в обороті. Кредитні ж операції дозволяють банкам створювати нові ресурси. Це спричинено тим, що в кредитній діяльності банку виникає грошовий мультиплікатор, завдяки якому зростають банківські депозити, а разом з ними – ресурси банків.

Оскільки рівень мультиплікатора, а отже і обсяг нових депозитів, залежить від частки наявних ресурсів, яка використовується для кредитування, а отже – від частки ресурсів, яка спрямовується в інші (некредитні) активи, то на динаміку ресурсів банку можуть впливати зміни будь-якого активу банку. Зокрема, якщо збільшується частка інвестицій чи резервів в активах банку, то відповідно зменшується частка кредитів, а отже і обсяг мультиплікації депозитів. [3]

У зв'язку з цим важливо визначити канали впливу операцій банків на їх пасиви. Цей вплив можна відобразити наступним чином (табл.1).

Таблиця 1

Канали впливу активних операцій банків на їх пасиви

Операції банків	Вплив операцій на пасиви комерційних банків
Розміщення коштів банків на депозитних рахунках в НБУ	Зменшення вільних резервів банків на коррахунках в НБУ без зміни пасивів, але зі зменшенням грошового мультиплікатора приросту депозитних ресурсів.
Купівля цінних паперів держави, корпорацій, банків	Збільшення коштів бюджетних організацій з виведенням їх з банківського обороту на єдиний кореспондентський рахунок. Зменшення залишків коштів на рахунках підприємств, населення і коррахунках банків (купівля за рахунок коштів клієнтів банків).
Кредитування платіжного обороту (кредити на здійснення розрахунків; облік векселів) господарюючих суб'єктів	Збільшення залишків коштів на поточних і строкових рахунках підприємств.
Кредитування інших поточних потреб юридичних осіб.	Збільшення коштів на поточних та інших рахунках клієнтів банків.
Кредитування населення	Збільшення залишків коштів на рахунках фізичних та юридичних осіб.

*За даними [2].

Наведений у таблиці перелік каналів впливу активних операцій на пасиви банків не є вичерпним, проте і він дозволяє зробити ряд висновків.

Збільшення обсягу ресурсів банків пов'язано з розширенням операцій банків з кредитування господарюючих суб'єктів і населення в умовах пандемії. Жорстка грошово-кредитна політика, спрямована на скорочення кредитування економіки, веде до скорочення загальної суми банківських ресурсів, створює вужчу основу для кредитування та проведення інших активних операцій.

Взаємозалежність активів і пасивів комерційних банків посилює ризиковість банківської діяльності і потребує використання певних інструментів, які можуть зробити цей зв'язок менш тісним.

А зміцнення ресурсного потенціалу комерційних банків є передумовою поживлення інвестиційної активності та забезпечення сталого економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Банківський менеджмент : Посіб. / О. В. Васюренко. - К. : Вид. центр "Акад.", 2001. - 317 с.*
 2. *Плотницький А.В. Оцінка ресурсного потенціалу банківських установ / А.В. Плотницький, Д.Л. Циганюк // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2018. – №3. – С.92-99.*
 3. *Фурса, Т. П. Роль системного підходу в управлінні банківськими установами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.wupn.edu.ua/handle/316497/14678>*
-

**Бандура Тарас Михайлович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ
«ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ»**

Поняття децентралізації та централізації державного управління у поєднанні з деконцентрацією та концентрацією довгий час були предметом інтересу в доктрині адміністративного права. Системні моделі сучасних демократичних правових держав базуються на ідеї децентралізації, яка впливає з переконання, що не може бути належним чином зрозумілої правової держави, яка не була б одночасно демократичною, а це, в свою чергу, означає існування системи інститутів місцевого самоврядування як форми участі громадськості у здійсненні публічної влади.

Конституція України запроваджує принцип децентралізації територіального устрою держави і водночас проголошує принцип єдності Української держави. Модернізована модель публічного управління після політичної трансформації передбачає співіснування децентралізованої системи та централізованої системи. Незважаючи на безперечні цінності децентралізованої адміністрації, існують також сфери громадської діяльності, які повинні реалізовуватися в рамках централізованої системи.

До того ж, у демократичній державі модель децентралізованого управління співіснує з моделлю централізованого управління. Децентралізація та централізація – це постійні явища, процеси зі змінними тенденціями, стадії яких визначаються послідовними реформами державного управління та мають сильний політичний відтінок.

Посилення тенденцій централізації автоматично знижує ступінь децентралізації. Співіснування моделі децентралізованої адміністрації з моделлю централізованої адміністрації набуває форми так званих “пов’язаних суден”, чим більше децентралізована адміністрація, тим менш централізована, і навпаки. Єдине, що пропорції між двома моделями управління повинні відповідати принципу: якомога більше децентралізації, стільки централізації, скільки потрібно.

Особливе правове та системне становище в децентралізованій системі займає місцеве самоврядування, а його організаційне та функціональне відокремлення вже визначається конституційним регулюванням. Децентралізовані організації виконують державні завдання, і виникає питання, який обсяг цих завдань повинен бути децентралізованим. Складовим елементом децентралізації є незалежність, тому виникає інше питання про обсяг та юридичні межі цієї незалежності.

Існують різні підходи до визначення поняття “децентралізація”, серед яких виділимо такі:

- самостійність у підходах до управління;
- передання частини функцій державного управління центральних органів виконавчої влади місцевим органам виконавчої влади;
- передача частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим та ослаблення або скасування централізації;
- процес перерозподілу владних повноважень та обсягів компетенції між центральним та місцевими рівнями [1, с. 112; 2, с. 111; 3, с. 51; 4, с. 201].

На нашу думку, децентралізація – це складне і багатовимірне явище. Вона розглядається насамперед з точки зору науки про організацію та управління, що не означає, що не робилося спроб визначити її в інших галузях. Однак ці визначення підкреслюють інші елементи з точки зору даного поля.

Децентралізація в науках про організацію та управління за своєю суттю залишається на рівні адміністративних підходів, який сформульований в адміністративних науках. Обидва вони в основному зосереджені на незалежності, яка розглядається в системі вертикальних залежностей.

У юридичних науках децентралізація тісно пов’язана з побудовою адміністративної системи. Це виражається в такій організаційній системі управління, в якій окремі адміністративні структури мають чітко визначені повноваження, визначені або передані з інших – вищих – рівнів (органів) за статутом.

Зазначена незалежність є складовим елементом децентралізації. Це означає виключення ієрархічної підпорядкованості із системи відносин з вищими органами. Слід підкреслити, що ця незалежність реалізується в рамках одного правового порядку. Формою забезпечення відповідності децентралізованої діяльності законодавству є вищезазначений нагляд, критерієм якого є відповідність законодавству і який здійснюється щодо суб’єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Державне управління і менеджмент: навч. посіб. у таблицях і схемах. За заг. ред. проф. Г. С. Одінцової. Х. : ХарРІ УАДУ, 2002. 322 с.*
2. *Державне управління та державна служба: словн.-довід. / уклад. О.Ю. Оболенський. К. : КНЕУ, 2005. 300 с.*
3. *Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. 2- ге вид., доповн. і виправл. К.: Центр сприяння інституц. розвитку держ. служби, 2005. 200 с.*
4. *Колишко Р. А. Децентралізація публічної влади: історія та сучасні тенденції розвитку. Вісник КНУ. 2003. Вип. 27. 320 с.*

Підвербецька Лариса Валентинівна, *магістрантка,*
Король Володимир Степанович *к.е.н., доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ НА РІВНІ РЕГІОНУ

У вітчизняній науковій літературі існує доволі обмежене число публікацій, в яких досліджуються питання державного управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні. Так, у роботах М. О. Царенко розглянуто регіональні інвестиційні програми як інструмент підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю регіонів [5]. У працях В. В. Каськіва відображено організаційні основи управління національними проектами на регіональному рівні [3]. У публікаціях М. І. Зверькова проаналізовано вітчизняний досвід діяльності мережі агенцій регіонального розвитку [2]. У роботах С. П. Ковальчука досліджено організаційно-економічні механізми залучення інвестицій у Вінницьку область [4] тощо.

Дотичними до теми дослідження є праці Д. Ф. Дукова, в яких визначено комплексний механізм державного управління інвестиціями в регіональний розвиток, як “штучно створену систему, що складається з суб’єктів управління (органів виконавчої влади з можливістю залученням органів місцевого самоврядування та приватних підприємств за згодою), які за допомогою низки функцій, методів, інструментів, норм, принципів та заходів здійснюють інвестування бюджетних коштів” [1].

Загалом, високо оцінюючи науковий доробок вказаних авторів, зауважимо, що на сьогодні перелік суб’єктів управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні потребує актуалізації, оскільки постійні зміни законодавства призводять до змін організаційної структури управління цією сферою на регіональному рівні.

Реалізувати інвестиційну політику держави на рівні регіону покладено на місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Керуючись загальною дефініцією регіону, що найчастіше зустрічається в нормативно-правових актах країни, а також з позиції статистики, під регіонами будемо розуміти адміністративні області України.

Традиційно вважається, що формування інвестиційної політики вважається прерогативою органів державної влади центрального рівня. Зрозуміло, що на місцевому рівні кардинально вплинути на процес залучення іноземних та вітчизняних інвестицій неможливо. Але цілком логічним було б посилити роль місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо покращення інвестиційного клімату з метою економічного зростання територій та підвищення рівня добробуту населення.

На сьогодні в Україні відсутня єдина інстанція, відповідальна за комплексне управління інвестиційним кліматом на регіональному рівні. Окремі функції управління інвестиційним кліматом є розподілені між структурними

підрозділами обласних державних адміністрацій та обласних рад. Донедавна функції з управління інвестиційним кліматом виконували регіональні центри з інвестицій та розвитку, які були ліквідовані. Частково функції із формування інвестиційного клімату виконують агенції регіонального розвитку. Проте їх повноваження не забезпечують реалізацію повноцінного процесу управління інвестиційною діяльністю на рівні регіону. Чинна система державного управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні потребує подальшого удосконалення. У кожному регіоні доцільно сформувати єдину інституцію, відповідальну за залучення інвестицій в економіку регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дуков Д. Ф. *Напрями удосконалення комплексного механізму державного управління інвестиціями в регіональний розвиток: автореф. дис. ... канд. держ. упр. Одеса, 2017. 21 с.*
2. Зверяков М. І., Сментина Н. В. *Розбудова в Україні мережі агенцій регіонального розвитку: вітчизняний досвід і керівництво до дій. Бізнес Інформ. 2014. № 6. С. 57–63.*
3. Каськів В. В. *Організаційні основи управління національними проектами в регіонах. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка. 2012. № 12. С. 231–236.*
4. Ковальчук С. П. *Організаційно-економічні механізми залучення інвестицій на регіональному рівні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2014. № 5. Ч. 1. С. 188–192.*
5. Царенко М. О. *Регіональні інвестиційні програми як інструмент підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю у регіонах. Наукові записки. Серія : Економіка. 2012. № 20. С. 42–46.*

**Возняк Лілія Тарасівна, магістрантка,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

**ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В
КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ**

Застарілий життєустрій в Україні, в умовах прискорення трансформаційних процесів у навколишньому середовищі, стрімкому розвитку всіх галузей, потребував реформації. Беручи до уваги закордонний досвід успішного впровадження стратегії децентралізації, в 2014 році було підписано концептуальні засади щодо змін устрою населення, тобто засади децентралізації. Вже у 2015 році розпочалася практична реалізація стратегії розвитку та докорінних змін.

Децентралізація – це передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Так, аби якомога більше повноважень мали ті органи, що ближче до людей, де такі повноваження можна реалізовувати найбільш успішно[1].

Реформа децентралізації полягає в створенні сучасної системи місцевого самоврядування на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, наділенні територіальних громад повноваженнями та ресурсами, що забезпечують економічний розвиток, надають населенню високоякісні та

доступні публічні послуги. Головна ідея децентралізації- забезпечення інтересів громадян відповідної об'єднаної територіальної громади у всіх сферах життєдіяльності.

Об'єднана територіальна громада (ОТГ, об'єднана громада) — добровільне об'єднання мешканців декількох розрізаних сіл, селищ чи міст в один адміністративний центр. Після об'єднання створюється новий адміністративний центр (як правило — найбільший населений пункт з об'єднаних), а у ньому — нова загальна для всіх об'єднаних населених пунктів рада та інші органи самоврядування [1].

Новоспечена об'єднана територіальна громада здобуває повноваження та ресурси, які мали тільки міста обласного значення до початку реформування. До бюджетів ОТГ зараховуються 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. Окрім того, на місцях повністю залишаються надходження від податків: єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (нерухомість, земля, транспорт). До того ж, ОТГ мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом (до реформи прямі відносини мали лише обласні та районні бюджети, бюджети міст обласного значення), для виконання делегованих державою повноважень їм надаються відповідні трансферти (дотації, освітня та медична субвенції, субвенція на розвиток інфраструктури громад тощо). Законодавчі зміни також надали право органам місцевого самоврядування затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття закону про Державний бюджет [2].

Розглянемо детальніше новостворену Пасічнянську ОТГ.

Пасічнянська об'єднана територіальна громада утворена відповідно до Закону України “Про добровільне об'єднання територіальних громад” 22 грудня 2019 року.

До складу громади увійшли наступні населені пункти: с.Пасічна, с.Букове, с.Постоята, с.Соколовиця, с.Пнів, с.Білозорина, с.Мозолівка, смт.Битків. Загальна кількість населення громади 16856 чол.

План соціально-економічного розвитку Пнівської об'єднаної територіальної громади на 2020 рік, розроблений виконавчим комітетом разом з іншими структурними підрозділами сільської ради, визначає цілі та завдання, спрямовані на розвиток населених пунктів громади:

- розбудова і модернізація інфраструктури ОТГ;
- створення умов для якісного та безпечного середовища життєдіяльності населення сіл об'єднаної територіальної громади;
- моніторинг наявних власних ресурсів, стану демографічної ситуації, стану розвитку інфраструктури та економіки;
- визначає сильні та слабкі сторони, можливості та загрози розвитку територіальної громади.

Основна мета розвитку Пасічнянської об'єднаної територіальної громади— створення умов для:

- якісного надання комунальних послуг;
- проведення капітального ремонту доріг комунального значення;

- вирішення питань щодо збирання та транспортування твердих побутових відходів;
- поліпшення умов утримання дошкільних та шкільних навчальних закладів;
- розширення розвитку малого та середнього бізнесу;
- покращення соціальної сфери та інфраструктури на селі;
- ефективного використання наявного природно-ресурсного потенціалу.

У процесі виконання Програма може уточнюватися. Зміни і доповнення до Програми затверджуються сесією Пасічнянської сільської ради за поданням сільського голови, виконкому сільської ради або відповідних постійних депутатських комісій.

На сьогоднішній день, в умовах світової пандемії, викликаній вірусом COVID-19, більшість країн оголосили карантин на державному рівні, що як наслідок спричинило кризові становища в державних бюджетах, в тому числі й українському. Це відобразилося на фінансуванні створених ОТГ, а особливо негативно, на нещодавно створених ОТГ.

Змінами, внесеними Верховною Радою України 13 квітня 2020 року, у зв'язку з пандемією, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку розвитку об'єднаних територіальних громад у розмірі 2,1 млрд.грн, виплачено не буде.

На сьогоднішній день, не дивлячись на істотне скорочення надходжень до бюджету Пасічнянської ОТГ, місцева влада та жителі громади, власними силами та коштами покращують благоустрій ОТГ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Децентралізація URL: <https://decentralization.gov.ua/about>. (Дата звернення – 20.05.2020).
2. Асоціація об'єднаних територіальних громад URL: <https://hromady.org/>. (Дата звернення – 20.05.2020).

**Витриховський Андрій Ігорович, магістрант,
Купчак Володимир Романович, д.е.н, доцент,
професор кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

**ЛІДЕРСТВО ЯК РЕСУРС РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

Тема лідерства, як методу підвищення ефективності управління персоналом стала вкрай актуальною в умовах переходу до ринкових відносин, перш за все у комерційній та виробничій сферах, де поведінка господарювання базується на принципі раціональності. Одночасно з тим ефективні владні відносини формуються не в будь-якому колективі, тут існують свої певні обмеження. Відносини подібного роду, висока керованість, що досягається через вплив керівника, як показує досвід світових організацій, можливі лише серед колективу однодумців. Цим і пояснюється головна вимога до формування антикризової

команди для виходу організації з глухого кута – створення, підбір та інституціалізація команди односторонців. Іншими словами, в організаціях із жорстким цільовим управлінням, до яких належить перш за все державна служба, завдання керування вирішується із залученням всіх методів, у тому числі і формуванням ефективного лідерства керівника. Залежно від рівня розвитку управлінської компетентності керівників ефективними бувають різні стилі лідерства, що розрізняються за домінуючими практиками комунікації з підлеглими, загальним рівнем кваліфікації і прагненням групи до зростання. На нашу думку, сучасний керівник на державній службі повинен навчитися динамічно застосовувати будь-який стиль керівництва, адекватний цілям, які стоять перед робочою групою, і її особливостям кваліфікації, відповідальності, потребам і тим самим: виробляти цілісні установки і цілі, як собі так і для всього колективу; ланувати поточну діяльність і етапи саморозвитку; регулярно аналізувати досягнуті результати; розвивати комунікативні вміння: слухати, читати, аналізувати, говорити, писати; розвивати спостережливість, уміння розбиратися в психологічних типажах людей; щодня вибирати час для аналітичного мислення; нотувати свої ідеї; розширювати спілкування з людьми інших галузей діяльності; вчитися зосереджуватися на основному; бути рішучим, наполегливим; постійно шукати нові можливості, проявляти ініціативу; уміти емоційно спонукати бажання своїх підлеглих до діяльності.

Плідним виступає підхід дослідження процесу лідерства, заснований на життєвому циклі організації. Актуальність вивчення життєвого циклу організацій полягає у тому, що його знання допомагає при вирішенні питань розробки стратегії розвитку, сценування його варіантів, поточного управління організацією, аудиту, зниження ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гончарук Н. Т. *Лідерство та управлінська еліта : навч. посіб.* / А.М. Михненко, Н.Т. Гончарук, Е. М. Макаренко. – К. : НАДУ, 2011. – 292 с.
2. Krishnan V. R. *Value systems of transformational leaders / V. R. Krishnan // Leadership and Organization Development Journal.* – 2001. – vol. 22. – № 3. – P. 126 – 142.

**Палагіцька Тетяна Віталіївна, студентка 4 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

На сучасному етапі, під час пандемії та проведення реформ в Україні стало актуальне використання зарубіжного досвіду земської медицини та збереження таких її головних цінностей як загальнодоступність і безкоштовність медичної допомоги для соціально незахищених верств населення, профілактична спрямованість, посімейне обслуговування, навчання населення та формування відповідальності за власне здоров'я, мають стати одними з пріоритетних завдань у процесі реформування первинної ланки.

Реформування Первинної медико-санітарної допомоги в Україні носить непослідовний та хаотичний характер.

Відсутня система індикаторів ефективності та якості розвитку, не аналізується й не поширюється досвід закордонних проектів підчас пандемії, нормативна база відстає від практичних впроваджень у регіонах, що створює проблему для подальшого реформування [1].

Первинна медико-санітарна допомога, яка визнана Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) першою ланкою в наданні медичної допомоги населенню, має свої відмінності за організацією та функціями [2]

Характер первинної медико-санітарної допомоги в різних країнах має свої особливості, однак основними її принципами є доступність та якість, тривалість і безперервність, холистичний підхід, орієнтація на пацієнта, сім'ю та громаду, ефективне використання ресурсів через координацію допомоги [1].

Підчас пандемії послугами первинної медико-санітарної допомоги користується практично кожна людина з дня свого народження, але надзвичайно велика увага до первинної медико-санітарної допомоги в світі виникла лише в останні десятиріччя [2].

Сімейна медицина пройшла складний період становлення, який не проходила жодна з медичних спеціальностей. У публікаціях деяких авторів, присвячених визначенню термінів у сімейна медицина, в розроблених зарубіжними експертами нормативних документах, які регламентують порядок надання первинної медико-санітарної допомоги населенню європейських країн і Канади, чітких критеріїв розмежування лікарських функцій між лікарем загальної практики та сімейних лікарів не встановлюється [3].

У Нідерландах основним суб'єктом надання первинної медико-санітарної допомоги є лікар загальної практики. Загальна лікарська практика базується на трьох принципах: максимальне охоплення населення; лікар – воротар; орієнтація на родину. Голландська національна асоціація визначила перелік функцій з акцентом на специфічну відповідальність Він повинен, по-перше, з'ясувати, чи існує потреба в допомозі, потім визначити, ким ця допомога повинна надаватись – ним самим чи іншими надавачами медичних або соціальних послуг” [2].

Вважають, що найбільш ефективно ці моделі функціонують в універсальних клініках, які надають стаціонарне та амбулаторне лікування. Результати досліджень свідчать, що “трансмуральна” медицина істотно покращує наступність медичної допомоги, є рентабельнішою та більше задовольняє пацієнтів, оскільки краще відповідає їх потребам, ніж традиційні форми медичного обслуговування.

У США нормою для лікаря ЛЗП є його власне рішення щодо необхідності госпіталізації та продовження терміну лікування в умовах стаціонару, де пацієнта він веде здебільшого самостійно. СЛ цієї країни переважно самостійно лікують, лише 6,3% від усіх звернень потребують подальшого направлення до інших спеціалістів [3].

У США існують три принципові моделі роботи сімейних лікарів таб.1.

Моделі роботи сімейних лікарів у США

Перша модель	Друга модель	Третя модель
лікар-диспетчер, самотійна практика зі спеціальності “загальна практика – сімейна медицина” та робота в команді (СЛ – терапевт, педіатр, хірург, акушер-гінеколог. Модель лікар-диспетчер найчастіше використовується страховими компаніями або великими лікарнями, що мають свою інфраструктуру. Такий лікар має бути добре обізнаним із диференційною діагностикою станів, які потребують невідкладної чи планової спеціалізованої допомоги. Від нього залежить правильна та швидка організація лікувально-діагностичного процесу. Він працює або в телефонному режимі, або в приймальному відділенні з однією-трьома медичними сестрами.	самотійна практика. Більшість проблем лікар вирішує самотійно, в разі складної ситуації – разом зі спеціалістом. Для пацієнта – це вдалий варіант лікаря та порадника, для держави – делегування значних повноважень та вирішення багатьох соціальних і медичних проблем, для самого лікаря – тяжка самовіддана праця	краща та легша для лікаря, але більш затратна для держави. У такій моделі СЛ виконує функції терапевта. Амбулаторії такого типу частіше розташовані в невеликих містечках, мають власну лабораторію та рентгенологічне обладнання.

Результати дослідження, проведеного в США, виявили позитивну кореляцію між кількістю лікарів первинної медичної ланки і більш сприятливою динамікою показників демографії та здоров’я населення, а відсутність доступу до первинної допомоги виявилась найбільш важливим фактором із числа тих, які зумовлюють незадовільний стан здоров’я [2].

Одним із найбільш важливих заходів, якими може скористатись уряд країн для зміцнення сектору первинної медико-санітарної допомоги, є переорієнтація систем медичної освіти на підготовку кадрів.

У більшості країн, зокрема в США, національний уряд відіграє важливу роль в організації або фінансуванні медичної освіти. З іншого боку, США має давню історію спеціалізованої допомоги (все ХХ сторіччя) та змінити цю тенденцію було нелегко. Одним із важливих кроків, які зробив уряд цієї країни для підтримки первинної медико-санітарної допомоги, було попередження “наступу спеціалізації”, коли інвестиції в основні фонди, фінансові засоби на обігові витрати та кадри поступово “перетікають” в первинну медико-санітарну допомогу. Це збільшує значення даного важливого сегмента системи ОЗ.

У більшості країн Європи та США відсутня єдина система післядипломної підготовки сімейних лікарів, проте створена адекватна й стійка база професійної підготовки сімейних лікарів, простежується тенденція до впровадження кредитної системи, розширення дистанційного навчання та підвищення контролю за якістю навчання лікарів первинної медико-санітарної допомоги з боку держави. Надзвичайно важлива роль професійних лікарських організацій.

Збільшення в освітніх системах кількості місць для підготовки спеціалістів з та скорочення місць для підготовки лікарів для надання спеціалізованої допомоги є сильним інструментом державного впливу на розвиток первинної медико-санітарної допомоги.

Інтеграція нових знань і вмінь у постійний процес надання медичної допомоги пацієнту впродовж життя підвищує можливості медичної практики. При цьому пацієнти отримують користь від більш цілісного підходу до їх здоров'я та збільшення можливості отримання комплексної допомоги на місцевому рівні. сімейних лікарів має користь від того, що його практика стає різнобічною, цікавою та мотивованою, вигідною для держави та системи охорони здоров'я.

Враховуючи результати проведеного аналізу, слід визнати, що в Україні розвиток первинної медико-санітарної допомоги має суттєві недоліки, потребує методологічної розробки та наукового обґрунтування розвитку вітчизняної системи організації медичної допомоги на засадах сімейної медицини

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Сучасний стан та проблеми кадрового забезпечення первинної медико-санітарної допомоги в Україні / Л. Ф. Матюха, Н. Г. Гойда, М. П. Жданова, К. О. Надутий // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 2. – С. 186–191.*
2. *Стратегічні підходи до розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини / Г. О. Слабкий, Ю. Б. Яценко, М. В. Шевченко [та ін.] // Сімейна медицина. – 2009. – № 3. – С. 85.*
3. *Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : – Режим доступу : URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2801-12>*

**Лучків Наталія Василівна, магістрантка,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ГРАНТОВІ ІНСТРУМЕНТИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Місцевий економічний розвиток залежить від комбінування державного та приватного фінансування, як від внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансових ресурсів. У багатьох муніципалітетах податкова база не може забезпечити достатнього фінансування для подолання економічних труднощів і підтримання процвітаючої місцевої економіки. Тому, коли муніципалітети встановлюють цілі розвитку місцевої економіки щодо створення високооплачуваних робочих місць, сучасної інфраструктури, доступного житла або поліпшених систем освіти чи охорони здоров'я, вони покладаються на додаткові джерела фінансування.

Трансфери центрального уряду постійно пере-бувають під загрозою перегляду або скорочення. У цьому контексті грантові ресурси стають важливим джерелом фінансування місцевого економічного розвитку [1].

Грантові інструменти бувають трьох видів (рис 1.)

Рис. 1. Види грантових інструментів

*Складено авторами на основі [1]

Можливостей є безліч, однак для успішного їх використання місцева влада повинна володіти певними компетенціями (рис. 2).

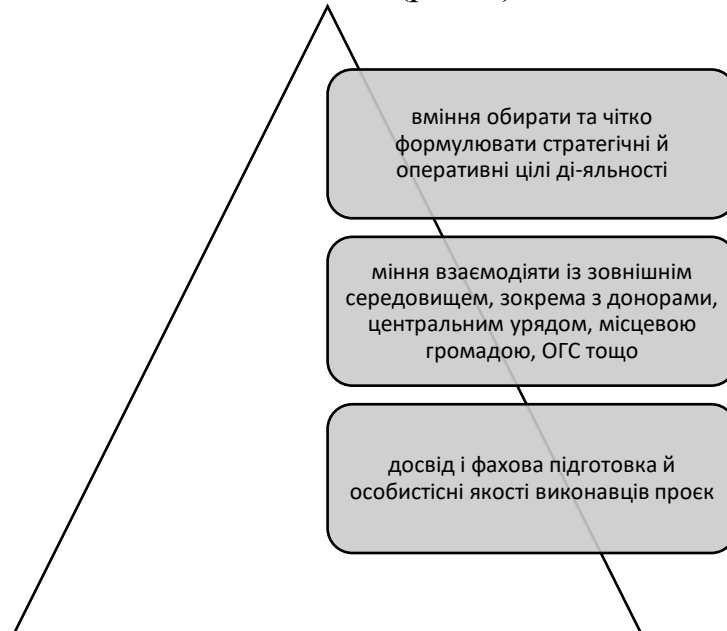

Рис. 2. Компетенції місцевої влади для успішного використання грантових інструментів

*Складено авторами на основі [1]

В умовах карантинних обмежень багато ресурсів пропонують онлайн-курси та тренінги для здобуття нових вмінь та навичок, від яких напряду залежить успіх такого відносно нового інструменту місцевого розвитку, як гранти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грантові інструменти фінансування МЕР. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/605/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_5.pdf (Дата звернення – 25 травня 2020 року).
-

Мазур Любов Любомирівна, магістрантка
Горан Тетяна Анатоліївна, к.і.н., старша викладачка кафедри,
міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

**КЛАСИФІКАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ
ГРОМАДІ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ**

Сьогодні в Україні триває процес децентралізації влади, розпочатий ще в 2014 році. Перший етап децентралізації хронологічно охопив період з 2014 р. по 2018 р., а в його основу було покладено Європейську хартію місцевого самоврядування та інші світові стандарти. Другий етап (2019–2020 рр.) характеризується реформуванням децентралізації в Україні, яке, за оцінками уряду, є одним із пріоритетних завдань.

У процесі децентралізації влади в Україні гостро постало питання надання соціальних послуг. 1 січня 2020 р. введено в дію Закон України «Про соціальні послуги» [1], який покликаний врегулювати відносини в сфері надання послуг, розмежувавши повноваження між органами місцевого самоврядування. Відповідно до вищезгаданого закону соціальні послуги спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб чи сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Законом України «Про соціальні послуги» [1] визначено основні чинники, що можуть спричинити складні життєві обставини (табл. 1), основні цілі та принципи надання соціальних послуг.

Серед недоліків нового законодавства слід виділити присутність у Законі України «Про соціальні послуги» кількох класифікацій соціальних послуг. Так, соціальні послуги поділяються:

- за спрямованістю;
- за типами;
- залежно від місця надання;
- залежно від строку надання.

У Законі зазначено, що перелік соціальних послуг визначається класифікатором, який затверджується центральним органом виконавчої влади і забезпечує формування державної політики у сфері надання соціальних послуг. Однак на практиці така розгалужена класифікація ускладнює розуміння системи соціальних послуг і призводить до плутанини у процесі визначення типу певних послуг.

Таблиця 1

Чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини [1]

похилий вік	інвалідність	поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків	насильство за ознакою статі
часткова або повна втрата рухової активності, пам'яті	бездомність	ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини;	домашнє насильство
невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	безробіття;	втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі;	потрапляння в ситуацію торгівлі людьми;
психічні та поведінкові розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин;	малозабезпеченість особи	жорстоке поводження з дитиною;	школа, завдана пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;

Досить спірним в новому законодавстві є пункт про обов'язкове надання соціальних послуг наступним категоріям:

- батькам, які не виконують батьківських обов'язків;
- особам, які вчинили насильство за ознакою статі, домашнє насильство чи жорстоке поводження з дітьми;
- особам, до яких застосовуються заходи пробації відповідно до закону;
- особам, яких судом направлено на проходження програми для кривдників.

У даному контексті мова йде про так зване проходження індивідуальних корекційних програм і означає обов'язковість для місцевих територіальних громад забезпечити виконання функції соціального контролю.

У Законі передбачено, що надання соціальних послуг здійснюється шляхом ведення випадку, який включає 7 етапів. Винятком є надання одноразових чи екстрених соціальних послуг (рис. 1.).

Розгляд питань щодо надання соціальних послуг відбувається на основі заяви особи або її законного представника, а також звернення, повідомлення інших осіб в інтересах осіб/сім'ї, які потребують соціальних послуг [1]. Визначення потреб особи/сім'ї у соціальних послугах здійснюється протягом п'яти робочих днів з дня одержання заяв, а рішення про надання чи відмову у наданні соціальних послуг приймається протягом 10 робочих днів з дня одержання заяви, звернення, повідомлення про надання соціальних послуг.

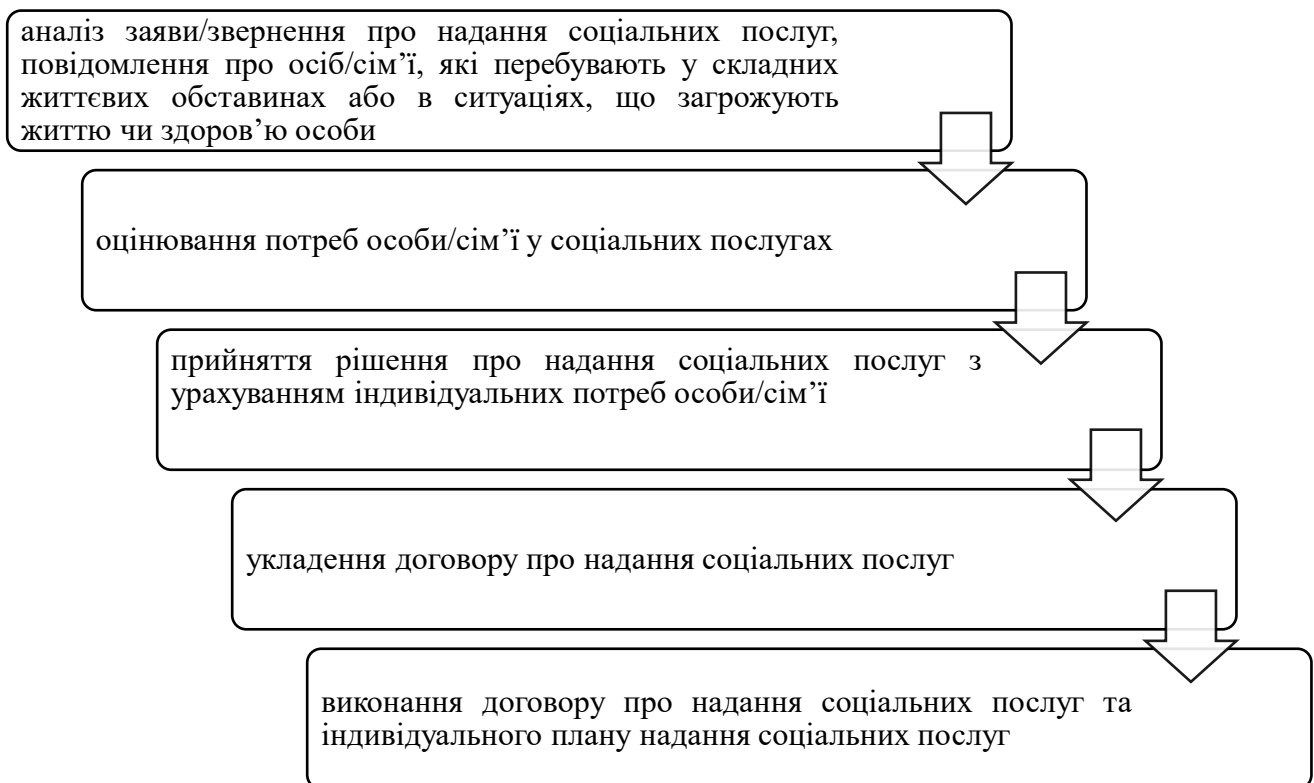

Рис. 1. Етапи ведення випадку надання соціальних послуг

Отже, в умовах децентралізації влади постало питання удосконалення управління системою надання соціальних послуг. З цією метою 1 січня 2020 року було введено в дію оновлений Закон «Про надання соціальних послуг». Однак в новому законі доопрацювання вимагають статті, що стосуються класифікації соціальних послуг. Адже наявність кількох класифікацій, запропонованих в законі, дещо дезорганізує місцеві органи влади і вимагає неабиякої кваліфікації працівників територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про соціальні послуги»: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

**Рудко Ігор Васильович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Процеси розвитку відбуваються в конкретних територіальних умовах. Одним із факторів, що впливають на регіональний розвиток, є територіальна організація держави. Важливим елементом системи публічного управління державою є її територіальний поділ, який визначає територіальну організацію країни. Регіональна політика проводиться значною мірою щодо підрозділів, що виділяються в межах територіального поділу. За сучасних умов уряд та місцеве публічне управління функціонують на основі територіального поділу.

Держава, яка прагне до ефективного та результативного (більш результативного) виконання своїх функцій, ділить свою територію на менші одиниці, беручи до уваги системні та системні умови та напрями державної політики, що проводиться, а також багато інших факторів, що впливають з різною силою і є змінна в часі.

Можна звернути увагу, зокрема, на такі детермінанти територіальної організації держави: характер виконуваних завдань, стан та перспективи розвитку та зростання економіки, соціально-економічні, культурні, географічні умови, національні проблеми, комунікації, релігія, демографічні та оборонні питання країни. Важливо також поважати “фактор історичної традиції скрізь, де можна посилатися на цю традицію” [1-2].

У той же час, формуючи територіальний поділ держави, можна використовувати позитивний і негативний досвід своєї та інших країн, особливо тих, що характеризуються подібною системною моделлю.

Територіальна організація держави впливає на соціально-економічний розвиток та економічне зростання держави та її регіонів, субрегіонів та місцевих одиниць (громад), впливає на зміни соціально-економічної згуртованості в територіальних системах, визначає ефективність та результативність державного управління, створює територіальну базу розвитку самоврядування та проведення регіональної та місцевої політики.

Питання, що стосуються кількості, розміру та форми територіальних підрозділів держави, становлять особливий інтерес для місцевих та регіональних громад, які часто дуже активно та імпульсивно реагують на будь-які зміни чи спроби змін у цій сфері.

Розв’язання проблем у сфері адміністративно-територіального устрою України, удосконалення його системи, встановлення порядку вирішення питань у цій сфері може бути забезпечено лише на основі Конституції України. При цьому необхідно враховувати, що згідно з пунктом 13 частини першої статті 92 Основного Закону України територіальний устрій України визначається виключно законами України [3].

Відповідно до ст. 133 Конституції України систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села. Порівнюючи існуючу систему адміністративно-територіального устрою з цією нормою Конституції, виявляється низка таких суперечностей.

Варто звернути увагу також на існування певної плутанини в поняттях “населений пункт” та “адміністративно-територіальна одиниця”, що пов’язана з існуванням у переліку адміністративно-територіальних одиниць двох видів таких одиниць: як власне адміністративно-територіальних одиниць, таких як області та райони, так і адміністративно-територіальних одиниць, які, по суті, є населеними пунктами (міста, селища та села) [4].

На жаль, доводиться констатувати, що чинне законодавство України недостатньо диференціює статус адміністративно-територіальних одиниць. Відкритим залишається питання щодо правового статусу обласних центрів, райцентрів, міст-мільйонників, малих міст, курортно-оздоровчих міст тощо.

На сьогодні законодавчо не врегульовано питання щодо недоторканності кордонів адміністративно-територіальної одиниці, не визначено межі права їх власності.

Вважаємо, що необхідно визначитися зі статусом таких територій, як селища міського типу, які розташовані поряд або у межах інших міст, не входять до їхнього складу та існують як самостійні категорії адміністративно-територіального устрою всупереч Конституції України, надавши їм статус частини міста або окремого міста чи селища, оскільки селище міського типу як адміністративно-територіальна одиниця Конституцією України не передбачено.

Таким чином, оскільки Україна прагне стати європейською державою, їй доцільно було б при розробці законодавства про адміністративно-територіальний устрій враховувати європейські тенденції муніципалізації та регіоналізації. Експерти Організації з безпеки та співробітництва в Європі, представники Ради Європи вказали на недоліки адміністративно-територіального устрою України: нечіткість, суперечливість, незавершеність, невідповідність основним засадам місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *J. Molenda, Podział terytorialny kraju (podstawowe problemy), w: Samorząd terytorialny, zagadnienia prawne i administracyjne, red. A. Piekara, Z. Niewiadomski, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1998, 300 s.*
2. *A. Piskozub, Dziedzictwo polskiej przestrzeni. Geograficzno-historyczne podstawy struktur przestrzennych ziem polskich, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk- Łódź 1987, 400 s.*
3. *Стан і проблеми реалізації реформи адміністративно-територіального устрою в Україні. URL: http://www.niss.gov.ua/Monitor/Monitor_3/02.htm. Дата доступу: 20.05.2020.*
4. *Карпінський Ю. Аналіз проблем сучасного стану адміністративно-територіального устрою України URL: <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf>. Дата доступу: 20.05.2020.*

**Лісничка Вікторія Едуардівна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка
доцентка кафедри управління та адміністрування**

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ СФЕРИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Проблематика соціального захисту населення в Україні залишається вкрай актуальною, є нагальна потреба у визначення пріоритетних напрямків, ефективних дій та заходів щодо профілактичної роботи серед населення та забезпечення як можна ширшого кола державних зобов'язань щодо повного забезпечення дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування.

В Україні заходами забезпечення охорони дитинства передбачене належне виконання батьками своїх обов'язків, щодо виховання та розвитку дітей. Сім'я основним та необхідним середовищем для виховання дитини та її розвитку, оскільки саме в сім'ї формуються у дитини цінності, їх цілісна система, норми поведінки, розуміння відповідальності людини як особистості й громадянина своєї держави. Сьогодні серед багатьох сімей існують проблеми, які умовно можна окреслити як «складні життєві обставини». Багато дітей страждають, адже родини, які опиняються в таких складних життєвих обставинах, просто не приділяють увагу своїм дітям, тим самим зникає їх вклад в розвиток дитини, формування маленької особистості у суспільстві [1].

Щороку велика кількість дітей залишається взагалі без батьківського піклування. Саме через безвідповідальне ставлення батьків до своєї дитини у виконанні своїх обов'язків у деяких сім'ях, жорстоке поводження із дітьми, вживання алкоголю, наркотиків, виникають проблеми розвитку дітей та їх подальшу адаптацію у суспільстві. Все частіше можна почути такий термін, як «соціальні сироти». Причинами цього явища є, по – перше, у системі соціального захисту дітей та молоді повинна бути реалізація соціально-економічної політики, яка має діяти на забезпечення стабільності соціального розвитку у суспільстві. Це має бути свого роду дієвий механізм, що перш за все несе захист сім'ї від соціальних ризиків. По – друге, такий механізм за певних причин у нашій державі не завжди діє та може бути не ефективним, захист та підтримка таких особливих сімей, знижує потенційну можливість усунення певних ризиків у родині зі складними життєвими обставинами, а саме жорстке поводження з дітьми, алкоголізм та наркотична залежність батьків, залишають у сприйнятті дитиною навколишнього середовища негативний вплив, що підштовхує та дає приклад сприйняття життя й поводження у суспільстві таким самим чином. Відповідно до складу ситуації, що супроводжується соціальними, економічними, психологічними причинами, більшість дітей при наявності у них родини залишаються «соціальними сиротами», до яких можна віднести безпритульних і бездоглядних дітей, тих що перебувають на вулиці [4].

Отже, актуальним є визначення напрямків, дій та заходів щодо профілактичної роботи серед населення та забезпечення як можна ширшого кола державних зобов'язань щодо повного забезпечення дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування.

Можна розглянути підхід щодо моделювання добробуту дітей в Україні. Перш за все, визначимо набір факторів та показників та класифікуємо їх у чотири групи: медико-демографічні, інфраструктурні, соціально-економічні та соціокультурні показники (табл. 1).

Таблиця 1

Показники оцінки добробуту дітей

Групи факторів впливу на добробут дитини				
Індикатори добробуту дитини	Медико-демографічна ситуація	Інфраструктура середовище	Соціально-економічна ситуація	Соціально-культурне середовище
	Дитяча смертність	Місцеві трансляції для діти та молоді	Індекс споживчих цін	Театри для дітей
	Середня тривалість життя при народженні	Багатодітні сім'ї, які мають отримали житло у міських районах	Мінімальний прожитковий мінімум рівень для дітей у віці 6-18 років	Школи естетичного освіта (художня, музична тощо)
	Кількість дітей з діагнозом злочинні новоутворенню	Сімейні діти будинки	Всього витрати домогосподарств, де живуть діти	Частка дітей підозрюваний у вчиненні крадіжка
	Кількість ВІЛ-позитивних та СНІД пацієнти серед дітей у віці 0-14 років вперше діагностовано	Інтернати для сиріт та дітей позбавлений батьківського піклування	Діти, взяті від батьків, які були позбавлений батьків прав	Діти-передплатники мобільний зв'язок
		Дитячі бібліотеки	Середня зарплата батьків	
		Діти, які живуть в інтернаті школи для сиріт		

З метою подолання дисбалансу у соціальній роботі з захисту дітей запропоновано науково-методичний підхід щодо обґрунтування вибору напрямків у прогнозованому періоді, який передбачає здійснення багатовимірною кластерного аналізу в рамках таких етапів дослідження: 1) формування інформаційної бази даних про стан соціального захисту дітей за певний період з подальшим розподілом показників за визначеними вище групами; 2) експертне визначення вагових характеристик ступеня впливу відповідної групи показників на соціальний захист дітей; 3) визначення інтегральних показників за групами.

Побудова прогнозу за оптимістичним сценарієм дає змогу побачити ефективність соціально-економічних реформ, які одночасно впливають на

систему оплати праці, якість життя, добробут населення та дітей зокрема. Варто підкреслити, що оптимістичний прогноз індексу добробуту дітей свідчить про важливість активних соціально-економічних інструментів та заходів у формування відповідної концепції гідної роботи умови в країні.

Можна виділити наступні проблемні напрямки щодо удосконалення системи захисту прав дітей, а саме: ефективність роботи спеціалістів по захисту дітей; відсутність належного розвитку дітей у суспільстві; велика кількість дітей в сім'ях із складними життєвими обставинами; відсутність належного фінансування на підготовку та перепідготовку спеціалістів по захисту дітей; відсутність належного фінансування на підготовку та перепідготовку опікунів, прийомних батьків, піклувальників; процес адаптації в соціумі в загалі - дітей в складних життєвих обставинах, дітей сиріт, дітей у прийомних сім'ях; відсутність повної взаємодії спеціалістів з сектору захисту дітей; кадрове забезпечення [8].

Серед шляхів подолання визначених проблемних моментів можна окреслити наступні кроки: раннє виявлення дітей у проблемних родинах; принципи раннього втручання; підтримка сімей з дітьми; програми роботи з сім'ями та дітьми з психологічної сторони; розвиток програм з навчання та підтримки сімей з дітьми, прийомних батьків з дітьми, та з дітьми які мають особливі потреби; розвиток програм та створення центрів дозвілля дітей [3].

Для цього потрібно створити Громадський центр соціального захисту дитини, що має бути спрямований на комплексне вирішення проблем, що пов'язані з умовами розвитку дитини. Діяльність Центру дитини має охоплювати напрямки роботи на задоволення соціальних потреб, що стосуються захисту прав дитини відповідно наступних цільових груп, наявність ознак яких впливає на якість оточення та формування відповідних потреб в соціальному захисті дитини.

В умовах децентралізації важливо також створити ринок соціальних послуг, тому серед завдань Центру дитини доцільно зазначити:

- розвиток мережі некомерційних організацій, які відповідають потреби соціально незахищених груп у соціальних послугах; впровадження відповідних механізмів фінансування;
- широке залучення неурядових постачальників соціальних послуг;
- залучення спеціалістів по захисту дітей організації до громадських заходів з влаштування дозвілля для дітей, а саме: проведення спортивних та культурних заходів, які направлені на придбання життєвих навиків з метою повернення сімей, дітей та молоді до звичного життя без психологічних розладів;
- разом з залученням спеціалістів зі сфери охорони здоров'я створити механізм публічного нагляду та забезпечити її подальше просування, який буде направлений на виявлення дітей та їх сімей, включаючи і сім'ї опікунів та прийомних батьків, яким необхідна допомога по відновленню психологічного здоров'я;
- надання сім'ям, дітям та молоді психосоціальної підтримки [2].

Кадрове забезпечення. Органами, діяльність яких направлена на захист дитинства, захист та гарантії прав дітей у нашій державі є Прокуратури, суди, Кримінальна міліція у справах дітей, служба у справах дітей, органи опіки та піклування, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Кожна ланка несе в собі свої особливі функції, які по суті пов'язані між собою.

Але становище в Україні унеможливує реалізацію цих функцій в повному обсязі. Однією з найсуттєвіших перешкод цьому є неукомплектованість кадрів, подолання якої треба починати з модернізації кадрового забезпечення спеціалістів в сфері захисту дітей. Якісна підготовка спеціалістів, навчання, підвищення кваліфікації, проявлення їх сильних сторін в роботі, сприятиме вирішенню проблем соціального захисту на ранніх етапах прояву.

Серед першочергових напрямків удосконалення системи кадрової роботи в сфері соціального захисту дітей доцільно визначити:

- встановлення гідного рівня зарплат для спеціалістів з захисту дітей;
- застосування найкращих способів розвитку кадрового потенціалу;
- інформування робітників про їх обов'язки в контексті суті, задач та насамперед ролі у суспільстві цих обов'язків;
- організація навчання нових працівників з метою запобігання їх необізнаності та професійного вигорання;
- проведення оцінки потреб та можливостей для подальшої розробки стратегії по розвитку кадрового потенціалу;
- створення здорової робочої атмосфери, умови для відновлення сил та відпочинку для працівників, що є особливо важливим в цій сфері [8].

Працівники Служб у справах дітей та спеціалісти Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді часто працюють в складних умовах, виникають такі ситуації, які спричиняють стресовий стан, напругу, що в подальшому мають своє відображення в результативності та якості їх праці у захисті дітей. У залежності від певних ситуацій, робітникам мають знадобитися особливі здібності – це стресостійкість та багатоплановість.

Забезпечення допомоги при психосоціальних та психічних розладах. Робота спеціалістів соціального захисту дітей, має включати в себе аналіз проблематики психосоціальних та психічних розладів отримувачів послуг.

Такі центри мають буди фінансовані за рахунок місцевого бюджету або залучати організації які мають змогу проводити такі заходи на волонтерській основі. Не менш важливим є звернення уваги місцевої влади на необхідність розробки проекту дитячих спортивних майданчиків в багатьох дворах міст, з урахуванням в таких проектах, підлаштування до дітей з інвалідністю.

Зацікавленість суспільства у захисті дітей. Ефективність функціонування механізму захисту дітей на рівні на місцевому рівні сьогодні забезпечується особами, які мають працювати погоджено та злагоджено для досягнення мети по захисту дітей. Захист дітей на рівні суспільства стане більш якісним, лише тоді, коли місцеві жителі візьмуть цей напрямок під власний контроль.

Підвищення ефективності цієї роботи можна забезпечити завдяки впровадженню: аналіз наявності державних механізмів захисту дітей, які діють

на рівні суспільства; оцінка можливих зовнішніх впливів на ситуацію у суспільстві; створення картки місцевих служб захисту дітей на рівні громад та їх механізми підтримки з оцінюванням їх сильних та слабких сторін, щоб мати можливість в подальшій роботі спиратись на дійсний потенціал спеціалістів; залучення волонтерів з числа загального суспільства, з подальшим навчанням їх роботі в сфері захисту дітей; розробка разом з дорослими та дітьми плану можливих проблемних ситуацій, що несуть у собі загрозу для життя та здоров'я дитини; запропонувати вже існуючим або нещодавно створеним молодіжним групам стати учасником механізму по захисту дітей та брати участь у розробці програм націлених на захист дітей; надавати підтримку суспільству в механізмі захисту дітей на рівні інформаційно-просвітницької роботи серед населення з питань запобігання насилля, жорстокого поводження з дітьми, а також по відношенню небезпеки, яка пов'язана з нещасними випадками; сприяння розвитку потенціалу роботи по захисту дітей у суспільстві в межах виявлення проблемних родин, дітей та перенаправлення їх до відповідних служб.

Захист дітей на інформаційному рівні. В сфері соціального захисту дітей не рідкі випадки, коли виникають труднощі з тим, що місцеве населення не проінформовано про роботу таких центрів, та люди яким потрібна певна допомога не знають куди саме їм звертатись.

Тому, розповсюдження інформації про захист дітей загалом, про роботу Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Служб у справах дітей та інших структурних підрозділів, буде впливати на свідомість громадян в межах захисту дітей, яка дозволить звернутись за допомогою у необхідну структуру.

Отже, існуючий в державі бюрократичний механізм не може повністю усунути всі існуючі проблеми соціального захисту в Україні.

Перманентні зміни функцій, повноважень і підпорядкування органів державної влади, відповідальних за захист прав і благополуччя дітей, не сприяють підвищенню ефективності державної політики у цій сфері [6].

Тому запропонованих нами в ході цього дослідження, критеріїв змін є не заміна існуючих програм та інструментів, а заміна фокусу діяльності відповідних установ, та забезпечення відповідальності в цій сфері.

Ці критерії змін відображають основні напрями в питаннях механізму захисту дітей: попередження загрози та фізичних й моральних пошкоджень; фізичного насилля; інших видів насилля; важких психосоціальних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сирота І. М. *Право соціального забезпечення в Україні* / І. М. Сирота. – Х. : Одиссей, 2004. – 384 с.
2. *Portail de gouvernement*. URL: <http://www.gouvernement.fr>
3. *Інтернет ресурс – Режим доступу* : <https://changeonelifе.ua/ua>
4. *Інтернет ресурс – Режим доступу* : <http://patronat.in.ua>
5. *Інтернет ресурс – Режим доступу* : <http://ssd.dn.gov.ua/prevention-social-orphanage/>
6. *Інтернет ресурс - Режим доступу* : <https://www.msp.gov.ua/news/15560.html>
7. *Інтернет ресурс - Режим доступу* : http://www.lvivacademy.com/download_2018/stan.pdf
8. *Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки*

**Ославський Олександр Михайлович, магістрант,
Романчукевич Мар'яна Йосипівна, к.е.н, доцентка,
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

СТРУКТУРА РИНКУ СТРАХУВАННЯ

У процесі переходу України до ринкових відносин одним з головних напрямків соціальної політики виступає розвиток такого виду соціального захисту як соціальне страхування.

Страхування пом'якшує наслідки реалізації соціальних ризиків за допомогою страхових програм, які можуть забезпечити отримання компенсації (у вигляді страхової виплати) за заподіяну шкоду.

Події, які стосуються страхування і настання страхових випадків, відбуваються на страховому ринку. Він також по різному трактується науковцями.

Як економічний простір, страховий ринок трактує колектив вітчизняних авторів, на чолі з С. Осадець, на якому взаємодіють страхувальники, страхові компанії та посередники, а також інші організації страхової інфраструктури, зокрема, асоціації страховиків, консалтингові фірми тощо [3].

В. Шахов розглядає страховий ринок в якості системи економічних відносин із приводу страхування і у загальному розумінні розглядає страховий ринок як просту сукупність страхових організацій [2].

Таким чином, страховий ринок став певною сферою економічних відносин, на якому страховий захист є об'єктом купівлі-продажу, формуються попит та пропозиція на нього.

Обов'язковою умовою виникнення та функціонування страхового ринку є існування суспільної потреби на послуги старування і наявність страховиків, які здатні задовольнити дані потреби.

Первинною ланкою ринку страхування є страхова компанія чи страхове товариство. В ній відбуваються процеси формування та використання страхового фонду.

Страхові компанії є відособленими структурами, які здійснюють укладення страхових договорів та їх обслуговування.

Страховим компаніям властиві такі характеристики, як техніко-організаційна єдність та економічна відособленість. Остання полягає у повній відособленості ресурсів страхової компанії та їх повному самостійному обороту.

Страхові компанії, як економічно відокремлені структури, будують свої відносини із іншими страховиками на базі перестрахування і співстрахування [1].

Структуру страхового ринку можна охарактеризувати у інституціональному і територіальному аспектах. В інституційному аспекті її можна розглядати як

сукупність різноманітних повних, акціонерних, корпоративних, командитних товариств та інших фінансових компаній [1]. В територіальному аспекті можемо виділяти регіональний (місцевий) страховий ринок, внутрішній (національний) та зовнішній (міжнародний) страхові ринки, які відображені на рис. 1.

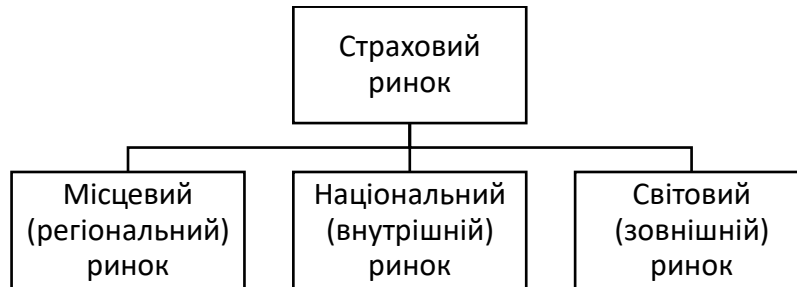

Рис. 1. Види страхових ринків в територіальному аспекті

За галузевою ознакою можна виділити ринок особистого та майнового страхування, страхування відповідальності, а також страхування економічних ризиків. Кожен з них, у свою чергу, можна розподілити на відокремлені сегменти, наприклад, ринки медичного страхування, страхування від нещасних випадків, страхування життя, страхування домашнього майна тощо.

Таким чином, врахування структури формування розвиненого страхового ринку дозволить забезпечити сприятливі умови для ринкових перетворень та трансформації економіки і стабільного розвитку страхових відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про страхування» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78).
2. Говорушко Т.А., Стецюк В.М. Страхування. К.: Львів: «Магнолія 2006», 2014. 328 с.
3. Осадець С.С. Страхування: підруч. К.: КНЕУ, 2002. 599 с.

**Водославська Любомира Ярославівна, магістрантка,
Король Володимир Степанович к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту,
Коростіль Наталія Жоржівна, к.і.н., доцентка,
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ**

Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття власне управлінських рішень у діяльності органів державної влади аналізує доктор наук з державного управління Олег Дегтяр. На його думку інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень органами державної влади має ґрунтуватися на аналізі предметних сфер управлінської діяльності та виділенні пріоритетних програмно-цільових установок, завдяки чому забезпечується:

- створення оптимальних умов для ефективного функціонування держави в цілому;
- поліпшення основних економічних показників, збільшення зайнятості населення; залучення зовнішніх інвестицій, підтримка найбільш значущих інноваційних проектів;
- планування і збільшення податкових надходжень, стабілізація фінансово-бюджетної сфери, ефективне управління і контроль фінансових потоків;
- розвиток інфраструктури та ефективне управління системами соціального забезпечення, охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства тощо [1, с. 30].

Доктор технічних наук професор Володимир Кисельов розглядає процес упровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та вдосконалення інформаційного забезпечення в системах державного управління як нові стратегії адміністративних перетворень. Він стверджує, що "важлива характеристика діяльності сучасної держави – рівень її інформаційно-аналітичного забезпечення, який суттєво впливає на усі процеси соціально-економічного розвитку суспільства. Світовий досвід удосконалення державного управління доводить, що інформаційно-аналітичне забезпечення належить розглядати, як один із стратегічних напрямів підвищення ефективності діяльності на всіх рівнях – державному, галузевому, регіональному, міжнародному" [2, с. 350].

Доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління і публічної служби Національної академії державного управління при Президенті України Ніна Чала є знаним фахівцем в царині децентралізації та пов'язаних з цим процесами. Зокрема, вона вбачає в системі інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття державно-управлінських рішень механізм стратегічного передбачення й прогнозування, відкриття інноваційних ніш, що б дозволило більш ефективно здійснювати заходи щодо управління економікою країни та розвитком її переваг [3, с. 128]. В річищі стратегічного бачення сучасних функцій інформаційно-аналітичного забезпечення публічної влади лежить ґрунтовна монографія "Україна медійна: на порозі інформаційної революції", яка отримала державну премію імені Івана Франка за 2016 рік. В цій роботі автори наголошують, що сучасність створює умови, за яких сила інформаційних технологій руйнує споконвічні перешкоди – як-от мова, географія та брак інформації – та здіймає нову хвилю людської творчості й потенціалу. Сучасна інформація стрімко вривається до найвіддаленіших куточків планети, стираючи поняття простору й часу для створення, поширення, оперування, володіння інформацією й всі ми – українська держава, вітчизняні органи публічної влади та масової комунікації, пересічні громадяни – стоїмо на порозі нової інформаційної революції, яка відкриє нам шлях у світову спільноту третього тисячоліття [4, с. 6].

Аспірант кафедри державної політики та управління політичними процесами НАДУ Анна Пугач у низці публікацій розкриває сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в

Україні та окремо зупиняється на оптимізації постановки цілей і виробленні завдань у системі інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічного управління [5]. На її думку "комплексне вирішення завдань інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади полягає у створенні інтегрованої ефективної загальнодержавної інформаційно-аналітичної системи, яка була б у змозі сформувати інформаційне середовище, що пронизує усі рівні управління державою, дати уяву про достовірну картину життя країни та підставу для прийняття керівництвом обґрунтованих рішень" [5].

Роман Фурман, здобувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування Хмельницького університету управління та права провів аналіз світового бачення сучасних функцій та еталонних стандартів інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади. Такими стандартами він називає максимальне розкриття інформації; обов'язок публікування органами публічної влади інформації про свою діяльність; просування культури відкритого державного врядування; орієнтацію на суспільний інтерес в обнародуванні інформації і полегшення доступу до неї; оптимальна вартість реалізації права на інформацію; відкритість у роботі державних установ та законодавчому регулюванні [6, с. 359].

Таким чином, загальним для представників зазначеного напрямку наукових досліджень є розуміння інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічного управління як відповідної підсистеми державного механізму та елементу становлення інформаційного суспільства, що будується на засадах стратегічного планування та з використанням як традиційного ієрархічно-адміністративного так і програмно-цільового підходу та є зорієнтованою на інформаційний супровід та обґрунтування публічно-управлінських рішень шляхом моніторингу, збирання, опрацювання та розповсюдження серед зацікавлених державних інституцій всебічної інформації щодо дій, явищ і фактів суспільно-політичної дійсності, застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, реалізації експертних процедур і технологій, узагальнення матеріалів, представлення отриманих результатів посадовим особам, що ухвалюють управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дегтяр О. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади [Текст] / О. А. Дегтяр // *Теорія та практика державного управління*. – 2013. – Вип. 3. – С. 30–36.
2. Кисельов В. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та вдосконалення інформаційного забезпечення в системах державного управління як нові стратегії адміністративних перетворень [Текст] / В. Б. Кисельов // *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. – 2015. – Вип. 1. – С. 348–361.
3. Фурман Р. Інформаційне забезпечення органів державної влади: проблеми та шляхи їх подолання [Текст] / Р. Ф. Фурман // *Університетські наукові записки*. – 2009. – № 1. – С. 357–361.
4. *Україна медійна : на порозі інформаційної революції [Текст] : моногр. / Олександр Бухтатий, Олександр Радченко, Гліб Головченко. [За науковою редакцією д. держ. упр., проф. Радченка О. В.]*. – К. : Видавець СВС Панасенко, 2015. – 208 с.
5. Пугач А. Оптимізація постановки цілей та вироблення завдань у системі інформаційно-

аналітичного забезпечення державного управління України [Електронний ресурс] / А. О. Пугач. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_8_9

6. *Уманський Ю. Інформаційне забезпечення системи державного управління: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Ю.В. Уманський ; Клас. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.*

Петрик Сергій Михайлович, *магістрант,*
Ляхович Галина Іванівна, *д.е.н., професорка,*
професорка кафедри управління та адміністрування

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

На сучасному етапі Україна та її регіони мають перед собою нові виклики, що вимагають насамперед визначення цілей державної регіональної політики та значних змін у стратегічному баченні регіонального розвитку України.

Розвиток регіонів України зіткнувся з низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників, що зумовили його розбалансований та диспропорційний характер. Причиною цього стала невизначеність стратегічних пріоритетів регіонального розвитку у кризовий та посткризовий періоди, неготовність регіонів до неухильно зростаючого конкурентного тиску на внутрішньому та зовнішніх ринках.

До нових засад, на яких базується процес формування та реалізації державної регіональної політики, у ДСРР-2020 належать [1]:

- запровадження постійної системи моніторингу, аналізу та оцінки екзогенних та ендогенних чинників впливу на регіональний розвиток;
- формування регіональної політики, що поширюється на всі регіони;
- запровадження механізму сильної та гнучкої координації всіх суб'єктів регіональної політики в процесі її формування та реалізації;
- створення чіткої функціональної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади, спроможної забезпечити державне регулювання регіонального розвитку на всіх територіальних рівнях, координацію багаторівневого управління за участі органів місцевого самоврядування, бізнесу, недержавних організацій та населення;
- підготовка кваліфікованих та професійних кадрів у відповідних центральних та місцевих органах виконавчої влади, які мають знання та навички щодо розроблення та реалізації проектів регіонального розвитку, створення системи управління різними структурами в контексті координації їхньої діяльності під час формування та реалізації регіональної політики.
- забезпечення фінансової спроможності органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію державної регіональної політики, законності та відповідальності під час здійснення спільних з органами місцевого самоврядування дій, пов'язаних із регіональним та місцевим розвитком, а також виконання відповідних державних зобов'язань;

- формування механізмів деконцентрації та децентралізації державних повноважень.

Стратегічною метою регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня добробуту населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання.

Стратегічне бачення розвитку регіонів та країни загалом полягає в розв'язанні наявних проблем на основі використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіонів та територій і є результатом стратегічного вибору регіональної політики.

Реалізація ДСРР-2020 передбачає запровадження системи моніторингу, на основі якої визначаються індикатори, які поділені на чотири групи.

У межах виконання ДСРР-2020 запроваджується моніторинг досягнення фактичними значеннями індикаторів прогнозованих значень, що проводиться кожні півроку. Оцінка досягнення цілей стратегії здійснюється за результатами виконання першого та другого етапів її реалізації. Загалом узагальнена оцінка результативності ДСРР-2020 здійснюється через півтора року після завершення терміну її дії та подається на розгляд Кабінетові Міністрів України, саме порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації ДСРР- 2020 визначається Кабінетом Міністрів України.

Державна стратегія регіонального розвитку повинна спиратися на зарубіжний досвід, зокрема європейський досвід розвитку. Основними виконавцями стратегій нашої держави залишаються органи влади, тоді як у європейських країнах розвинена інституція агенцій регіонального розвитку

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державна стратегія регіонального розвитку в період до 2020 року. URL: www.rv.gov.ua/sitenew/data/upload/files/1/proj.doc
2. Степаненко С. В. Державне регулювання про- цесів соціально-економічного розвитку в Україні: монографія / С.В. Степаненко. Харків: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2015. 300 с.
3. Формування державної стратегії управління регіональним розвитком в контексті євроінтеграції України: суть, проблеми та шляхи вдосконалення: монографія / В.М. Гончаров, О.А. Трухіна, А.М. Зін- ченко, А.Є. Пожидаєв, С.В. Захаров, Д.О. Квітковський. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 176 с.
4. Домбровська С.М. Інституціональна державна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах ризиків : монографія / С.М. Домб- ровська, А.Л. Помаза-Пономаренко, Р.Т. Лукиша. Х.: НУЦЗУ, 2018. 216 с.

**Скрипко Василь Дмитрович, магістрант,
Загурський Олександр Богданович, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування**

ПРАВОВА ПОЛІТИКА В МЕХАНІЗМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Поняття державної політики має широкий обсяг і це пов'язано з величезною сферою діяльності сучасних держав і урядів та її різноманітням за змістом та формами. На додаток до кількох класичних областей, таких як сфера внутрішнього порядку, оборони, казначейства чи закордонних справ, уряди ХХІ століття почали займатись, зокрема, економіки, включаючи ринок праці, освіту, охорону здоров'я, включаючи охорону здоров'я, та організацію соціального забезпечення громадян та жителів.

Процеси розповсюдження влади центральних урядів щодо наддержавних утворень (таких організацій, як ЄС та процес регіоналізації), піддержавних утворень (самоврядування та процес децентралізації) та квазідержавних утворень (відомств, рад, незалежних від уряду з регуляторними повноваженнями), змусили дослідників більше зосередитися на ступінь про багатосторонній та багаторівневий процес управління.

З огляду на те, що сучасне суспільство не можна уявити без агресії та бойових дій, правова політика країни під час гібридної війни потребує більш детального дослідження. Війна або загроза застосування сили давно стали елементом великої політики [1, с. 19].

На думку, О. В. Петришина, правова політика нині переживає новий етап розвитку, для якого характерною є інституціоналізація у сфері прийняття політичних рішень, науці та правовій реальності. Це потребує визначення таких елементів правової політики, як вихідні концептуальні положення концепції, її поняття й ознаки, найбільш оптимальні форми реалізації [2-3].

До чинників, які істотно впливають на розвиток правової політики слід віднести:

- правова політика спрямована на впорядкування правової сфери за допомогою свого юридичного інструментарію здатна оптимізувати економічні, політичні, соціальні, екологічні та інші відносини. Практика засвідчує, що вона максимально виключає спонтанність, непередбачуваність, будь-які відхилення від визначених цілей;
- правова політика виступає в якості реакції держави на потреби внутрішнього узгодження та впорядкування потоків юридичної інформації, наявних у різних правових актах, які мають стійку тенденцію до підсилення. Водночас, відсутність належної реакції держави за таких умов призводить до негативних наслідків, зокрема до зростання юридичної безграмотності населення;
- явище правової політики зумовлене безпрецедентним підсиленням управлінської функції права, підвищенням значущості праворозуміння та правосвідомості, розширенням договірних засад правового регулювання, потребою в координації та керованості з боку владних структур, а також іншими процесами, наявних у вітчизняному

правовому просторі [4;5, с. 10].

Модель правової політики зображена на рис. 1.

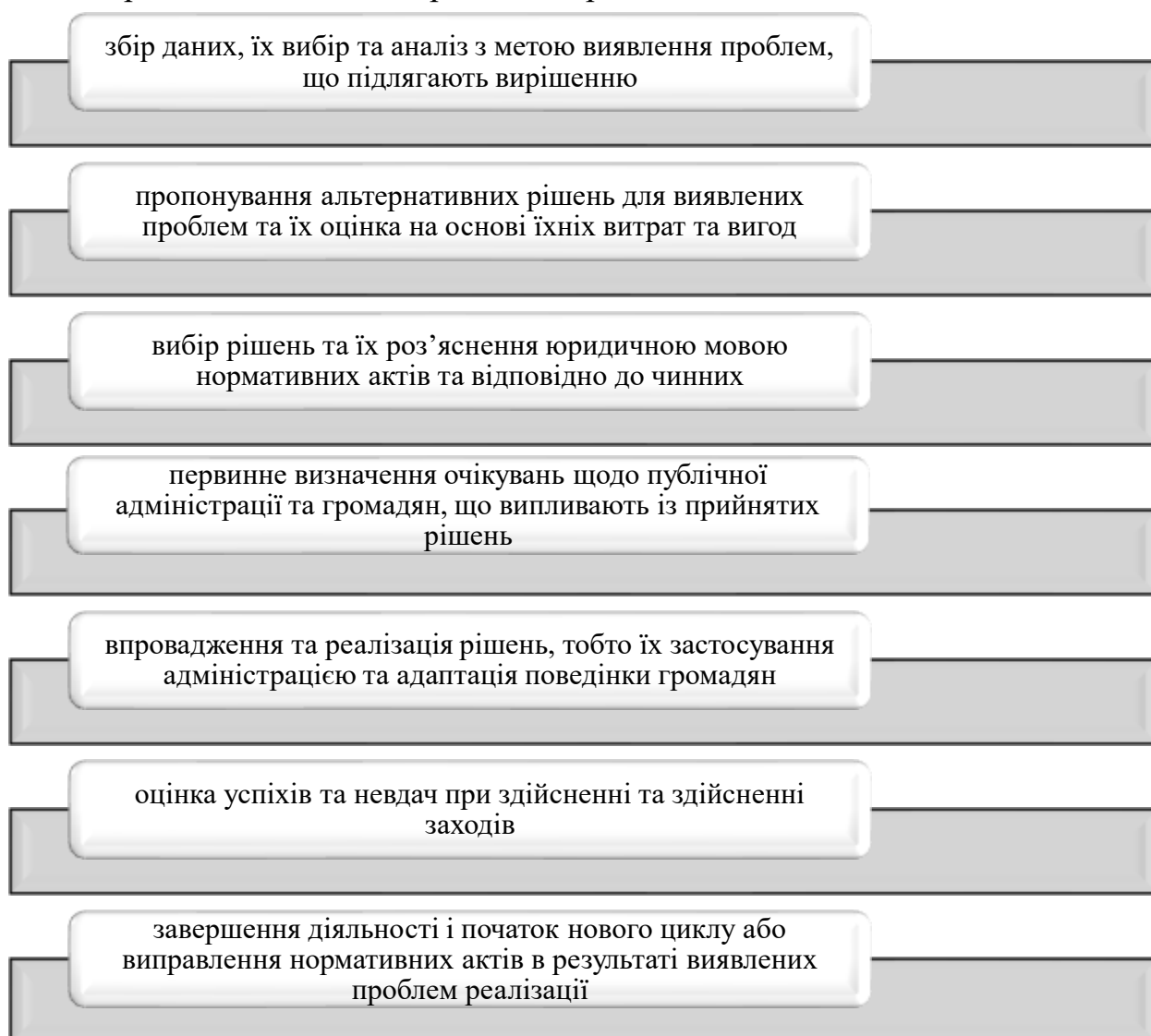

Рис. 1. Модель правової політики

На сьогоднішній день в чинних законодавчих актів України чи їхніх текстах зазначений термін не використовують. Це не випадково, адже він не є однозначним. Фактично кожний, хто описує дефініцію “правова політика”, починає з пояснення, який зміст він вкладає у вказане словосполучення.

У цьому контексті існують різні думки та підходи: від беззастережного визнання правової політики самостійним видом політики з урахуванням суб'єктів, засобів і форм її здійснення до сумнівів у доцільності існування такого окремого поняття.

З огляду на вищевказане, нагальним завданням для державного правопорядку України є вироблення концепції правової політики, яка б містила систему теоретичних положень, що фіксують досягнутий рівень правового розвитку й визначають цілі, принципи, перспективи і напрями удосконалення основоположних механізмів правового регулювання і правозастосовної практики і мають форму доктринального документа.

Таким чином, правова політика виступає системою пріоритетів у правовій сфері та сфері публічного управління, вона базується на принципах Конституції та загальновизнаних нормах міжнародного права. Правова політика необхідна для формування та функціонування повноцінної й ефективної правової системи країни та ефективної системи публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Магда Є. *Гібридна агресія Росії: уроки для Європи*. Київ : Каламар, 2017. 268 с.
2. Руданецька О. С. *Правова політика держави в умовах трансформації суспільства: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Руданецька Оксана Стефанівна*. Львів, 2014. 205 с.
3. *Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.) / за ред. О. М. Рудневої. Київ : НІСД, 2013. 160 с.
4. Исаков Н. В. *Правовая политика современной России: проблемы теории и практики*. Ростов н/Д, 2004. 280 с.
5. Тацій В. Я. *Проблеми формування правової політики в Україні*. Вісник АПрН України. 1994. № 2. С. 3-13.

**Маліборська Ірина Василівна, магістрантка,
Горан Тетяна Анатоліївна, к.і.н., старша викладачка кафедри,
міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту**

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

Сучасні виклики, які стоять перед Україною, зумовлюють необхідність пошуку та застосування інноваційних форм та методів розвитку. Відповідно до Стратегії сталого розвитку до 2030 та Національного плану дій до 2020 року інновації визначаються як одна із важливих умов забезпечення сталого розвитку території [2].

У науковій літературі існує безліч трактувань поняття «інновації». З латинської термін «інновація» перекладається як «оновлення». Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» [1]: інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Теорія інноваційного розвитку була сформульована ще наприкінці ХІХ ст. австрійським економістом Й. Шумпетером (1883–1950). На його тверде переконання нове не виникає зі старого, а з'являється та існує поряд з ним, а з часом взагалі витісняє його. Тому подальший розвиток розглядається не як продовження попереднього етапу, а як щось зовсім нове, породжене новими умовами та людьми. Таким чином, термін «інновація», вжитий Й. Шумпетером, вперше вводиться в науковий лексикон ще наприкінці ХІХ ст.

Варто зазначити, що впровадження інновацій позитивно впливає на економічний розвиток держави, задовольняє потреби населення, дозволяє

системі розвиватися належним чином. Інноваційні введення можуть торкатися практично всіх сфер життя: виробництво, соціальне, політичне життя суспільства, економічний розвиток держави чи регіону. Загалом інновації покликані забезпечувати задоволення потреба населення на якісно новому рівні.

Австрійський економіст Й. Шумпетером виділив п'ять характерних ознак інновації: використання нової техніки, нових технологічних процесів або нового ринкового забезпечення виробництва (купівля-продаж); впровадження продукції з новими властивостями; використання нової сировини; зміни в організації виробництва і його матеріально-технічного забезпечення; поява нових ринків збуту [3].

В науковій літературі зроблено чимало спроб класифікувати інновації за різними ознаками та характеристиками. Ми візьмемо до уваги наступну класифікацію інновацій розвитком територій в Україні (за сферами впливу):

- фінансово-економічні;
- організаційно-правові;
- соціальні;
- інформаційно-комунікативні;
- техніко-технологічні;
- екологічні;
- політичні;
- змішані.

Фінансово-економічні інновації сприяють підвищенню рівня задоволення потреб місцевої спільноти, отриманню економічного ефекту від їх упровадження та розвитку певної території. До фінансово-економічних інновацій можна віднести зниження тарифів, залучення інвестицій, надання пільг та ін.

Організаційно-правові інновації дозволяють змінити стан функціонування місцевої спільноти, досягти високого рівня розвитку з меншими витратами та мають відповідну нормативно-правову базу. До цієї групи інновацій можна віднести процеси об'єднання територіальних громад внаслідок реформи децентралізації, громадський контроль та ін.

Соціальні інновації запроваджуються з ініціативи держави, органів місцевого самоврядування, громадських організацій. Мета запровадження соціальних інновацій полягає у вирішенні певних соціальних проблем, покращанні соціального життя, вирішення соціальних конфліктів. Сюди відносяться проведення тренінгів, інших заходів для надання соціальної та психологічної допомоги учасникам АТО, соціальна корпоративна відповідальність, волонтерський рух, будівництво соціального житла.

До інформаційно-комунікативних інновацій відносяться електронне навчання, вебінари, електронно-дистанційні засоби відеозв'язку, веб-портали, сайти, громадські слухання з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

Техніко-технологічні інновації– це нова продукція (послуги), нові способи (технології) виробництва продукції (надання послуг), що вже випускається (надаються) на певній території або абсолютно нової (нових) для неї.

Прикладами техніко-технологічних інновацій можуть слугувати нові технології збору, переробки сміття чи нові методи очищення води, використання енергозберігаючих технологій, що в сучасних реаліях економічного розвитку є надзвичайно важливими з огляду на можливу значну економію ресурсів та коштів місцевої спільноти.

Надзвичайно важливими є екологічні інновації – нові методи, засоби, технології, що забезпечують раціональне використання природних ресурсів, збереження екологічного потенціалу нашої планети, зниження негативного впливу людської діяльності на стан довкілля, збереження та охорону навколишнього середовища.

Політичні інновації використовують політичні сили з метою впливу на свідомість своїх виборців для отримання чи можливо утримання влади. До них відносяться форми та методи PR, політичні дебати та ін.

Змішані інновації поєднують у собі ознаки різних груп.

Таким чином, не зважаючи на значну кількість трактувань поняття «інновація» їх об'єднує спільна риса, а саме розуміння того, що в будь-якому випадку впровадження інновацій викликає позитивний ефект в будь-якій сфері життя. Інноваційні технології покликані сприяти якісно новому розвитку територіальних громад. Важливу роль в цьому процесі відіграють економічні, фінансові та інституціональні фактори. Успішний соціально-економічний розвиток територій можливий тільки за умови поєднання наукового забезпечення з іншими елементами господарського комплексу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

6. Закону України «Про інноваційну діяльність»: веб-сайт. URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
7. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: веб-сайт. URL: // https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf
8. Bühner, S. (2008) *Zwischen-Evaluation der Cluster-Offensive Bayern*. Institut System- und Innovationsvorshungs. Berlin, 2008. S. 26.

**Піхманець Наталія Вікторівна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У сучасному світі будь-які організації чи сфери суспільного життя для того, щоб вижити й ефективно функціонувати, повинні постійно змінюватися, адаптуючись до зовнішніх чинників і виходячи з внутрішніх потреб. Організації, які витрачають більшу частину часу, ресурсів і зусиль виключно на збереження стабільності, навряд чи будуть успішними в сучасному світі, що невинно змінюється. Успішна ж організація весь час перебуває в динамічному стані.

Управління змінами – це збалансована система управління ресурсами, пов'язана зі змінами.

Також управління змінами можна визначити як сукупність робіт, які зводяться: до визначення і впровадження нових цінностей, стосунків, норм, стилю поведінки в межах організації, які підтримують нові способи виконання роботи і переборюють протистояння змінам; до досягнення консенсусу між споживачами і зацікавленими сторонами щодо певних змін, реалізованих для більшого задоволення їхніх потреб; планування, тестування і впровадження усіх аспектів переходу від однієї організаційної структури чи бізнес-процесу до іншого.

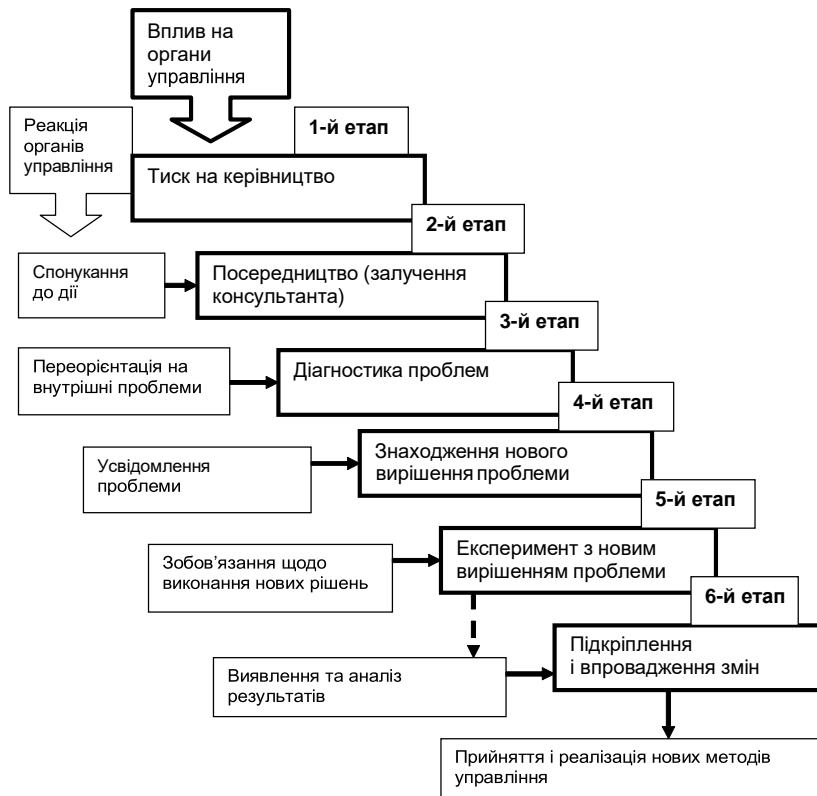

Рис. 1. Модель успішного запровадження організаційних змін Л.Грейнера

Розглянемо основні концепції управління змінами. Насамперед слід зауважити, що до середини ХХ ст. управління змінами не виділялося в окрему сферу управлінської науки, а питання перетворень розглядалися в загальному контексті проблем управління.

Так, Мері Фоллет розглядала деякі питання управління змінами лише в контексті філософії та соціальної психології, зокрема вивчала й такі актуальні сьогодні питання, як лідерство і конфлікт.

Перший, хто цілісно сформулював поняття “процес змін”, був Курт Левін [1]. Його триетапна модель управління змінами стала, по суті, основою для подальших досліджень у сфері управління змінами. Модель К.Левіна складається з трьох стадій: розморожування, переходу і заморожування. Більшість наступних і сучасних підходів спираються на цю тріаду Левіна.

Ларрі Грейнер розробив модель управління змінами, що складається з шести етапів (рис. 1): експеримент і виявлення; посередництво і переорієнтація уваги;

діагностика і визначення конкретних проблем; знаходження способів вирішення проблеми; експеримент з новим вирішення проблем; підкріплення і згода.

Таку модель називають класичною моделлю управління, адже вона просто і доступно ілюструє весь процес упровадження організаційних змін і забезпечує безпосереднє залучення працівників усіх рівнів до цього процесу.

Однак ця модель має суттєвий недолік – вона майже не враховує неминучий поточний вплив зміни зовнішніх факторів на процес і результат запровадження змін.

Наступна модель, яка вважається в науковому середовищі основою в “управлінні змінами”, є модель Джона Коттера, яка розкриває процес управління змінами як послідовність восьми етапів, а саме [1]:

- формування відчуття нагальної потреби у змінах;
- створення групи осіб, які зможуть керувати змінами та просувати їх;
- вироблення бачення перспективи організації та стратегії реалізації бачення;
- поширення нового бачення;
- передача повноважень широке коло осіб для здійснення дій;
- досягнення короткострокових позитивних результатів;
- закріплення досягнень і подальше впровадження змін;
- закріплення нових підходів в організаційній культурі.

Ця модель хоча й легка для розуміння, однак має і певні недоліки, а саме: в процесі змін у ній не показаний механізм регулювання напрямом змін. Крім того, модель побудована за принципом “згори до низу” і не дає можливості врахувати зворотний зв’язок, що дуже важливо в будь-якому управлінні, а тим більше в управлінні змінами.

Так само заслуговує на увагу концепція Кіма Камерона і Роберта Куїна “Діагностика та зміна організаційної культури”, яка має багато спільного з наведеною вище моделлю Коттера, а також моделлю Дака, але як на меті перетворень автори акцентують увагу на культурній трансформації, яка пов’язана з трьома аспектами: формуванням нової культури, зміною особистої поведінки і, власне, процесом зміни. Проте механізми щодо здійснення перетворень (змін) автори концепції не виділяють.

Наступна, найбільш практично орієнтована модель управління – “ADKAR”, яка найбільш вдало, на нашу думку, відображає етапи організаційних змін у сфері охорони здоров’я. Сутність цієї моделі полягає в тому, що незалежно від того, впроваджується зміна чи оновлення, організація або її підрозділ, які впроваджують певну зміну чи оновлення, пов’язані з певним процесом. Цей процес складається з низки чітких стадій розвитку, а саме:

- усвідомлення – початкова стадія процесу, коли людина починає розуміти, що існує невідповідність або розрив між тим, що на певний момент часу виконує організація, і тим, що б вона могла або повинна була виконувати;
- визначення того, що зміни потрібні – друга стадія процесу. Вона передбачає спробу дослідження невідповідностей чи розривів у

виробничому процесі, визначених на першій стадії. Це може відбуватися в різних виробничих ланках організації охорони здоров'я, при цьому вирішальною є проблема забезпечення швидкого переходу від визначення проблеми до її вирішення;

- втілення – третя стадія – стосується реалізації змін в організації охорони здоров'я чи у відповідному її підрозділі;
- інституціоналізація – четверта стадія стосується безперервної інтеграції змін виробничої діяльності організації охорони здоров'я.

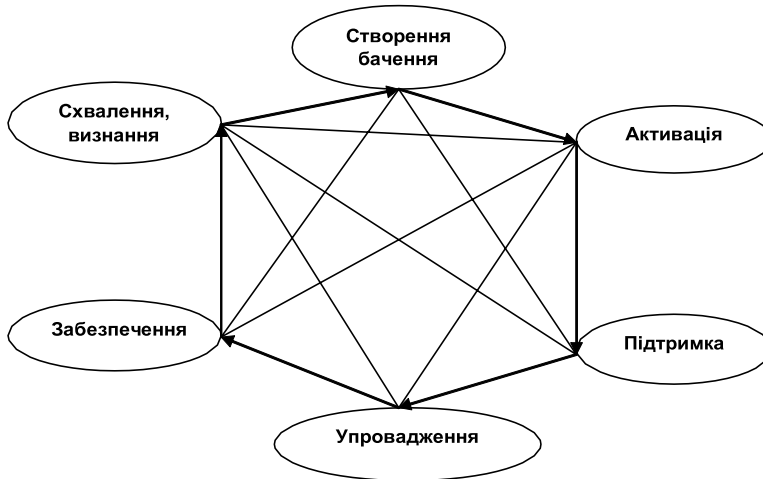

Рис. 2. Модель управління змінами “EASIER”

Модель “EASIER” (рис.2), яка з англійської перекладається “простіше”, а аббревіатура EASIER розшифровується таким чином: Envisioning – створення бачення; Activating – активація; Supporting – підтримка; Implementing – упровадження; Ensuring – забезпечення; Recognizing – схвалення, визнання[3].

Отже, модель складається з шести елементів, використовується для аналізу стратегії і може бути застосовна в ситуації будь-якої складності, пов’язаної зі змінами.

Перші три елементи – EAS більшою мірою поведінкові, тоді як елементи IER скоріше пов’язані з питаннями системи і процесів. Всі вони взаємопов’язані, що і пояснюють лінії, які їх з’єднують: наприклад, будь-яка система контролю в рамках елемента “забезпечення” стосується як поведінкових аспектів, так і питань системи в цілому. Жодну із складових частин цієї моделі не можна ігнорувати. Важливим моментом також є те, що сам процес упровадження повинен бути спланований заздалегідь. Для того щоб провести зміну, необхідно визначити проблему. Якщо проблема визначена, стає зрозуміло, що і в якій сфері потрібно міняти. Але цього недостатньо для проведення перетворень. Необхідно визначити як, яким чином і для чого потрібні зміни, тобто створити бачення того, що буде після їх здійснення. Якщо зміни є кардинальними і повинні охоплювати багатьох, то необхідно донести до кожного, хто буде залучений до процесу змін, нове бачення ситуації. Ретроспективний аналіз реформ сфери охорони здоров'я в Україні показує, що неефективність їх запровадження саме і полягає в тому, що

в процесі планування і реалізації змін не враховувалася складність сфери охорони здоров'я.

При використанні моделі перехідного періоду зміни розглядаються як процес руху організації від існуючого стану до бажаного майбутнього стану, що визначається керівництвом організації (рис. 3).

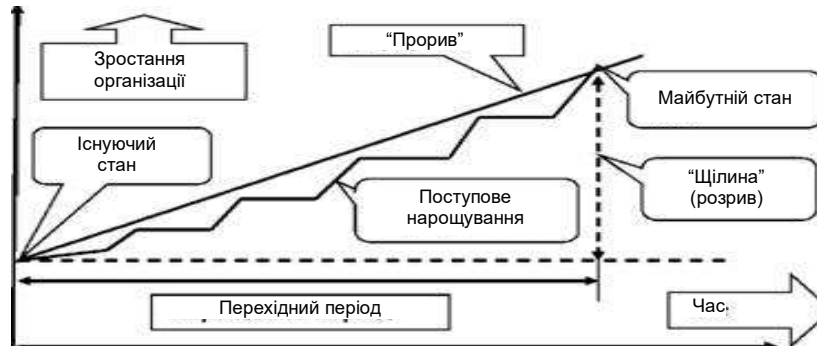

Рис. 3. Моделі змін – “Модель перехідного періоду” і “Модель поступового нарощування”

Наведені на рис. 3 моделі показують, що в процесі запровадження змін виникають протистояння і проблеми, тому існує так званий перехідний період – часовий проміжок між існуючим станом організації й бажаним майбутнім. При цьому ключовим елементом моделі є процес стратегічного планування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білинська М. М. *Управління змінами : навч.-метод. матеріали* / М. М. Білинська, М. С. Орлів, В. А. Малюська. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.
2. Дзяна С. *Теоретичні засади управління змінами в сучасних умовах* / С. Дзяна, Р. Дзяний // *Ефективність державного управління : зб. наук. пр.* – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 34. – С. 31–40.
3. Patterson K. *Change Anything: The New Science of Personal Success* / Kerry Patterson, Joseph Grenny, David Maxfield, Ron McMillan. – Switzler : [s. n.], 2011.

**Розвадовська Оксана Володимирівна, магістрантка,
Білоус Любомир Йосипович, к.е.н,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу та менеджменту**

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ФУНКЦІЇ КОНФЛІКТІВ

Конфлікт є надзвичайно складним і суперечливим психологічним явищем. Тому, незалежно від того чи іншого розуміння конфліктів, всі дослідники однакові в тому, що таке явище як конфлікт потрібно ретельно вивчати і розробляти чіткі рекомендації по їх регулюванню з метою запобігання руйнівних наслідків.

Таким чином, конфлікти в житті чи діяльності організації / установи виникають з різних причин. Можна виділити дві основні точки зору про чинники виникнення конфлікту (рис.1).

Рис. 1. Основні підходи до виникнення конфлікту

Тобто конфлікт за природою може мати як об'єктивні, так і суб'єктивні причини.

Відсутність конфліктів не можна також розглядати як показник міцності і стабільності відносин. Конфліктна поведінка може характеризувати стабільні відносини. Тісний характер відносин породжує численні конфліктні ситуації, але якщо учасники не впевнені в міцності своїх відносин, вони будуть уникати зіткнень, побоюючись, що конфлікт поставить під загрозу продовження їх контактів.

Як основні структурні компоненти конфлікту більшість фахівців виділяють наступні складові [1]: об'єкт, учасники (опоненти), конфліктна ситуація, інцидент.

Об'єкт конфлікту – це соціальне явище (найчастіше суперечливе питання або проблема), яке зумовило виникнення даної конфліктної ситуації. Боротьба за права володіння (керування, маніпулювання тощо) даним явищем й призводить до виникнення конфлікту. Основні характеристики об'єкта конфлікту наступні [1]:

- може матеріальним і/або психологічним;
- завжди достатньо вагомий для всіх учасників протиборства, однак, ця вагомість може бути й ситуативною;
- переважно є одним із чинників, які визначають поведінку учасників конфлікту.

Учасники конфлікту (опоненти) - це окремі особи або групи людей, або навіть установи / організації. Наявність об'єкту і учасників конфлікту створює конфліктну ситуацію. Для вирішення конфлікту, слід усунути конфліктну ситуацію.

Однак, можлива і ситуація, коли конфліктна ситуація існує, а конфлікту може і не бути. Тобто, конфлікт може досить довго залишатися потенційним, не переходячи у реальну площину. Для переростання конфлікту з потенційного у реальний, необхідним є інцидент, тобто, дії зі сторони учасників конфлікту (опонентів), які спрямовані на оволодіння об'єктом та зачіпають інтереси іншої сторони [1].

Таким чином, як суспільне явище конфлікт в своїй структурі містить суб'єкти і предмет конфлікту, а також конфліктну взаємодію і навколишнє середовище та має позитивні і негативні функції [2]. Дані функції наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Функції конфлікту

Позитивні	Негативні
- виявлення проблемних ситуацій, невирішених питань, усунення протиріч	- негативний вплив на психічний стан учасників
- дозволяє більш глибоко оцінити індивідуально-психологічні особливості людей, що беруть участь в ньому	- травмування опонентів, психологічно і фізично
- тестує ціннісні орієнтації людини, відносну силу її мотивів	- важка ситуація завжди супроводжується стресом
- дозволяє послабити психологічну напругу, що є реакцією учасників на конфліктну ситуацію	- це деструкція системи міжособистісних відносин
- служить джерелом розвитку особистості, міжособистісних відносин	- формує негативний образ опонента - «образ ворога»
- при відстоюванні справедливих цілей в конфлікті опонент підвищує свій авторитет в оточуючих	- можуть негативно відобразитися на ефективності індивідуальної діяльності опонентів
- міжособистісні конфлікти служать одним із засобів самоствердження особистості, формування її активної позиції у взаємодії з оточуючими	- можуть закріпити в соціальному досвіді особистості насильницькі шляхи вирішення проблем

Складено з врахуванням [2, 3]

Таким чином, проведений аналіз дозволяє визначити конфлікт як складне явище, з суперечливою природою, яке потребує дослідження його основних типів та видів, а також основних джерел і причин виникнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Психологія управління конфліктними ситуаціями. Osvita. Url: <http://osvita.ua/school/method/psychology/1373/>
2. Конфліктологія: лекції. Ldufk. Url: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/17624/1/конфліктологія_лекції.pdf
3. Снівак В.І., Онуфрієва Л.А. Природа виникнення, теоретичні та практичні аспекти дослідження конфлікту. Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. Вип. 17. С. 540–553.

Гаврилишин Богдан Михайлович *магістрант,*
Король Володимир Степанович *к.е.н., доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ЗМІСТ СТРАТЕГІЧНОГО МИСЛЕННЯ КЕРІВНИКА ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Стратегічне мислення, що характеризує здатність керівника накопичувати стратегічні знання, являє собою чи не єдиний спосіб формального та реального прогнозування розвитку органу державної влади. В даному відношенні стратегічне мислення керівника складає основу прийняття державно-управлінських рішень сприяє зниженню ризику при прийнятті таких рішень, тим самим допомагає усвідомити єдність загальної мети в межах певної організаційної структури [4].

Відповідно розуміння змісту стратегічного мислення формально базується на таких правилах: а) стратегічне мислення передбачає отримання чіткої, заснованої виключно на фактах інформації; б) стратегічне мислення керівника ґрунтується на загальноприйнятих аксіологічних положеннях про управлінську практику; в) стратегічне мислення керівника спрямоване на передбачення перспектив розвитку організаційної структури.

Виходячи із поданого контексту розуміння стратегічного мислення керівника, під ним доцільно розуміти його методологічну здібність, що може виступати своєрідним функціональним планом, відповідно до якого спрямовується діяльність організаційної структури. Загалом стратегічне мислення завжди спрямоване на забезпечення відповідних організаційних змін у структурі. Відтак, стратегічне мислення керівника є результатом ефективної системи навчання та розвитку комунікативних здібностей персоналу органу державної влади.

На нашу думку, при визначенні сутності стратегічного мислення доцільно виходити із його стратегічного механізму регулювання саме процесу прийняття та реалізації управлінських рішень (оформлених у вигляді стратегій, концепцій, пріоритетів). Відповідно до цього стратегічне мислення керівника базується на розробці альтернативних моделей розвитку організаційної структури, які, на думку І.Ансоффа, мають вибудовувати чіткі пріоритети "від минулого, через теперішнє до майбутнього" [1].

Таким чином, стратегічне мислення керівника спрямоване на формування нового парадигматичного підходу до системи управління персоналом. Такий підхід, на думку німецьких вчених, має базуватись на розробці та запровадженні нової управлінської парадигми, основними аспектами якої виступають наступні положення:

- управління персоналом має здійснюється, виходячи із стратегічних завдань організації, а не бути лише засобом, що реагує на проблеми, які виникають у процесі адміністративної практики;
- людина — найважливіший ресурс організації, а не засіб її

функціонування;

- функції управління персоналом є основним завданням менеджменту організації [2, с. 93].

Відповідно, аналізуючи специфіку стратегічного мислення сучасного керівника органу державної влади, доцільно виходити із того, що таке мислення передусім повинно мати прагматичний характер. Це, зокрема, пов'язується із тим, що стратегічне управління персоналом являє собою "програмний спосіб мислення і управління, що забезпечує узгодження цілей, можливості організації та інтересів її персоналу" [3, с. 32]. Відповідно до цього саме стратегічне мислення керівника визначає "генеральний курс розвитку організаційної структури", сприяючи тим самим підвищенню мотивації, зацікавленості персоналу у його реалізації. Це тим самим свідчить про те, що стратегічне мислення є основою розробки та реалізації стратегічної діяльності керівника. Процес організації останньої включає "не лише програми розвитку, але і ухвалення і виконання рішень, розрахованих на перспективу" [3, с. 94].

В даному відношенні стратегічне мислення керівника носить функціональний характер, оскільки спрямоване на розробку комплексу заходів визначення пріоритетності цілей і динаміки розвитку організаційної структури, своєчасності запровадження дій, передбачення, аналізу наслідків таких дій.

Таким чином, здійснений нами аналіз сутності стратегічного мислення дозволив розкрити його критерії у здійсненні управлінської діяльності, відповідно до чого конкретизовано методики, які перетворюють його на важливу складову здійснення стратегічного управління у системній діяльності органів державної влади. Це у свою чергу увиразнює потребу у детальному вивченні сутності стратегічного управління як засобу розвитку діяльності сучасного керівника органу державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / Ансофф И. — СПб.: Питер Ком, 1999. — 477 с.
2. Грачев М.В. Суперкадры: Управление персоналом в международной корпорации / Грачев М.В. — М.: Дело, 2005. — 327 с.
3. Ладанов И.Д. Практический менеджмент / Ладанов И.Д. — М.: Ника, 1992. — 478 с.
4. Frederick W. Gluck. The evolution of strategic management / Frederick W. Gluck, Stephen P. Kaufman, A. Steven Wall leck: <http://www.mckinseyquarterly.com>.

**Штибель Зоряна Богданівна, магістрантка,
Дерді Емма Тіберіївна, к.ф.н., доцентка,
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА В ШКОЛІ

Актуальність та необхідність вивчення цього явища зумовлюється збільшенням кількості його проявів в українських школах. Звертає увагу той факт, що школи і педагоги дистанціюються від проблеми булінгу, а також спостерігається недостатня поінформованість педагогів про причини і форми

булінгу у взаєминах між школярами. Як правило, вчителі не уявляють масштабів поширення проблеми і не знають, як боротися з цим явищем, що набирає оберти.

Форма знуцання сьогодні розуміється як особливо небезпечна, агресивна поведінка зі специфічними характеристиками. У цьому сенсі можна виділити дві форми агресії:

а) реактивну, пов'язану з неправильним тлумаченням поведінки іншої людини (сприймається як ворог), емоційними проблемами та контролем агресивних імпульсів;

б) активну, спрямовану на досягнення конкретних матеріальних та соціальних вигод [1].

Що стосується причин агресивної поведінки, то вони по-особливому, пов'язані з відсутністю емпатії та чуйності до страждань жертви, яку винні в діях зменшують шляхом неприхильної поведінки, спрямованої на звинувачення інших.

Слід пам'ятати, що знуцання стосуються не лише насильницької поведінки. Насправді це підступний спосіб дій, який важко розпізнати, якщо його не ретельно вивчити. Тому принципово детально пізнати явище та відрізнити його від інших форм насильства, що відзначаються серед молоді.

Термін знуцання, що використовується в англійській літературі, походить від слова "bully" і означає знуцання або переслідування слабших [2].

У літературі на цю тему, це означає тривале переслідування, домагання, психологічний терор, здійснений людиною чи групою, що має перевагу над слабшим індивідом, що триває з часом [3].

У шкільному середовищі булінг виражає суперечливу та агресивно-насильницьку, тривалу поведінку учня чи групи учнів, спрямовану на іншого учня. Метою такої процедури є виключення жертви із групи однолітків.

Це явище зустрічається переважно у дітей та підлітків у віці 7-16 років. Це відбувається, коли особа зазнає багаторазового акту агресії з боку одного чи кількох студентів до слабших за нього. З даного визначення випливає, що знуцання не стосуються одноразового вчинку, передумовою цього явища є повторення та тривалість негативних дій у часі.

Це також дозволяє виділити деякі характерні ознаки:

а) умисність, це означає, що діяльність виконується з наміром заподіяти шкоду жертві;

б) безперервність, ці дії необхідно повторити багато разів протягом певного часу;

в) асиметрія фізичних та психічних сил між винуватцем та жертвою.

Тому не можна говорити про шкідливі дії внаслідок конфлікту людей з однаковими фізичними та розумовими здібностями. Агресор діє з наміром і точною метою домінувати над людиною, яку сприймають як слабшу, образливу, завдає шкоди чи заподіює психологічний дискомфорт. Різниця між биком та жертвою пов'язана насамперед із фізичними перевагами, але такі фактори, як вік та стать, також впливають.

С. Шарп та П.К. Сміт підкреслюють, що “знуцання у шкільному середовищі проявляються у двох формах: прямій та непрямій. Прямий хуліган може приймати словесну форму, таку як: погрози, переслідування, словесні зловживання, образи. Це також може мати форму фізичного насильства, наприклад, штовханням, провокацією, побиттям, ногами, плюванням, а не грошима. Непряме знущання менш помітне, але, як правило, більш чутливе і стосується психологічної сфери жертви. Його метою є заподіяння шкоди людині, але не приймає форми прямого нападу на неї” [4].

Це трапляється, наприклад, через виключення з групи однолітків, соціальну ізоляцію, багаторазове використання вульгарних жестів або поширення злісних пліток та наклепів на жертву, метою якої є залякування та панування. Залякування в шкільному середовищі, залежно від того, хто його практикує, може виражатися по-різному.

Серед хлопців фізична підготовленість та сила відіграють важливу роль і орієнтовані як на хлопчиків, так і на дівчат. Зловмисник-хлопчик відчуває більше труднощів з ідентифікацією жертви, тому він рідко шкодує про скоєне. Навпаки, дівчата, які найчастіше використовують непрямі форми переслідування і виявляють більшу емпатію до жертви.

Отже, булінг у школах часто набуває більш жорстких форм, які підпадають під кримінальне законодавство, тобто спостерігається безпосередній зв'язок між булінгом та насильством у школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Coloroso Barbara. The bully, the bullied, and the bystander: from pre-school to high school: how parents and teachers can help break the cycle of violence. Canada, 2002. 218 p.*
2. *Frączek A. Agresja wśród dzieci i młodzieży. Perspektywa psychologiczna, Kielce. 1996. 220 s.*
3. *Lankamer A., Ciborski P., Minga U., (2005), Mobbing w szkole, ODDK, Gdańsk. 190 s.*
4. *Sharp S., Smith P. K. Bulli e prepotenti nella scuola. Prevenzione e tecniche educative. Erickson, Trento. 1995. 168 s.*

**Долчук Наталія Богданівна, магістрантка,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Для розвитку громадянського суспільства в Україні необхідно побудувати взаємовідносини між владою та суспільством, який за роки незалежності так і не побудували. На сьогодні Україна потребує кардинальних змін у багатьох сферах і участь громадськості в державному управлінні – не виняток.

За останні роки українське суспільство стало досить активним і намагається впливати на державні справи, але через відсутність чіткого регулювання, яким чином громадяни України можуть брати участь в управлінні державними справами шляхом громадського контролю, виникає низка питань і проблем.

Контроль – це властивість адміністрації з самого початку процесу формування державного управління. Однак контрольна функція на окремих

етапах розвитку адміністрації мала інший вимір щодо ролі, змісту та цілей. Контроль є необхідним елементом організації та діяльності незалежно від типу суб'єкта (соціального, приватного чи державного) [1].

На сьогоднішній день у кожній демократичній державі контроль пов'язаний з функціонуванням державної влади. Адміністрація відповідає за стан державних справ, вона проявляється в різних сферах соціального, політичного, економічного та культурного життя. Реалізація такого широкого кола завдань і функцій повинна оцінюватися з точки зору ефективності та результативності.

Адміністрація виконує імперативну функцію, наприклад, реалізація прав та інтересів особистості, накладення зобов'язань, регулювання соціальної поведінки.

За відсутності контролю, ця влада може носити характер зловживання.

Існує безліч ознак того, що контрольна функція є невід'ємною частиною управління.

Однак більш важливим питанням є питання про важливість контролю в адміністрації [2].

Критерії аудиту для адміністрування можуть бути декількома. Це пов'язано зі складною структурою державного управління та різноманітністю завдань, що виконуються окремими суб'єктами. Залежно від роботи адміністрації, вони вимагають різних методів спостереження, аналізу та оцінки.

Критерії залежать від правових положень, що регулюють компетенцію та завдання аудиторів, які, в свою чергу, найчастіше описують посилення, щодо якого здійснюється контроль, визначають здійснення контролю “з точки зору чогось” або з конкретних “точок зору”. Бувають також випадки, коли критерії контролю у правових нормах взагалі не вказуються. Потім вони визначаються на основі предметного підходу до сфери контролю.

У законопроекті “Про громадський контроль” від 14.04.2014 р. визначено, що “громадський контроль – це діяльність суб'єктів громадського контролю з нагляду, перевірки та оцінки діяльності об'єктів громадського контролю на предмет відповідності такої діяльності вимогам, встановленим законодавством України, та суспільним інтересам” [3].

І. Жаровська вважає, що “громадський контроль – це одна з функцій громадянського суспільства, проявом якої є публічна перевірка діяльності органів влади з боку громадян та їх об'єднань на відповідність цілей, які влада проголошує, і спрямована на корегування органів як цієї діяльності, так і самих цілей” [4].

А. Крупник визначає громадський контроль як громадську оцінку ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їх соціальних завдань, безпосередньо пов'язаних із захистом і реалізацією прав і свобод громадян, задоволенням та узгодженням соціальних потреб та інтересів населення [5].

Вважаємо, що громадський контроль – це певна наглядова діяльність з боку фізичних або юридичних осіб за органами державної влади та їх посадовими

особами, на скільки вони виконують покладені на них завдання та в чій інтересах.

Він може бути направлений на діяльність органів державної та місцевої виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх службовців і посадових осіб, державних і комунальних підприємств, установ та організацій, з метою дотримання ними нормативно-правових і соціальних норм щодо задоволення потреб та інтересів громадян, іноземних громадян та осіб без громадянства.

Таким чином, функціонування державного управління тісно пов'язане з його контролем.

Наявність контролю в демократичній правовій державі є необхідною через його ключову роль у вдосконаленні функціонування державного управління.

Завдяки широкому обсягу цієї концепції контроль державного управління є системним процесом. З метою підвищення ефективності функціонування державного управління необхідно постійно здійснювати моніторинг та вдосконалення системи контролю, невід'ємною частиною якої є громадяни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Jagielski J., *Kontrola administracji publicznej*, LexisNexis, Warszawa 2007, 300 s.
2. Jędrzejewski S., Nowicki H., *Kontrola administracji publicznej*, Comer, Toruń 1995. 290 s.
3. Про громадський контроль: проект Закону України № 4697 від 11.04.2014 р. URL: <http://rada.gov.ua>. Дата доступу: 21.05.2020.
4. Жаровська І. М. Громадський контроль як інтегральна складова у концепті владних відносин сучасної держави і громадянського суспільства. *Часопис Київського університету права*. 2012. Вип. 3. С. 9-14.
5. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. *Теоретичні та прикладні питання державотворення: Он-лайн збірник наукових праць ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*. Вип. 1. 2007. С. 1-3. URL: http://novyi-stryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf. Дата доступу: 21.05.2020.

**Янків Олег Ігорович, магістрант,
Острроверхов Віктор Михайлович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

ВИДИ ТА ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Державний фінансовий контроль (ДФК) як невід'ємна функція управління фінансовими ресурсами в різних формах існував на різних етапах суспільного розвитку. І, хоча вік незалежної України становить вже майже 30 років, повноцінної системи ДФК не створено до цього часу. На нашу думку, доцільно звернутись до сторінок нашої історії, які містять як позитивний досвід, так і застереження щодо можливих помилок у сфері державних фінансів. Вкрай корисним є вивчення системи контролю в радянські часи. У цей період, попри всі відомі недоліки командної економіки, були розроблені ті принципи, прийоми та методики контролю, які використовуються і дотепер.

ДФК передбачає діяльність державних органів, яка спрямована на перевірку законності процесів формування й раціонального використання фінансових ресурсів. В Україні такий контроль представлено низкою органів державної

влади, які можна об'єднати у залежності від їх підпорядкування у дві наступні групи (рис. 1).

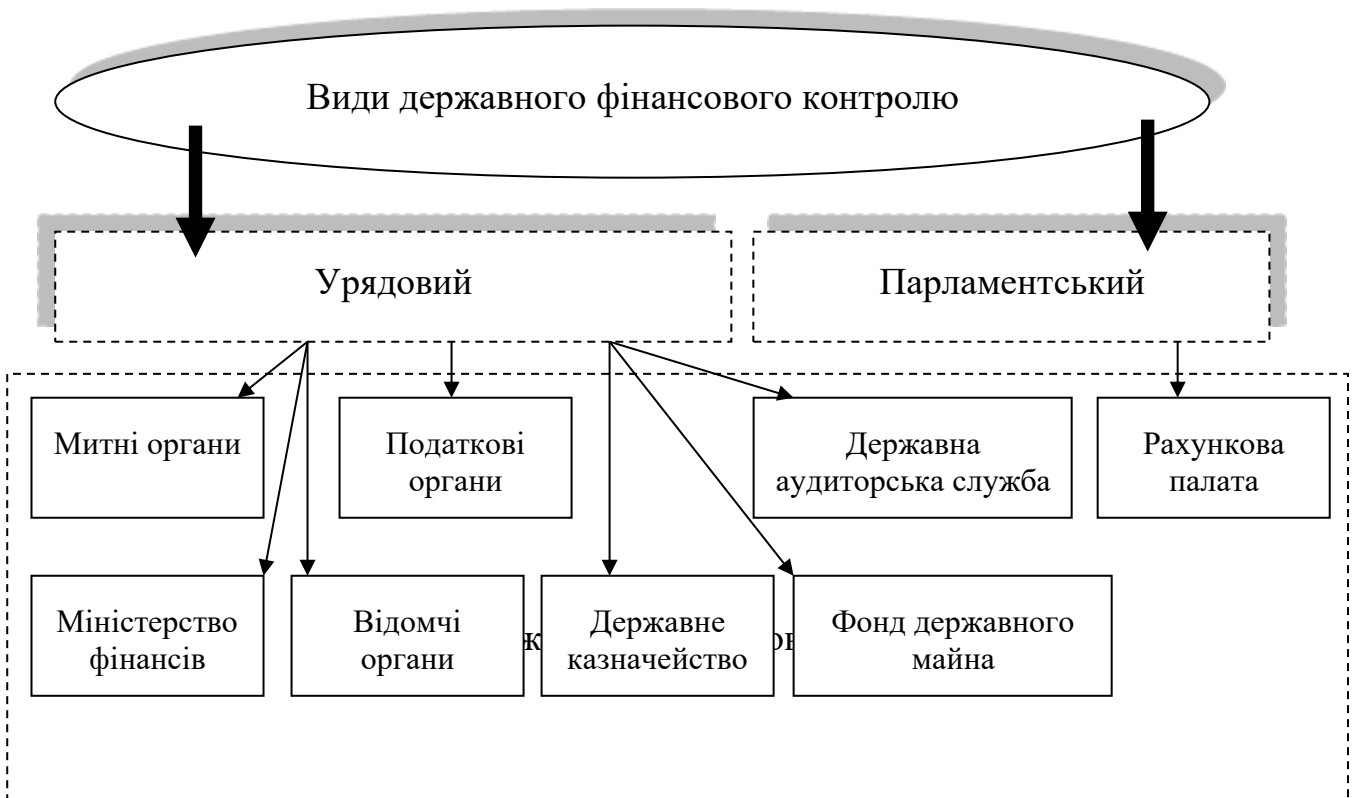

Рис. 1. Види та органи ДФК

Сформовано на основі [1-9]

Законодавством України не визначає також єдиного вищого контролюючого органу ДФК – органу, який був би незалежним, і у підсумку об'єктивним та ефективно функціонуючим з чітко окресленими у Конституції та Законах повноваженнями та був би підзвітний Верховній Раді, а через ЗМІ – громадськості.

Незалежності вищого органу фінансового контролю можливо досягти шляхом чіткого розділення ДФК на два незалежних один від одного види: зовнішній та внутрішній. В Лімській декларації керівних принципів контролю INTOSAI, яка прийнята в 1974 році, закріплено стандарти високого рівня. Особливу увагу у даних стандартах приділено незалежності Вищих органів фінансового контролю та їх демократичному становищу, що повинно досягатись розподілом ДФК на зовнішній та внутрішній (рис. 2).

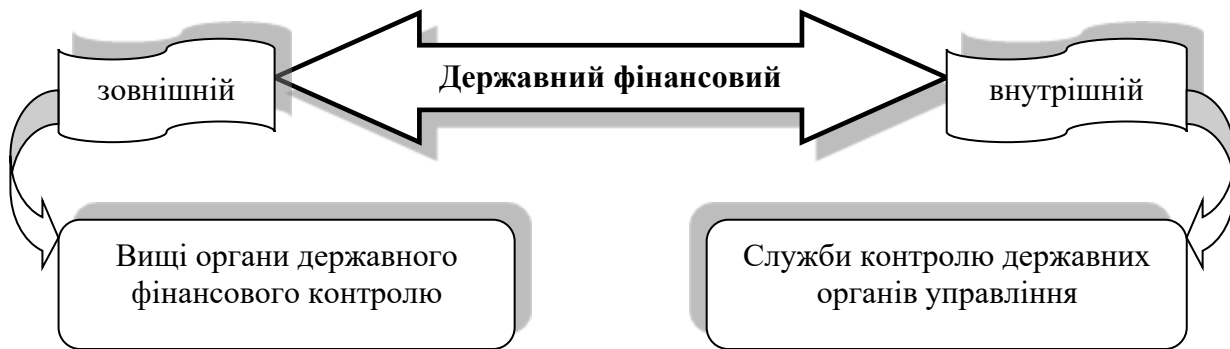

Рис. 2. Розподіл ДФК за Лімською декларацією [10]

Внутрішній фінансовий контроль здійснюють Державна аудиторська служба та ревізійні служби центральних органів виконавчої влади, тобто органів, які підлегли уряду, а фінансовий контроль, який вони проводять, так чи інакше пов'язаний з публічними фінансами. А от до зовнішнього фінансового контролю світова практика відносить органи, які не підпорядковані уряду, а підзвітні Парламенту та громадськості. Такі органи являються Вищими органами ДФК.

Завдання, які ставляться перед Вищими органами ДФК, відображають суть їх контрольної роботи, основними серед таких є: контроль за дотриманням законодавства та контроль правильності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, оцінка результативності, ефективності та економічності державного управління (контроль ефективності).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 13, ст.110. Верховна Рада. Url: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
2. Закон України «Про Рахункову палату». Верховна Рада. Url: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>
3. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158. Верховна Рада. Url: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/158-2005-%D1%80>.
4. Податковий кодекс України. Верховна Рада. Url: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
5. Стратегія розвитку системи державного фінансового контролю, що здійснюється органами виконавчої влади,. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2003 р. N 1156. Верховна Рада. Url: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1156-2003-%P0%BR>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної аудиторської служби України» від 28 жовтня 2015 р. № 868. Верховна Рада. Url: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-%D0%BF#Text>
7. Головань М.М. Державний фінансовий контроль і його реформування [Текст] / М.М. Головань // Фінанси України. - 2003.- № 9.- С. 133 - 140.
8. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрій. – К.: ЦУЛ, 2009. - 424 с.
9. Дікань Л.В. Фінансовий контроль: теорія та методологія [Текст]: монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 91 с.
10. Лимская декларация руководящих принципов контроля (Принята IX Конгрессом Международной организации высших контрольных органов ИНТОСАИ) в 1977 году) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604_001

**Легун Тетяна Мирославівна, магістрантка,
Жекало Ганна Іванівна, к.пол.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасні уявлення про громадянське суспільство неоднозначно трактуються європейськими та американськими вченими. Серед досліджень умовно можна виокремити чотири блоки визначень поняття громадянського суспільства.

Перший, згідно якого громадянське суспільство – це сукупність всіх неполітичних відносин, сфера своєрідного політичного простору».

Другий підхід наголошує на тому, що громадянське суспільство – це свого роду соціальне простір, в якому люди пов'язані і взаємодіють між собою як незалежні один від одного, так і від держави.

Згідно третього підходу громадянське суспільство - це сукупність різних неурядових інститутів і систем, що самоорганізуються, незалежних як від державної влади, так і від окремих приватних структур і здатні до організованих колективних дій на захист суспільно значущих інтересів у рамках заздалегідь встановлених правил правового характеру.

Згідно з четвертим підходу, зміст дефініції громадянське суспільство включає сферу владної діяльності вільних індивідів і їх організацій, спрямовану на створення необхідних умов для самореалізації, розвитку особистості.

Відтак, у світлі змін, які зазнає громадянське суспільство, відповідно до тверджень західної науки, його слід розглядати вже не як третій сектор, а як з'єднуючий елемент, який пов'язує громадськість і приватну діяльність разом таким чином, щоб зміцнити загальне благо.

Схожість позицій авторів полягає в тому, що громадянське суспільство є суспільством вільних і рівноправних громадян, які об'єднуються для вираження своїх інтересів.

Відмінності думок полягають в розгляді громадянського суспільства як приватної сфери життя суспільства, яка характеризується розвитком чи саморозвитком особистості або як публічну сферу, яка володіє значним ступенем автономії по відношенню до держави.

У вітчизняних наукових дослідженнях склались також різні підходи до розуміння громадянського суспільства.

Перш за все варто наголосити на тому, що науковці громадянське суспільство описують у двох площинах: як теоретичну концепцію та як суспільну реальність.

Щодо визначення громадянського суспільства як теоретичної концепції, то варто навести визначення О. Чувардинського, який стверджує, що, цей термін – це теоретична абстракція, “ідеальний тип”, за допомогою якого намагаються розпізнати цю реальність і глибше осмислити суспільну систему під певним, специфічним для теорії громадянського суспільства кутом зору.

З практичної точки зору науковець О. Корнієвський визначає його, як певний тип суспільної організації, стійку систему горизонтальних зв'язків, суспільно-політичних орієнтацій і норм суспільної поведінки в межах політичної системи [1, с. 266].

Акцент на ціннісну складову при визначенні громадянського суспільства у своїх дослідженнях вказав В. Пасісниченко, зазначаючи, що «рух поза формальні інститути дозволяє відкрити другий культурний, вимір громадянського суспільства як солідарності спільноти на основі єдиних цінностей та переконань» [2, с. 129.].

На думку Г. Зеленько [3, с. 134] громадянським суспільством позначають сукупність наявних у суспільстві неполітичних та некомерційних відносин, на які держава не здійснює впливу.

Відтак, громадянське суспільство є добровільним вираженням інтересів і прагнень громадян, організованих та об'єднаних спільними інтересами, цілями, цінностями чи традиціями та мобілізованих до колективних дій.

Неоднозначність розуміння громадянського суспільства як вітчизняними так і зарубіжними авторами обумовлена формою правління, політичним режимом держави, ступенем розвитку економіки, уявленнями про права особистості.

Водночас, громадянське суспільство охоплює цілий спектр суб'єктів з широким колом цілей, структур, ступенів організації, функцій, розмірів, рівнів забезпеченістю ресурсами, а також з різноманітним культурним контекстом, ідеологією, географічними межами, стратегією та підходами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корнієвський О. Суперечності сучасного розвитку громадянського суспільства в Україні. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 3-4. С. 266-274.
2. Пасісниченко В.Л. Сучасна концептуалізація громадянського суспільства: рух поза межі інституціонального підходу / В. Л. Пасісниченко, І.М. Пасісниченко. Сучасне суспільство. 2019. Вип. 2. С. 128-134.
3. Зеленько Г. І. Інституціоналізація громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах (на прикладі країн Вишеградської групи та України): дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.02. Київ, 2007. 388 с.

**Ковальчишин Світлана Богданівна, магістрантка,
Горан Тетяна Анатоліївна, к.і.н., старша викладачка кафедри,
міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту**

ПРОБЛЕМА СТАБІЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ

Розвитку економічних відносин в умовах інтеграції в глобалізаційний процес вимагає від України модернізацію підходів до залучення іноземних інвестицій. В ХХІ столітті наша держава зіткнулася з низкою надважливих питань. Негативні наслідки для національного життя України має військова агресії на Сході, яка, зважаючи на особливі характеристики, отримала назву «гібридної». Війна загострила внутрішньо- та зовнішньополітичні протиріччя,

викликала економічну кризу, спровокувала суспільний розкол. Однак попри складність ситуації, в якій опинилася наша країна, вона все ж таки демонструє певні позитивні зрушення у напрямку модернізаційних і трансформаційних процесів.

Відкритим залишається питання стабілізації інвестиційного клімату, який би сприяв залученню іноземних інвестицій. Європейська Бізнес Асоціація двічі на рік проводить вимірювання так званого Індексу інвестиційної привабливості України. Останні опитування продемонстрували негативний показник – 2,95 балів з 5-ти можливих, проте у порівнянні з першою половиною 2019 року він дещо зріс (2,85 у першій половині 2019 року) [1].

Варто відзначити, що думки щодо динаміки інвестиційного клімату дещо різняться. Так, 46% респондентів стверджують, що не відчули ніяких впродовж останніх 6 місяців, 28% – спостерігають деякі зміни на краще, а 26% переконані, що бізнес-клімат погіршився [1].

Щодо позитивних змін, то іноземні бізнесмени відзначають стабілізацію політичної ситуації. Однак цей момент залишається спірним, адже «гібридна» війна, яку проводить РФ є досить обтяжливою для української економіки. Важливим у плані залучення іноземних інвестицій є початок реформування ринку землі, визначення напрямів реформування Податкової та Митної служб, запуск нового механізму концесії, утворення Вищого антикорупційного суду, зниження рівня інфляції, скасування лімітів на репатріацію дивідендів, поступове зростання купівельної спроможності громадян [1]. Відкритими й надалі залишаються питання подолання корупції в середині державі та проведення децентралізації.

Залучення іноземних інвестицій є безумовним каталізатором прогресивного розвитку економічного життя в Україні. На державному рівні цей процес регулюється Законом України «Про режим іноземного інвестування», в якому під іноземними інвестиціями визначаються всі цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності України [2]. Метою іноземного інвестування є, звісно ж, отримання прибутку в довгостроковій перспективі.

Чинне законодавство України передбачає кілька форм іноземного інвестування: іноземна конвертована валюта (конвертованість валюти визначається Національним банком України); рухоме та нерухоме майно; акції, облігації та інші цінні папери, а також інші цінності відповідно до законодавства України [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 40% топ-менеджерів очікують поліпшення бізнес-клімату протягом наступних півроку: веб-сайт. URL: // <https://eba.com.ua/40-top-menedzheriv-ochikuyut-polipshennya-biznes-klimatu-protyagom-nastupnyh-pivroku/>
2. Закон України «Про режим іноземного інвестування»: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text>

Дзьомбак Володимир Іванович, *магістрант,*
Король Володимир Степанович *к.е.н., доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Ефективність публічної служби значною мірою залежить від чітко побудованих технологічних процедур управління кадровими процесами в органах влади.

Звернення до досвіду країн, що успішно подолали перехідний період, на нашу думку, дозволить визначити найбільш прийнятні напрямки подальшого реформування публічної служби в Україні відповідно до європейських стандартів. Аналізуючи шляхи модернізації публічної служби в зарубіжних країнах, зазначимо, ще більш ніж 20 років тому Д. Осборн і Т. Геблер у праці «Перебудова уряду» сформулювали десять правил, які вважаються класичними й такими, що забезпечують успіх адміністративної діяльності, а саме:

- стимулююче управління: регулювати, а не керувати;
- управління, зосереджене на інтересах суспільства: уповноважувати, а не служити;
- конкуруюче управління: використання конкуренції в системі організації адміністративних послуг;
- управління, кероване власною місією: перебудова організацій, що керуються правилами і нормами;
- управління, орієнтоване на результат: пріоритетність забезпечення результату, а не адміністративного процесу й самоцільного дотримання встановлених правил;
- управління, орієнтоване на споживача: первинними є потреби споживача, а не бюрократії;
- добропорядне й дбайливе управління: збереження й примноження благ замість їх марнотратства;
- передбачливе управління: профілактика замість терапії;
- децентралізоване управління: командна праця замість ієрархічного підпорядкування;
- – проринкове управління: послідовні зміни на ринкових засадах [4].

Важливими складовими вивчення зарубіжної практики є, на нашу думку, забезпечення органів публічної служби підготовленими кадрами на основі відкритих і прозорих конкурсних процедур; досвід професійної адаптації та просування посадовців щаблями ієрархічної градації; механізми оцінювання діяльності державних та муніципальних службовців та ін.

Запровадження принципів рівного доступу всіх бажаючих працювати на професійних засадах, започаткування відкритого конкурсного відбору стали у зарубіжних країнах вирішальними чинниками створення прозорої й високоефективної публічної служби.

Зарубіжні уряди впроваджують на публічній службі методи роботи у приватному секторі, а саме: бригадний характер роботи в процесі прийняття рішення, оцінка якості виконання службових обов'язків, зменшення кількості рівнів управління, визначення матеріального заохочення посадовців відповідно до кількості, якості та складності виконуваної роботи.

В Японії запроваджено практику, коли призначення на посаду здійснюється за результатами вступних іспитів, участь в яких можуть взяти всі бажаючі після оприлюднення у ЗМІ оголошення про час та місце їх проведення.

Зазначимо, що будь-який орган влади зацікавлений у тому, щоб забезпечити висококваліфікований склад працівників.

Для забезпечення відкритих і прозорих процедур прийому осіб на публічну службу доречним для української державної кадрової політики було б впровадження практики призначення на посаду в Японії, де забезпечується вільний доступ до участі у конкурсі всіх бажаючих.

Слід зауважити, що сьогодні, у час модернізації системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, особливу увагу треба приділяти вивченню та імплементації у вітчизняну практику кращого зарубіжного досвіду. Так, доцільним уявляється досвід функціонування єдиної системи кар'єрного і професійного зростання Німеччини, відповідних навчальних закладів Франції та Польщі, після закінчення яких випускники мають право самостійно отримати місця роботи в певних органах влади.

Можна було б також порекомендувати скористуватися досвідом Великої Британії та США у визначенні процедур проведення оцінювання посадовців.

З метою врахування зарубіжного досвіду проведення атестації персоналу публічної служби вважаємо за доцільне запропонувати використовувати результати атестації посадовців як реальний фактор мотивації до більш ефективної діяльності.

Узагальнюючи дослідження організації публічної служби у зарубіжних країнах, можна визначити стійкі тенденції до її відкритості, реформування системи оплати праці, морального та матеріального заохочення посадовців.

Таким чином, важливу роль у підвищенні ефективності діяльності органів влади у зарубіжних країнах відіграють вміло побудовані технології управління кадровими процесами. Розглянутий досвід зарубіжних країн щодо відбору кадрів на публічну службу, створення умов для професійного зростання посадовців, підвищення рівня їх професійної компетентності, процедури оцінювання службовців з урахуванням національних особливостей може бути запровадженим у діяльність вітчизняних органів публічної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карпа М. Методи управління кадровими процесами у контексті становлення публічної служби в Україні // *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ. – Вип. 37. – Львів : ЛРІ НАДУ, 2013. – 470 с.
2. Ковбасюк Ю. В. Сучасна кадрова політика в державному управлінні /Ю.В. Ковбасюк // *ВІСНІК* : громад.-політ. і теорет. вид. – 2011. – № 2. – С. 19–21.
3. Осійчук М. С. Модернізація кадрових служб як основа вдосконалення державного

4. *Osborne D. Reinventing Government / D. Osborne and T. Gaebler. – N.-Y., 1992. – P. 2–18, 44–69.*
-

**Старосуд Микола Анатолійович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ДО ПИТАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Визначення домашнього насильства не є однорідним навіть після тридцяти років зосередження уваги на цій концепції. Хоча відмінності в нормативному регулюванні різних держав по суті не мають значення для наукових цілей (крім юридичних порівняльних досліджень, звичайно), відмінності у визначеннях, що використовуються різними кримінологічними дослідженнями, аналізами, опитуваннями, щонайменше ускладнюють використання цих джерел.

Найчастіше ці відмінності стосуються визначення поведінки, яка вважається домашнім насильством. Прикладом найвужчої концепції домашнього насильства, де лише фізичне насильство вважається дослідницьким проектом Австралійської безпеки жінок у Австралії 1996 року, який визначав домашнє насильство як будь-яку подію, спробу чи загрозу фізичного чи сексуального нападу з боку нинішнього або колишнього партнера [1].

В даний час, однак, явно переважає більш широке поняття домашнього насильства, тобто поняття, яке включає, крім фізичного чи сексуального, також психологічне та економічне насильство. Ця концепція підтримується як у нормативному регламенті проблеми домашнього насильства, так і у визначеннях професійних організацій, у документах, прийнятих на міжнародному рівні, та у внутрішніх документах поліцейських сил, які визначають поняття домашнього насильства для цілей своєї роботи.

Деякі визначення обмежуються ілюстративним переліком дій, які вважаються домашнім насильством, інші, як правило, описують це або підкреслюють наслідки таких дій. Закон про домашнє насильство в Південній Африці, крім переліку актів, які вже розглядаються як домашнє насильство, містить загальне визначення – це будь-яка жорстока поведінка, яка шкодить здоров'ю, безпеці чи добробуту іншої людини.

Крім того, Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи з питань домашнього насильства 1985 р. наголошує на насильстві, яке описує насильство, коли воно описує домашнє насильство як: “будь-який вчинок чи бездіяльність, які завдають шкоди життю, фізичній чи психічній цілісності чи свободі людини, або погіршує розвиток її особистості” [2].

Сьогодні під поняттям домашнього насильства розуміють насильство, жертвами якого є виключно жінки, а винуватцями є лише чоловіки або насильство, яке відбувається лише в гетеросексуальних союзах.

Відповідно до статті 1 Закону України “Про попередження насильства в сім’ї”, насильство в сім’ї – це будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім’ї по відношенню до іншого члена сім’ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім’ї як людини та громадянина і завдають йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров’ю [3].

Насильницькі дії в сім’ї вчиняються виключно членом сім’ї. Тому є доцільним з’ясувати тлумачення поняття «члени сім’ї». Члени сім’ї – особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім’єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання [3].

Таке визначення відповідає поняттю «сім’я», що міститься в ст. 3 Сімейного кодексу України: сім’я є первинним та основним осередком суспільства. Її складають особи, які спільно проживають, пов’язані спільним побутом, мають взаємні права та обов’язки. Сім’я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, незаборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [4].

Таким чином, діти часто стають жертвами насильства через свою незрілість та недосвідченість, обов’язок батьків, опікунів, установ забезпечити дотримання їх прав та допомогти отримати захист, який створює безпечне середовище, в якому діти можуть жити, розвиватися відповідно до своїх можливостей та індивідуальних потреб. У сучасних реаліях навколишнє середовище впливає на розвиток та добробут дітей. Насильство є частиною реальності навколо нас.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Христова Г. О. *Насильство в сім’ї та шляхи його попередження: законодавчий аспект*. URL: www.khpg.org/ru/index.php?id=1215440842. Дата доступу: 20.05.2020.
2. *Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: навчальний посібник*. С. І. Яковенко, Н. Ю. Максимова, Л. І. Мороз, Л. А. Мороз. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. 260 с.
3. *Про попередження насильства в сім’ї: Закон України від 15.11.2001 р. № 2789. ВВРУ. 2007. № 15. Ст. 194.*
4. *Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. ВВРУ. 2002. Ст.135.*

**Палій Вадим Степанович, магістрант,
Заяць Марта Яремівна, к.е.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

Стрімкий розвиток інформаційно-комп’ютерних технологій вносить суттєві зміни практично у всі сфери діяльності людини. Все частіше навіть на побутовому рівні вживаються такі поняття, як «публічна інформація», «відкриті дані» (open data), «відкриті знання» (open knowlege) тощо. Проте незважаючи на

прийняття значної кількості нормативно-правових документів в даній сфері, залишаються неврегульованими питання щодо підходів до їх трактування.

Поняття «відкритість» – це дуже важливе поняття, яке не є таким простим, як здається на першій погляд. В цілому можемо визначити такі характеристики, яким повинен відповідати об'єкт, якщо в його назві використовується поняття «відкритий»: вільний доступ, вільна мета використання. Щодо відкритих даних, то цей список деталізуємо:

- отримання безкоштовне або за ціну копіювання;
- відсутність дискримінації отримувачів даних;
- відсутність обмежень у розповсюдженні даних і результатів їх обробки;
- зазначення джерела у розповсюджених даних і результатах їх обробки.

За своєю суттю відкриті дані – це концепція, за якою певні дані мають бути вільними для використання та розповсюдження будь-якою особою з будь-якою метою.

Часто поняття «відкриті дані» використовується для позначення концепції «відкриті державні дані». А в Україні для позначення відкритих державних даних використовується формулювання «публічна інформація у формі відкритих даних».

Відкриті державні дані важливі не лише тим, що забезпечують прозорість і демократичний контроль, підвищують ефективність державних послуг, сприяють поширенню інновацій – вони важливі і для економіки. Тільки в ЄС, за даними досліджень, ринкова вартість відкритих даних становить десятки мільярдів євро, адже вони дають ґрунт для нових приватних продуктів і послуг, породжуючи нові знання на основі комбінованих джерел інформації і закономірностей великих обсягів даних.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 03.01.2011 р. № 2939-VI існують такі механізми доступу громадян до інформації:

- 1) публікація даних в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах та єдиному державному веб-порталі відкритих даних data.gov.ua;
- 2) надання інформації за запитом.

Вимоги законодавства України щодо доступу до публічної інформації зобов'язують державні структури виконувати частину вимог відкритості даних. Проте до справжньої реалізації принципів відкритості даних в Україні ще дуже далеко. Зокрема, немає простого доступу до деперсоналізованих масивів мікроданих, державна статистика не дає узагальнень на рівні нижчому за район тощо. Частина державних тримачів інформації повністю або частково ігнорує вимоги щодо відкриття даних або виконує їх формально, викладаючи на портал data.gov.ua інформацію в неструктурованих форматах, таких як doc, docx, pdf і навіть зображеннях jpg. Основні причин цього приховані у відсутності належної культури та компетенції, використанні застарілих доелектронні процедури, відсутності мотивації чи розуміння державними службовцями всіх переваг від грамотної роботи з даними.

Не менш важливою є проблема низького рівня правової культури, який виражається в неготовності отримувати та розвивати знання про доступ до публічної інформації. Найефективнішим інструментом вирішення даних

проблем є просвітницька робота та внесення змін в існуючий закон «Про доступ до публічної інформації».

**Шуляк Юлія Володимирівна, студентка 3 курсу,
Фурса Тетяна Петрівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ РИНКУ КАПІТАЛІВ

Проблематика формування ринку капіталів, його місце та роль в економіці є теоретичною проблемою, яка має важливе практичне значення.

Походження ринку капіталів має специфічні риси у кожній країні залежно від конкретно-історичних умов, що згодом знаходить своє відображення в його структурі та зумовлює вплив на економічний розвиток суспільства.

Становлення ринку капіталів має історичну матеріально-предметну основу, яка містить передумови протиріч економічних відносин, властивих даному явищу.

Поняття «капітал» було і є суперечливим в економічній науці. Адже тільки завдяки капіталу, його обігу та перетворенням, натуральний обмін переходить у фазу виробництва та торгівлі, що є основою зростання будь-якого суспільства.

У середньовіччі основу роль відіграв грошовий капітал, у Нові часи – реальний та інфраструктурний, то у ХХ сторіччі ключової ваги набула фінансова форма капіталу.

В сучасній економічній науці теорія капіталу все ще перебуває на стадії Кембриджської суперечки. Ця суперечка, що триває з 60-х років ХХ ст., виникла між представниками неокласичної школи (П. Самуельсон, Р. Солоу) та неорікардинської (Дж. Робінсон, П. Сраффа). Суть суперечки полягає в баченні природи і ролі капіталу (або засобів виробництва) та критики домінуючого неокласичного бачення суспільного виробництва та розподілу.

Так, на думку неокласиків для одержання загальної вартості капіталу необхідно просто додати грошові вартості всіх сукупних елементів капіталу. Проте, П. Сраффа відзначив, що фінансова оцінка капіталу частково визначається нормою прибутку. З іншої сторони, згідно неокласичної теорії норма прибутку сама повинна визначатися вартістю капіталу. Відповідно, виникає замкнуте коло [1, с.62].

У тлумаченні світовий фінансовий ринок визначається як система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл міжнародних фінансових потоків [2, с.51].

Деякі вчені розглядають світовий фінансовий ринок як специфічну сферу ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію і перерозподіл позичкового капіталу між країнами (з метою безперервності і рентабельності процесу відтворення) у формі кредиту (на умовах зворотності і сплати відсотка), емісії, купівлі-продажу цінних паперів, у тому числі в євровалютах.

Світовий ринок капіталів визначається як один із трьох взаємозалежних секторів ринку позичкових капіталів: світового грошового ринку, світового ринку капіталів та світового фінансового ринку.

«Світовий ринок капіталів: традиційні середньо- і довгострокові іноземні кредити, що характеризуються єдністю місця і валюти позики, та ринок єврокредитів з терміном від одного року до 15 і більше років» [1].

Основні досліджень категорії «Капітал» заперечують єдиний схематизм у підході, тому можна виділити за напрямками відображеними на рис. 1.

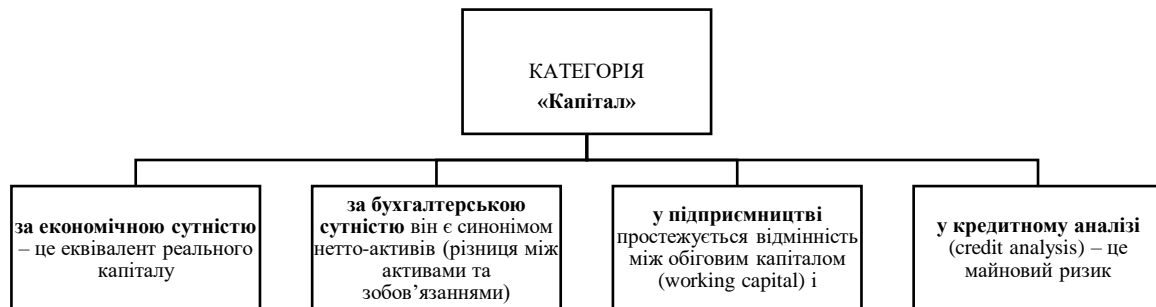

Рис. 1. Напрями розгляду категорії «капітал»

* Складено на основі [1]

Одним із чинників, що впливають на формування капіталу, є різне уявлення про оптимальність капіталу у власників, топ-менеджерів, кредиторів. Зміна капіталу часто використовується ними в різних цілях: топ-менеджери можуть збільшувати частку позикового капіталу, щоб перешкоджати ворожому поглинанню фірми, що не вигідно кредиторам, оскільки великий борг підвищує фінансовий ризик фірми.

Можна виокремити три основних моменти дослідження ринку капіталів як особливого, специфічного процесу що виражає природу фінансових відносин: дослідження цього ринку в абстрактній формі як вихідного пункту для розуміння процесів у їхній конкретності й розмаїтості; аналіз ринку капіталів у динаміці (русі та розвитку); визначення перспектив розвитку ринку з урахуванням світових політико-економічних процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Ринок капіталів в Україні: проблеми та перспективи розвитку»: Навчальний посібник/За ред. С.С.Арутюнян. -Одеса: Атлант, 2017.- 149 с..
2. Хромаєв, Т. Як створити в Україні ефективний ринок капіталу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fef.kneu.edu.ua/ua/depts7/k_finansiv_pidprijemstv/nets_ws_of_department_34/market/

**Вовк Іванна-Марія Борисівна, магістрантка,
Данилюк Марія Миколаївна, к.е.н.,
доцент кафедри управління та адміністрування**

ОСОБЛИВОСТІ ОПІКИ ЯК ФОРМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Сім'я – це важливий інститут соціалізації особистості, оскільки саме в ній людина отримує перший досвід соціальної взаємодії. Проте соціально-економічні, політичні, а також моральні перетворення сприяли дисфункції багатьох соціальних інститутів, зокрема і інституту сім'ї.

З'явилися такі негативні тенденції, як зниження рівня доходів сімей, зростання числа розлучень, зниження кількості дітей в сім'ї, відмови від новонароджених, психологічні та емоційні стреси дорослих членів сім'ї і, як наслідок, алкоголізм, наркоманія, насильство в сім'ї, жорстоке поводження з дітьми тощо. Ці проблеми визначили виникнення ризиків для дітей, аж до їх вилучення з сім'ї.

Проте діти, які втратили батьків, або їхні батьки в силу різних обставин не можуть виконувати свої обов'язки, потребують родинного тепла і виховання. На сьогодні в Україні існують такі форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у сім'ю: усиновлення; опіка/піклування; прийомні сім'ї; дитячі будинки сімейного типу.

Відповідно до глави 19 Сімейного кодексу України [4] опіка та піклування над дітьми передбачає влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України, які перебувають переважно в сімейних, родинних відносинах із цими дітьми з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку, захисту їх прав та інтересів .

Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцятирічного віку, а піклування – над дитиною віком від 14 до 18 років. Опіка та піклування встановлюється з метою виховання неповнолітніх дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав або з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів цих дітей. Найчастіше опіка та піклування оформлюється переважно родичами дитини.

Враховуючи аналіз нормативно-правових документів та напрацювання науковців [1-3], можна виділити такі особливості опіки як форми сімейного виховання: опіка може бути призначена на певний строк або без терміну; дитина, яка перебуває під опікою, не позбавляється статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування; прийомні діти мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, якщо це не завдає шкоди їхньому життю, здоров'ю та моральному вихованню; опікун має всі права батька у питаннях виховання, навчання, утримання дитини і відповідальності за неї; кандидати в опікуни/піклувальники обов'язково проходять курс відповідної підготовки; органи опіки зобов'язані здійснювати регулярний контроль за умовами утримання, виховання та освіти дитини; часто опіка використовується як проміжна форма на шляху до усиновлення; опіка більшою мірою виконує

охоронні функції на відміну від піклування, основною метою якого є соціалізація.

Важливим питанням при оформленні опіки є те, кого призначити опікуном, оскільки від нього в кінцевому рахунку буде залежати доля підопічного і умови, в яких йому доведеться виховуватися і жити. Неодмінною умовою успішного сімейного виховання служать добрі, довірчі, вільні від ворожнечі і неприязні відносини вихователя і вихованця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Водяна О.В. Особливості життєдіяльності сімей, в яких перебувають діти під опікою. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки. 2015. Вип. 29. С. 86-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpri_2015_29_14.*
2. *Завгородня Т., Лисенко Н., Мажеєв Д., Ступарик Б. Опіка над дітьми в добу трансформації суспільного устрою: [моногр.]. Івано-Франківськ - Ужгород: Мистецька лінія, 2002. 152 с*
3. *Пушкина Я.М. Особенности опеки и попечительства как института российского права. Евразийский Союз Ученых.*
4. *Сімейний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 10.01.2002 р. № 2947-III*

Свачій Андрій Дмитрович *магістрант,*
Данилишин Володимир Іванович, *к.е.н, доцент,*
доцент кафедри управління та адміністрування

**ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ
ЧЛЕНІВ СІМЕЙ УЧАСНИКІВ АТО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Події на сході України розширили сферу дії системи соціальної підтримки. Виникла потреба здійснення соціальної підтримки військовослужбовців та інших учасників антитерористичної операції. Недостатній рівень соціальної підтримки військовослужбовців, як свідчить закордонний і вітчизняний досвід, негативно позначається на якісному складі війська, знижує мотивацію, породжує невдоволення тощо.

Діагностика державної політики показує, що вона характеризується безсистемністю та фрагментарністю здійснюваних заходів, обмеженістю інструментарію проведення кардинальних змін, неврахуванням об'єктивних чинників тощо. Аналіз сучасного стану вирішення проблем забезпечення соціальної підтримки учасників антитерористичної операції свідчить про наступне.

По-перше, залишається актуальним питання підвищення рівня грошового забезпечення військовослужбовців Збройних сил України, створення ефективної системи матеріального заохочення та соціальної підтримки мобілізованих військовослужбовців, які беруть безпосередню участь у проведенні АТО.

По-друге, важливою проблемою соціальної підтримки учасників АТО є відсутність ефективного механізму вирішення житлових проблем

військовослужбовців-учасників АТО. Хоча в Україні існує Комплексна програма забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, посадових осіб митної служби та членів їх сімей, проте внаслідок хронічного недофінансування ефективність зазначеної програми як інструменту вирішення житлових проблем військовослужбовців є вкрай низькою.

По-третє, не відповідає потребам сьогодення система пільгового забезпечення військовослужбовців, ветеранів війни, учасників АТО та членів їхніх сімей.

По-четверте, потребує системного вирішення проблема полегшення адаптації військовослужбовців-учасників АТО до процесів мирного життя. У першу чергу це стосується відновлення здоров'я та працевлаштування.

Забезпечення належного рівня грошового забезпечення військовослужбовців, які беруть участь у бойових діях у зоні АТО, передбачає:

- наближення розміру грошового забезпечення українських військовослужбовців до розміру грошового забезпечення військовослужбовців інших, зокрема сусідніх держав;
- збільшення державного фінансування додаткових витрат Міністерства оборони України на виплату грошової допомоги сім'ям загиблих і пораненим військовослужбовцям, які брали участь в АТО, речового забезпечення військовослужбовців, харчування та надання медичної допомоги особовому складу.

Для подальшої активізації процесу вирішення житлових проблем сімей військовослужбовців-учасників АТО необхідно забезпечити реалізацію переважного права на отримання житла сім'ям військовослужбовців-учасників АТО, які не мають власного житла. Експерти пропонують запровадити таку практику забезпечення військовослужбовців зазначеної категорії житлом:

- військовослужбовець, який потребує поліпшення житлових умов і перебуває на квартирному обліку, підписуючи контракт на службу в зоні АТО, одночасно отримує ордер на службову квартиру, яка переходить у його власність після закінчення терміну контракту та виконання його умов [1];
- надання військовослужбовцям-учасникам АТО, а також членам їхніх сімей переважне право на участь у загальнодержавних житлових програмах, зокрема у цільовій Програмі будівництва (придбання) доступного житла («Доступне житло» 70 на 30 %);
- надання дітям військовослужбовців-учасників АТО переважне право на отримання пільгового молодіжного кредиту в межах програми, яку реалізує Державний фонд молодіжного житлового будівництва.

Для полегшення адаптації військовослужбовців-учасників АТО до процесів мирного життя необхідно запровадити відповідні програми соціальної інтеграції, професійної адаптації та психологічної реабілітації постраждалих учасників АТО.

Потребує створення система психологічної та фізіологічної (протезування) реабілітації, у тому числі створення мережі регіональних центрів психологічної

реабілітації, забезпечених інноваційними технологіями та сучасним обладнанням. Соціальна інтеграція потребує об'єднання зусиль психологів, які б надавали необхідну допомогу для соціальної адаптації.

Потребує вдосконалення процес забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників АТО, що передбачає розробку та запровадження відповідних бюджетних програм, розширення мережі недержавних і закордонних закладів реабілітації, спрямування на це коштів волонтерських і міжнародних організацій тощо.

Доцільно передбачити особливий режим реалізації для демобілізованих учасників АТО конституційного права на працю, а також захист їх соціальних і трудових прав, зокрема надати додаткові гарантії щодо працевлаштування, перепідготовки, підвищення кваліфікації тощо. Для цього слід внести додаткові зміни до чинного трудового законодавства України.

Соціальна підтримка учасників антитерористичної операції – це локальна, хоча і дуже важлива проблема системи обороноздатності Української держави.

Аналізуючи сучасну ситуацію із вирішення проблеми соціальної підтримки учасників АТО (ООС), можна зробити такі висновки:

1) залишається актуальною проблема, пов'язана із підвищенням фінансового рівня військових, що складають Збройні Сили України, створенням результативного механізму, що уможливив би матеріальне заохочення та соціальну підтримку мобілізованих військових, що беруть безпосередню участь в АТО (ООС).

Проте деякі зміни позитивного характеру також відстежуються, зокрема, це:

- збільшення розмірів фінансової винагороди для військовослужбовців, що проходять військову службу відповідно до контракту, від 8 до 10 мінімальних зарплат (постанова КМУ від 14.05.15 р. № 406);
- встановлення виплати грошового забезпечення для військовослужбовців, що несуть службу згідно з призовом при мобілізації, як для військових службовців, що несуть службу відповідно до контракту, тобто на цих військових поширюються пільги, передбачені Законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про соціальний і правовий статус військовослужбовців і членів їх сімей», Кодексом законів про працю та іншими нормативно-правовими актами (постанова КМУ від 09.04.14р. № 111);
- одноразова грошова допомога при звільненні військовослужбовців, які були призвані до військової служби через мобілізацію, залежно від посади обсяг цієї виплати варіюється від 4241 грн. до 9451 грн. (постанова КМУ від 17.09.14 р. № 460);
- встановлена виплата винагороди розміром 100% фінансового утримання на місяць, але не менше 3000 грн. (постанова КМУ від 04.06.14р. № 158). Отже, підвищення грошових виплат військовослужбовцям ЗСУ, що залучаються до АТО (ООС), зросли вдвічі порівняно з рештою військовослужбовців (залежно від посади – від 5700 до 16710 грн.);

- встановлений новий щабель виплат грошових винагород та визначений обсяг винагород, що є додатковими, тим особам, які безпосередньо беруть участь в АТО (ООС) в особливий період (постанова КМУ від 31.01.15р. № 24): за успішність виконання бойового завдання;
- за безпосередню участь під час бойових дій – 1000 грн. на добу; за знешкодження різноманітних видів ворожих військових одиниць техніки – від 20 до 100 заробітних мінімумів [3].

Соціальною підтримкою учасників АТО (ООС) охоплюються і питання, які пов'язуються з трудовою діяльністю. За робітниками, призваними до військової служби, залишаються (на особливий період, але не більше року) робоче місце, посада і компенсується середній заробіток на підприємствах, в установах, організаціях, у яких вони мали робоче місце на час мобілізації незалежно від підпорядкування та незважаючи на форму власності. Виплата компенсацій відбувається коштами ДБУ. Виплата пенсій для пенсіонерів-військових під час призову їх на військову службу за мобілізації не є підставою припинити виплати. Водночас, після звільнення зі служби, до пенсійних виплат додаватимуться виплати за додаткову вислугу років. Громадян, які були мобілізовані, звільняють від штрафів, податкових зобов'язань (не нараховують відсотки за кредитні позики) [2];

2) важлива проблема соціальної підтримки для учасників АТО (ООС) – відсутній ефективний механізм вирішення питань, пов'язаних із житлом військових, що є учасниками АТО (ООС). Хоч у нашій державі діє Комплексна програма із забезпечення житлом військових, рядових і осіб начальницького складу, посадовців митної служби та їх сімей, але через хронічне недофінансування дійовість цієї програми як інструменту, що сприяє вирішенню житлового питання військових, – дуже низька;

3) не відповідною до потреб нашого часу є система пільгового забезпечення осіб, що є військовими, ветеранами війни, учасниками АТО (ООС) та членами їх сімей. Вона зазвичай є компенсаторною, а не мотивувальною, незважаючи на вимоги часу, не корелюючись із потребами нацбезпеки та оборони, в тому числі з терміною потребою побудувати ефективну модель соціального заохочення виконувати свій військовий обов'язок та ін.

За військовослужбовцями – учасниками АТО (ООС), що наділені статусом (посвідченням) учасника бойових дій, закріплене право користуватися пільгами, які визначає ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соцзахисту»;

4) потреба в системному вирішенні проблеми, пов'язаної з полегшенням адаптації військових-учасників АТО (ООС) до звичайного життя. Насамперед це торкається відновлення здоров'я та місця роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
2. Захистити трудові права демобілізованих учасників АТО. - 27.11.2015 [Електронний ресурс] // Режим доступу :<http://dsvv.gov.ua/aktualni-pytannya/zahystyty-trudovi-pravademobilizovanih-uchasnykiv-ato.html>

3. *Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс] // Режим доступу :<http://www.mlsp.gov.ua/dsvv.gov.ua/pro-derzhavnu-sluzhbu/orhanizatsijno-planovarobota/osnovni-napryamy-diyalnosti.html>*
-

**Семенів Михайло Петрович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ЗАПОРУКА СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВИ

Серйозні виклики, що стоять перед сучасною державою, пов'язані зі збільшенням складності, динаміки та взаємозв'язку глобальних економічних, політичних та соціальних процесів, що, у свою чергу, вимагає багатьох кардинальних змін у різних сферах соціально-економічного життя. Початок цих змін відноситься до останніх десятиліть ХХ століття, вони в основному впливають на національні системи, хоча особливо помітні на міжнародному рівні.

Таким чином, очікування від змін та вжиття необхідних заходів виявляються тісно переплетеними із системою публічного управління, а сама реформа публічного управління стає глобальною проблемою, пов'язаною з адаптацією до тиску та потреб світу, що швидко змінюється.

Тим не менше, в сучасних умовах “не існує держави та організації, які б могли вирішити всі проблеми, діючи самостійно; жодна країна не може уявити, що інші вирішать їх за це, якщо її влада та громадяни не візьмуть активної участі у цьому завданні всім серцем, бо побудова безпечнішого та справедливішого 21 століття – це головне завдання [1].

У такому контексті внесення глибоких змін у національні адміністративні системи та державне управління у відповідь на глобальні та місцеві виклики стає широкомасштабним, складним та динамічним процесом трансформації. Світові тенденції впливають на кожне управління, іншими словами, належне управління має життєво важливе значення для адекватної відповіді на сучасні виклики, а існування ефективного уряду, як зазначає Д. Стигліц, “все більше стає одне з головних суспільних благ” [2].

За останнє десятиліття ми стали свідками того, що багато країн досягли прогресу в реформуванні державного управління та вдосконаленні державного управління, хоча були й такі, які не змогли внести позитивних змін. Спільні зусилля політичних лідерів, виконавчої влади, громадянського суспільства та приватного сектору.

У той же час у багатьох розвинених індустріальних країнах та країнах із ринковою економікою, що розвиваються, є невикористані можливості для значного вдосконалення державного управління. Ці висновки можуть бути підтвержені даними звіту Світового банку, який було опубліковано у квітня 2020 р. щодо оцінки системи державних видатків та фінансової підзвітності в Україні (ДВФП) за 2019 рік.

Оцінка була виконана Світовим банком у рамках Програми ЄС щодо реформування системи державного управління та управління державними фінансами (EURoPAF) та в тісній координації з Міністерством фінансів України. Партнери з розвитку з Міністерства фінансів США та Швеції були в складі групи з виконання оцінки були [3].

Згідно з доповіддю, публічне управління – це система традицій та інститутів, завдяки яким здійснюється влада в країні. Сюди входять механізми вибору, нагляду та зміни урядів; здатність уряду ефективно формувати та реалізовувати обґрунтовану політику, а також те, наскільки громадяни та уряд виявляють повагу до інституцій, що здійснюють економічну та соціальну взаємодію між ними.

При цьому не варто нехтувати тим, що бізнесові управлінці, по-перше, впливають на рівень добробуту населення через встановлення розміру фактичної оплати праці та забезпечення своєчасної її виплати, формування цін на товари та послуги, участь у соціально значущих проектах тощо; по-друге, відкрито здійснюють значну частину своєї діяльності (за виключенням того, що стосується комерційної таємниці), а тому її можна вважати публічною.

Також публічні управлінці, по-перше, регулюють діяльність суб'єктів господарювання, тим самим опосередковано впливаючи на добробут населення; по-друге, окремі її представники здійснюють діяльність, пов'язану з національною таємницею, а тому належать до публічного управління.

Таким чином, пошук нових можливостей для більш ефективного функціонування адміністрації та розробка адекватних сучасним умовам концепцій та моделей мають на меті допомогти знайти найкраще рішення для вдосконалення структури та діяльності адміністрації. Це необхідно, оскільки для того, щоб мати можливість успішно виконувати свою роль забезпечення економічного та соціального процвітання в країні, сучасна держава стикається з необхідністю переосмислення основних інституційних та функціональних характеристик адміністрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ООН, Доклад за хілядолатието. Глобалізація та держава. 2000 г., А/54/2000, параграф 369.
2. Stiglitz, J. E. *Economics of the Public Sector*. Oxford University Press, 1998. 290 p.
3. *Worldwide Governance Indicators 2008*, at www.worldbank.org/wbi/governance/
4. *Новий звіт Світового банку та ЄС засвідчив прогрес досягнутий Україною в сфері управління державними фінансами*. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2020/04/13/new-report-by-world-bank-and-the-eu-recognizes-ukraines-progress-in-public-financial-management>. Дата доступу (01.06.2020).

Царук Олександра Ярославівна, *магістрантка*
Жекало Ганна Іванівна, *к.пол.н,*
доцентка кафедри управління та адміністрування

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Паблік рілейшинз чи зв'язки з громадськістю займають головне місце у створенні позитивного іміджу органів влади. У контексті функціонування влади інститут ПР слід розуміти, як вплив на громадську думку, з метою формування очікуваної поведінки та розглядати ПР як технологію, що формує сучасну політику.

Практика зв'язків органів державної влади передбачає безпосереднє спілкування, спілкування за допомогою засобів зв'язку, опосередковане спілкування через засоби масової інформації. У державній установі ПР здійснюється двома шляхами: через створення відділів або управлінь зв'язків з громадськістю або через залучення консультантів з ПР. Часто використовують і те, і інше.

Основними елементами зв'язків з громадськістю в органах державної влади та місцевого самоврядування є:

- консультування, котрі проводяться та базуються на основі людської поведінки;
- дослідження громадської думки, а також поглядів та очікувань територіальної громади; – вироблення вказівок та методичних рекомендацій для реалізації необхідних заходів;
- моніторинг з метою виявлення конфліктогенних чинників та усунення небажаних протиріч у сфері життєдіяльності громади;
- домовленості щодо сприяння стабільності та досягнення соціальної справедливості, взаємоповаги між всіма учасниками політичного життя;
- формулювання власних інтересів органів місцевого самоврядування та інтересів місцевої громади, пошук балансу між ними;
- поділ на цільові групи, в інтересах котрих може прийматися те чи інше управлінське рішення;
- заходи опікування найбільш уразливими членами територіальної громади [1].

Оволодіння технікою професії ПР – це є запорука перемоги на виборах та оптимізація використання ресурсної бази, коли наукові знаряддя дозволяють мінімізувати витрати та забезпечити перемогу в будь-яких складних ситуаціях за рахунок перетворення виборчого процесу на чітко визначену управлінську діяльність.

Складність використання знарядь, інструментів піарівських технологій пов'язана зі складністю умов функціонування політико-управлінського ринку, на якому є товарно-грошові відносини, існує особлива форма продажу, але головною умовою придбання політичного товару є добровільний вибір громадян

певних політичних переваг, що пропонують ті чи інші політичні суб'єкти. Головною перевагою піарівських технологій є ефективне використання фінансових, матеріальних та людських ресурсів задля досягнення мети. При цьому високий інтелектуальний потенціал піар-агентів та експертів дає можливість використовувати найбільш переконливі важелі оперування громадською свідомістю [2].

В якості піар може застосовуватись набір методів. Зокрема, це метод психологічної інверсії, метод контекстної суперечності, метод переміщення емоцій, метод образів, метод «мозкової атаки», метод штампів, метод нейролінгвістичного програмування. Виборча боротьба неможлива без застосування особливих способів і прийомів впливу на електорат. До цих особливих технологій чи способів впливу належать – дезінформація, маніпулювання, поширення чуток і міфів та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колосок О. В. Структура і функції наблік рілейшнз органів державного управління у технології формування позитивного іміджу // *PR в органах державної влади та місцевого самоврядування* : [монографія] / О. В. Бабкіна, В. В. Басалюков, В. М. Бебик та ін. К. : Симферополь : МАУП, 2013, С. 42–58.
2. Курбан О. *Діагностика та моделювання PR-процесів* : монографія. К. : Укр. конфедерація журналістів, 2012. 157 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/7610/1/Kurban_Diagnostika_ta_%20modelyuvannia%20PR_procesiv_%D1%81_160.pdf (дата звернення: 12.02.2020).

**Філімонов Олексій Павлович, магістрант,
Король Володимир Степанович, к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту
Коростіль Наталія Жоржівна, к.і.н., доцентка,
доцентка кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Засоби державного регулювання інвестиційної діяльності – це інструменти, за допомогою яких здійснюється вплив у державному регулюванні інвестиційної діяльності. За формами державного регулювання в межах яких застосовуються засоби, слід виділяти такі [2, с. 327]: засоби встановлення умов здійснення інвестиційної діяльності; засоби нагляду/контролю в інвестиційній сфері; гарантії прав та законних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності. Прийоми державного регулювання інвестиційної діяльності – складники форм реалізації принципів державного регулювання інвестиційної діяльності, які застосовуються у конкретній ситуації.

Ураховуючи значення принципів, вони повинні доповнювати дію економічних законів і закономірностей, розкривати притаманні їм сутнісні риси та постійно повторювані зв'язки між елементами системи. Основою

фундаментального поєднання державного й ринкового механізму регулювання процесів відтворення економіки є принципи законності, відповідності динамічним умовам розвитку та конкретній соціально-економічній ситуації в країні, гармонізації економічних інтересів, економічної та екологічної доцільності, регіонального підходу, поступового згортання регуляторних функцій держави на користь ринкового механізму з урахуванням тенденцій на європейському й світовому ринках. Принципи мають бути каркасом при моделюванні конкретних елементів організаційно-економічного механізму державного регулювання, забезпеченні його цілісності та синхронності у взаємодії всіх блоків [1].

За змістом принципи державного регулювання інвестиційною діяльністю можна розподілити на загальні (організаційні) та спеціальні. До класичних принципів державного регулювання інвестицій, як правило, належать такі: законності; справедливості; прозорості та доступності; стимулювання діяльності; відповідальності сторін; ефективності тощо. Окрім того, Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено такі принципи державної регуляторної політики [3]: доцільність адекватність; ефективність; збалансованість; передбачуваність; прозорість, урахування громадської думки.

Основними напрямками інвестиційної політики в Україні мають бути: послідовне зниження регуляторного тиску на інвесторів і відсутність диверсифікованих джерел інвестицій, нерівномірність їх розподілу між регіонами; зростання динаміки інвестування не лише в галузі зі швидким обігом капіталу, а й у високотехнологічні або стратегічно важливі для держави сфери; зниження соціального напруження, досягнення остаточного підходу у виділенні коштів на потреби соціальної сфери; створення ефективних форм і механізмів управління інвестиційною діяльністю [4, с. 69].

Основною метою інвестиційної політики держави є створення сприятливих умов для розвитку інвестиційного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Капітанець Ю. Особливості державного регулювання аграрної економіки в умовах ринкових відносин. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_4/169.pdf.*
2. *Кравчун О. Механізми державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Теорія та практика державного управління. 2012. Вип. 3 (38). С. 323–332.*
3. *Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 року №1160-IV [чинний] / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 9. С. 79.*
4. *Малько А. Правовые стимулы и ограничения: двоичность информации как метод анализа. Общественные науки и современность. 1994. № 5. С. 67–76.*

**Бирчак Олег Михайлович, магістрант,
Ляхович Галина Іванівна, д.е.н., професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування**

ДО ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день, високорозвинені суспільства вимагають найвищого рівня безпеки, часто прирівнюваного до певного, ефективного захисту. Можна без вагань сказати, що на початку XXI століття ми також виробили необхідність всебічної мінімізації ризиків, тобто вимоги до пошуку потенційних загроз у кожній галузі життя з метою їх виявлення та усунення.

Завдяки своїй суті (служіння суспільству) публічне управління має задовольнити ці вимоги, отже, його систематичні модифікації здаються необхідними. Однак реальність багато разів показує нам, що самої трансформації недостатньо, а також необхідно суттєве зміцнення чиновників, особливо в нових умовах діяльності (правове та організаційне середовище). Отже, задоволення соціальних очікувань вимагає постійного пристосування, в тому числі в психічному плані, державного управління до такої мінливої реальності, і це накладає необхідність систематичного навчання.

За роки незалежності Україна постійно декларувала демократичний вектор спрямованості розвитку. Демократія передбачає свободу слова, вільний доступ до інформації тощо. Хоча на шлях демократичних перетворень Україна стала більше двох десятків років тому, але досі ми бачимо недосконалість проведення державної інформаційної політики.

Модернізація суспільства передбачає проходження певних етапів: модернізацію політичної, економічної, соціальної та культурної сфери суспільства, в тому числі й інформаційної сфери. Новий світовий порядок передбачає перехід до інформатизації суспільства.

Для українського суспільства сьогодні соціально значущою є інформація про перебіг подій на Сході України, відомості про переселенців, реформи, економічні та соціальні проблеми, шляхи їх вирішення.

Влада повинна проводити роз'яснювальну роботу, щоб суспільство розуміло причини виникнення тих чи інших проблем, а також розуміло те, чому саме такі, а не інші шляхи вибрані для їх вирішення та реалізації програм дій, що направлені на покращення рівня життя громадян. Коли в країні нестабільна економічна, соціальна та політична ситуація, державні діячі повинні постійно інформувати населення та роз'яснювати події, що відбуваються в цих сферах суспільства. Влада повинна інформувати про виконання пріоритетних завдань. Такі дії влади піднімуть довіру до неї в суспільстві [1].

Періодизація розвитку державної інформаційної політики України зображена на рис. 1.

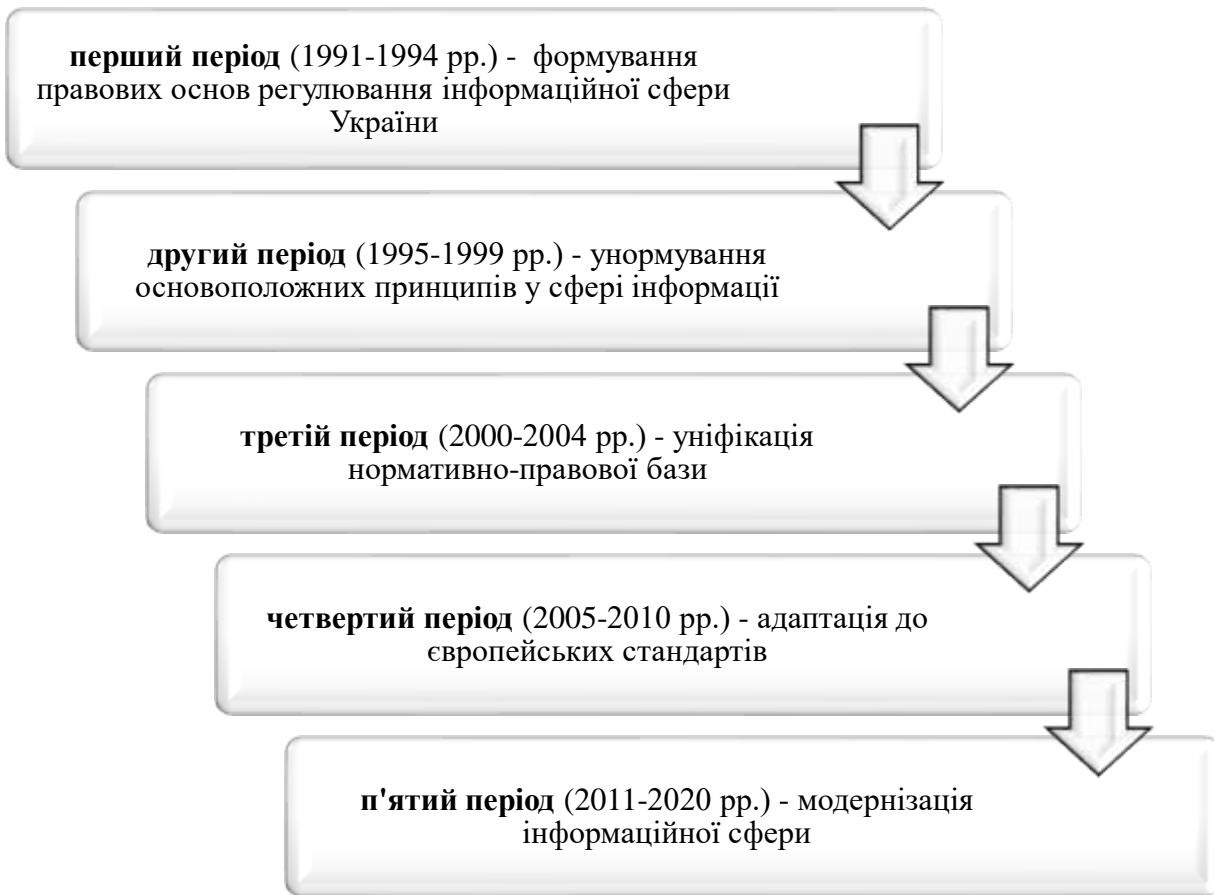

Рис. 1. Періодизація розвитку державної інформаційної політики України
Примітка: складена автором за [2].

Важливо знати методи і підходи, які використовують державні органи, що відповідають за відтворення інформації, яку вони поширюють для населення з метою ознайомлення з діяльністю влади та владних установ [3].

У політичній діяльності інформаційний ресурс відіграє важливу роль.

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли Інтернет відіграє все більшу роль у житті окремої людини, а сучасні інформаційні технології поступово витісняють безпосереднє спілкування замінюючи його опосередкованим, людині важливо відрізнити реальне від ілюзорного, об'єктивне від суб'єктивного. Інформаційні технології постійно вдосконалюються, а їх вплив на політичну свідомість зростає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. К.: Либідь, 1996. 500 с.
2. Дрешиак В.М. Концептуальні основи періодизації державної інформаційної політики України. Аспекти публічного управління. К., 2013. №. 2. С. 41-47.
3. Нестеряк Ю.В. Державна інформаційна політика: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: НАДУ, 2014. 292 с.

**Іваночко Юрій Михайлович, магістрант,
Заяць Марта Яремівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

РОЛЬ СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

В Україні зараз живе більше 150 тисяч дітей з інвалідністю [3]. 9 серпня 2017 року була прийнята Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки, де йдеться про поступове закриття інтернатних закладів для дітей. Показник дитячої інвалідності у розвинених країнах становить 250 випадків на 10 тис. дітей і має тенденцію до збільшення.

З 2018 року в Україні виключено із законодавства та вжитку термін «інвалід». Відтепер замість слова «інвалід» у всіх законодавчих актах буде «людина з інвалідністю», термін «дитина-інвалід» відповідно замінено на «дитина з інвалідністю».

Сім'я виступає як перша спільнота людей, в якому відбувається дитяча соціалізація. Звичайно, що процес соціалізації дитини не закінчується сім'єю. Надалі на нього впливають і інші соціальні інститути, проте, як правило, на дитини-інваліда цей вплив є меншим в порівнянні з сім'єю. Саме сім'я закладає основи соціального становлення малюка, виховує повноцінну особистість і адаптує дитину-інваліда до реальних життєвих умов. Перш за все, в сім'ї організовується так звана соціальна ситуація розвитку дитини.

Народження особливої дитини неминує змінює побут і психологічний клімат в родині. Всі члени сім'ї перебувають в стані емоційного стресу, і протягом перших років життя малюка цей стрес не зменшується, а, як правило, наростає [1]. Особлива дитина вимагає і особливої турботи, виховання, лікування та навчання, а також особливого ставлення до себе з боку оточуючих його людей (суспільства), тому що сім'я прийняла його таким, яким він є.

Батьки, які доглядають за хворою дитиною, стикаються не тільки з медичними, юридичними, економічними та професійними (зміна місця роботи і характеру праці з урахуванням інтересів хворої дитини, формування специфічного способу життя), а й з педагогічними та психологічними (встановлення та підтримання контакту з дитиною, розв'язання конфліктних ситуацій, особливо тих, що загрожують цілісності сім'ї) проблемами [2].

За статистикою при народженні дитини-інваліда більшість сімей розпадаються. Саме тому до інших проблем додаються ще й проблеми виховання у неповній сім'ї. Крім того, сім'я дитини-інваліда впродовж життя переживає серію критичних станів, обумовлених суб'єктивними і об'єктивними причинами.

Отже, актуальним питанням є проблема створення індивідуальних і групових програм реабілітації, які б деякою мірою могли гарантувати кожній дитині можливість отримати важливий комплекс медико-соціальної допомоги з урахуванням захворювання, його наслідків та індивідуальних особливостей організму дитини. Реабілітаційний процес повинен поліпшити стан здоров'я не тільки дитини, а й її оточення, насамперед сім'ї, оскільки сімейні стосунки з

самого початку формують соціальну поведінку дитини і в подальшому можуть спричинити чимало психологічних конфліктів та паталогічних реакцій. У реабілітаційній роботі з сім'ями, що виховують дитину-інваліда, потрібно поєднувати лікувально-відновлювальні заходи із корекційно-педагогічними методами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ганеева Н.Н., Самигуллина Г.Ю. Роль семьи в воспитание детей инвалидов. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2010. № 3. С. 40-41. URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=40>
2. Кислян Л.А. Проблему адаптації сім'ї до виховання дитини з особливими потребами. *Освіта на Луганиціні*. 2011. № 1. С. 179-183.
3. Реабілітація дітей з особливими потребами (поради батькам). URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/reabilitacziya-ditej-z-osoblivimi-potrebami-poradi-batkam/>

**Іванцюк Олександр Васильович, магістрант,
Баран Ростислав Ярославович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сучасний стан інформаційної безпеки істотно пов'язаний з дією низки об'єктивних чинників, серед яких провідну роль відіграють стрімко прогресуючі інформаційні технології, без яких в даний час існування сучасного суспільства складно уявити. Підвищення важливості інформації в житті суспільства і зростання кількості людей, що зайняті у сфері інформаційної індустрії чи є споживачами інформаційного продукту, стають новою ерою в розвитку глобалізованого людства.

В результаті активного проникнення комп'ютерних технологій у соціально-культурні процеси сучасного суспільства фактично в рамках системи забезпечення інформаційної безпеки сформувалися три відносно самостійних напрямки: безпека обладнання та інформаційних технологій, захист інформації від несанкціонованого доступу та медіабезпека.

Захист інформації, значною мірою, є технічною проблемою, яку можна вирішити власне технічними методами. Безпека інформаційних технологій визначається доступністю інформаційних систем і технологій в країні і залежить від рівня економічного розвитку та якості освіти населення. Медіабезпека, яку слід розуміти як інформаційну безпеку в сфері масової інформації, є найважливішим компонентом ефективної державної політики в медіасфері.

В даному контексті варто відзначити, що чим вищим є рівень інформатизації соціальних процесів, тим значнішими є ризики та ширшим спектр загроз інформаційній безпеці в частині витоку інформації і несанкціонованого доступу до неї. Водночас, виникає необхідність впроваджувати інформаційні технології, що покращуватимуть якість і продуктивність праці.

Враховуючи такі загрози, більшість країн проводять інтенсивну політику щодо вдосконалення правової, організаційної та технічної складових забезпечення інформаційної безпеки.

Організація Інтернет не передбачає існування в собі будь-якої законодавчої або виконавчої влади. Однак, дії користувачів можуть регламентуватися законами країн, жителем яких є користувач, або країн власників об'єктів, які постраждали від дій користувачів. Не менш важливим аспектом залишається мережевий етикет. Велика частина Інтернет-ресурсів досить жорстоко підходять до користувачів, що не дотримуються загальних норм поведінки, однак, все одно в дискусіях регулярно присутні люди, які нецензурно виражаються або ображають дискутуючих. З огляду на це, багато сучасних медіа, зокрема, Facebook та Twitter тимчасово чи на постійній основі відключають таких користувачів.

Також абсолютно нерозв'язаною залишається сторона проблеми інформаційної безпеки, яка пов'язана із діями співробітників різних країн, які намагаються дізнатися секретну інформацію інших країн, що по суті своїй є шпигунством. Яскравим прикладом цього є, колишній співробітник ЦРУ Едвард Джозеф Сноуден. На початку червня 2013 року він передав газетам TheGuardian і TheWashingtonPost секретну інформацію АНБ, яка стосується тотального стеження спецслужб США за інформаційними комунікаціями між громадянами багатьох держав по всьому світу за допомогою існуючих інформаційних мереж і мереж зв'язку [1]. Також варто згадати сайт WikiLeaks, який публікує секретну інформацію, яку отримано з анонімних джерел [2].

Єдиним можливим зараз рішенням є максимальне покращення захисту інформації для кожної країни. Уважність, використання захисних програм і пристроїв, проходження спеціалізованого навчання, винайм висококласних фахівців можуть захистити інформацію в більшій частині випадків, однак, витоки проблеми залишаються в моралі людей, що і далі намагатимуться отримати секретну інформацію.

З огляду на бурхливий розвитку сучасних інформаційно-комунікативних технологій високий інтерес зберігається до загроз в інформаційно-технічній галузі. Проблеми кіберзлочинів і кібербезпеки, захищеності інформаційних систем від злочинів у сфері та із застосуванням новітніх інформаційних технологій є одними з найважливіших.

Особливої актуальності останнім часом набули також й інформаційно-психологічні загрози, адже, з одного боку, спостерігається підвищення ролі політичної складової в забезпеченні національної безпеки, а з іншого – посилення впливу інформаційних чинників на політичні процеси

З інформаційною безпекою і загрозами тісно пов'язані поняття інформаційного протипорядку і війни. Аналіз міжнародного інформаційного простору дає підстави стверджувати, що Україна стала об'єктом інформаційних атак (інформаційно-психологічних акцій), спрямованих на встановлення контролю над усіма сферами існування незалежної держави [3]. Нажаль, не завжди зі сторони органів державної влади існує розуміння важливості

проведення акцій інформаційного впливу задля підтримки національних інтересів України, що, як засвідчують останні події, завдало і завдає державі величезних економічних, політичних, іміджевих та інших збитків.

В умовах глобалізації інформаційний простір окремо взятої країни не може існувати ізольовано, тому інформаційні загрози набувають міжнародного характеру. Тому поряд з національним виміром даного питання також активно обговорюється і поняття міжнародної інформаційної безпеки як стану системи взаємовідносин між державами, що передбачає захищеність окремих країн і світової спільноти від загроз інформаційній безпеці, які походять з глобального інформаційного простору.

Таким чином, проблеми інформаційної безпеки держави в умовах становлення інформаційного суспільства та глобалізації тільки загострюватимуться і необхідним є обрання шляхів їх максимально ефективного вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дмитренко М.А. *Проблемні питання інформаційної безпеки України. Міжнародні відносини серія "Політичні науки"*. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3318/2997
2. *Сноуден сподівається отримати притулок у Франції*. URL: <https://bykviu.com/ua/bukvy/snouden-nadeetsja-poluchit-ubezhishhe-vo-francii/>
3. *WikiLeaks*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/WikiLeaks>

**Масляк Юлія Тарасівна, магістрантка,
Жекало Ганна Іванівна, к.пол.н.,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КОНЦЕПТ «РЕГІОНАЛЬНА ЕЛІТА»: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

В умовах децентралізації влади та передачі значної частини управлінських повноважень на місця особливої актуальності набуло питання що сутності, ролі, функцій та повноважень регіональної політичної еліти. Адже саме від них залежить добробут та розвиток регіонів, і в цілому – держави.

Політична еліта – це невелика частина суспільства, яка займає провідні позиції у державі, впливає на рух політичного процесу і в цілому та безпосередньо здійснює управління в суспільстві, бере участь у прийнятті найважливіших рішень, пов'язаних з використанням влади.

Однією із форм політичної еліти є регіональна еліта, яка переважно характеризується як політична еліта, вибрана і краща меншість суспільства, однак функціонування такої групи лідерів прив'язується до конкретного регіону.

Регіон в цьому плані розглядається як адміністративно-територіальна одиниця держави, яка відрізняється економічним потенціалом, культурними традиціями та представлена окремою владною структурою – органами місцевого самоврядування чи регіонального управління.

У науковій літературі щодо визначення регіональної політичної еліти існують два підходи. Відповідно до першого – ширшого підходу, регіональну політичну еліту представляють не тільки керівники владних органів, політичні

лідери, а й лідери та еліти з різних сфер суспільства, зокрема наукові представники, представники ділових, економічних, культурних структур тощо, які користуються повагою, авторитетністю серед людей в конкретному регіоні.

Другий підхід щодо визначення регіональної політичної еліти пов'язують із системою державного та регіонального управління.

Відповідно до цього підходу регіональна політична еліта – це особи, які займають основні посади в органах державної регіональної влади й місцевого самоврядування й можуть впливати на процес прийняття політичних рішень.

З цього приводу І. Ворчакова зазначає, що «регіональна політична еліта – це провідна соціальна група, що може вирішувати політичні регіональні питання у межах певної адміністративно-територіальної одиниці, а також лобіювати інтереси регіону на загальнонаціональному рівні».

Як бачимо, акцент саме на виконанні функцій адміністративного управління на регіональному рівні [1].

Варто звернути увагу на те, що регіональну політичну еліту можна розглядати не тільки як керівників регіональних владних інститутів, які розпоряджаються суспільними справами на місцях і представляють інтереси населення, а й як проміжну ланку між населенням та центральною правлячою елітою, адже останні дають розпорядження на нижчий рівень, а відповідно регіональні еліти втілюють такі розпорядження.

Науковець Д. Коваленко [2], з цього приводу звертає увагу на такі характеристики взаємодії центральної та регіональної еліти: регіональна політична еліта є базисом загальнодержавної еліти, забезпечує її кадрове оновлення, структурується шляхом призначень у владній вертикалі, або через форму безпосереднього волевиявлення - вибори.

Також регіональні еліти активно беруть участь в боротьбі за статус і вплив на державному рівні, а рівень впливу регіональних еліт на загальнодержавний політичний процес в Україні – нестійкий, адже залежить від поточної моделі відносин «центр – регіон».

Отже, регіональна еліта – це складний феномен, який має певну структуру, виконує певні функції, класифікується за певними ознаками.

Говорити про регіональну політичну еліту як виключно про таку, яка перебуває при владі або як виключно про таку, яка представляє моральний, ідеологічний авторитет – неправильно. Адже ні у першому, ні в другому випадку розуміння політичної еліти буде не достатньо повним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ворчакова І. Регіональна політична еліта: принципи структуризації та можливості лобіювання інтересів. Вісник ХНУ ім. І. Каразіна. №1132. 2014. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/1359> (дата звернення: 15.09.2019).
2. Коваленко Д.О. Регіональні еліти як об'єкт теоретичного дослідження. «Молодий вчений». № 2 (42). 2017. С. 18-21.

Дмитренко Ігор Анатолійович, *магістрант,*
Ляхович Галина Іванівна, *д.е.н., професорка,*
професорка кафедри управління та адміністрування

ЦИФРОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ

Стрімкий розвиток технологій призводить до кардинальних змін в організації діяльності значної кількості суб'єктів господарювання. Характеризуючи діяльність сучасних установ та організації, все частіше використовуються такі поняття, як Великі дані, хмарні технології, Інтернет речей.

Протягом останніх років багатьом установам, організаціям та органами влади довелося пристосуватися до нових способів роботи, більшість із них пов'язана з цифровою трансформацією. Починаючи зі штучного інтелекту, закінчуючи блокчейном та Інтернетом речей, нові цифрові технології здійснюють значний вплив на сферу управління. Протягом найближчих років цей вплив буде ставати тільки все відчутнішим. Установи не можуть дозволити собі ігнорувати ці тенденції.

Визначимо основні цифрові тенденції, які необхідно враховувати в сфері управління.

Інтернет речей. Важливість Інтернету речей полягає в технологіях, які забезпечують його роботу – це такі технології, як передова аналітика, 5G, сенсорні технології та обчислювальні технології тощо. Внаслідок потоку даних, які надходять із інтелектуальних пристроїв, установи працюють над системами аналітики, зосередженими на штучному інтелекті та машинному навчанні, щоб обробити дані, що реєструються, та створити з них реальну інформацію.

Привернення уваги швидкості обробки даних. Конкуренція для споживачів, ресурсів, кваліфікованих робітників ніколи не була високою, але навіть у цифрову епоху основне правило конкуренції не змінилося: щоб бізнес розвивався, необхідно прагнути до перших місць на ринку. Все це вимагає високих темпів обробки даних, більш розумних (і швидших) способів пошуку інформації та методів оцінки даних.

Штучний інтелект. На даний момент штучний інтелект в основному використовується в чат-ботах і при цьому не завжди успішно. Але завдяки вдосконаленим технологіям буде доступно більше програм для штучного інтелекту, які допоможуть організаціям збільшити свої результати, особливо у сферах маркетингу, аналітики, обслуговування клієнтів та робототехніки. Так, штучний інтелект може допомогти урядам найефективнішим чином розподілити ресурси, що дозволить органам, обмеженим у фінансовому плані, максимально використати наявні грошові кошти.

Впровадження інтелектуального управління даними. ІТ-відділ традиційно відповідає за всі обчислювальні питання в установі. З переходом багатьох служб та додатків у хмару організації краще розуміють, на що вони витрачають свої гроші та можуть оцінити доцільність функціонування такого відділу. Саме тому

наступною великою тенденцією є автоматизація шляхом впровадження розумних систем, заснованих на штучному інтелекті.

Звичайно, що визначені тенденції окремі установи та організації будуть ігнорувати, проте наявні умови самі внесуть відповідні корективи до їх діяльності. В сучасних умовах все більшої популярності набирають чат-боти, штучний інтелект та Інтернет речей. Проте організації в розвиваючи свої бізнес-стратегії, застосовують нові способи розвитку власного бізнесу, щоб отримати найбільший результат.

**Притуляк Денис Олександрович, магістрант,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування**

КОМУНІКАЦІЙНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИЧНИМИ РИЗИКАМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Пандемія коронавірусу, бюджетних дефіцит, недовіра донорів та кредиторів, війна на сході країни та тимчасова окупація території України формує нові виклики політичній еліті та громадянському суспільству нашої держави сьогодні.

Для того, щоб ефективно управляти політичними ризиками доцільно врахувати ряд особливостей (рис. 1).

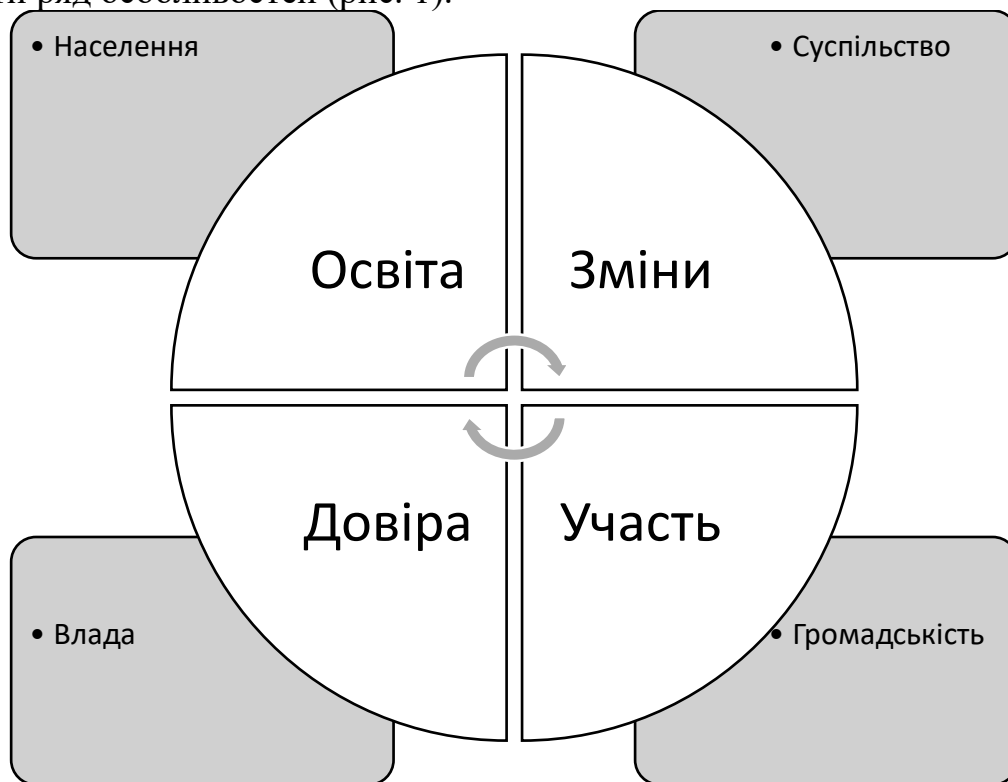

Рис. 1. Комунікаційно-процесуальні особливості управління політичними ризиками в умовах невизначеності

* складено на основі [1]

Лише поєднання ефективного вирішення питань якісної освіти населення, сприйняття змін, відновлення довіри до влади та зацікавленості громадськості життям країни дозволить ефективно справлятися із поточними викликами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антипенко І. В. Концептуалізація категорії "управління політичними ризиками" / І.В. Антипенко // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2020. - № 5-6. - С. 101-108.
-

Лукашевський Ярослав Олегович, магістрант
Жекало Ганна Іванівна, к.пол.н,
доцент кафедри управління та адміністрування

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Соціальна допомога малозабезпеченим категоріям громадян на сьогоднішній день є однією з найбільш актуальних проблем в соціальній роботі. Зараз в Україні існує велика частина населення, рівень доходу у якій нижче встановленого прожиткового мінімуму. В контексті децентралізації влади більшість завдань по забезпеченню й наданню соціальної допомоги переноситься на місцевий рівень. Однак, на сьогодні існує ще безліч питань щодо розмежування повноважень з питань соціальних послуг та ефективної роботи громад у здійсненні соціальної політики. Відтак, вивчення даного питання є досить актуальним.

Для розгляду даного питання ми звернулися до досвіду зарубіжних країн. Так, наприклад, в США широко поширена технологія додаткових виплат для малозабезпечених категорій – це оплата відпусток та лікарняних листів, додаткових посібників з безробіття, субсидії на продовження освіти і юридичні послуги.

Для малозабезпечених сімей надаються такі види соціальної допомоги: організація спеціальних груп професійного навчання для батьків, забезпечення допомоги з працевлаштування; забезпечення нагляду за дітьми працюють в денний і вечірній час батьків; допомога дітям в отриманні освіти, допомогу батькам у веденні домашнього господарства.

У Німеччині існує технологія соціальної роботи для малозабезпечених сімей у вигляді надбавки на дітей (Kinderzuschlag). Держава приходить на допомогу родині, особливо, якщо вона має низький дохід, надаючи їй різну фінансову допомогу. Дана технологія використовується з 2005 року і надається сім'ї, яка отримує допомогу і дотації різного виду - Kindergeld, Elterngeld, яка без такої надбавки відчувала б серйозну потребу в матеріальному забезпеченні дітей. Найбільший розмір надбавки на дітей становить 140 євро на місяць, і виплачується протягом 3-х років на кожну дитину до 18 років.

У Франції вже не один рік існують технології соціальної роботи для малозабезпечених громадян у вигляді різноманітних посібників, особливо для малозабезпечених сімей. Перша технологія - це щомісячна допомога, яка виплачується для підтримки сімей з одним батьком. Сума даної допомоги

становить 100 євро. Унікальність даної виплати полягає в тому, що вона виплачується протягом 20 років. Друга технологія - це допомога (Préparée), яка спрямована на підтримку батьків. Даний вид виплати надає фінансову допомогу родині для самостійного догляду за дитиною і допомога для оплати послуг няні, а також дозволяє одному або обом батькам скоротити робочі години, щоб доглядати за своєю дитиною. Третя технологія - це особлива виплата для сімей, що мають дитину-інваліда у вигляді грошових коштів на додаткову освіту такої категорії дітей. Така технологія націлена на комплексний розвиток дітей-інвалідів, так як сім'ї, які виховують дитину-інваліда, мають велике навантаження, через що в більшій мірі потребують соціальної допомоги.

У Скандинавських країнах, де переважає модель «Соціального добробуту», існує технологія для малозабезпечених сімей. Батьки таких сімей можуть самі вибрати форму допомоги на дитину до 3 років: у вигляді послуг дитячого садка, в грошовій формі при утриманні дитини.

У Норвегії використовують технологію соціальної роботи для дітей з малозабезпечених сімей. Для сімей, де діти живуть в несприятливих умовах, які негативно впливають на їхнє здоров'я, соціальна допомога надається в різних формах. Це сімейний нагляд, підтримка і рада сім'ї, економічна підтримка, допомога у вирішенні будь-яких шкільних проблем або забезпечення місцями в яслах або дитячому саду для поліпшення ситуації в родині, щоб батьки отримали можливість дати дітям необхідне виховання. Якщо батьки не можуть піклуватися про своїх дітей, відділ по соціальному захисту населення бере на себе відповідальність за їх захист.

Вивчаючи досвід зарубіжних країн, можна сказати, що в наших містах відсутні найбільш важливі і ефективні технології соціальної роботи з малозабезпеченими категоріями, які могли б застосовуватися для більш успішної роботи. Тобто, можна зробити висновок про те, що технології соціальної роботи з малозабезпеченими категоріями населення у відділі соціального захисту потребують вдосконалення шляхом впровадження нових, більш оптимальних технологій.

Незважаючи на численні спроби впровадження принципу адресності соціальної допомоги на регіональному та муніципальному рівні, ступінь адресності соціальних виплат в цілому по Україні не на багато підвищилася. Однак якість оцінки потреби може бути значно вище, якщо взяти до уваги кілька ключових моментів: точність і достовірність визначення одержувачів допомоги, ефективність адміністративних витрат, на ті чи інші верстви населення (бідних відносно тривалий час або бідних в поточний момент) до самостійного збільшення своїх доходів. Необхідно врахувати всі ці фактори для відповідних методів забезпечення адресності.

Звичайно, матеріальне забезпечення є необхідною формою підтримки сімей в яких маленький достаток, але за часто багатьом, особливо молодим сім'ям необхідна підтримка нематеріальна, це:

- безкоштовна школа молодих батьків;
- безкоштовна медична допомога;

- моральна і психологічна підтримка самотньої молодої матері;
- безкоштовна допомога по догляду за дитиною молодої матері.

Для вирішення всіх описаних проблем, можна запропонувати наступні рекомендації. Муніципальним органам влади потрібно більш скоординована робота і співпраця з наступними місцевими органами і установами:

- органи поліції;
- медичні установи та реабілітаційні центри;
- волонтерські і благодійні організації;
- центр зайнятості населення.

Ми дійшли висновку, що забезпечення ефективного надання соціальної допомоги може відбуватися не тільки шляхом підтримки та захисту соціально нестабільних людей, а й через ефективно спрямовану управлінську діяльність всередині громади.

Так, з цією метою органам місцевого самоврядування ОТГ необхідно добре розроблена й продумана система планування та здійснення управлінських кроків, які полягають в наступному:

- чітке визначення потреб та спроможності громади в наданні соціальних послуг через систематичний збір та аналіз інформації;
- визначення системи пріоритетів, цілей та методів роботи (зокрема, коштів, які можуть забезпечити надання ефективної соціальної допомоги) а також застосування практики SWOT аналіз, вивчення сильних та слабких сторін для розробки ефективної системи надання соціальної допомоги;
- організація системи надання послуг через залучення неурядового чи комерційного сектору;
- інформатизація процесів;
- підбір кадрів та постійне їх навчання, мотивування;
- налагодження співпраці із партнерами;
- моніторинг та вдосконалення діяльності;
- інформування суспільства.

Ще одним аспектом забезпечення надання ефективних соціальних послуг та соціальної допомоги на рівні територіальних громад є продумана та добре спланована система навчання осіб, які забезпечують реалізацію соціальної політики в місті чи сільській ОТГ. Зокрема, участь у тренінгах, семінарах, стажуваннях. Важливим є залучення міжнародного досвіду для навчання [2].

Відтак, основними проблемами та завданнями забезпечення соціальної допомоги на сьогодні є:

- забезпечити оптимізацію розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, їх ефективну взаємодію, покращення адміністрування соціальних послуг та ефективності використання коштів бюджетів усіх рівнів;
- організувати цілісну та дієву систему реалізації власних повноважень органів місцевого самоврядування у контексті розроблення програм соціально-економічного розвитку, зокрема сприяти розвитку

територіальних програм зайнятості населення (розробити програми часткової зайнятості працездатних інвалідів, матерів з метою збільшення їх доходу і тим самим підвищення рівня добробуту громади);

- забезпечити безперешкодну роботу надання громадських послуг за принципом «єдиного вікна», віддаленого робочого місця;
- на регіональному рівні забезпечити інфраструктуру надання соцдопомоги, зокрема збільшити число спеціалізованих установ та закладів та центрів надання соціальної допомоги або підвищити рівень роботи вже існуючих, як варіант, залучитися у цьому підтримкою громадських організацій, волонтерських структур;
- сприяти формуванню єдиної та добре розвинутої інформаційної системи на рівні територіальних громад, яка б забезпечила безперешкодну роботу як представників владних структур, службовців;
- сприяти розвитку електронної інформаційно-комунікаційної системи в контексті отримання соціальних послуг та соціальної допомоги, зокрема, формування на рівні громад можливості безперешкодно подати пакет документів на отримання соціальної допомоги онлайн;
- забезпечити широке інформування населення, особливо в сільських громадах про можливості, шляхи та форми отримання соціальної допомоги;
- вплинути на підвищення рівня ресурсної спроможності та кадрового потенціалу щодо виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень в системі надання соціального захисту та соціальної допомоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Diversity and Commonality in European Social Policies: The Forging of a European Social Model* / S. Golinowska, P. Hengstenberg, M. Żukowski. Friedrich-Ebert-Stiftung and Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2009. 428 p.
2. Юрчик Г. М. Система соціальної допомоги в Україні як складова національної соціальної політики. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2017. № 1. С. 230-242.

Кизимишин Назарій Михайлович, магістрант
Король Володимир Степанович к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

СИСТЕМА ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК РІВЕНЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ КРИЗИ

Система оцінки персоналу як рівень стратегічного управління персоналом в умовах кризи включає реалізацію відповідних механізмів:

- вплив на мотивацію персоналу (налагодження зворотного зв'язку між керівником та персоналом, що дозволяє коригувати діяльність

останнього відповідно до його бачення змісту кризової ситуації);

- планування професійного навчання (оцінка персоналу, що дозволяє виявити переваги та недоліки кваліфікаційного рівня персоналу та запровадити методики його підвищення);
- планування професійного розвитку і кар'єри персоналу (оцінка персоналу, що дозволяє виявити його слабкі й сильні професійні якості, відповідно до чого підготувати індивідуальні плани розвитку і ефективно спланувати кар'єрний ріст);
- ухвалення рішень щодо винагороди, просування та звільнення персоналу (регулярна і системна оцінка персоналу, що надає керівництву організації можливість ухвалювати обґрунтовані рішення про підвищення зарплати, винагороду кращих співробітників, підвищення у посаді або ж і звільнення).

Варто зазначити, що реалізація зазначених вище механізмів сприяє об'єктивності оцінки діяльності персоналу, а головне — вона має здійснюватись за умови активної участі персоналу щодо оцінки його діяльності. Виходячи із цього, можна чітко ідентифікувати основні критерії, за якими має бути реалізована система оцінки діяльності персоналу в умовах кризи, аби він був спроможним гарантувати відповідні структурні зміни у функціонуванні органів державної влади. До таких критеріїв належать: установлення стандартів і норм оцінки діяльності персоналу, що відповідає умов кризової ситуації; вибір методів оцінки.

Традиційно в умовах відповідних структурних змін об'єктивна оцінка діяльності персоналу органів державної влади виявляється складною, тому досить часто керівник вимушений керуватись суб'єктивною оцінкою, а відтак, її точність завжди може бути поставлена під сумнів. На думку К. Агріс, "створити систему оцінки, збалансовану з погляду точності, об'єктивності, простоти і зрозумілості дуже складно, тому на сьогоднішній день існує декілька систем оцінки персоналу, кожна з яких має як свої переваги, так і недоліки. Найбільш поширеною є, безумовно, система періодичної атестації персоналу" [1, С.13].

Атестація персоналу як рівень стратегічного управління персоналом в умовах кризи. Атестація персоналу являє собою стратегічний рівень управління персоналом і спрямована на оцінку ефективності виконання персоналом своїх посадових обов'язків. Важливим механізмом здійснення атестації персоналу в умовах кризи є атестаційна співбесіда керівника з персоналом з приводу антикризових методів у системі державно-управлінської діяльності. В ході такої співбесіди "відбувається обговорення результатів роботи співробітника за певний кризових період, дається оцінка цієї роботи як керівником, так і самим співробітником, затверджується план роботи співробітника на перспективу" [2, С. 210].

При цьому слід відзначити, що такий атестаційний прийом відіграє надзвичайно велику роль в атестаційному процесі, як показують дослідження, успіх співбесіди залежить на 80 % від керівника, який її проводить, і на 20 % від персоналу, що атестується [3, С. 45]. Важливим критерієм проведення атестації персоналу керівником є "зважена і заснована на об'єктивних фактах оцінка

виконання співробітником своїх функцій, здійснена з урахуванням вимог посадової інструкції і індивідуального плану співробітника на минулий період, продуманий план розвитку співробітника на наступний період, детальний план проведення співбесіди" [4, С. 111]. Виходячи із цього, слід чітко ідентифікувати основні методи здійснення атестації персоналу в умовах кризи, аби у такий спосіб забезпечити збалансованість відповідних структурних змін у функціонуванні органів державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Argyris C. *Interpersonal Competence and Organizational Improvement in Esso Standard Oil Co / Ann Arbor.* — Michigan, Foundation for Research on Human Behavior, 2004. — P. 10—39.
 2. Карлоф Б. *Вызов лидерам / Б. Карлоф, С. Седерберг.; пер. со швед.* — М.: Дело, 2006. — 352 с.
 3. Травин В.В. *Основы кадрового менеджмента / В.В. Травин, В.Аю Дятлов.* — М.: Дело, 2005. — 336 с.
 4. Ньюстром Дж.Б. *Организационное поведение. Поведение человека на рабочем месте / Дж.Б. Ньюстром, К. Дэвис.* — С.-Петербург: Питер. — 447 с.
-

Зміст
Секція 1
«Управління та адміністрування»

<i>Кедик Р.С., Горан Т.А.</i> Особливості бюрократичної діяльності в Україні	3
<i>Павич О.С., Синиця С.М.</i> Особливості інноваційного розвитку системи публічного управління в Україні	4
<i>Волощук І.І., Король В.С.</i> Забезпечення сталого розвитку територіальної громади	8
<i>Чабак М.О., Фурса Т.П.</i> Податкове консультування як важливий елемент сьогодення	10
<i>Вишневецька О.М., Ляхович Г.І.</i> Практика проведення місцевого референдуму у вітчизняних реаліях	13
<i>Дереворіз В.І., Жекало Г.І.</i> Осмислення поняття «адміністративно-територіальний устрій» у вітчизняній науковій літературі	15
<i>Відливана С.П., Вакун О.В.</i> Амортизаційна політика основних засобів	16
<i>Марцінюк С.М., Дмитришин М.В.</i> Комунікації у забезпеченні «доброго урядування»	18
<i>Степан В.Т., Синиця С.М.</i> Використання інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади	20
<i>Іващук І.П., Загурський О.Б.</i> Судовий контроль в сфері публічного управління	23
<i>Базиліюк О.В., Заяць М.Я.</i> Концепція TQM у державному управлінні	24
<i>Олевич С.В., Ляхович Г.І.</i> Особливості правового статусу неповнолітніх у сучасних умовах розвитку державності	26
<i>Кутинська А.В., Білецька І.М.</i> Електронне урядування як напрям використання інформаційних технологій в публічному управлінні	27
<i>Белей Н.Г., Синиця С.М.</i> Особливості державної політики регулювання доходів населення в Україні в сучасних умовах	30
<i>Луцишин-Куцела С.Я., Островерхов В.М.</i> Сутність та класифікація інвестицій	34
<i>Крикун О.Д., Король В.С.</i> Характеристика стилів управління у сфері державної служби	37
<i>Бриндальський Р.В., Дерді Е.Т.</i> Сучасний вимір соціальної політики України	39

<i>Мулик О.Р., Ляхович Г.І.</i> Природа громадянського суспільства: визначення поняття	40
<i>Бегей С.Р., Жекало Г.І.</i> Основні підходи до розуміння поняття «територіальна громада»	42
<i>Кенюк М.М., Синиця С.М.</i> Тенденції формування регіональної бюджетної політики у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку	45
<i>Зікрата А.А., Фурса Т.П.</i> Вплив електронної звітності на розвиток бухгалтерського обліку	49
<i>Кардашевський Ю.Р., Загурський О.Б.</i> Корупція як соціальне явище	52
<i>Жураківська М.І., Дмитришин М.В.</i> Інформаційна безпека електронного урядування в розрізі витоку персональних даних з Єдиного порталу вакансій	54
<i>Матейко М.Ф., Горан Т.А.</i> Принципи інноваційного розвитку публічного управління	58
<i>Мельник Х.Ю., Синиця С.М.</i> Характеристика особливостей інструментів реалізації соціальної політики в умовах кризи	59
<i>Гвоздячук Н.В., Свірський В.С.</i> Бюджети об'єднаних територіальних громад у складі бюджетної системи: теоретико-організаційні засади	63
<i>Мишко І.С., Вакун О.В.</i> Основні підходи до визначення поняття фінансова звітність	65
<i>Балан У.В., Заяць М.Я.</i> Проблеми впровадження електронного документообігу	66
<i>Віблий Р.М., Ляхович Г.І.</i> Концептуальна сутність механізму публічного управління	68
<i>Савчук Р.М., Дерді Е.Т.</i> Громадянське суспільство в системі управлінських відносин	70
<i>Костишин В.В., Данилюк М.М.</i> Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб	72
<i>Маслєєв С.С., Фурса Т.П.</i> Соціальний ефект інвестування	74
<i>Дрогомирецький І.В., Дмитришин М.В.</i> Community policing – взаємодія поліції та громади	77
<i>Заяць І.Т., Король В.С.</i> Модернізація управління людськими ресурсами на державній службі	78
<i>Мельник І.В., Синиця С.М.</i> Публічне адміністрування сфери охорони здоров'я в Україні	80
<i>Савчин О.М., Загурський О.Б.</i> Правові аспекти запобігання корупції в Республіці Польща	84

<i>Савчук О.В., Вакун О.В.</i> Кадрова політика в органах державної влади	86
<i>Гнатюк В.П., Баран Р.Я.</i> Молодіжна політика як складова управління державою	87
<i>Яворський А.М., Ляхович Г.І.</i> Основна задача PR в органах публічного управління	89
<i>Салига І.І., Косило Х.М.</i> Шляхи покращення соціальної роботи і вдосконалення процесу формування професійного іміджу майбутнього соціального працівника	92
<i>Маланюк В.Б., Синиця С.М.</i> Громадське бюджетування як механізм фінансування соціальних заходів	95
<i>Качур Л.В., Жекало Г.І.</i> Комунікативна стратегія місцевої влади як інструмент розвитку комунікативного потенціалу	99
<i>Киценюк О.В., Фурса Т.П.</i> Ресурсне забезпечення діяльності комерційних банків	101
<i>Бандура Т.М., Ляхович Г.І.</i> Концептуальні підходи до розуміння феномену «децентралізація»	104
<i>Підвербецька Л.В., Король В.С.</i> Реалізація інвестиційної політики держави на рівні регіону	106
<i>Возняк Л.Т., Дмитришин М.В.</i> Формування об'єднаних територіальних громад в контексті децентралізації влади в Україні	107
<i>Витриховський А.І., Купчак В.Р.</i> Лідерство як ресурс реформування державної служби України	109
<i>Палагіцька Т.В., Фурса Т.П.</i> Зарубіжний досвід сімейної медицини	110
<i>Лучків Н.В., Дмитришин М.В.</i> Грантові інструменти місцевого економічного розвитку	113
<i>Мазур Л.Л., Горан Т.А.</i> Класифікація соціальних послуг у територіальній громаді: правове регулювання	115
<i>Рудко І.В., Ляхович Г.І.</i> Адміністративно-територіальний устрій як необхідна умова ефективного публічного управління	118
<i>Лісничка В.Е., Синиця С.М.</i> Напрямки покращення сфери соціального захисту дітей в Україні	120
<i>Ославський О.М., Романчукевич М.Й.</i> Структура ринку страхування	125
<i>Водославська Л.Я., Король В.С., Коростіль Н.Ж.</i> Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень органами державної влади	126
<i>Петрик С.М., Ляхович Г.І.</i> Державна стратегія регіонального розвитку	129

<i>Скрипко В.Д., Загурський О.Б.</i> Правова політика в механізмі публічного управління	131
<i>Маліборська І.В., Горан Т.А.</i> Управління інноваційним розвитком територій в Україні	133
<i>Піхманець Н.В., Синиця С.М.</i> Характеристика основних моделей управління змінами у сфері охорони здоров'я	135
<i>Розвадовська О.В., Білоус Л.Й.</i> Основні поняття та функції конфліктів	139
<i>Гаврилишин Б.М., Король В.С.</i> Зміст стратегічного мислення керівника органу державної влади	142
<i>Штибель З.Б., Дерді Е.Т.</i> Булінг як соціальна проблема в школі	144
<i>Долчук Н.Б., Ляхович Г.І.</i> Громадський контроль в публічному управлінні	145
<i>Янків О.І., Островець В.М.</i> Види та органи державного фінансового контролю	147
<i>Легун Т.М., Жекало Г.І.</i> Сучасні підходи до розуміння громадянського суспільства	150
<i>Ковальчишин С.Б., Горан Т.А.</i> Проблема стабілізації інвестиційного клімату в Україні	152
<i>Дзьомбак В.І., Король В.С.</i> Шляхи модернізації публічної служби в зарубіжних країнах	153
<i>Старосуд М.А., Ляхович Г.І.</i> До питання домашнього насильства як соціальної проблеми	155
<i>Палій В.С., Заяць М.Я.</i> Проблеми доступу до публічної інформації у формі відкритих даних	156
<i>Шуляк Ю.В., Фурса Т.П.</i> Проблематика формування ринку капіталів	158
<i>Вовк І.-М.Б., Данилюк М.М.</i> Особливості опіки як форми сімейного виховання	160
<i>Свачій А.Д., Данилишин В.І.</i> Основні проблеми реалізації соціальної підтримки членів сімей учасників АТО в контексті сучасних викликів та напрямки їх вирішення	161
<i>Семенів М.П., Ляхович Г.І.</i> Публічне управління як запорука стабільного функціонування держави	165
<i>Царук О.Я., Жекало Г.І.</i> Основні елементи зв'язків з громадськістю в органах державної влади	167
<i>Філімонов О.П., Король В.С., Коростіль Н.Ж.</i> Засоби державного регулювання інвестиційної діяльності	168
<i>Бирчак О.М., Ляхович Г.І.</i> До питання державної інформаційної політики України	170

<i>Іваночко Ю.М., Заяць М.Я.</i> Роль сім'ї у вихованні дітей-інвалідів	172
<i>Іванцюк О.В., Баран Р.Я.</i> Сучасні проблеми інформаційної безпеки держави	173
<i>Масляк Ю.Т., Жекало Г.І.</i> Концепт «регіональна еліта»: підходи до визначення	175
<i>Дмитренко І.А., Ляхович Г.І.</i> Цифрові тенденції в сфері управління	177
<i>Притуляк Д.О., Дмитришин М.В.</i> Комунікаційно-процесуальні особливості управління політичними ризиками в умовах невизначеності	178
<i>Лукашевський Я.О., Жекало Г.І.</i> Міжнародний досвід підвищення ефективності надання соціальної допомоги на місцевому рівні	179
<i>Кизимишин Н.М., Король В.С.</i> Система оцінки персоналу органів державної влади як рівень стратегічного управління персоналом в умовах кризи	182

«Пріоритети економічної науки XXI століття»

Наукове видання

***Збірник тез доповідей
науково-практичної конференції
«Пріоритети економічної науки XXI століття»***

Комп'ютерна верстка Дмитришин М.В.
Рисунок на обкладинці: <https://www.google.com/imgres>

Підписано до друку: 14 червня 2020 року
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 11,16
Наклад 300 примірників
Зам № 015/06/20

**ВИДАВНИЦТВО
«НАІР»**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
тел. (034) 250-57-82, (050) 433-67-93
email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції №4191 від 12.11.2011р.

